ALEX. DUMAS

DOAMNA DE MONSOREAU

VOL.2

ALEXANDRE DUMAS

DOAMNA DE MONSOREAU

VOLUMUL II

Traducere de:
ŞT. DIMULESCU

Editura GEMENII
BUCUREŞTI
— 1992 —

CAPITOLUL I
Eteocle şi Polyniciu

Ziua aceasta a Ligii se sfîrşea zgomotoasă după cum începuse.

Prietenii regelui se bucurau; predicatorii Ligii se pregăteau să-l canonizeze pe fratele Henric şi discutau, cum se făcuse odinioară pentru sfîntul Mauriciu, despre marile fapte războinice ale lui Valois, a cărui tinereţe fusese atît de strălucitoare.

Favoriţii spuneau: „În sfîrşit, leul s-a trezit.” Cei din Ligă spuneau: „În sfîrşit, vulpea a ghicit capcana.”

Şi cum caracterul naţiunii franceze este mai cu seamă amorul propriu, şi cum francezilor nu le plac şefii de o inteligenţă inferioară, chiar conspiratorii se bucurau de a fi fost jucaţi de rege.

Este adevărat că cei mai de seamă dintre ei se puseseră la adăpost.

Cei trei prinţi lorenezi, după cum s-a văzut, părăsiseră Parisul în goana cailor, iar agentul lor principal, domnul de Monsoreau, avea să iasă din Luvru pentru a-şi face pregătirile de plecare, în scopul de a-l ajunge pe ducele de Anjou.

Dar în clipa cînd era să pună piciorul pe prag, Chicot îl opri.

Palatul se golise de cei din Ligă, Gasconul nu mai avea nici o teamă pentru regele său.

— Unde te duci oare aşa grăbit, domnule şef al vînătorilor? întrebă el.

— La Alteţa Sa, răspunse scurt contele.

— La Alteţa Sa?

— Da, sînt îngrijorat de Monseniorul. Nu trăim într-o vreme în care prinţii să poată porni la drum fără o bună escortă.

— O! acela este viteaz, spuse Chicot, care este

îndrăzneţ.

Şeful vînătorii îl privi pe Gascon.

— În tot cazul, îi spuse el, dacă dumneata eşti îngrijorat, eu sînt încă şi mai mult.

— De cine?

— Tot de aceeaşi Alteţă.

— Pentru ce?

— Nu ştii ce se spune?

— Nu se spune că a plecat? întrebă contele.

— Se spune că a murit, şopti Gasconul la urechea interlocutorului său.

— Ei aşi! făcu Monsoreau cu o intonaţie de surpriză care nu era lipsită de o oarecare bucurie; spuneai că se află în drum.

— Ei, Doamne! mă convinseseră şi pe mine. Eu sînt de o aşa de bună credinţă, încît cred toate minciunile care mi se spun; dar acum, vezi, am toate motivele să cred, sărmanul prinţ, că, dacă se află în drum, este pentru lumea cealaltă.

— Ascultă, cine îţi dă ideile acestea funebre?

— A intrat la Luvru ieri, nu-i aşa?

— Fără îndoială, deoarece am intrat şi eu la el.

— Ei bine! nu a mai fost văzut ieşind.

— Din Luvru?

— Da.

— Dar Aurilly?

— Dispărut!

— Dar oamenii săi?

— Dispăruţi! dispăruţi! dispăruţi!

— Aceasta este o glumă, nu-i aşa, domnule Chicot? spuse şeful vînătorii.

— Întreabă!

— Pe cine?

— Pe rege.

— Nu o pot întreba pe Maiestatea Sa.

— Ei aşi! trebuie să ştii numai cum să-l iei.

— Ascultă, spuse contele, nu pot rămîne într-o asemenea îndoială.

Şi părăsindu-l pe Chicot, sau mai degrabă mergînd înaintea lui, el se îndreptă spre cabinetul regelui.

Maiestatea Sa tocmai ieşise.

— Unde s-a dus regele? întrebă şeful vînătorii; trebuie să-i dau socoteală de unele ordine pe care mi le-a dat.

— La domnul duce de Anjou, răspunse acela căruia i se adresase.

— La domnul duce de Anjou! spuse contele lui Chicot; prinţul nu a murit, aşadar.

— Ei! făcu Gasconul, mi se pare că nu mai are nici mult.

Deocamdată, ideile şefului vînătorii se încurcară cu totul, dar era sigur că domnul de Anjou nu părăsise Luvrul.

Unele zvonuri pe care le culese, unele mişcări ale oamenilor de serviciu, îi confirmară adevărul.

Or, cum el nu cunoştea adevăratele cauze ale lipsei prinţului, această lipsă îl uimea peste măsură într-o clipă atît de hotărîtă.

Regele, în adevăr, se dusese la ducele de Anjou; dar cum şeful vînătorii, cu toată dorinţa-i arzătoare de a afla ce se petrece la prinţ, nu putea pătrunde acolo, fu silit să aştepte noutăţile în coridor.

Am spus, că, pentru a lua parte la şedinţă, cei patru favoriţi fuseseră înlocuiţi de elveţieni; dar, de îndată ce se termină şedinţa, cu toată plictiseala ce le-o pricinuia paza prinţului, dorinţa de a-i fi neplăcuţi Alteţei Sale făcîndu-l să afle triumful regelui fusese mai tare decît plictiseala şi veniseră să-şi reia postul, Schomberg şi d'Epernon în salon Maugiron şi Quélus chiar în camera Alteţei Sale.

François, de partea lui, se plictisea de moarte, de acea plictiseală grozavă îndoită de griji şi trebuie s-o spunem, convorbirea acestor domni nu era făcută să-l distreze.

— Vezi tu, spunea Quélus lui Maugiron, plimbîndu-se de la un capăt al camerei la celălalt ca şi cînd prinţul nu ar fi fost acolo, vezi tu, Maugiron încep, abia de o oră, să-l preţuiesc pe prietenul nostru Valois; în adevăr este un mare politician.

— Explică-te, răspunse Maugiron aşezîndu-se mai bine pe un scaun.

— Regele a vorbit tare de conspiraţie, deci o ascundea; dacă o ascundea, înseamnă că se temea de ea; dacă mai vorbeşte tare acum, înseamnă că nu se mai teme.

— Iată ceva logic, răspunse Maugiron.

— Dacă nu se mai teme de ea, s-o pedepsească; tu îl cunoşti pe Valois; străluceşte cu siguranţă printr-un mare număr de calităţi, dar strălucirea lui personală este destul de întunecată cînd e vorba de milă:

— Sînt de acord.

— Or, dacă pedepseşte sus-numita conspiraţie, va fi printr-un proces; dacă va fi proces, noi ne vom bucura fără să ne deranjăm de o a doua reprezentaţie a afacerii de la Amboise.

— Frumos spectacol, n-am ce zice!

— Da, şi în care locurile noastre sînt marcate dinainte, numai dacă...

— Să vedem acest numai dacă.

— Numai dacă... după cum e cu putinţă... numai dacă nu se lasă la o parte formele juridice, din pricina situaţiei acuzaţilor şi nu se aranjează totul pe sub mînă, cum se zice.

— Sînt de această din urmă părere, spuse Maugiron; în felul acesta se tratează de obicei afacerile de familie, şi această conspiraţie este o adevărată afacere de familie.

Aurilly aruncă o privire neliniştită către prinţ.

— Pe legea mea, spuse Maugiron, eu ştiu un lucru: că în locul regelui nu aş cruţa capetele celor mari; în adevăr, pentru că sînt de două ori mai vinovaţi aceşti

domni îngăduindu-şi să conspire. Spun, deci, că aş sîngera unul sau doi, unul mai cu seamă, dar aşa, în mod categoric; apoi aş îneca toată pleava. Sena este adîncă în faţa turnului Nesle şi, în locul regelui, pe cinstea mea, nu aş rezista ispitei.

— În cazul acesta, spuse Quélus, cred că n-ar fi rău să reînvie vestita invenţie a sacilor.

— Şi care era invenţia aceea? întrebă Maugiron.

— O fantezie regală care datează aproape de la 1350; iată cum stau lucrurile: se închidea un om într-un sac în tovărăşia a trei sau patru pisici, apoi se arunca totul în apă. Pisicile, care nu pot suferi umezeala, abia se simţeau în Sena, că îl şi făceau răspunzător pe om de accidentul care li se întîmpla; atunci se întîmpla în acel sac un lucru care, din păcate, nu se putea vedea.

— În adevăr, spuse Maugiron, eşti un om foarte învăţat, Quélus, şi cuvintele tale sînt din cele mai interesante.

— S-ar putea să nu se aplice această invenţie şefilor: şefii au totdeauna dreptul să ceară avantajul decapitării în piaţa publică, sau al asasinatului în vreun colţ. Dar cum spuneai tu, pleavei, şi prin pleavă înţeleg favoriţii, scutierii, bucătarii, cîntăreţii din lăută...

— Domnilor, bolborosi Aurilly galben de groază.

— Nu răspunde, Aurilly, spuse François; aceasta nu mi se poate adresa mie, nici prin urmare casei mele: nu se glumeşte cu prinţii de sînge în Franţa.

— Nu, sînt trataţi într-un mod mai serios, li se taie gttul; Ludovic al XI-lea a întrebuinţat asemenea procedee, el, marele rege! martor domnul de Nemours.

Favoriţii ajunseseră aici cu dialogul lor, cînd se auzi zgomot în salon, apoi uşa camerei se deschise şi regele apăru în prag.

François se ridică.

— Sire, strigă el, fac apel la dreptatea voastră de tratamentul nedemn pe care mă fac să-l sufăr oamenii

voştri.

Dar Henric păru că nici nu l-a văzut nici nu l-a auzit pe fratele său.

— Bună ziua, Quélus, spuse Henric sărutîndu-şi favoritul pe amîndoi obrajii; bună ziua, copilul meu. Vederea ta îmi bucură sufletul; şi tu, bietul meu Maugiron, ce mai faci?

— Mă plictisesc de moarte, spuse Maugiron; crezusem, cînd mi-am luat sarcina să-l păzesc pe fratele vostru, Sire, că are să fie ceva mai plăcut. Ti! ce plictisitor prinţ, este cu adevărat fiul tatălui şi mamei voastre!

— Sire, îl auziţi, spuse François; oare intenţiile voastre regale sînt ca să se insulte astfel fratele vostru?

— Tăcere, domnule, spuse Henric fără a se întoarce, nu-mi place ca prizonierii mei să se plîngă.

— Pizonier atît cît veţi voi, dar acest prizonier nu este mai puţin fratele...

— Titlul pe care-l invoci este tocmai acela care te pierde în faţa mea. Fratele meu vinovat de două ori.

— Dar dacă nu este?

— Este.

— De care crimă?

— De a-mi fi displăcut, domnule.

— Sire, spuse François umilit, certurile noastre de familie au nevoie să aibă martori?

— Ai dreptate, domnule. Prieteni, lăsaţi-mă, doar o clipă să vorbesc cu domnul fratele meu.

— Sire, spuse încet Quélus, nu este prevăzător pentru Maiestatea Voastră să rămînă între doi duşmani.

— Îl iau cu mine pe Aurilly, spuse Maugiron la urechea cealaltă a regelui.

Cei doi gentilomi îl luară pe Aurilly, care ardea în acelaşi timp de curiozitate şi murea de nelinişte.

— Iată-ne şi singuri, spuse regele.

— Aşteptam această clipă cu nerăbdare, Sire.

— Şi eu la fel; ah! vrei coroana mea, demnul meu

Eteocle; ah! îţi făceai din Ligă un mijloc şi din tron un scop. Ah! erai sfinţit într-un colţ al Parisului, într-o biserică depărtată pentru a te arăta dintr-odată parizienilor strălucind de untdelemn sfinţit!

— Vai! spuse François, care simţea puţin cîte puţin mînia regelui, Maiestatea Voastră nu mă lasă să vorbesc.

— Pentru ce? spuse Henric, pentru a minţi, sau pentru a-mi spune cel puţin lucruri pe care eu le ştiu tot aşa de bine ca şi dumneata? Dar nu, ai minţi, frate; căci mărturisind cele ce ai făcut, ar însemna să mărturiseşti că meriţi moartea. Ai minţi, şi aceasta este o ruşine pe care ţi-o cruţ.

— Frate, frate, spuse François pierdut, ai de gînd cu adevărat să mă adăpi cu asemenea insulte?

— Atunci, dacă ceea ce îţi spun poate fi considerat drept insultă, eu mint şi nu cer altceva decît să mint. Haide, vorbeşte, vorbeşte, ascult; spune-ne cum nu eşti un necinstit şi, ceea ce e mai rău, un stîngaci.

— Nu ştiu ce vrea să spună Maiestatea Voastră, şi pare că s-a hotărît să-mi vorbească în ghicitori.

— Atunci, am să-ţi explic eu! strigă Henric cu o voce plină de ameninţări, care vibra la urechile lui François; da, ai conspirat împotriva mea, după cum ai conspirat altădată împotriva fratelui meu, Carol; numai că, altădată era cu ajutorul regelui Navarei, astăzi este cu ajutorul ducelui de Guise. Frumos plan, pe care îl admir şi care ţi-ar fi făcut un loc bogat în istoria uzurpatorilor. Este adevărat că altădată te tîrai ca un şarpe şi că astăzi voieşti să muşti ca un leu; după viclenie, forţa deschisă; după otravă, spada.

— Otrava! ce vrei să spui, domnule? strigă François, galben de mînie şi căutînd, întocmai ca acel Eteocle cu care îl comparase Henric, un loc unde să-l lovească pe Polyniciu cu privirile sale de flăcări, în lipsă de spadă şi de pumnal. Ce otravă?

— Otrava cu care l-ai asasinat pe fratele nostru Carol;

otrava pe care o destinai lui Henric de Navara, asociatul tău. Este cunoscută otrava aceea fatală; mama noastră a întrebuinţat-o de atîtea ori! Iată fără îndoială pentru ce ai renunţat la ea împotriva mea; iată pentru ce ai voit să-ţi iei aere de căpitan,comandînd miliţiile Ligii. Dar priveşte-mă bine în faţă, François, urmă Henric făcînd spre fratele său un pas ameninţător, şi să rămîi convins că un om de teapa ta nu va ucide niciodată un om de teapa mea.

François se clătină sub greutatea acestui grozav atac; dar, fără cruţare, fără milă pentru prizonierul său, regele reluă:

— Spada! aş voi să te văd în camera aceasta, singur cu mine, ţinînd o spadă. Te-am mai învins în înşelătorie, François căci şi eu am mers pe drumuri lăturalnice pentru a ajunge la tronul Franţei; dar aceste drumuri, trebuia să le străbat trecînd peste corpul unui milion de polonezi; foarte bine. Dacă vrei să fii şmecher, n-ai decît, dar în felul acesta; dacă voieşti să mă imiţi, imită-mă, dar nu mă înjosi. Acestea sînt intrigi regale, aceasta este şmecherie demnă de un căpitan; deci, ţi-o repet, în viclenie eşti învins, şi într-o luptă cinstită ai fi ucis; nu te mai gîndi dar să mai lupţi într-un fel sau altul, căci, de azi înainte, mă port ca un rege, ca un stăpîn, ca un despot; de azi înainte te supraveghez în mişcările tale, te urmăresc în întuneric şi, la cea mai mică şovăială, la cea mai mică bănuială, îmi întind mîna largă asupra ta şi te arunc securei călăului meu.

„Iată ce aveam să-ţi spun relativ la afacerile noastre de familie, frate; iată pentru ce voiam să-ţi vorbesc între patru ochi, François; iată pentru ce am să poruncesc prietenilor mei să te lase singur astă-noapte, pentru ca în singurătate, să poţi cugeta la vorbele mele.

Dacă noaptea dă în adevăr sfaturi, după cum se spune, trebuie s-o facă mai cu seamă cu prizonierii.”

— Aşadar, murmură ducele, printr-un capriciu al Maiestăţii Voastre, dintr-o bănuială care seamănă cu un

vis urît pe care l-aţi avut, iată-mă căzut în dizgraţia voastră.

— Mai mult decît atît, François: iată-te căzut sub dreptatea mea.

— Dar cel puţin, Sire, fixaţi un termen captivităţii mele, pentru ca să ştiu la ce să mă aştept.

— Cînd ţi se va citi sentinţa, vei afla.

— Mama! n-aş putea-o vedea pe mama?

— Pentru ce! Nu există decît trei exemplare în toată lumea din vestita carte de vînătoare pe care sărmanul meu frate Carol a înghiţit-o, ca să zic aşa, şi celelalte două sînt: unul la Florenţa şi celălalt la Londra. De altfel, eu nu sînt un Nemrod, ca bietul meu frate. Adio! François.

Prinţul căzu zdrobit pe un foroliu.

— Domnilor, spuse regele deschizînd uşa, domnilor, domnul duce de Anjou mi-a cerut libertatea de a cugeta astă noapte la un răspuns pe care trebuie să mi-l dea mîine dimineaţă. Îl veţi lăsa deci singur în camera sa, afară de vizitele de prevedere pe care din cînd în cînd, veţi crede că trebuie să le faceţi. Îl veţi găsi poate pe prizonierul dumneavoastră puţin cam aprins de convorbirea pe care am avut-o împreună, amintiţi-vă că, deoarece a conspirat împotriva mea, domnul duce de Anjou a renunţat la titlul de frate al meu; nu există prin urmare aici decît un prizonier şi păzitori; fără ceremonie: dacă prizonierul vă supără, anunţaţi-mă; am Bastilia la îndemînă, şi în Bastilia pe maestrul Laurent Testu, primul om din lume în stare a îmblînzi firile răzvrătite.

— Sire! Sire! murmură François încercînd o ultimă sforţare, amintiţi-vă că sînt fratele...

— Tot aşa erai şi fratele regelui Carol al IX-lea, mi se pare, spuse Henric.

— Dar cel puţin, să mi se dea servitorii mei, prietenii mei...

— Te mai plîngi! Mă lipsesc de ai mei pentru a ţi-i da

dumitale.

Şi Henric închise uşa în faţa fratelui său, care se dădu înapoi galben şi clătinîndu-se pînă la fotoliul său, în care căzu.

CAPITOLUL II
Cum nu se pierde totdeauna timpul căutînd prin dulapurile goale

Scena pe care o avusese ducele de Anjou cu regele îl făcuse să privească situaţia sa cu totul disperată. Favoriţii îi spuseseră tot ce se petrecuse la Luvru; ei îi arătaseră înfrîngerea domnilor de Guise şi triumful lui Henric mai mari chiar decît erau în realitate; auzise vocea poporului strigînd, lucru care i se păruse de neînţeles la început, „trăiască regele” şi „trăiască Liga!” Se simţea părăsit de şefii principali, care şi ei trebuiau să-şi apere pielea lor.

Părăsit de familia sa, micşorată de otrăviri şi de asasinate, împărţită de uri şi neînţelegeri, el suspina întorcîndu-şi ochii spre acel trecut pe care i-l reamintise regele, gîndindu-se că, în lupta sa împotriva lui Carol al IX-lea, avea cel puţin drept confidenţi, sau mai degrabă drept victime, acele două suflete devotate, acele două spade vestite care se numeau Coconnas şi La Mole.

Regretul pentru unele avantaje pierdute este remuşcarea pentru multe conştiinţe.

Pentru prima oară în viaţa sa, simţindu-se singur şi izolat, domnul de Anjou simţi ca un fel de remuşcare de a-i fi sacrificat pe La Mole şi Coconnas.

Pe vremea aceea sora sa, Margareta, îl iubea, îl consola. Cum o răsplătise pe sora sa Margareta?

Rămînea mama sa, regina Caterina. Dar mama sa nu-l iubise niciodată.

Ea nu se slujise niciodată de el decît cum se slujise el de alţii, adică titlu de instrument; şi François îi dădea dreptate.

Odată în mîinile mamei sale, el simţea că nu-şi mai aparţine ca şi corabia care nu-şi mai aparţine în mijlocul oceanului cînd suflă furtuna.

El se gîndi că nu de mult mai avea încă lîngă el o inimă care valora cît toate inimile, o spadă care valora cît toate spadele.

Bussy, viteazul Bussy îi veni în minte.

Ah! de astă dată sentimentul pe care-l încearcă François se aseamănă cu o remuşcare, deoarece îl supărase pe Bussy ca să-i placă lui Monsoreau, pentru că Monsoreau îi cunoştea taina, şi iată că acum această taină, cu care îl ameninţa mereu Monsoreau, ajunsese la urechea regelui, astfel încît Monsoreau nu mai era de temut.

El se certase deci cu Bussy în zadar şi mai cu seamă degeaba, faptă care, după cum a spus-o mai tîrziu un mare politician, era mai mult decît o crimă; era o greşeală.

Or, ce avantaj ar fi avut prinţul, în situaţia în care se găsea, ştiind că Bussy, Bussy recunoscător şi prin urmare credincios, veghează asupra lui; Bussy neînvinsul; Bussy cu inima de aur; Bussy favoritul tuturor, atît de mult o inimă cinstită şi o mînă puternică fac prietenia aceluia care a primit una de la Dumnezeu şi cealaltă de la noroc.

Bussy veghind asupra lui, era libertatea probabilă, era răzbunarea sigură.

Dar, după cum am spus, Bussy, cu inima rănită era supărat pe prinţ şi se retrăsese sub corpul său, iar prizonierul rămînea cu cincizeci de picioare înălţime de străbătut pentru a coborî în şanţuri şi cu patru favoriţi de scos din luptă pentru a pătrunde pînă în coridor.

Fără a mai pune la socoteală că toate curţile erau pline de elveţieni şi de soldaţi.

Astfel, din cînd în cînd se înapoia la fereastră şi îşi arunca privirile pînă în fundul şanţurilor? Dar o asemenea înălţime era în stare să dea ameţeală chiar celor mai bravi şi domnul de Anjou era departe de a putea suferi ameţeli.

Afară de aceasta, din oră în oră, unul din păzitorii prinţului, fie Schomberg, fie Maugiron, cînd d'Epernon cînd Quélus, intra şi fără să se sinchisească de prezenţa prinţului, cîteodată chiar fără să-l salute, îşi făcea dulapurile şi cuferele, uitîndu-se pe sub paturi şi pe sub mese, asigurîndu-se chiar că perdelele erau la locul lor şi că cearşafurile nu erau tăiate în fişii.

Din cînd în cînd ei se aplecau peste balcon şi cele patruzeci şi cinci de picioare înălţime îi linişteau.

— Pe legea mea, spuse Maugiron înapoindu-se după ce făcuse percheziţia, eu renunţ; cer să nu mă mai mişc din salon, unde, ziua, prietenii noştri vin să ne vadă şi să nu mă mai trezesc noaptea din patru în patru ore, pentru a mă duce să-l vizitez pe domnul duce de Anjou.

— Aceasta pentru că, spuse d'Epernon, se vede bine că sîntem nişte copii şi că am fost totdeauna căpitani şi niciodată soldaţi: nu ştim, în adevăr, să interpretăm un consemn.

— Cum aşa? întrebă Quélus.

— Fără îndoială; ce vrea regele? să-l păzim pe domnul de Anjou, iar nu să-l privim.

— Cu atît mai mult, spuse Maugiron, cu cît el este bun de păzit, dar nu este deloc frumos de privit.

— Foarte bine, spuse Schomberg, dar să ne gîndim că nu trebuie să slăbim supravegherea, căci diavolul este şiret.

— Fie, spuse d'Epernon; dar nu e deajuns să fii şiret, mi se pare, ca să treci peste corpul a patru voinici ca noi.

— Are dreptate, spuse Quélus.

— Bun! răspunse Schomberg, crezi tu oare că domnul duce de Anjou este atît de neghiob pentru a încerca să

fugă tocmai prin galeria noastră dacă ţine absolut să scape; va face o gaură în zid.

— Cu ce? nu are arme.

— Are ferestrele, spuse cu destulă sfială Schomberg, care îşi amintea că a măsurat chiar el înălţimea clădirii

— A! ferestele! e încîntător, pe cuvîntul meu, strigă D'Epernon; bravo, Schomberg, ferestrele! adică tu ai sări patruzeci şi cinci de picioare înălţime?!

— Mărturisesc că patruzeci şi cinci de picioare...

— Ei bine! el care şchioapătă, el care este greoi, el care este fricos ca...

— Tine, spuse Schomberg.

— Dragul meu, spuse d'Epernon, tu ştii bine că mie nu mi-e frică decît de fantome; asta e o chestie de nervi.

— Ştii de ce? spuse cu gravitate Quélus; pentru că toţi aceia pe care i-a ucis în duel i-au apărut în aceeaşi noapte.

— Să nu rîdem, spuse Maugiron; am citit o mulţime de evadări miraculoase... Cu cearşafurile, de pildă.

— A! cît despre asta, observaţia lui Maugiron este din cele mai chibzuite, spuse d'Epernon. Eu, am văzut la Bordeaux un prizonier care fugise cu ajutorul cearşafurilor.

— Vezi! spuse Schomberg.

— Da, reluă d'Epernon, dar avea coastele zdrobite şi capul despicat; cearşaful său se găsise cu vreo treizeci de picioare mai scurt, el fusese silit să sară, astfel încît evadarea era completă: corpul fugise din închisoare şi sufletul fugise din corp.

— Ei bine! dealtfel, dacă va scăpa, spuse Quélus, aceasta ne va prilejui o vînătoare împotriva prinţului de sînge; îl vom urmări, îl vom goni şi, gonindu-l, fără să dăm naştere la nici o bănuială, vom, încerca să-i zdrobim ceva.

— Şi atunci, la naiba! vom intra în rolul noastru, strigă Maugiron; sîntem vînători, iar nu temnicieri.

Încheierea păru concludentă şi se vorbi de altceva, hotărîndu-se totuşi ca, din oră în oră să se continuie a se face o vizită în camera domnului de Anjou.

Favoriţii aveau perfectă dreptate în această privinţă: că ducele de Anjou nu ar încerca niciodată să fugă cu forţa şi că, pe de altă parte, nu s-ar hotărî niciodată la o evadare primejdioasă sau grea.

Aceasta nu pentru că îi lipsea imaginaţia, demnului prinţ şi, trebuia chiar s-o spunem, imaginaţia sa se deda la o muncă furioasă, tot plimbîndu-se de la patul sau la vestitul cabinet ocupat vreme de două sau trei nopţi de La Mole, cînd îl primise Margareta în timpul nopţii Sfîntului Bartolomeu.

Din cînd în cînd figura palidă a prinţului se lipea de geamurile ferestrei care dădea înspre şanţurile Luvrului.

Dincolo de şanţuri se întindea un prund de vreo treizeci de picioare lărgime şi dincolo de acest prund, se vedea, în mijlocul întunericului, şerpuind Sena, liniştită ca o oglindă.

De partea cealaltă, în mijocul negurilor, se ridica un fel de uriaş nemişcat: era turnul Nesle.

Ducele de Anjou urmărise apusul soarelui în toate fazele; el urmărise, cu interesul pe care-l dă prizonierul acestui soi de spectacol, micşorarea luminii şi progresul întunericului.

El privise acest minunat spectacol al vechiului Paris, cu acoperişurile lui aurite, la o depărtare de o oră, de ultimele focuri ale soarelui şi argintate de primele raze ale lunii; apoi puţin cîte puţin se simţise cuprins de o mare groază văzînd norii grei deasupra Luvrului, o furtună pentru noapte.

Printre alte slăbiciuni, ducele de Anjou o avea şi pe aceea de a tremura la zgomotul trăsnetului.

Atunci ar fi dat mult pentru ca favoriţii să-l mai păzească din vedere, chiar dacă l-ar fi insultat, păzindu-l.

Cu toate astea, nu era mijloc să-i cheme: ar fi

însemnat să le dea prea mult subiect de batjocură.

Voi să se arunce în pat, îi era cu neputinţă să doarmă; voi să citească, dar literele i se învîrteau prin faţa ochilor ca nişte diavoli negri; încercă să bea, vinul i se păru amar; atinse cu vîrful degetelor lăuta lui Aurilly ramasă atîrnată pe perete, dar simţi că vibrarea coardelor acţiona asupra nervilor săi în aşa fel încît îi venea să plîngă.

Atunci începu să înjure ca un păgîn şi să spargă tot ce găsea la îndemînă.

Acesta era un defect de familie şi erau obişnuiţi la Luvru cu el.

Favoriţii întredeschiseră uşa pentru a vedea de unde venea acest zgomot îngrozitor; apoi, văzînd că prinţul se distra, închiseră uşa, ceea ce mări mînia prizonierului.

Tocmai sfărîmase un scaun, cînd un zăngănit, la sunetul căruia nu te poţi înşela niciodată, un zîngănit cristalin răsună dinspre fereastră şi în acelaşi timp domnul de Anjou simţi o durere destul de ascuţită la şold.

Primul lui gînd fu că era rănit de un glonte şi că această lovitură fusese trasă de vreun om al regelui.

— Ah! trădătorule! ah! laşule! strigă prizonierul, pui să mă împuşte după cum mi-ai făgăduit. Ah! am murit!

Şi se lăsă să cadă pe covor.

Dar, căzînd, el puse mîna pe un obiect destul de tare, mai neegal, şi mai cu seamă mai gros decît glonţul unei puşti.

— Oh! o piatră, spuse el, este deci o lovitură de tun? dar aş fi auzit explozia cel puţin.

Şi în acelaşi timp îşi mişcă piciorul; cu toate că durerea era destul de vie, prinţul nu avea nimic zdrobit.

El luă piatra de jos şi examină geamul.

Piatra fusese aruncată cu atîta putere, încît mai mult găurise decît spărsese geamul.

Piatra părea înfăşurată într-o hîrtie.

Atunci ideile ducelui începură să-şi schimbe direcţia.

Această piatră, în loc să-i fie aruncată de un duşman, nu-i venea ea, dimpotrivă, de la vreun prieten?

Sudoarea îi acoperi fruntea; speranţa, ca şi groaza, îşi are neliniştile ei.

Ducele se apropie de lumină.

În adevăr, în jurul pietrei, o hîrtie era înfăşurată şi menţinută cu o mătase înnodată cu mai multe noduri.

Hîrtia micşora în mod natural asprimea pietrei, care, fără această învelitoare, ar fi pricinuit cu siguranţă prinţului o durere. Mai mare decît aceea pe care o simţise.

A rupe mătasea, a desfăşura hîrtia şi a citi fu pentru duce treabă de o clipă: era cu totul înviat.

— O scrisoare! murmură el aruncînd în juru-i o privire îngrijorată.

Şi citi:

„V-aţi plictisit de stat în cameră? Vă place aerul şi libertatea? Intraţi în cabinetul în care regina Navarei îl ascunsese pe sărmanul vostru prieten, domnul de La Mole; deschide-i dulapul şi, dînd la o parte scîndura de jos, veţi găsi un fund dublu: în acest fund dublu, se află o scară de mătase; prindeţi-o singur de balcon, iar două braţe puternice vă vor întinde scara pînă la marginea şanţului. Un cal, iute ca gîndul, vă va duce în loc sigur.

UN PRIETEN”

— Un prieten! strigă prinţul; un prieten! oh! nu ştiam să am vreun prieten. Cine e oare prietenul acesta care se gîndeşte la mine?

Şi ducele se gîndi o clipă; dar neştiind asupra cui să-şi oprească gîndul, alergă să se uite pe fereastră; nu văzu pe nimeni.

— Să fie vreo capcană? murmură prinţul la care frica se trezea prima din toate sentimentele. Dar mai întîi,

adăugă el, se poate şti dacă acel dulap are un fund dublu şi dacă în acest fund dublu se află o scară.

Ducele atunci, fără să schimbe lumina din loc, şi hotărît, pentru mai multă prevedere, să se încredinţeze numai pipăitului, se îndreptă spre acel cabinet a cărui uşă o împinsese de atîtea ori odinioară, cu inima palpitîndă, atunci cînd se aştepta s-o găsească acolo pe regina Navarei, strălucitoare de acea frumuseţe pe care François o preţuia mai mult decît se cuvenea poate pentru un frate.

Şi de data aceasta, trebuie s-o mărturisim, inima ducelui bătea cu putere.

El deschise dulapul pe dibuite, cercetă toate blănurile şi ajungînd la aceea de jos, după ce apăsase şi dedesubt şi deasupra, el apăsă pe una din părţi şi simţi că blana se răsucea.

Numaidecît băgă mîna în cutie şi simţi cu vîrful degetelor contactul unei scări de mătase.

Ca un hoţ care fuge cu prada lui, ducele fugi în camera sa luîndu-şi comoara cu el.

Suna ora zece, ducele se gîndi îndată la vizita care avea loc la fiecare oră; se grăbi să-şi ascundă scara sub perna fotoliului şi se aşeză deasupra.

Era atît de artistic lucrată, încît stătea perfect ascunsă în spaţiul strîmt unde o vîrîse ducele.

În adevăr, nu se scurseseră nici cinci minute că Maugiron apăru într-un halat, ţinînd o spadă sub braţul stîng şi o lumînare în mîna dreaptă.

Intrînd la duce, el continua să vorbească cu prietenii săi.

— Ursul este furios, îi spuse un glas, spărgea totul acum cîteva clipe; bagă de seamă să nu te sfîşie, Maugiron.

— Obraznicule! murmură ducele.

— Mi se pare că Alteţa Voastră mi-a făcut cinstea să-mi adreseze cuvîntul, spuse Maugiron cu aerul cel mai

dispreţuitor.

Ducele, gata să izbucnească, se abţinu gîndindu-se că o ceartă ar aduce după ea o pierdere de timp şi l-ar face poate să piardă evadarea.

El îşi înghiţi mînia şi îşi răsuci fotoliul astfel ca să întoarcă spatele tînărului.

Maugiron, urmînd datinele tradiţionale, se apropie de pat pentru a examina cearşafurile şi de fereastră pentru a recunoaşte prezenţa perdelelor; el văzu un geam spart, dar se gîndi că ducele îl spărsese astfel, în mînia sa.

— Ei! Maugiron, strigă Schomberg, te-a şi mîncat, de nu sufli vreun cuvînt? În orice caz, suspină, cel puţin, ca să ştim la ce să ne aşteptăm şi să te răzbunăm.

Ducele îşi frîngea degetele de'nerăbdare.

— Nu, spuse Maugiron, dimpotrivă, ursul meu este foarte blînd şi cu totul potolit.

Ducele zîmbi în tăcere în mijlocul întunericului.

Cît despre Maugiron, fără măcar a-l saluta pe prinţ, care era cea mai mică politeţe datorată unui senior aşa de mare, ieşi şi, ieşind, închise uşa, încuind-o de două ori.

Prinţul îl lăsă s-o facă, apoi, după ce cheia încetă să mai scîrţîie în broască:

— Domnilor, murmură el, păziţi-vă; ursul este un animal foarte şiret.

CAPITOLUL III
Ventre-saint-gris!

Rămas singur, ducele de Anjou, ştiind bine că avea cel puţin o oră înaintea lui, scoase scara de frînghie de sub pernă, o desfăcu, îi cercetă fiecare nod, îi pipăi fiecare treaptă, toate acestea cu cea mai migăloasă prevedere.

— Scara este bună, spuse el, şi, în ceea ce depinde de

ea, nu mi se oferă un mijloc de a-mi zdrobi coastele.

Atunci o desfăcu pe toată, numără treizeci şi opt de trepte, depărtate la cîte cincisprezece şchioape una de alta.

— Haide, lungimea este de ajuns, gîndi el; nici despre partea asta nu este nimic de temut.

Rămase o clipă pe gînduri.

— A! ştiu, spuse el, afurisiţii aceia de favoriţi îmi trimit această scară: o voi lega de balcon, ei mă vor lăsa s-o aşez şi în timp ce voi coborî, vor veni să mi-o taie; iată capcana.

Apoi, gîndindu-se din nou:

— Ei! nu, spuse el, nu se poate; nu sînt ei atît de neghiobi să creadă că mă voi expune să cobor fără să baricadez uşa şi, baricadînd uşa, trebuie să-şi fi făcut socoteala că voi avea vreme să fug înainte de a pătrunde ei înăuntru.

Aşa voi face, spuse el privind în jurul lui, aşa voi face dacă mă voi hotărî să fug.

Totuşi, cum se poate presupune că voi crede în nevinovăţia acestei scări găsită într-un dulap al reginei Navarei? Căci, în sfîrşit, care persoană din lume, afară de sora mea Margareta, ar putea cunoaşte existenţa acestei scări?

Să vedem, repetă el, cine este prietenul? Biletul este semnat „Un prieten”. Care este prietenul ducelui de Anjou care cunoaşte atît de bine conţinutul dulapurilor apartamentului meu sau aceluia al sorei mele?

Ducele abia terminase de formulat acest argument, care i se părea hotărîtor, că recitind biletul pentru a recunoaşte scrisul, dacă aceasta era cu putinţă, îi veni deodată o idee.

— Bussy! strigă el.

În adevăr, Bussy, pe care îl adorau atîtea femei, Bussy, care îi părea un erou reginei Navarei, care scotea, după cum mărturiseşte singură în Memoriile sale, ţipete de

groază de cîte ori se bătea el în duel; Bussy discret, Bussy priceput în ştiinţa dulapurilor, nu era, după toate probabilităţile, Bussy, singurul dintre toţi prietenii săi pe care ducele putea în adevăr să se bizuie, nu era Bussy acela care îi, trimisese biletul?

Şi nedumerirea prinţului se mări şi mai mult.

Cu toate astea totul se unea pentru a-l convinge că autorul biletului era Bussy. Ducele nu cunoştea toate motivele pe care le avea gentilomul de a fi supărat pe el, pentru că nu cunoştea dragostea lui pentru Diana de Meridor; este adevărat că bănuia el ceva; cum ducele o iubise pe Diana, trebuia să înţeleagă greutatea pe care o avea Bussy văzînd că această frumoasă femeie nu-l poate iubi; dar această uşoară bănuială nu se ştergea mai puţin în faţa probabilităţilor. Cinstea lui Bussy nu-i îngăduise să stea neocupat în timp ce era închis stăpînul lui; Bussy fusese atras de aparenţele aventuroase ale acestei expediţii; el voise să se răzbune pe duce în felul său, adică redîndu-i libertatea. Fără nici o îndoială, Bussy era acela care scrisese, Bussy era acela care aştepta.

Pentru a se lumina mai bine, prinţul se apropie de fereastră; el văzu prin ceaţa care urca de pe rîu trei siluete lunguieţe care trebuie să fi fost nişte cai, şi un fel de pari dădeau impresia că sînt înfipţi în prund; trebuie să fi fost doi oameni.

Doi oameni, chiar aşa: Bussy şi credinciosul său le Haudouin.

— Ispita este prea mare, murmură ducele, şi capcana, dacă ar fi o capcană, este întinsă prea artistic pentru ca să-mi fie ruşine de a mă lăsa prins în ea.

François se duse să privească pe gaura cheii de la salon şi îi văzu pe cei patru păzitori ai săi; doi dormeau, ceilalţi doi luaseră şahul lui Chicot şi jucau.

Stinse lumina.

Apoi se duse să deschidă fereastra şi se aplecă peste balcon.

Prăpastia pe care căuta s-o măsoare cu privirea părea şi mai îngrozitoare din pricina întunericului.

El se dădu înapoi.

Dar este atît de atrăgător aerul şi spaţiul pentru un prizonier, încît François, înapoindu-se în cameră, crezu că se înăbuşe.

Acest sentiment fu atît de mult resimţit de el, încît ceva ca un fel de dezgust de viaţă şi indiferenţă în faţa morţii îi trecu prin minte.

Prinţul, uimit, îşi închipui că i se înapoia curajul.

Atunci, folosindu-se de această clipă de exaltare, el apucă scara de mătase, o fixă pe balcon prin cîrligele de fier pe care le avea la unul din capete, apoi se înapoie la uşă pe care o baricadă cum putu mai bine şi, convins că pentru a învinge obstacolul pe care-l crease ar fi fost siliţi să piardă zece minute, adică mai mult decît îi trebuia pentru a ajunge la capătul de jos al scării, el se înapoie la fereastră.

Căută atunci să mai vadă în depărtare caii şi oamenii, dar nu mai zări nimic.

— Îmi place mai bine aşa, murmură el; să fugi singur face mai mult decît să fugi cu prietenul cel mai bine cunoscut, dar mai ales cu un prieten necunoscut.

În clipa aceea, întunericul era desăvîrşit şi primele vuiete ale furtunii care ameninţa de aproape o oră, făceau să răsune cerul; un nor mare cu ciucuri de argint se întindea ca un elefant culcat de la un cap la altul al rîului, cu crupa sprijinită pe palat, cu trompa foarte mult îndoită depăşind turnul Nesle şi pierzîndu-se la marginea de Sud a oraşului.

Un fulger despică pentru o clipă norul uriaş şi prinţului i se păru că zăreşte în şanţ, dedesubtul lui, pe aceia pe care îi căuta în zadar pe prund.

Un cal necheză; nu mai încăpea îndoială, era aşteptat.

Ducele mişcă scara pentru a se asigura că era legată puternic, apoi încalecă peste balustradă şi puse piciorul

pe prima treaptă.

Nimeni nu ar putea reda teama grozavă care strîngea în clipa aceea inima prizonierului, aşezat între un fraged şiret de mătase drept orice sprijin şi ameninţările de moarte ale fratelui său.

Dar abia pusese piciorul pe prima stinghie de lemn, că i se păru că scara, în loc să se clatine cum era de aşteptat, dimpotrivă se înţepenea şi a doua treaptă i se prezenta celui de al doilea picior fără ca scara să fi făcut sau să fi părut că face mişcare de rotaţie foarte naturală într-un asemenea caz.

Era oare un prieten sau un duşman acela care ţinea capătul de jos al scării; erau braţe întinse sau braţe armate acelea care îl aşteptau la ultima treaptă?

O teamă grozavă puse stăpînire pe François; el se ţinea încă de balcon cu mîna stîngă şi făcu o mişcare pentru a se urca înapoi.

S-ar fi zis că persoana nevăzută care îl aştepta pe prinţ jos, ghicea tot ce se petrecea în inima sa, căci, în aceeaşi clipă, o mică smucitură, un fel de solicitare a scării, ajunse pînă la piciorul prinţului.

— Văd că ţine cineva scara de jos, spuse el, nu, nu voieşte aşadar să cad. Haide, curaj.

Şi continuă să coboare; cele două margini ale scării erau întinse ca nişte bastoane.

François băgă de seamă că avusese grijă să se depărteze treptele de zid pentru a-i uşura sprijinul piciorului.

De aici încolo, el se lăsă să alunece ca o săgeată, întrebuinţînd mai mult mîinile decît picioarele şi sacrificînd în această rapidă coborîre poalele duble ale mantalei sale.

Deodată, în loc să simtă pămîntul, pe care îl simţea din instinct că este aproape de picioarele sale, el se simţi ridicat în braţe de un bărbat care îi strecură la ureche aceste două cuvinte:

— Sînteţi salvat.

Atunci fu dus pînă la spatele şanţului şi acolo fu împins de-a lungul unui drum făcut între nişte dărîmături de pămînt şi de piatră; ajunse în sfîrşit la parapet; la parapet, un alt bărbat care îl aştepta, îl apucă de guler şi îl trase spre el; apoi însoţit de cei doi bărbaţi, alergă, încovoiat ca un bătrîn, pînă la rîu.

Caii se aflau chiar în locul unde îi văzuse François la început.

Prinţul înţelese că nu mai putea să dea înapoi; era cu totul la bunul plac al salvatorilor săi.

El alergă la unul din cei trei cai şi sări deasupra; cei doi tovarăşi ai săi făcură la fel.

Aceeaşi voce care îi mai vorbise o dată în şoaptă, la ureche, îi spuse cu acelaşi laconism şi cu acelaşi mister:

— Daţi pinteni.

Şi toţi trei plecară în galop.

„Merge bine pînă acum, gîndea prinţul, să sperăm că urmarea aventurii nu va dezminţi începutul”.

— Mulţumesc, mulţumesc, viteazul meu Bussy, murmura în şoaptă prinţul către camaradul său din dreapta, înfăşurat pînă la nas într-o mare manta negricioasă.

— Daţi pinteni, răspunse acesta de sub manta.

Şi el însuşi dînd exemplu, cei trei cai cu călăreţii lor treceau ca nişte umbre.

Ajunseră astfel la marele şanţ al Bastiliei, pe care-l trecură pe un pod improvizat în ajun de către cei din Ligă, care, nevoind să le fie întrerupte comunicaţiile cu prietenii lor, întrebuinţaseră acest mijloc, care uşura, după cum se vede, relaţiile.

Cei trei călăreţi se îndreptară spre Charenton. Calul prinţului părea să aibă aripi.

Deodată tovarăşul din dreapta sări şanţul şi se îndreptă spre pădurea Vincennes, spunînd cu laconismul său obişnuit acest singur cuvînt prinţului:

— Veniţi.

Tovarăşul din stînga făcu la fel, dar fără să vorbească. Din clipa plecării, nici un cuvînt nu ieşise din gura acestuia.

Prinţul nici nu avu nevoie să întrebuinţeze frîul sau genunchii pentru calul său; nobilul animal sări şanţul cu aceeaşi ardoare pe care o arătaseră ceilalţi doi cai; şi la nechezatul cu care trecu obstacolul, mai multe nechezări îi răspunseră din adîncimile pădurii.

Prinţul voi să-şi oprească animalul, căci se temea să nu fie condus spre vreo capcană.

Dar era prea tîrziu; calul nici nu mai simţea frîul; totuşi, văzînd pe cei doi tovarăşi ai lui încetinindu-şi cursa, o încetini şi el, iar François se găsi într-un fel de luminiş în care opt sau zece oameni, aşezaţi mililăreşte, se puteau vedea cu ajutorul razelor lunii care le arginta cuirasa.

— Oh! oh! făcu prinţul, ce vrea să zică asta, domnule?

— Ventre-sains-gris! strigă acela căruia i se adresa întrebarea, asta vrea să zică, după cîte văd, că sîntem salvaţi.

— Dumneata, Henric, strigă ducele de Anjou în culmea măririi; dumneata, liberatorul meu?

— Ei! spuse Bernezul, cu ce te poate mira acest lucru; nu sîntem aliaţi?

Apoi, aruncînd ochii în jurul lui pentru a căuta un al doilea tovarăş:

— Agrippa, spuse el, unde dracu' eşti?

— Iată-mă, spuse d'Aubigné, care nu-şi descleştase dinţii pînă atunci; bun! dacă în felul acesta vă aranjaţi caii, mai cu seamă că nu aveţi atîţ de mulţi.

— Bun! bun! spuse regele Navarei, nu te supăra; numai să putem face vreo douăzeci de leghe dintr-o dată, iată tot ce îmi trebuie.

— Dar unde mă duci oare, vere? întrebă François îngrijorat.

— Unde vei voi, spuse Henric; numai să mergem iute, căci d'Aubigné are dreptate: regele Franţei are grajduri mai bune ca ale mele şi este destul de bogat pentru a crăpa vreo douăzeci de cai, dacă şi-a pus în cap să ne ajungă.

— În adevăr, sînt liber să merg unde vreau? întrebă François.

— Desigur şi aştept ordinele dumitale.

— Ei bine! atunci, la Angers.

— Vrei să mergi la Angers? La Angers, fie! Aşa este, acolo eşti acasă la dumneata.

— Dar dumneata, vere?

— Eu, în dreptul Angerului, te părăsesc şi mă îndrept spre Navara, unde mă aşteaptă buna mea Margot; trebuie că e tare îngrijorată din cauza mea!

— Dar nimeni nu te ştia aici? spuse François.

— Am venit să vînd trei diamante de-ale soţiei mele.

— A! foarte bine.

— Şi în acelaşi timp, să aflu puţin, dacă Liga avea să mă ruineze cu siguranţă.

— Vezi că nu este nimic.

— Datorită dumitale, da.

— Cum! datorită mie?

— Ei, da! fără îndoială, dacă în loc de a refuza să fii şef al Ligii, cînd ai aflat că era îndreptată împotriva mea, ai fi primit şi ai fi făcut cauză comună cu duşmanii mei, aş fi fost pierdut.

Astfel, cînd am aflat că regele pedepsise refuzul dumitale cu închisoare, am jurat că te voi scoate de acolo şi te-am scos.

— Totdeauna atît de simplu, îşi zise în sine ducele de Anjou. Ah! domnule de Guise, credeai că ai cîştigat bătălia! dar îţi trimit un tovarăş puţin cam jenant; păzeşte-te!

Şi cum li se aduceau caii odihniţi pe care îi ceruse Henric, amîndoi săriră în şa şi plecară în galop, însoţiţi de

Agrippa d'Aubigné care îi urma mormăind.

CAPITOLUL IV
Prietenele

În vreme ce Parisul fierbea ca într-un cuptor, doamna de Monsoreau, însoţită de tatăl ei şi de doi din acei servitori care se recrutau atunci ca trupe ajutătoare pentru o expediţie, se îndrepta spre castelul din Meridor, făcînd etape de cîte zece leghe pe zi.

Şi ea începea să guste această libertate preţioasă oamenilor care au suferit.

Albastrul cerului şi al cîmpiei, comparat cu cerul acela mereu ameninţător, atîrnat ca un zăbralnic deasupra turnurilor negre ale Bastiliei, frunzişul care începuse să înverzească, drumurile frumoase pierzîndu-se ca nişte panglici lungi şi şerpuitoare în fundul pădurilor, totul i se părea fraged şi tînăr, bogat şi nou, ca şi cînd în adevăr ar fi ieşit din sicriul unde o crezuse tatăl ei că se află.

El, bătrînul baron, întinerise cu douăzeci de ani.

Văzîndu-l cum stă drept în scări şi cum dă pinteni bătrînului Jarnac, nobilul senior ar fi putut fi luat drept unul din acei gineri bătrîni care îşi însoţesc tînăra logodnică veghind cu dragoste asupra ei.

Nu ne vom apuca să descriem această lungă călătorie.

Nu se iviră alte incidente decît răsăritul şi apusul soarelui.

Nerăbdătoare uneori, Diana se dădea jos din pat cînd luna arginta geamurile camerei sale de han, îl trezea pe baron, întrerupea somnul greu al oamenilor săi şi plecau cu toţii, pe un frumos clar de lună, pentru a mai cîştiga cîteva leghe din drumul lung pe care tînăra femeie îl găsea nesfirşit.

Trebuia alteori să o vezi, în plin mers, lăsînd să-i treacă

înainte Jarnac, foarte mîndru de a-i întrece pe alţii, apoi servitorii, şi să rămînă în urmă pe o movilă, pentru a privi în fundul văii dacă nu o urmărea cineva... şi cînd valea era pustie, cînd Diana nu zărea decît turmele împrăştiate pe păşune, sau clopotul tăcut al vreunui orăşel ridicat la capătul drumului, ea se înapoia mai nerăbdătoare ca niciodată.

Atunci tatăl ei, care o urmărise cu coada ochiului; îi spunea:

— Nu te teme, Diana.

— De ce să mă tem, tată?

— Nu te uiţi să vezi dacă te urmăreşte domnul de Monsoreau?

— Ah! aşa este... Da, de aceea mă uitam, spunea tînăra cu o nouă privire înapoi.

Astfel, din teamă în teamă, din speranţă în decepţie, Diana ajunse, către sfîrşitul celei de-a opta zi, la castelul Meridor şi fu primită pe podişcă de către doamna de Saint-Luc şi soţul ei, ajunşi castelani în lipsa baronului.

Atunci începu pentru aceste patru persoane una din acele existenţe cum oricine a visat citindu-l pe Virgiliu şi pe Theocrit.

Baronul şi Saint-Luc vînau de dimineaţa pînă seara. Pe urmele cailor lor se repezeau hăitaşii.

Se vedeau cîrduri de cîini rostogolindu-se din vîrful colinelor în urmărirea unui iepure sau unei vulpi, şi cînd vijelia acestei cavalcade furioase trecea în pădure, Diana şi Jeana, aşezate una lîngă alta pe iarbă, la umbra vreunui tufiş, tresăreau o clipă şi îşi reluau numaidecît duioasa şi misterioasa lor convorbire.

— Povesteşte-mi, spunea Jeana, povesteşte-mi tot ce ţi s-a întîmplat în mormînt, căci tu erai moartă pentru noi... Priveşte, păducelul înflorit ne aruncă ultimele fărîmituri de zăpadă şi socul ne trimite parfumu-i îmbătător. Un soare plăcut se joacă prin ramurile mari ale stejarilor. Nici o adiere în aer, nici o vieţuitoare prin parc, căci

cerbii au fugit adineauri simţind cum tremură pămîntul, şi vulpile au intrat repede în vizuini... Povesteşte, surioară, povesteşte.

— Ce îţi spuneam?

— Nu îmi spuneai nimic. Eşti fericită, aşadar?... Oh! Cu toate astea ochiul acela scăldat într-o umbră albăstrie, paloarea aceea sidefie a obrajilor tăi, avîntul acela nesigur al pleoapei, în vreme ce gura încearcă un zîmbet niciodată terminat... Diana, tu trebuie să ai multe lucruri de spus.

— Nimic, nimic.

— Aşadar eşti fericită... cu domnul de Monsoreau?

Diana tresări.

— Vezi bine! făcu Jeana cu un reproş drăgăstos.

— Cu domnul de Monsoreau! repetă Diana. Pentru ce ai rostit acest nume? Pentru ce ai reamintit de această fantomă în mijlocul pădurilor noastre, în mijlocul florilor noastre, în mijlocul fericirii noastre?...

— Bine, acum ştiu pentru ce ochii tăi frumoşi au cearcăne vinete şi pentru ce se ridică atît de des spre cer; dar nu ştiu încă pentru ce gura ta încearcă să zîmbească.

Diana clătină cu tristeţe din cap.

— Mi-ai spus, mi se pare, urmă Jeana înconjurînd cu braţu-i alb şi rotund umerii Dianei, mi-ai spus că domnul de Bussy îţi arătase mult interes...

Diana roşi atît de tare încît urechea ei, atît de delicată şi atît de rotundă, păru deodată cuprinsă de flăcări.

— Este un cavaler fermecător domnul de Bussy, spuse Jeana.

Şi cîntă:

Un beau chercheur de noise,
C'est le seigneur d'Amboise.

Diana îşi sprijini capul pe sînul prietenei sale şi murmură cu o voce mai plăcută decît aceea a pitulicelor

care cîntau sub frunziş:

Tendre, fîdile aussi,
C'est le brave...

— Bussy!... spune odată, termină depunînd un sărut drăgăstos pe ochi prietenei sale.

— Destul cu nebuniile,spuse Diana deodată; domnul de Bussy nu se mai gîndeşte la Diana de Meridor.

— Se poate, spuse Jeana, dar eu aş crede că îi place foarte mult Diana de Monsoreau.

— Nu-mi mai vorbi aşa.

— Pentru ce? Nu cumva nu-ţi place?

Diana nu răspunse.

— Îţi spun că domnul de Bussy nu se gîndeşte la mine... şi bine face... Oh! am fost laşă..., murmură tînăra.

— Ce tot spui?

— Nimic, nimic.

— Ascultă, Diana, ai să începi iar să plîngi, să te învinuieşti... Tu, laşă! tu, eroina mea; ai fost silită.

— Aşa credeam şi eu... vedeam primejdii, prăpăstii sub picioarele mele... Acum, Jeana, aceste primejdii mi se par închipuite, acele prăpăstii un copil le-ar putea trece dintr-o săritură. Am fost laşă, îţi spun; oh! de ce nu am avut timpul să mă gîndesc!...

— Îmi vorbeşti în ghicitori.

— Nu, nu este numai atît, strigă Diana ridicîndu-se foarte agitată. Nu, nu eşte greşeala mea, ci a lui, Jeana, el a fost acela care nu a voit. Îmi reamintesc situaţia care mi se părea grozavă; şovăiam, eram hotărîtă... tatăl meu îmi oferea sprijinul său şi mie îmi era frică... *el, el* îmi oferea protecţia lui... dar nu mi-a oferit-o aşa fel ca să mă convingă. Ducele de Anjou era împotriva lui; ducele de Anjou avea legături strînse cu domnul de Monsoreau, vei spune tu. Ei bine! ce importanţă aveau ducele de Anjou şi contele de Monsoreau! Cînd vrei cu tot

dinadinsul ceva, cînd iubeşti cu adevărat pe cineva, oh! nu te-ar putea reţine nimeni. Vezi tu, Jeana, dacă aş iubi vreodată...

Şi Diana, în prada exaltării sale, se rezemase de un stejar, ca şi cînd sufletul zdrobind corpul, acesta nu ar mai fi avut destulă putere ca să se susţină.

— Ascultă, linişteşte-te, scumpă prietenă, judecă...

— Îţi spun că noi am fost laşi.

— Noi... Oh! Diano, de cine vorbeşti? Acest noi spune foarte mult, Diana mea scumpă...

— Vreau să spun tatăl meu şi cu mine; nădăjduiesc că nu înţelegi altceva... Tatăl meu este un bun gentilom, care putea să-i vorbească regelui; eu sînt tînără şi nu mă tem de un bărbat cînd îl urăsc... Dar, vezi tu! taina acestei laşităţi, iat-o: am înţeles că el nu mă iubea.

— Te minţi singură!... strigă Jeana; dacă ai fi crezut acest lucru, aşa cum văd că spui, te-ai fi dus să-i reproşezi chiar lui... Dar tu nu crezi astfel, ştii că este tocmai dimpotrivă, prefacuto, adăugă ea mîngîindu-şi drăgăstos prietena.

— Tu eşti răsplătită crezînd în dragoste, răspunse Diana reluîndu-şi locul lîngă Jeana; tu, pe care domnul de Saint-Luc te-a luat cu toată împotrivirea regelui! tu, care ai fost răpită din mijlocul Parisului; tu, care ai fost urmărită poate şi care îl plăteşti, prin mîngîierile tale, de izgonire şi de surghiun!

— Şi este plătit din belşug, spuse zburdalnica femeiuşcă.

— Dar eu, cugetă puţin şi nu fi egoistă, eu, pe care acest tînăr aprig pretinde că mă iubeşte, eu, care am fixat privirile neîmblînzitului Bussy, acest bărbat care nu cunoaşte piedici, m-am căsătorit în mod public, m-am oferit în ochii întregii curţi şi el m-a privit; m-am încredinţat lui în biserica Egiptencei; eram singuri, el o avea pe Gertruda şi pe le Haudouin, cei doi complici ai lui şi pe mine! mai complice decît ei... Oh! cînd mă gîndesc,

chiar din biserică, avînd un cal la poartă, putea să mă răpească într-o pulpană a mantalei! În clipa aceea, vezi tu, îl simţeam că suferă, că e mîhnit din pricina mea; îi vedeam ochii fără vlagă, buzele palide şi arse de friguri. Dacă mi-ar fi cerut să mor pentru a-i reda strălucirea ochilor, frăgezimea buzelor, aş fi murit... Ei bine! am plecat, şi el nu s-a gîndit să mă reţină de un colţ al vălului. N-am terminat... Oh! tu nu ştii cît sufăr... Ştia că părăseam Parisul, că mă înapoiam la Meridor; ştia că domnul de Monsoreau... vai, îmi vine să roşesc... că domnul de Monsoreau nu-mi era bărbat; ştia că veneam singură şi, tot timpul drumului, dragă Jeana, m-am întors, crezînd la fiecare clipă că aud galopul calului său înapoia noastră. Nimic! era ecoul drumului acela care vorbea! Îţi spun că nu se mai gîndeşte la mine şi că eu nu valorez o călătorie în Anjou atunci cînd se află atîtea femei frumoase şi linguşitoare la curtea regelui Franţei, ale căror zîmbete fac cît o sută de mărturisiri ale provincialei îngropată în tufişurile de la Meridor. Înţelegi acum? Eşti convinsă? Am dreptate? Sînt uitată, dispreţuită, dragă Jeana?

Nici nu terminase aceste cuvinte cînd frunzişul de lîngă stejar trosni cu putere; un praf de muşchi şi de tencuială sfărîmată ieşi din zidul cel vechi şi un bărbat, ţîşnind din mijlocul iederilor şi duzilor sălbatici, veni să cadă la picioarele Dianei, care scoase un ţipăt grozav.

Jeana se depărtase, ea îl văzuse şi îl recunoscuse pe acest bărbat.

— Vedeţi bine că am venit, murmură Bussy îngenunchind şî sărutînd poalele rochiei Dianei, pe care le ţinea cu respect în mîna-i tremurătoare.

Diana recunoscîndu-l la rîndu-i, şi atinsă la inimă, fără să-şi mai dea seama, sufocată de această fericire nesperată, deschise braţele şi se lăsă să cadă, lipsită de simţuri, pe pieptul aceluia pe care îl învinuise de indiferenţă.

CAPITOLUL V
Amanţii

Leşinurile de bucurie nu sînt nici lungi, nici primejdioase. S-au văzut şi mortale, dar exemplul este foarte rar.

Diana nu întîrzie deci să deschidă ochii şi se găsi în braţele lui Bussy; căci Bussy nu voise să cedeze doamnei de Saint-Luc privilegiul de a culege prima privire a Dianei.

— Oh! murmură ea trezindu-se, oh! e grozav, conte, să ne surprinzi astfel.

Bussy aştepta alte cuvinte.

Ei, cine ştie? bărbaţii sînt atît de pretenţioşi! cine ştie, zic, dacă nu aştepta altceva decît cuvinte, el care experimentase de mai multe ori reîntoarcerile la viaţă după leşinuri.

Nu numai că Diana rămase aici, dar chiar se smulse încet din braţele care o ţineau captivă şi se înapoie la prietena ei, care, discretă la început, se depărtase cîţiva paşi sub copaci; apoi, curioasă ca orice femeie la acest spectacol încîntător al unei împăcări între doi oameni care se iubesc, se apropiase încet, nu pentru a lua parte la convorbire, dar destul de aproape de cei care vorbeau pentru a nu pierde nici un cuvînt din cele spuse de ei.

— Ei bine! întrebă Bussy, oare în felul acesta mă primeşti, doamnă?

— Nu, spuse Diana; căci, în adevăr, domnule de Bussy, e gingaş, e frumos ceea ce ai făcut dumneata... Dar...

— Oh! te rog; nici un dar..., suspină Bussy reluîndu-şi locul la genunchii Dianei.

— Nu, nu, nu aşa, nu în genunchi, domnule de Bussy.

— Oh! lasă-mă o clipă să te rog aşa ca acum, spuse

contele împreunînd mîinile; am dorit atît de mult acest loc.

— Da, însă pentru a-l ocupa, ai trecut peste zid. Nu numai că nu se cade pentru un senior de rangul dumitale, dar este foarte neprevăzător pentru oricine se îngrijeşte de cinstea mea.

— Cum aşa?

— Dacă din întîmplare te-a văzut cineva?

— Cine m-ar fi putut vedea?

— Chiar vînătorii noştri, care abia acum un sfert de oră treceau prin desişul dinapoia zidului.

— O linişteşte-te, doamnă, mă ascund destul de bine ca să nu fiu văzut.

— Te ascunzi! o! adevărat, spuse Jeana, este ceva romantic; povesteşte-ne şi nouă, domnule de Bussy.

— Mai întîi, dacă nu te-am ajuns în drum, nu este greşeala mea; eu am luat-o pe un drum şi dumneata pe altul. Dumneata ai venit prin Rambouillet; eu, prin Chartres. Apoi, ascultă şi judecă dacă sărmanul dumitale Bussy este îndrăgostit; nu am îndrăznit să te ajung şi mă îndoiam dacă pot s-o fac. Simţeam bine că Jarnac nu era îndrăgostit şi că demnul animal nu ar fi pus destulă ardoare ca să ajungă la Meridor; tatăl dumitale de asemenea nu avea nici un motiv să se grăbească, pentru că te avea lîngă dînsul. Dar nu în prezenţa tatălui dumitale, nu în tovărăşia oamenilor dumitale voiam eu să te revăd; căci am grijă mai mult decît crezi ca să nu te compromit; am făcut drumul etapă cu etapă, mîncînd mînerul cravaşei mele; mînerul cravaşei mi-a fost hrana obişnuită în timpul acestor zile.

— Bietul băiat! spuse Jeana; vezi cît a slăbit

— Ai ajuns în sfîrşit, urmă de Bussy; eu locuiam în mahalaua oraşului; te-am văzut trecînd, ascuns înapoia perdelei.

— O! doamne, întrebă Diana, nu cumva te afli la Angers sub adevăratul dumitale nume?

— Drept cine mă iei? spuse zîmbind de Bussy. Nu, sînt un negustor care călătoreşte; iată costumul meu de culoarea scorţişoarei; nu mă trădează prea mult, aceasta fiind o culoare care se poartă prea mult de postăvari şi de giuvaergii; şi apoi îmi mai iau o înfăţişare îngrijorată de om ocupat, care se potriveşte unui botanist ce umblă după buruieni. Pe scurt, n-am fost observat pînă acum.

— Bussy, frumosul Bussy, două zile în şir într-un oraş de provincie fără să fi fost încă observat? Nu se va crede niciodată acest lucru la curte.

— Urmează, conte, spuse Diana roşindu-se. Cum vii dumneata din oraş aici, de pildă?

— Am doi cai de o rasă aleasă; încalec pe unul din ei, ies la pas din oraş, oprindu-mă să privesc tăbliţele şi firmele; dar odată departe de orice priviri, calul meu ia un galop care îi îngăduie să străbată în douăzeci de minute cele trei leghe şi jumătate care sînt de aici pînă în oraş. Ajuns în pădurile din Meridor, mă orientez şi găsesc zidul parcului; dar este lung, foarte lung, parcul e mare. Ieri, am cercetat acest zid vreme de mai bine de patru ore, căţărîndu-mă, ici şi colo, sperînd mereu că te voi zări. În sfîrşit, disperasem aproape, cînd te-am zărit, seara, în clipa cînd te îndreptai spre casă; cei doi cîini mari ai baronului săreau în jurul dumitale şi doamna de Saint-Luc le ţinea în aer un pui de potîrniche pe care ei încercau să-l ajungă; apoi ai dispărut.

Eu am sărit zidul: am alergat aici, unde te aflasei dumneata mai înainte; am văzut iarba şi muşchiul bătătorite şi m-am gîndit că ai fi putut foarte bine să alegi acest loc care este încîntător cît ţine soarele; ca să ştiu drumul, mi-am făcut nişte semne de recunoaştere ca la vînătoare; şi suspinind, ceea ce îmi face grozav de rău...

— Din lipsă de obişnuinţă, întrerupse Jeana zîmbind.

— Nu zic nu, doamnă. Suspinind deci, ceea ce îmi face grozav de rău, o repet, am reluat drumul către oraş;

eram foarte obosit; mai că îmi sfîşiasem şi haina urcîndu-mă în copaci şi cu toate astea, deşi gîfîiam, aveam inima plină de bucurie: te văzusem.

— Aceasta îmi pare o poveste foarte frumoasă, spuse Jeana, iar dumneata ai întîmpinat piedici grozave, e frumos şi eroic din partea dumitale; dar eu, care mă tem să urc în copaci, mi-aş fi păstrat în locul dumitale haina şi mi-aş fi cruţat mîinile frumoase şi albe. Vezi în ce hal sînt ale dumitale, zgîriate toate de mărăcini.

— Da. Dar nu aş fi văzut-o pe aceea pe care venisem s-o văd.

— Dimpotrivă; aş fi văzut-o şi încă mult mai bine decît dumneata, pe Diana de Meridor şi chiar pe doamna de Saint-Luc.

— Ce ai fi făcut aşadar dumneata? întrebă Bussy.

— Aş fi venit drept la podul castelului Meridor şi aş fi intrat. Domnul baron m-ar fi strîns în braţe, doamna de Monsoreau mă aşeza lîngă ea la masă, doamnul de Saint-Luc mă copleşea cu mîngîierile, doamna de Saint-Luc făcea cu mine anagrame. Era lucrul cel mai simplu din lume. Este adevărat însă că cel mai simplu lucru din lume este acela la care îndrăgostiţii nu se gîndesc niciodată.

Bussy clătină din cap cu un zîmbet şi o privire la adresa Dianei

— O! nu! spuse el, nu. Ceea ce ai fi făcut dumneata ar fi fost bun pentru toată lumea, dar nu pentru mine.

Diana roşi ca un copil şi acelaşi zîmbet şi aceeaşi privire se iviră în ochii şi pe buzele sale.

— Haida de! spuse Jeana, văd, după cît se pare, că eu nu mai înţeleg nimic din manierele frumoase.

— Nu! spuse Bussy clătinînd din cap. Nu! nu puteam veni la castel! Doamna este căsătorită, domnul baron datorează soţului fiicei sale, oricare ar fi el, o supraveghere serioasă.

— Bine, spuse Jeana, iată o lecţie de politeţe pe care o

primesc; mulţumesc, domnule de Bussy, căci merit s-o primesc, aceasta mă va învăţa minte să nu mai mă amestec în treburile nebunilor.

— Nebunilor! repetă Diana.

— Nebunilor sau îndrăgostiţilor, răspunse doamna de Saint-Luc, şi prin urmare...

Sărută pe Diana pe frunte, făcu o plecăciune lui Bussy şi fugi.

Diana voi s-o reţină cu o mînă, dar Bussy i-o apucă pe cealaltă şi trebui ca Diana, atît de bine ţinută de amantul ei, să se hotărască să dea drumul prietenei sale.

Bussy şi Diana rămaseră deci singuri.

Diana privi după doamna de Saint-Luc care se depărta culegînd flori, apoi se aşeză, roşindu-se.

Bussy se culcă la picioarele ei.

— Nu este aşa, spuse el, că am făcut bine, doamnă, că dumneata mă aprobi?

— Nu vreau să mă prefac, răspunse Diana, şi de altfel dumneata îmi cunoşti gîndurile; da, te aprob, dar aci se va opri îngăduinţa mea; dorindu-te, chemîndu-te cum făceam adineauri, nu făceam bine, eram vinovată.

— Doamne! ce tot spui, Diana?

— Vai! conte, spun adevărul! Am dreptul să-l fac nefericit pe domnul de Monsoreau care m-a împins la această hotărîre, dar nu am acest drept decît abţinîndu-mă să-l fac pe altul fericit. Pot să-i refuz prezenţa mea, zîmbetul meu, dragostea mea; însă dacă aş da aceste favoruri altuia, l-aş fura pe acela care, fără voia mea, este stăpînul meu.

Bussy ascultă cu răbdare toată această morală, foarte îndulcită, este adevărat, de graţia şi blîndeţea Dianei.

— Acum este rîndul meu să vorbesc, nu-i aşa? spuse el.

— Vorbeşte, răspunse Diana.

— Să fiu sincer?

— Vorbeşte!

— Ei bine! din toate cele cîte ai spus, doamnă, nu ai scos un singur cuvînt din adîncul inimii dumitale.

— Cum aşa?

— Ascultă-mă cu răbdare, doamnă, vezi că eu te-am ascultat la fel: m-ai copleşit cu sofisme.

Diana făcu o mişcare.

— Locurile obişnuite ale moralei, urmă Bussy, nu sînt decît acolo unde nu se pot aplica. În schimbul acestor sofisme, eu, doamnă, îţi voi da adevăruri. Un bărbat este stăpînul dumitale, zici, dar l-ai ales dumneata pe acest bărbat? Nu, o fatalitate ţi l-a impus şi n-ai avut ce face. Acum, ai de gînd să suferi toată viaţa de urmările unei constrîngeri atît de neplăcute? Atunci este de datoria mea să te scap.

Diana deschise gura pentru a vorbi, dar Bussy o opri cu un semn.

— O! ştiu ce ai să-mi răspunzi, spuse tînărul. Îmi vei răspunde că dacă îl voi provoca pe domnul de Monsoreau şi îl voi ucide nu mă vei mai vedea niciodată... Fie, voi muri de durerea de a nu te mai vedea, dar vei trăi liberă, vei trăi fericită, vei putea să-l faci fericit pe un bărbat de treabă, care, în bucuria lui, îmi va binecuvînta cîteodată numele şi îmi va spune: „Îţi mulţumesc, Bussy, îţi mulţumesc! că ne-ai scăpat de îngrozitorul acela de Monsoreau”; şi chiar dumneata, Diana, dumneata care nu ai îndrăzni să-mi mulţumeşti în viaţă, îmi vei mulţumi cînd voi fi murit.

Tînăra apucă mîna contelui şi o strînse drăgăstos.

— Nici n-ai implorat pînă acum, Bussy, spuse ea şi iată că şi începi să ameninţi.

— Să te ameninţ? O! Dumnezeu mă aude, şi el ştie ce gînduri am; te iubesc atît de arzător, Diana, încît nu voi proceda ca oricare altul. Ştiu că şi dumneata mă iubeşti. Ei, Doamne! să nu începi să te aperi, căci ai intra în clasa acelor spirite vulgare ale căror cuvinte dezmint faptele. Ştiu, căci ai mărturisit-o. Apoi, o dragoste ca a mea, vezi

dumneata, încălzeşte întocmai ca soarele şi însufleţeşte toate inimile pe care le atinge; astfel că nu te voi ruga, nu mă voi consuma în disperare. Nu, mă voi aşeza la genunchii dumitale pe care îi sărut, şi îţi voi spune cu mîna dreaptă pe inimă, pe această inimă care nu a minţit niciodată nici din interes, nici din teamă, îţi voi spune: „Diana, te iubesc şi aceasta pentru toată viaţa! Diana, îţi jur în faţa lui Dumnezeu că voi muri adorîndu-te.” Dacă tot îmi vei spune: „Pleacă, nu fura fericirea altuia”, mă voi ridica fără suspin, fără nici un semn, din acest loc unde sînt atît de fericit totuşi, şi te voi saluta adînc, spunîndu-mi: „Femeia aceasta nu mă va iubi niciodată.” Atunci voi pleca şi nu mă vei mai vedea niciodată. Dar cum devotamentul meu pentru dumneata este chiar mai mare decît dragostea, cum dorinţa mea de a te vedea fericită va supravieţui siguranţei că nu pot să fiu fericit eu însumi, cum nu voi fi furat fericirea altuia, voi avea dreptul să-i fur viaţa, sacrificînd-o pe a mea: iată ce voi face, doamnă şi acesta de teamă să nu fii scalvă pe vecie şi să nu ai vreun motiv de a face nefericiţi pe oamenii care te iubesc.

Bussy se emoţionase rostind aceste cuvinte. Diana citi în privirea lui atît de strălucitoare şi atît de sinceră toată puterea hotărîrii sale: ea înţelese că ceea ce spunea, avea să facă; că vorbele sale se vor traduce fără îndoială în fapte şi după cum zăpada de Aprilie se topeşte la razele soarelui, asprimea ei se topi la flacăra acestei priviri.

— Ei bine! spune ea, îţi mulţumesc de această violenţă pe care mi-o faci, prietene. Este o delicateţe mai mult din partea dumitale, de a-mi înlătura astfel chiar şi remuşcarea de a-ţi fi cedat. Acum, mă vei iubi pînă la moarte, după cum spui? Acum, nu voi fi oare jocul fanteziei dumitale şi nu-mi vei lăsa într-o zi neplăcutul regret de a nu fi ascultat dragostea domnului de Monsoreau? Dar nu, nu-ţi voi pune nici o condiţie; sînt

învinsă, m-am predat, sînt a dumitale, Bussy, cu dragostea cel puţin. Rămîi deci, prietene, şi acum cînd viaţa mea este a dumitale , veghează asupra noastră.

Zicînd aceste cuvinte, Diana puse una din mîinile sale atît de albe şi atît de subţiri pe umărul lui Bussy şi i-o întinse pe cealaltă, pe care el o ţinu lipită drăgăstos de buze: Diana se înfioră de acest sărut.

Se auziră atunci paşii uşori ai Jeanei, însoţiţi de o mică tuse care dădea de veste.

Ea aducea un buchet de flori noi şi primul fluture care îndrăznise să iasă poate din gogoaşa lui de mătase; era o atalantă cu aripile roşii şi negre.

Instinctiv, mîinile înlănţuite se desfăcură.

Jeana observă această mişcare.

— Iertaţi-mă, bunii mei prieteni, că vă deranjez, spuse ea, dar trebuie să intrăm ca nu cumva să vină cineva să ne caute aici. Domnule conte, du-te, te rog, la preţiosul dumitale cal care face patru leghe într-o jumătate de oră şi lasă-ne pe noi să facem cît mai încet cu putinţă, cei o mie cinci sute de paşi care ne despart de casă, căci bănuiesc că vom avea multe de vorbit. La naiba! iată ce pierzi cu încăpăţînarea dumitale, domnule de Bussy: cina de la castel, care este minunată mai cu seamă pentru un om care a călărit mult şi s-a căţărat pe deasupra zidurilor, şi sutele de glume pe care le-am fi făcut, fără a mai pune la socoteală unele ochiade care te gîdilă la inimă. Haide, Diana, să intrăm.

Şi Jeana luă braţul prietenei sale şi făcu o uşoară sforţare pentru a o tîrî după ea.

Bussy le privi pe cele două prietene cu un zîmbet. Diana mereu întoarsă pe jumătate spre el, îi întinse mîna.

El se apropie de ele.

— Ei bine! întrebă el, aceasta e tot ceea ce îmi spui?

— Pe mîine, răspunse Diana, nu ne-am înţeles?

— Numai pe mîine.

— Pe mîine şi pe totdeauna!

Bussy nu-şi putu reţine un ţipăt de bucurie; îşi plecă buzele pe mîna Dianei; apoi, aruncînd un ultim salut celor două femei, se depărtă, sau, mai degrabă, fugi.

Simţea că îi trebuie o sforţare de voinţă pentru a consimţi să se despartă de aceea cu care ţinuse de atîta vreme să se unească.

Diana îl urmări cu privirea pînă în fundul crîngului şi ţinîndu-şi prietena de braţ, ascultă pînă şi sunetul cel mai depărtat al paşilor săi prin mărăciniş.

— Ah! acum, spuse Jeana, după ce Bussy dispăruse cu totul, vrei să vorbeşti puţin cu mine, Diana?

— Oh! da, spuse tînăra femeie tresărind ca şi cînd glasul prietenei sale ar fi trezit-o dintr-un vis. Te ascult

— Ei bine! vezi tu, mîine mă voi duce la vînătoare cu Saint-Luc şi cu tatăl tău.

— Cum! mă vei lăsa singură la castel?

— Ascultă, dragă prietenă, spuse Jeana; am şi eu principiile mele de morală şi sînt anumite lucruri pe care nu pot consimţi să le fac.

— Oh! Jeana, strigă doamna de Monsoreau îngălbenindu-se, poţi tu să-mi spui asemenea vorbe aspre, mie, prietena ta?

— Nu există prietenie care să dureze, urmă doamna de Saint-Luc cu aceeaşi linişte; nu pot continua astfel.

— Credeam că mă iubeşti, Jeana, şi văd că îmi străpungi inima, spuse tînăra cu lacrimi în ochi; nu vrei să continui, zici, ei! dar ce oare nu vrei să continui?

— Să continui, murmură Jeana la urechea prietenei sale, să continui, a vă împiedica, sărmani amanţi ce sînteţi, de a vă iubi în voie.

Diana o cuprinse în braţe pe rîzătoarea femeie şi îi acoperi de sărutări faţa-i veselă.

În vreme ce o ţinea îmbrăţişată, cornurile de vînătoare făcură să li se audă sunetele zgomotoase.

— Haide, ne cheamă, spuse Jeana; bietul Saint-Luc

este nerăbdător. Nu fi deci aşa de aspră faţă de el, după cum nici eu nu vreau să fiu faţă de îndrăgostitul cu tunica de culoarea scorţişoarei.

CAPITOLUL VI
Cum găsi Bussy trei sute de pistoli pentru calul său şi îl dădu pe nimic

A doua zi Bussy plecă din Angers înainte de a-şi fi luat gustarea de dimineaţa chiar cei mai matinali burghezi.

El nu alerga, zbura pe drum.

Diana se suise pe o terasă a castelui, de unde se vedea drumul şerpuit şi alburiu care trecea prin livezile verzui.

Ea văzu acel punct negru care înainta ca un meteor şi lăsa tot mai mult în urma lui panglica răsucită a drumului.

Ea coborî în grabă pentru a-i lăsa lui Bussy timpul să aştepte şi să-i facă un merit de a-l fi aşteptat.

Soarele abia atingea vîrfurile stejarilor înalţi. Iarba era plină de rouă; se auzea în depărtare, pe munte, cornul lui Saint-Luc pe care Jeana punea să-l sune pentru a-i reaminti prietenei sale serviciul ce-l făcea lăsînd-o singură.

Inima Dianei era cuprinsă de o mare bucurie; ea se simţea atît de îmbătată de tinereţea, de frumuseţea şi de dragostea sa, încît uneori, alergînd, i se părea că sufletul îi ridica tot corpul pe aripi ca pentru a-l apropia de Dumnezeu. Dar drumul de la casă pînă la crîng era lung, picioruşele tinerei femei obosiră călcînd iarba deasă şi respiraţia i se opri de mai multe ori în drum; ea nu putu să ajungă aşadar la întîlnire decît în clipa în care Bussy apărea pe creasta zidului şi se avînta în jos.

El o văzu alergînd; ea scoase un ţipăt de bucurie; el

ajunse la ea cu braţele întinse; ea se repezi spre el punîndu-şi amîndouă mîinile pe inimă; salutul lor de dimineaţă fu o lungă şi arzătoare îmbrăţişare.

Ce aveau să-şi spună? se iubeau.

Ce aveau să gîndească? se revedeau. Ce aveau să-şi dorească? erau aşezaţi unul lîngă altul şi se ţineau de mînă.

Ziua trecu de parcă ar fi fost un ceas.

Bussy, cînd Diana ieşi cea dintîi din acea moleşeală dulce care este somnul unui suflet săturat de fericire, Bussy o strînse pe tînăra visătoare la piept şi îi spuse:

— Diana, mi se pare că astăzi a început viaţa mea, mi se pare că de astăzi văd limpede pe drumul care duce la veşnicie. Dumneata eşti, fără nici o îndoială, lumina care îmi dezvăluie atîta fericire; eu nu cunoşteam nimic din lumea aceasta, nici despre condiţia oamenilor în această lume; astfel că pot să-ţi repet ce îţi spuneam ieri: încep prin dumneata să trăiesc, cu dumneata voi muri.

— Şi eu, îi răspunse ea, eu care într-o zi mă aruncasem fără regret în braţele morţii, tremur astăzi că nu voi trăi atît de mult pentru a sfîrşi toate comorile ce mi le făgăduieşte dragostea dumitale. Dar pentru ce nu vii la castel, Ludovic? Tatăl meu ar fi fericit să te vadă; domnul de Saint-Luc este prietenul dumitale şi este discret... Gîndeşte-te că o oră mai mult împreună este nepreţuită.

— Vai! Diana, daca aş veni o oră la castel, aş veni mereu; dacă aş veni aici, toată provincia ar afla; dacă ajunge acest lucru la urechile acelui căpcăun, soţul dumitale, va alerga încoace... M-ai oprit să te scap de el...

— La ce bun? spuse ea cu acea expresie care nu se găseşte niciodată decît în glasul femeii iubite.

— Ei bine! pentru siguranţa noastră, adică pentru siguranţa fericirii noastre, e bine să ne ascundem taina faţă de toată lumea; doamna de Saint-Luc o ştie... Saint-Luc o va afla şi el.

— O! pentru ce...

— Îmi ascunzi oare ceva? spuse Bussy, mie, acum.

— Nu... aşa este.

— Am scris azi dimineaţă cîteva cuvinte lui Saint-Luc pentru a-i cere o întrevedere la Angers. Va veni; voi avea cuvîntul lui de gentilom că niciodată nu-i va scăpa vreo vorbă despre această aventură. Acest lucru este cu atît mai important, scumpă Diana, cu cît sînt căutat cu siguranţă pretutindeni. Evenimentele erau grave atunci cînd am părăsit Parisul.

— Ai dreptate... şi apoi tatăl meu este un om atît de scrupulos, cu toate că mă iubeşte, încît ar fi în atare să mă denunţe domnului de Monsoreau.

— Să ne ascundem bine... şi dacă Dumnezeu ne va da pe mîna duşmanilor noştri, cel puţin vom putea spune că era cu neputinţă să facem altfel.

— Dumnezeu este bun, Ludovic: nu te mai îndoi de el acum.

— Nu mă îndoiesc de Dumnezeu, mă tem de vreun demon, gelos de a ne vedea fericiţi.

— Spune-mi rămas bun, seniorul meu, şi nu te înapoia atît de repede, calul dumitale mă face să-mi fie frică.

— Nu te teme, cunoaşte drumul; este cel mai blînd şi cel mai sigur cal de curse pe care l-am călărit pînă acum. Cînd mă înapoiez în oraş, cufundat în gîndurile mele plăcute, el mă duce fără să mă ating de frîu.

Cei doi amanţi schimbară mii de cuvinte de felul acesta, întretăiate de mii de sărutări.

În sfîrşit cornul de vînătoare, apropiat de castel, făcu să se audă sunetul despre care Jeana se înţelesese cu prietena sa, şi Bussy plecă.

Cum se apropia de oraş, visînd la această zi îmbătătoare şi mîndru de a fi liber, el pe care onorurile, grijile de bogăţie şi favorurile unui prinţ de sînge îl ţineau mereu legat în lanţuri de aur, băgă de seamă că se apropia ora cînd aveau să se închidă porţile oraşului.

Calul, care păscuse toată ziua frunze şi iarbă, continuase acest lucru şi pe drum, iar noaptea se apropia.

Bussy se pregătea să pornească la galop pentru a cîştiga timpul pierdut, cînd auzi înapoia lui galopul unor cai.

Pentru un om care se ascunde şi mai cu seamă pentru un amant, totul pare o ameninţare.

Amanţii fericiţi au acest lucru comun cu hoţii.

Bussy se întrebă dacă ar fi fost mai bine să o ia la galop pentru a sosi mai înainte, sau să se dea la o parte pentru a-i lăsa pe călăreţi să treacă; dar cursa lor era atît de rapidă încît ajunseră la el într-o clipă.

Erau doi.

Bussy, judecînd că nu era o laşitate să eviţi doi oameni atunci cînd faci cît patru, se dădu la o parte şi zări pe unul din călăreţi ale cărui călcîie intrau în şoldurile calului, aţîţat de altfel prin numeroase lovituri de cravaşe pe care i le dădea tovarăşul său.

— Haide, iată oraşul, spunea bărbatul acela cu un accent gascon din cele mai pronunţate; încă trei sute de lovituri de cravaşe şi o sută de lovituri de pinteni, curaj şi putere.

— Animalul nu mai are suflu, tremură, slăbeşte, refuză să meargă..., răspunse acela care mergea înainte. Aş da totuşi o sută de cai pentru a fi în oraşul meu.

— Trebuie să fie vreun Angevin întîrziat..., îşi zise Bussy. Totuşi... cît de stupizi îi face frica pe oameni! Crezusem că recunosc acel glas. Dar iată că se clatină calul acelui brav om...

În clipa aceea călăreţii se aflau în dreptul lui Bussy pe drum.

— Ei! bagă de seamă, strigă el, domnule: dă drumul la scări, dă drumul la scări, dă drumul repede, aniumalul are să cadă.

În adevăr, calul căzu cu greutate pe o parte, mişcă în spasmuri un picior ca şi cînd ar fi arat pămîntul şi

deodată suflul zgomotos i se opri, ochii i se întunecară: spuma îl înăbuşea; îşi dădu sufletul.

— Domnule, strigă călăreţul care rămăsese pe jos, lui Bussy, îţi dau trei sute de pistoli pe calul care te duce.

— Ah! Dumnezeule! strigă Bussy apropiindu-se.

— Mă auzi? domnule, sînt grăbit...

— Ei! prinţul meu, luaţi-l pentru nimic, spuse cu tremurătura unei emoţii nespuse Bussy, care îl cunoscuse pe ducele de Anjou.

În acelaşi timp se auzi zgomotul unui pistol pe care îl arma tovarăşul prinţului.

— Opreşte! strigă ducele de Anjou acestui apărător fără milă; opreşte! domnule d'Aubigné, să mă ia dracu dacă nu este Bussy!

— Ei da, prinţul meu, eu sînt. Dar ce v-a apucat să omorîţi caii la ora asta şi pe acest drum?

— Ah! e domnul de Bussy, spuse d'Aubigné; atunci, Monseniore, nu mai aveţi nevoie de mine... Îngăduiţi-mi să mă înapoiez la acela care m-a trimis, cum zice Sfînta Scriptură.

— Nu fără a primi mulţumirile mele sincere şi făgăduiala unei puternice prietenii, spuse prinţul.

— Primesc totul, Monseniore şi vă voi reaminti aceste cuvinte într-o zi.

— Domnul d'Aubigné!...Monseniore!... Ah! dar cad din nori, făcu Bussy.

— Nu ştiai?... spuse prinţul cu o expresie de nemulţumire şi de neîncredere care nu-i scăpă gentilomului. Dacă eşti aici, nu-i aşa că mă aşteptai?

— Ei drace! îşi zise Bussy gîndindu-se la înţelesul pe care-l putea oferi şederea lui ascunsă în Anjou minţii bănuitoare a lui François, să nu ne compromitem! Făceam mai mult decît vă aşteptam, spuse el, şi iată, pentru că voiaţi să intraţi în oraş înainte de închiderea porţilor, în şa, Monseniore.

El oferi calul său prinţului, care se apucase să ia de la

calul căzut unele hîrtii importante ascunse între şa şi cioltar.

— Adio deci, Monseniore, spuse d'Aubigné care făcu o întoarcere. Domnule de Bussy, servitorul dumitale.

Şi plecă.

Bussy sări cu uşurinţă pe crupa calului înapoia stăpînului său şi îndreptă calul spre oraş, gîndindu-se dacă prinţul acesta îmbrăcat în negru nu era demonul pe care i-l trimitea iadul, gelos pe fericirea lui.

Ei intrară în Angers la primele sunete ale trompetelor municipalităţii.

— Ce facem acum, Monseniore?

— La castel! să mi se arboreze drapelul, să vină toţi să mă recunoască, să se cheme nobilimea din provincie.

— Nimic mai uşor spuse Bussy, hotărît să facă pe supusul pentru a cîştiga timp şi de altfel prea surprins el însuşi pentru a fi altceva decît pasiv.

— Ei, domnilor cu trompete! strigă el crainicilor care se înapoiau după prima sunare.

Aceştia se uitară şi nu dădură mare atenţie, pentru că vedeau doi oameni plini de praf, transpiraţi şi într-un echipaj atît de redus.

— Ho! ho!... spuse Bussy mergînd spre ei, oare stăpînul nu este cunoscut în casa lui?... Să vină consilierul municipal de serviciu!

Acest ton poruncitor impuse crainicilor; unul din ei se apropie.

— Isuse!... strigă el cu groază privindu-l cu atenţie pe duce, nu este seniorul şi stăpînul nostru?

Ducele era foarte uşor de recunoscut după diformitatea nasului împărţit în două, cum spunea cîntecul lui Chicot.

— Monseniorul duce! adăugă el apucînd braţul celuilalt crainic care sări în sus de surpriză

— Ştiţi tot atît ca şi mine acum, spuse Bussy; umflaţi-vă plămînii, faceţi să curgă sînge şi apă din trompetele

voastre şi tot oraşul să afle într-un sfert de oră că Monseniorul a sosit. Noi, Monseniore, să mergem încet spre castel. Cînd vom ajunge acolo, frigarea va fi şi pusă ca să ne primească.

În adevăr, la primul strigăt al crainicilor se formară grupuri, la al doilea, copiii şi cumetrele alergară prin toate cartierele, strigînd:

— Monseniorul este în oraş!... Trăiască Monseniorul!

Consilierii municipali, guvernatorul, principalii nobili se repeziră spre palat, urmaţi de o mulţime care se îngroşa din ce în ce mai mult.

După cum prevăzuse Bussy, autorităţile din oraş erau la castel înaintea prinţului pentru a-l primi aşa cum se cuvine.

Cînd străbătu cheiul, abia putu să treacă prin mulţime; dar Bussy îl găsise pe unul din crainici care, lovind cu trompeta în populaţia grăbită, deschise drumul prinţului pînă la treptele castelului.

Bussy forma ariergarda.

— Domnilor şi credincioşi iubiţi, spuse prinţul, am venit în bunul meu oraş Angers. La Paris, primejdiile cele mai grozave mi-au ameninţat viaţa; îmi pierdusem chiar libertatea. Am reuşit să fug datorită unor prieteni buni.

Bussy îşi muşcă buzele, căci ghicea înţelesul privirii ironice a lui François.

— Şi de cînd mă simt în oraşul vostru, liniştea mea, viaţa mea îmi sînt asigurate.

Magistraţii, încremeniţi, strigară cam încet;

— Trăiască seniorul nostru!

Poporul, care nădăjduia chilipirurile obişnuite la fiecare călătorie a prinţului, strigă cu putere:

— Ura!

— Să mergem la masă, spuse prinţul, nu am pus nimic în gură de azi dimineaţă.

Ducele fu înconjurat într-o clipă de întreaga casă pe care o întreţinea la Angers în calitate de duce de Anjou,

dar numai servitorii principali îşi cunoşteau stăpînul.

Apoi veni rîndul gentilomilor şi doamnelor din oraş.

Recepţia ţinu pînă la miezul nopţii.

Oraşul fu luminat, pe străzi şi în pieţe răsunară împuşcături, clopotul catedralei începu să bată şi vîntul duse pînă la Meridor adierile zgomotoase ale bucuriei tradiţionale a bunilor Angevini.

CAPITOLUL VII
Diplomaţia domnului duce de Anjou.

După ce zgomotul împuşcăturilor se mai potoli pe străzi, după ce bălăngănitul clopotelor îşi mai încetini vibraţiile, după ce se goliră sălile, după ce în sfîrşit Bussy şi ducele de Anjou rămaseră singuri:

— Să vorbim, spuse ducele.

În adevăr, datorită agerimii sale, François înţelegea că Bussy, de la întîlnirea lor, trebuie să fi făcut multe; ei judecă atunci, cu cunoştinţele pe care le avea despre curte, că se afla tntr-o situaţie încurcată şi că, prin urmare, cu puţină dibăcie, ar putea să aibă un avantaj asupra lui.

Dar Bussy avusese vreme să se pregătească şi îl aştepta pe prinţ sigur de sine.

— Să vorbim, Monseniore, răspunse el.

— Ultima zi cînd ne-am văzut, spuse prinţul, erai foarte bolnav, sărmanul meu Bussy.

— Este adevărat, Monseniore, răspunse tînărul; eram foarte bolnav şi e aproape o minune că am scăpat.

— În ziua aceea se afla lîngă dumneata, urmă ducele, un oarecare medic foarte îngrijit de sănătatea dumitale, căci muşca furios, mi se pare, pe cei ce se apropiau de dumneata.

— Şi acest lucru este adevărat, prinţul meu, căci le

Haudouin mă iubeşte mult.

— Te ţinea cu străjnicie în pat, nu-i aşa?

— Iar eu turbam de ciudă din pricina aceasta, după cum Alteţea Voastră a putut vedea.

— Dar, spuse ducele, dacă ai fi fost atît de înciudat, ai fi putut trimite Facultatea la toţi dracii şi ai fi ieşit cu mine, după cum te rugam.

— Ei! făcu Bussy răsucindu-şi în toate felurile pălăria de farmacist.

— Dar, urmă ducele, deoarece era vorba de o afacere gravă, ţi-a fost teamă să nu te compromiţi.

— Poftim? spuse Bussy înfundîndu-şi cu o lovitură de pumn aceeaşi pălărie pe ochi; aţi spus, mi se pare, că mi-a fost teamă să nu mă compromit, prinţul meu?

— Am spus-o, răspunse ducele de Anjou.

Bussy ţîşni de pe scaun şi rămase în picioare.

— Ei bine! aţi minţit, Monseniore, strigă el, v-aţi minţit singur, auziţi, căci nu credeţi un cuvînt, unul singur, din ceea ce aţi spus; există pe pielea mea douăzeci de cicatrice care dovedesc că m-am compromis cîteodată, dar că nu mi-a fost niciodată teamă; şi zău dacă ştiu mulţi oameni care ar putea să spună sau să arate atîtea.

— Ai totdeauna argumente care nu se pot contrazice, domnule de Bussy, reluă ducele foarte palid şi foarte agitat; cînd te învinuieşte cineva, strigi mai tare decît cel care îţi aduce vreun reproş şi atunci îţi închipui că ai dreptate.

— Oh! nu am totdeauna dreptate, Monseniore, spuse Bussy, ştiu bine, dar tot atît de bine ştiu şi cînd nu am.

— Şi cînd nu ai dreptate? spune, te rog!

— Cînd servesc oameni nerecunoscători.

— În adevăr, domnule, mi se pare că uiţi cu cine vorbeşti, spuse prinţul ridicîndu-se deodată cu acea demnitate care îi era proprie în anumite împrejurări.

— Ei bine! uit, Monseniore, spuse Bussy; odată în viaţa dumneavoastră, faceţi la fel, uitaţi-vă sau uitaţi-mă.

Bussy făcu atunci doi paşi pentru a ieşi; dar prinţul fu mai iute decît el şi gentilomul îl găsi pe duce înaintea uşii.

— Ai putea să negi, domnule, spuse ducele, că, în ziua cînd ai refuzat să ieşi cu mine, ai ieşit cîteva clipe după aceea?

— Eu, spuse Bussy, nu neg niciodată nimic, Monseniore, afară de acele ce aş fi silit să mărturisesc.

— Spune-mi deci atunci pentru ce te-ai încăpăţînat să rămîi în palatul dumitale.

— Pentru că aveam treburi.

— Acasă?

— Acasă, sau în altă parte.

— Credeam că atunci cînd un gentilom se află în serviciul unui prinţ, principalele lui treburi sînt treburile acelui prinţ.

— Şi de obicei cine vă face aceste treburi, Monseniore, dacă nu eu?

— Nu zic ba, spuse François şi, de obicei, te găsesc credincios şi devotat. Voi spune chiar mai mult: îţi scuz proasta dispoziţie.

— A! sînteţi foarte bun.

— Da, căci aveai oarecare motive să fii supărat pe mine.

— O mărturisiţi, Monseniore?

— Da. Îţi făgăduisem dizgraţia domnului de Monsoreau. Se pare că îl urăşti foarte mult pe domnul de Monsoreau.

— Eu, deloc. Găsesc că are o figură urîtă şi aş fi voit să se depărteze de curte pentru a nu mai avea această figură sub ochi. Dumneavoastră, dimpotrivă, Monseniore, vă place această figură. Nu trebuie să discutăm asupra gusturilor.

— Ei bine! atunci, cum acesta era singurul dumitale motiv să stai supărat ca un copil răsfăţat şi ţîfnos, îţi voi spune că de două ori nu ai făcut bine nevoind să ieşi cu

mine, şi să ieşi după mine pentru a face isprăvi fără folos.

— Am făcut isprăvi fără folos, eu? Şi adineauri mă învinuiţi că mi-a fost... Ascultaţi, Monseniore, fiţi consecvent: ce isprăvi am făcut?

— Negreşit; admit să-i urăşti pe domnul d'Epernon şi pe domnul de Schomberg. Îi urăsc şi eu şi încă foarte mult; dar trebuia să te mărgineşti numai la a-i urî şi să aştepţi clipa potrivită.

— O! o! spuse Bussy; ce vreţi să spuneţi, Monseniore?

— Ucide-i, la naiba! Ucide-i pe amîndoi, ucide-i pe toţi patru, îţi voi fi şi mai mult recunoscător;...dar nu-i înfuria, mai ales cînd eşti departe, căci furia lor cade asupra mea.

— Să vedem, ce i-am făcut oare, acestui Gascon cumsecade?

— Vorbeşti de d'Epernon, nu-i aşa?

— Da.

— Ei bine! ai pus să fie ucis cu pietre.

— Eu?

— În aşa fel încît tunica i-a fost sfişiată, mantaua făcu bucăţi şi s-a înapoiat la Luvru numai în pantaloni.

— Bun, spuse Bussy, de unul m-am lămurit; să trecem German. Care este vina mea faţă de domnul de Schomberg?

— Ai putea să negi că ai pus să fie vopsit în albastru? Cîn l-am revăzut după trei ore de la accidentul său, mai era încă de culoarea cerului; şi dumneata numeşti aceasta o glumă bună. Haida de!

Şi prinţul începu să rîdă fără să vrea, în vreme ce Bussy amintindu-şi de mutra pe care o făcea Schomberg în hîrdău, nu se putu opri să nu rîdă cu hohote.

— Atunci, spuse el, eu sînt învinuit că le-am jucat această farsă.

— La naiba! poate eu atunci?

— Şi aveţi curajul, Monseniore, să faceţi imputări unui

om care are asemenea idei! ei, vă spuneam eu adineauri, sînteţi un nerecunoscător.

— Sînt de aceeaşi părere. Acum, ascultă, dacă ai ieşit în adevăr pentru aceasta, te iert.

— Sigur?

— Da, pe cinstea mea; dar nu am terminat să mă plîng de tine.

— Ce vorbiţi!

— Să ne gîndim la mine acum.

— Fie.

— Ce ai făcut ca să mă scoţi din încurcătură?

— Vedeţi bine, spuse Bussy, ceea ce am făcut.

— Nu, nu văd.

— Ei bine! am plecat spre Anjou.

— Adică ai fugit, ca să scapi.

— Da, căci scăpînd eu vă scăpam şi pe dumneavoastră.

— Dar în loc să fugi atît de departe, nu puteai rămîne în împrejurimile Parisului? Mi se pare că mi-ai fi fost mai folositor la Montmartre decît la Angers.

— A! iată unde nu ne potrivim în păreri, Monseniore: mie îmi plăcea mai bine să vin în Anjou.

— Este un motiv slab, cred că admiţi, capriciul dumitale...

— Nu, căci acest capriciu avea drept scop să vă recruteze partizani.

— A! iată că se schimbă lucrurile. Ei bine! să vedem, ce ai făcut?

— Va fi vreme să vă explic mîine, Monseniore, căci iată tocmai ora la care trebuie să vă părăsesc.

— Şi pentru ce să mă părăseşti?

— Pentru a discuta cu o persoană din cele mai importante.

— A! dacă e aşa, e altceva; du-te, Bussy, dar fii prevăzător.

— Ce are a face, nu risc nimic,

— Ai făcut multe demersuri?

— Mă aflu aci abia de două zile, cum vreţi...

— Dar te ascunzi, cel puţin?

— Mă ascund, da, şi încă destul de bine: Vedeţi sub ce costum vă vorbesc; oare am eu obiceiul să port tunici de culoarea scorţişoarei? Numai pentru dumneavoastră m-am vîrît eu în această nesuferită învelitoare.

— Şi unde locuieşti?

— A! iată unde îmi veţi preţui devotamentul. Locuiesc... locuiesc într-o cocioabă de lîngă meterez, cu o ieşire spre rîu; dar dumneavoastră, prinţul meu, la rîndu-vă, să vedem, cum aţi ieşit din Luvru? Cum se face că v-am întîlnit pe drum călărind un cal zdrobit de oboseală şi cu domnul d'Aubigné alături?

— Pentru că am prieteni, spuse prinţul.

— Dumneavoastră, prieteni? făcu Bussy. Haida de!

— Da, prieteni pe care tu nu-i cunoşti.

— Să zicem! şi care sînt prietenii aceia?

— Regele Navarei şi domnul d'Aubigné pe care l-ai văzut.

— Regele Navarei... Ah! e adevărat. Nu aţi conspirat împreună?

— Eu nu am conspirat niciodată, domnule de Bussy.

— Nu! întrebaţi-i mai bine pe La Mole şi pe Coconnas.

— La Mole, spuse prinţul cu un aer posomorît, făptuise o alta crimă decît aceea pentru care se crede că a murit.

— Bine! să-l lăsăm pe La Mole şi să revenim la dumneavoastră; cu atît mai mult, Monseniore, cu cît are să ne fie cam greu să ne înţelegem asupra acestui punct. Pe unde dracu' aţi ieşit din Luvru?

— Pe fereastră.

— A! adevărat. Şi pe care?

— Pe aceea de la camera mea de culcare.

— Cunoşteaţi aşadar scara de frînghie?

— Care scară de frînghie?

— Aceea din dulap.

— A! mi se pare că tu o cunoşteai? spuse prinţul îngălbenindu-se.

— Ei drace! spuse Bussy, Alteţea Voastră ştie că am avut cîteodată fericirea să intru în camera aceea.

— Pe vremea sorei mele Margot, nu-i aşa? Şi intrai pe fereastră.

— La naiba! dumneavoastră aţi putut ieşi destul de bine pe acolo. Ceea ce mă miră numai, este că aţi găsit scara.

— Nu am găsit-o eu.

— Cine atunci?

— Nimeni; mi-a fost indicată.

— De cine?

— De regele Navarei.

— Ah! ah! regele Navarei cunoaşte scara! n-aş fi crezut-o. În sfîrşit, bine că vă vedem, Monseniore, teafăr, nevătămat şi sănătos; vom aprinde Anjou-ul şi din aceeaşi scînteie, se vor aprinde Angoumois-ul şi Bearnul: aceasta va face un frumos incendiu mic.

— Dar nu îmi vorbeai de o întîlnire? spuse ducele.

— Ah! la naiba! aşa este; dar interesul convorbirii m-a făcut să o uit. Adio, Monseniore.

— Îţi iei calul?

— Ei! dacă îi trebuie Monseniorului, Alteţea Sa poate să-l păstreze, am un altul.

— Atunci, primesc; mai tîrziu vom face socotelile.

— Da, Monseniore, şi să dea Dumnezeu să nu fiu eu acela care să vă datorez ceva!

— Pentru ce?

— Pentru că nu-mi place acela pe care îl însărcinaţi de obicei să vă cerceteze socotelile.

— Bussy!

— Aşa e, Monseniore; ne înţelesesem să nu mai vorbim despre asta.

Prinţul, care simţea nevoia pe care o avea de Bussy,îi întinse mîna.

Bussy i-o dădu pe a sa, dar clătinînd din cap.

Amîndoi se despărţiră.

CAPITOLUL VIII
Diplomaţia domnului de Saint-Luc

Bussy se înapoie acasă la el pe jos, pe o noapte întunecoasă, dar, în locul lui Saint-Luc pe care se aştepta să-l întîlnească aici, nu găsi decît o scrisoare care îi anunţa sosirea prietenului său pentru a doua zi.

În adevăr, către ora şase dimineaţa, Saint-Luc, urmat de un argat, părăsise Meridorul şi se îndrepta spre Angers.

El ajunse aproape de zidurile oraşului, la deschiderea porţilor şi, fără să bage de seamă agitaţia ciudată a mulţimii abia trezită din somn, se duse la casa lui Bussy.

Cei doi prieteni se îmbrăţişară cu dragoste.

— Binevoieşti, scumpul meu Saint-Luc, spuse Bussy, să primeşti găzduirea sărmanei mele cocioabe. Mi-am stabilit tabăra la Angers.

— Da, spuse Saint-Luc, în felul învingătorilor, adică pe cîmpul de bătălie.

— Ce vrei să spui, dragă prietene?

— Că soţia mea nu mai are secrete pentru mine, cum nu am nici eu pentru ea, dragul meu Bussy, şi că mi-a povestit totul. Există deplină înţelegere între noi; primeşte toate complimentele mele, maestrul meu în orice împrejurare şi, pentru că m-ai chemat, îngăduieşte-mi să-ţi dau un sfat.

— Dă-mi.

— Scapă-te cît mai repede de nesuferitul acela de Monsoreau ; nimeni nu cunoaşte la curte legătura dumitale cu soţia lui; acum este momentul; numai că nu trebuie să-l laşi să-ţi scape; cînd mai tîrziu te vei căsători cu văduva, nu se va spune cel puţin că ai lăsat-o văduvă

pentru a te căsători cu ea.

— Nu este decît o piedică în îndeplinirea acestui plan frumos, care mi-a venit de la început în minte cum ţi-a venit şi dumitale.

— Ei, vezi, şi care?

— Am jurat Dianei să respect viaţa soţului ei, atîta timp cît nu mă va ataca el, bineînţeles.

— Ai făcut o greşeală.

— Eu!

— Ai făcut cea mai mare greşeală.

— Pentru ce?

— Pentru că nu se fac asemenea jurăminte. Ce dracu'! dacă nu te vei grăbi, dacă nu-i vei lua-o înainte, ţi-o spun: Monsoreau, care este plin de răutate, te va descoperi şi, dacă te descoperă, cum nu are nimic cavaleresc în el, te va ucide.

— Se va întîmpla cum va hotărî Dumnezeu, spuse Bussy zîmbind; dar, în afară că voi călca jurămîntul pe care l-am făcut Dianei omorîndu-i soţul...

— Soţul!... ştii bine că nu este.

— Da, însă totuşi poartă acest titlu. În afară, zic, că voi călca jurămîntul pe care i l-am făcut, lumea m-ar ucide cu pietre, dragul meu, şi acela care astăzi este un monstru faţă de toată lumea, ar apare în mormînt un înger pe care l-aş fi pus eu în coşciug.

— De altfel nici eu nu te-aş sfătui să-l ucizi singur.

— Asasini! ah! Saint-Luc, îmi dai un sfat trist.

— Haida de! cine îţi vorbeşte de asasini?

— Despre nimic, dragă prietene; o idee care mi-a trecut prin cap şi care nu este încă destul de coaptă pentru ca să ţi-o comunic. Nici mie nu-mi place acest Monsoreau, ca şi dumitale, cu toate că eu nu am aceleaşi motive ca să-l urăsc: să vorbim deci de soţie în loc de a vorbi de bărbat.

Bussy zîmbi.

— Eşti un băiat de zahăr, Saint-Luc, spuse Bussy, şi te

poţi bizui pe prietenia mea. Or, ştii şi dumneata, prietenia mea se compune din trei lucruri: punga, spada şi viaţa mea.

— Mulţumesc, spuse Saint-Luc, primesc, dar cu drept de revanşă.

— Acum, ce voiai să-mi spui de Diana, să vedem?

— Voiam să te întreb dacă nu socoteai să vii puţin pe la Meridor.

— Dragă prietene, îţi mulţumesc de stăruinţă, dar îmi cunoşti scrupulele.

— Cunosc totul. La Meridor, eşti expus să-l întîlneşti pe Monsoreau, cu toate că se află la optzeci de leghe de noi; eşti expus să-i strîngi mîna şi e foarte greu să strîngi mîna unui om pe care ai vrea să-l sugrumi; în sfîrşit, eşti expus să-l vezi îmbrăţişînd-o pe Diana şi e greu să vezi cum este îmbrăţişată femeia pe care o iubeşti.

— Ah! făcu Bussy furios, cît de bine înţelegi pentru ce nu vin la Meridor! Acum, dragă prietene...

— Îmi dai drumul, spuse Saint-Luc înşelîndu-se asupra intenţiei lui Bussy.

— Nu, dimpotrivă, reluă acesta, te rog să rămîi, căci acum e rîndul meu să te întreb.

— Întreabă-mă.

— În adevăr şi ne-am întrebat cu toţii ce s-o fi întîmplat. Azi dimineaţă, nu ai observat oarecare mişcare prin oraş?

— Ceva ca o mare agitaţie, nu-i aşa?

— Da.

— Tocmai eram să te întreb de unde provine.

— Provine din faptul că domnul duce de Anjou a sosit ieri, dragă prietene.

Saint-Luc făcu o săritură pe scaun, ca şi cînd i s-ar fi anunţat prezenţa diavolului.

— Ducele la Angers! se spunea că este închis la Luvru.

— Tocmai pentru că era închis la Luvru se află acum la Angers. A reuşit să fugă pe o fereastră şi a venit să se

refugieze aici.

— Ei bine? întrebă Saint-Luc.

— Ei bine! dragă prietene, spuse Bussy, iată un prilej minunat de a te răzbuna de micile persecuţii ale Maiestăţii Sale. Prinţul şi-a făcut un partid, va avea trupe şi vom da naştere la un mic război civil.

— O! o! făcu Saint-Luc.

— Şi m-am bizuit pe dumneata pentru a lupta împreună.

— Împotriva regelui? spuse Saint-Luc cu o răceală neaşteptată.

— Nu zic chiar împotriva regelui, spuse Bussy; zic împotriva acelora care vor trage spada contra noastră.

— Dragul meu Bussy, spuse Saint-Luc, am venit în Anjou ca să mai iau aer de cîmp şi nu ca să mă bat împotriva Majestăţii Sale.

— Dar lasă-mă totuşi să te prezint Monseniorului.

— În zadar, dragă Bussy; nu-mi place Angers-ul şi mă gîndeam să-l părăsesc în curînd; este un oraş plictisitor şi negru; pietrele sînt aici moi ca brînza, iar brînza este tare ca piatra.

— Dragul meu Saint-Luc, mi-ai face un mare serviciu să faci ceea ce-ţi cer; ducele m-a întrebat ce venisem să fac aici şi neputînd să-i spun, avînd în vedere că a iubit-o şi el pe Diana şi a dat greş, l-am făcut să creadă că venisem să atrag de partea lui pe toţi nobilii din împrejurimi; am adăugat chiar că aveam, astăzi de dimineaţă, întîlnire cu unul din ei.

— Ei bine! îi vei spune că l-ai văzut pe acest nobil şi că el cere şase luni de gîndire.

— Găsesc, dragul meu Saint-Luc, dacă trebuie să ţi-o spun, că logica dumitale nu este mai puţin aspră ca a mea.

— Ascultă, eu nu ţin în lumea asta decît la soţia mea; dumneata nu ţii decît la amanta dumitale; să ne învoim de un lucru: în orice prilej, eu voi apăra pe Diana; în orice

prilej, dumneata o vei apăra pe doamna de Saint-Luc. Un legămînt amoros, fie, dar nu un legămînt politic. Iată numai cum vom reuşi să ne înţelegem.

— Văd că trebuie să-ţi cedez, Saint-Luc, spuse Bussy, căci în clipa de faţă dumneata eşti în avantaj. Eu am nevoie de dumneata, pe cînd dumneata te poţi lipsi de mine.

— Ba deloc, eu sînt acela, care dimpotrivă, îţi cer ocrotirea.

— Cum aşa?

— Presupune că Angevinii, căci aşa se vor numi răsculaţii, vin să asedieze şi să jefuiască Meridorul.

— Ah! la naiba, ai dreptate, spuse Bussy, voieşti ca locuitorii să nu sufere urmările unei luări cu asalt.

Cei doi prieteni începură să rîdă, şi deoarece se trăgeau tunurile în oraş, deoarece valetul lui Bussy îl înştiinţase că prinţul îl chemase pînă atunci de trei ori, ei îşi jurară din nou o înţelegere extra-politică şi se despărţiră încîntaţi unul de altul.

Bussy alergă la castelul ducal, unde nobilimea şi începuse să se adune din toate părţile provinciei; sosirea ducelui de Anjou răsunase ca un ecou purtat de bubuitul unui tun şi la trei sau patru leghe în jurul Anger-ului, satele şi oraşele se şi ridicaseră la această mare noutate.

Gentilomul se grăbi să aranjeze o primire oficială, o masă, discursuri; el se gîndea că, în vreme ce prinţul va primi, va mînca şi mai cu seamă va ţine discursuri, el ar avea timpul s-o vadă pe Diana, cel puţin cîteva clipe. Apoi, după ce îi făcu de lucru pentru cîteva ore ducelui, el se înapoie acasă, încălecă cel de-al doilea cal şi luă în galop drumul spre Meridor.

Ducele care se înflăcărase, rosti discursuri foarte frumoase cu efect minunat vorbind despre Ligă, atingînd cu discreţie punctele care priveau alianţa sa cu Guisii, dîndu-se drept un prinţ persecutat de rege din pricina încrederii pe care i-o arătaseră Parizienii.

În timpul răspunsurilor şi sărutărilor de mînă, ducele de Anjou trecea gentilomii în revistă, notînd cu îngrijire pe aceia care mai lipseau încă.

Cînd se înapoie Bussy, era ora patru după amiază; el sări jos de pe cal şi se înfăţişă înaintea ducelui, plin de sudoare şi de praf.

— Ah! ah! viteazul meu Busssy, spuse ducele, iată-te la treabă, după cît se pare.

— Vedeţi şi dumneavoastră, Monseniore.

— Ţi-e cald?

— Am alergat foarte mult.

— Bagă de seamă să nu te îmbolnăveşti, nu te-ai restabilit încă bine.

— Nu e nici o primejdie.

— Şi de unde vii?

— Din împrejurimi. Alteţea Voastră este mulţumită şi a avut o curte numeroasă?

— Da, sînt destul de mulţumit; dar, la curtea aceasta, Bussy, lipseşte cineva.

— Cine?

— Priotejatul tău.

— Protejatul meu?

— Da, baronul de Meridor.

— Ah! spuse Bussy schimbîndu-se la faţă.

— Şi totuşi nu ar trebui să-l neglijez, cu toate că el mă neglijează. Baronul are influenţă în provincie.

— Credeţi?

— Sînt sigur, el era corespondentul Ligii la Angers; fusese ales de domnul de Guise şi, în general, domnii de Guise îşi aleg bine oamenii; trebuie să vină, Bussy.

— Dar dacă nu va veni, totuşi, Monseniore?

— Dacă nu va veni el la mine, i-o voi lua-o înainte şi mă voi duce eu la el.

— La Meridor?

— Pentru ce nu?

Bussy nu-şi putu reţine licărirea geloasă şi cumplită

care îi ţîşni din ochi.

— De fapt, spuse el, pentru ce nu? sînteţi prinţ, totul vă este îngăduit.

— Ascultă! crezi că tot mai e supărat pe mine?

— Nu ştiu. Cum aş putea-o şti?

— Nu l-ai văzut?

— Nu.

— Avînd de a face cu nobilii din provincie, ai fi putut să dai şi pe la el.

— Aş fi făcut-o, dacă n-ar fi avut chiar el de a face cu mine.

— Ei bine?

— Ei bine! spuse Bussy, nu am fost destul de fericit în făgăduielile ce i le-am făcut pentru a mă grăbi prea mult să mă înfăţişez înaintea lui.

— Nu are ce dorea?

— Cum?

— Voia ca fiica lui să se căsătorească cu contele şi contele s-a căsătorit cu ea.

— Bine, Monseniore, să nu mai vorbim de asta, spuse Bussy.

Şi întoarse spatele prinţului.

În clipa aceea, intrară alţi gentilomi. Ducele se duse la ei, Bussy rămase singur.

Vorbele prinţului îi dăduseră foarte mult de gîndit.

Care puteau să fie ideile adevărate ale prinţului cu privire la baronul de Meridor?

Erau aşa cum le exprimase prinţul? Nu vedea el în bătrînul senior decît un mijloc de a-şi întări cauza cu sprijinul unui om stimat şi puternic? Sau poate planurile sale politice nu erau decît un mijloc de a se apropia din nou de Diana?

Bussy examină situaţia prinţului aşa cum era: îl văzu certat cu fratele său, surghiunit din Luvru, şef al unei răscoale în provincie.

El cîntări interesele materiale ale prinţului şi fanteziile

sale amoroase.

Acest din urmă interes era foarte uşor comparat cu celelalte.

Bussy era dispus să-i ierte prinţului toate celelalte nelegiuiri, dacă ar fi voit să renunţe la aceasta din urmă.

El petrecu toată noaptea benchetuind cu Alteţa Sa Regală şi cu nobilii angevini şi făcînd curte doamnelor angevine; apoi, deoarece se aduseseră şi viori, se apucă să le înveţe dansurile cele mai noi.

E de la sine înţeles că fu admiraţia doamnelor şi disperarea soţilor; şi cum unii din aceştia din urmă îl priveau altfel decît îi plăcea lui Bussy să fie privit, îşi răsuci de opt sau zece ori mustaţa şi întrebă pe trei sau patru dintre domnii aceştia dacă nu i-ar acorda favoarea să facă o plimbare la lumina lunei, prin pajişti.

Dar renumele ajunsese înaintea lui la Angers şi Bussy se mulţumi doar cu provocările.

CAPITOLUL IX
Diplomaţia domnului de Bussy

La poarta palatului ducal, Bussy întîlni o figură cinstită, sinceră şi zîmbitoare, pe care o credea la optzeci de leghe departe de el.

— A! spuse el cu un viu sentiment de bucurie, tu eşti, Remy!

— Ei! Doamne, da, Monseniore.

— Era să-ţi scriu să vii la mine.

— Adevărat?

— Pe cinstea mea!

— În cazul acesta, se potriveşte de minune: eu mă temeam să nu mă certaţi.

— Şi pentru ce?

— Pentru că venisem fără îngăduială. Dar, pe legea mea! am auzit spunîndu-se că Monseniorul duce de

Anjou evadase din Luvru şi că a plecat în provincia sa; mi-am adus aminte ca dumneavoastră eraţi în împrejurimile Angers-ului şi m-am gîndit că are să fie un război civil şi multe lovituri de spadă date şi primite, precum şi numeroase găuri făcute în pielea aproapelui meu; şi cum eu îmi iubesc aproapele ca pe mine însumi, şi mai mult ca pe mine însumi, am alergat.

— Ai făcut bine, Remy; pe cinstea mea, îmi lipseai.

— Ce mai face Gertuda, Monseniore?

Gentilomul zîmbi.

— Îţi făgăduiesc să o întreb pe Diana prima dată cînd o voi vedea, spuse el.

— Iar eu, în schimb, fiţi pe pace, prima dată cînd o voi vedea, spuse el, am s-o întreb la rîndu-mi despre doamna de Monsoreau.

— Eşti un tovarăş încîntător; şi cum m-ai găsit?

— La naiba, mare greutate: am întrebat unde se află palatul ducal şi v-am aşteptat la poartă după ce îmi dusesem calul în grajdurile prinţului, unde, Dumnezeu, să mă ierte, l-am recunoscut pe al dumneavoastră.

— Da, prinţul îl omorîse pe al său şi, cum nu avea altul, l-a păstrat.

— Vă recunosc bine în toate astea, dumneavoastră sînteţi prinţul şi prinţul este servitorul.

— Nu te grăbi să mă aşezi atît de sus, Remy, ai să vezi în ce locuinţă stă Monseniorul.

Şi zicînd acestea, îl introduse pe le Haudouin în căsuţa de lîngă meterez.

— Pe legea mea! spuse Bussy, vezi palatul; ia loc unde vei vrea şi cum vei putea.

— N-are să fie greu şi nu mai trebuie cine ştie ce loc, după cum ştiţi; de altfel, voi dormi în picioare dacă e nevoie: sînt destul de obosit.

Cei doi prieteni, căci Bussy îl trata pe le Haudouin mai mult ca prieten decît ca servitor, se despărţiră şi Bussy, cu inima de două ori mulţumită de a se regăsi între

Diana şi Remy, dormi liniştit.

Este adevărat că pentru a dormi în voie, ducele, la rîndul său, rugase să nu se mai tragă tunurile şi să înceteze împuşcăturile; cît despre clopote, ele adormiseră singure, datorită băşicilor pe care le făcuseră la mîini cei care le trăgeau.

Bussy se sculă devreme şi alergă la castel poruncind să fie înştiinţat Remy să-l întîlnească acolo.

Ţinea să pîndească primele căscături ale deşteptării Alteţei Sale pentru a surprinde, dacă era cu putinţă, gîndul acestuia în mutra foarte semnificativă de obicei a omului care se trezeşte.

Ducele se deşteptă, dar s-ar fi putut spune că, întocmai ca fratele său Henric, punea o mască pentru ca să doarmă.

Bussy se sculase degeaba de dimineaţă.

El ţinea pregătit un catalog al lucrurilor ce trebuiau făcute, unele mai importante decît altele.

Mai întîi, o plimbare dincolo de ziduri pentru a recunoaşte fortificaţiile oraşului.

O revistă a locuitorilor şi a armelor acestora.

O vizită la arsenal şi comandă de muniţii de tot felul.

O cercetare amănunţită a birurilor din provincie, cu scopul de a procura bunilor şi credincioşilor vasali ai prinţului o mică urcare a impozitului destinat să le mai umple visteria.

În sfîrşit, corespondenţa.

Dar Bussy ştia dinainte ca nu trebuia să se bizuie prea mult pe acest din urmă articol; ducele de Anjou scria puţin; chiar pe vremea aceea el punea în practică proverbul: cele scrise rămîn.

Astfel, prevăzut împotriva gîndurilor rele care i-ar fi putut veni prinţului, contele văzu ochii acestuia deschizîndu-se, dar, după cum am spus, fără a putea citi nimic în ei.

— Ah! ah! făcu ducele, ai şi venit!

— Da, Monseniore: nu am putut dormi, atît de mult mi-au umblat prin cap toată noaptea interesele Alteţei Voastre; ce facem astăzi de dimineaţă? Ce-ar fi dacă am vîna?

„Bun! îşi zise Bussy, iată încă o ocupaţie la care nu mă gîndisem”.

— Cum! spuse ducele, pretinzi că te-ai gîndit la interesele mele toată noaptea şi rezultatul veghei şi meditării este să vii să-mi propui o vînătoare; haida de!

— Este adevărat, spuse Bussy; de altfel nu avem nici hăitaşi.

— Nici şef al vînătoarei, făcu prinţul.

— Ah! pe legea mea, aş găsi vînătoarea mai plăcută dacă aş vîna fără el.

— A! eu nu sînt ca tine, mie îmi lipseşte.

Ducele spuse acest lucru cu un aer ciudat. Bussy îl observă.

— Omul acesta cum se cade, spuse el, prietenul dumneavoastră, mi se pare că nici el nu v-a scăpat.

Ducele zîmbi.

— Bun, spuse Bussy, cunosc eu acest zîmbet; este cel rău; Monsoreau să se ferească.

— Eşti supărat pe el? întrebă prinţul.

— Pe Monsoreau?

— Da.

— Şi de ce aş fi supărat pe el?

— Pentru că este prietenul meu.

— Dimpotrivă, îl plîng foarte mult.

— Ce vrei să spui?

— Că cu cît îl veţi face să urce mai sus, cu atît mai de sus va cădea atunci cînd va cădea.

— Haide, văd că eşti bine dispus.

— Eu?

— Da, căci numai cînd eşti bine dispus îmi spui asemenea lucruri. Ce are a face, urmă ducele, menţin ceea ce am spus şi Monsoreau ne-ar fi fost foarte

folositor în ţinutul acesta.

— Pentru ce?

— Pentru că are averi prin împrejurimi.

— El?

— El sau soţia lui.

Bussy îşi muşcă buzele: ducele aducea din nou convorbirea acolo de unde îi fusese atît de greu să-l depărteze în ajun.

— A! credeţi? spuse el.

— Fără îndoială. Meridorul se află la trei leghe de Angers; nu ştii acest lucru, tu care mi l-ai adus pe bătrînul baron?

Bussy înţelese că era vorba să nu se dea bătut.

— Ei, Doamne! spuse el, eu vi l-am adus pentru că se atîrnase de mantaua mea şi numai dacă nu aş fi voit să-i las jumătate din ea în mînă, cum făcea sfîntul Martin, trebuia cu orice preţ să-l conduc la dumneavoastră... De altfel, protecţia mea nu i-a slujit la mare lucru.

— Ascultă, spuse ducele, am o idee.

— Drace! spuse Bussy care se ferea totdeauna de ideile prinţului.

— Da... Monsoreau a avut asupra ta prima parte; dar eu vreau să ţi-o dau ţie pe a doua.

— Cum înţelegeţi acest lucru, prinţul meu?

— Foarte simplu. Tu mă cunoşti, Bussy?

— Am această nefericire, prinţul meu.

— Crezi tu că sînt om care să sufăr o ocară şi s-o las nepedepsită?

— Depinde.

Ducele zîmbi cu un zîmbet şi mai urît decît cel dintîi, muşcîndu-şi buzele şi clătinînd capul de sus în jos.

— Să vedem, explicaţi-vă, Monseniore, spuse Bussy.

— Ei bine! şeful vînătoarei mi-a furat o tînără fată pe care o iubeam pentru a face din ea soţia lui; eu, la rîndu-mi, vreau să-i fur soţia ca să fac din ea amanta mea.

Bussy făcu o sforţare ca să zîmbească; dar oricît de

mult ar fi dorit să ajungă la acest lucru, nu reuşi decît să facă o strîmbătură.

— S-o furaţi pe soţia domnului de Monsoreau? Bolborosi el.

— Dar nimic nu este mai uşor, mi se pare, spuse ducele; soţia s-a înapoiat la moşia ei şi tu mi-ai spus că îşi ura soţul; pot deci să mă bizui fară prea multă înfumurare că ea mă va prefera lui Monsoreau, mai ales dacă îi voi făgădui... ce îi voi făgădui.

— Şi ce îi veţi făgădui, Monseniore?

— Să o scap de soţul ei.

„Ei! fu pe punctul de a striga Bussy, pentru ce oare nu aţi făcut acest lucru numaidecît?”

Dar avu curajul să se abţină.

— Aţi face această faptă frumoasă? spuse el.

— Vei vedea. Deocamdată, tot mă voi duce să fac o vizită la Meridor.

— Veţi îndrăzni?

— Pentru ce nu?

— Vă veţi înfăţişa înaintea bătrînului baron pe care l-aţi părăsit, după ce mi-aţi făgăduit...

— Am să-i aduc o scuză foarte bună.

— De unde dracu aveţi s-o luaţi?

— Ei! negreşit, îi voi spune: „Nu am rupt căsătoria aceea pentru că Monsoreau, care ştia că dumneata erai unul din agenţii principali ai Ligii şi că eu eram şeful ei, m-a ameninţat să ne vîndă pe amîndoi regelui”.

— Ah! ah!... Alteţa Voastră inventează acest lucru?

— Nu în întregime, trebuie s-o spun, răspunse ducele.

— Atunci înţeleg.

— Înţelegi? spuse ducele care se înşela asupra răspunsului gentilomului său.

— Da.

— Îl voi face să creadă că măritîndu-i fiica, i-am scăpat viaţa care îi era ameninţată.

— E minunat, spuse Bussy.

— Nu-i aşa? Ei! dar, mă gîndesc, ia te uită pe fereastră, Bussy.

— Pentru ce?

— Tu uită-te!

— Mă uit.

— Ce vreme este afară?

— Sînt silit să mărturisesc Alteţei Voastre că este o vreme frumoasă.

— Ei bine! porunceşte să fie gata caii şi să mergem puţin să vedem ce mai face bătrînul de Meridor.

— Numaidecît, Monseniore.

Şi Bussy, care de un sfert de oră juca rolul acela veşnic comic al lui Mascarille în încurcătură, prefăcîndu-se că iese, se duse pînă la uşă şi se înapoie.

— Iertaţi-mă, Monseniore, spuse el, dar cîţi cai porunciţi?

— Patru, cinci, cîţi vei voi.

— Atunci, dacă lăsaţi această grijă în seama mea, Monseniore, spuse Bussy, voi porunci o sută.

— Ei aş! o sută, spuse prinţul surprins, ce să facem cu atîţia?

— Pentru a avea cel puţin douăzeci şi cinci, pe care să fiu sigur în caz de atac.

Ducele tresări.

— În caz de atac? spuse el.

— Da, am auzit vorbindu-se, urmă Bussy, că există multe păduri prin părţile astea; n-ar fi ceva rar să cădem într-o cursă.

— Ah! ah! spuse ducele, ai crede?

— Monseniorul ştie că adevăratul curaj nu înlătură prevederea.

Ducele căzu pe gînduri.

— Am să poruncesc o sută cincizeci, spuse Bussy.

Şi înaintă pentru a doua oară spre uşă.

— Stai puţin, spuse prinţul.

— Ce mai este, Monseniore?

— Crezi că sînt în siguranţă la Angers, Bussy?

— Ei, Doamne, oraşul nu este puternic; bine apărat, totuşi...

— Da, bine, apărat, însă poate fi rău apărat; oricît de viteaz ai fi tu, nu vei putea fi niciodată decît într-un singur loc.

— Probabil.

— Dacă nu sînt în siguranţă în oraş, şi nu sînt pentru că Bussy se îndoieşte...

— N-am spus că mă îndoiesc, Monseniore.

— Bine, bine; dacă nu sînt în siguranţă, trebuie să mă întăresc în el.

— Aveţi dreptate, Monseniore şi încă trebuiesc întărituri bune.

Bussy se bîlbîi; el nu era obişnuit cu frica şi vorbele prevăzătoare îi lipseau.

— Şi apoi mai am încă o idee.

— Dimineaţa e rodnică, Monseniore.

— Vreau să-i aduc aici pe cei de la Meridor.

— Monseniore, aveţi astăzi nişte idei minunate!... Sculaţi-vă şi să vizităm castelul.

Prinţul îşi chemă oamenii. Bussy se folosi de această clipă pentru a ieşi.

Îl găsi pe le Haudoiun în apartamente. Pe el îl căuta.

Îl duse în cabinetul ducelui, scrise cîteva rînduri, intră într-o seră, culese un buchet de trandafiri, înfăşură biletul în jurul lujerelor, trecu la grajd, puse şeaua pe Roland, puse buchetul în mîna lui le Haudouin şi îl invită să se urce în şa.

Apoi, conducîndu-l afară din oraş, cum îl conducea Aman pe Mardoheu, îl duse la un fel de potecă.

— Aici, îi spuse el, lasă-l pe Roland să meargă; la capătul potecii vei găsi pădurea, în pădure un parc, în jurul acestui parc un zid şi în partea zidului unde se va opri Roland, vei arunca acest buchet.

„Acela care este aşteptat nu vine”, spunea biletul,

„pentru că acela care nu era aşteptat a venit şi încă mai ameninţător ca niciodată, căci iubeşte mereu. Ia cu buzele şi cu inima tot ceea ce nu se vede în ochii acestei hîrtii.”

Bussy lăsă frîu liber lui Roland, care plecă în galop în direcţia Meridorului.

Bussy se înapoie la palatul ducal şi îl găsi pe prinţ îmbrăcat.

Cît despre Remy, pentru el fu chestie de o jumătate de oră. Dus ca un nour de vînt, Remy, încrezător în cuvintele stăpînului său, străbătu livezi, cîmpuri, păduri, pîrîiaşe, dealuri şi se opri la marginea unui zid pe jumătate sfărîmat.

Ajuns aici, Remy se ridică în scări, legă din nou şi încă şi mai puternic biletul de buchet şi, scoţînd un „hm!” puternic, aruncă buchetul pe deasupra zidului.

Un ţipăt care răsună de partea cealaltă îi arătă că acesta ajunsese tocmai la ţintă.

Remy nu mai avea ce să facă aici, deoarece nu i se ceruse răspuns.

El întoarse deci, spre partea de unde venise, capul calului care se pregătea să se apuce de păscut şi care arătă o vie nemulţumire de a fi deranjat în obiceiurile lui; dar Remy făcu o serioasă aplicare a pintenilor şi a cravaşei.

Roland văzu că nu are încotro şi plecă înapoi cu mersu-i obişnuit.

După patruzeci de minute el se recunoştea în noul lui grajd, după cum se recunoscuse şi în tufiş, şi îşi lua singur locul la conovăţul bine garnisit cu fîn.

Bussy vizita castelul împreună cu prinţul.

Remy îl ajunse în clipa cînd cerceta o subterană care conducea la o uşă dosnică.

— Ei bine! îşi întrebă el curierul, ce ai văzut? ce ai auzit? ce ai făcut?

— Un zid, un ţipăt, şapte leghe, răspunse Remy cu

laconismul unuia din acei copii ai Spartei, care puneau vulpile să le spintece pîntecile spre cea mai mare glorie a legilor lui Lycurg.

CAPITOLUL X
Un stol de Angevini.

Bussy reuşi să-l ocupe atît de bine pe ducele de Anjou cu pregătirile lui de războiu, încît vreme de două zile el nu găsi nici timpul să meargă la Meridor, nici timpul de a-l aduce pe baron la Angers.

Uneori, totuşi, ducele revenea la ideile lui de vizită.

Dar numaidecît Bussy făcea pe grăbitul, vizita puştile întregii gărzi, punea să se echipeze caii de războiu, aducea tunurile, afetele, ca şi cînd ar fi fost vorba să cucerească a cincea parte din lume.

Văzînd acestea, Remy se apuca să facă bandaje, să-şi cureţe instrumentele, să fabrice alifii, ca şi cînd ar fi fost vorba să îngrijească jumătate din genul uman.

Ducele dădea înapoi atunci din faţa enormităţii unor asemnea pregătiri.

E de la sine înţeles că, din cînd în cînd, Bussy, sub motivul că face înconjurul fortificaţiilor exterioare, sărea pe Roland şi, în patruzeci de minute; ajungea la un oarecare zid, pe care îl sărea cu atît mai uşor cu cît la fiecare săritură făcea să cadă cîte o piatră, iar coama zidului, sfărîmîndu-se sub greutatea sa, ajungea puţin cîte puţin o spărtură.

Cît despre Roland, nu mai avea nevoie să i se spună unde să meargă: Bussy nu avea decît să dea drumul frîului şi să închidă ochii.

— Iată că am şi cîştigat două zile, spunea Bussy; aş fi mare ghinionist dacă de azi în alte două zile nu mi se întîmplă vreo mică fericire.

Către seara celei de-a treia zi, în vreme ce intra în oraş un mare convoi de hrană, produs dintr-o rechiziţie luată

de către duce de la bunii şi iubiţii lui Angevini; în vreme ce domnul de Anjou, pentru a face pe prinţul bun, gusta pîinea neagră a soldaţilor şi muşca cu poftă din scrumbiile sărate şi din morunul proaspăt, se auzi un mare tărăboi la una din porţile oraşului.

Domnul de Anjou se informă de unde venea acel tărăboi; dar nimeni nu a putut să i-o spună.

În partea aceea erau loviţi cu paturile puştilor mulţi, burghezi atraşi de noutatea unui spectacol curios.

Un bărbat călare pe un cal alb plin de sudoare se înfăţişase la bariera de la poarta Parisului.

Ori Bussy, în urma sistemului său de intimidare, făcuse să fie numit căpitan general al ţinutului Anjou şi mare stăpîn al tuturor pieţelor, şi stabilise cea mai severă disciplină, mai cu seamă în Angers; nimeni nu putea ieşi din oraş fără un cuvînt de ordine, să intre fără acelaşi cuvînt de ordine, o scrisoare de chemare sau un semn de recunoaştere oarecare.

Toată această disciplină nu avea alt scop decît să-l împiedice pe duce să trimită pe cineva la Diana fără ca el să ştie, şi s-o îmbie pe Diana să intre în Angers fără ca el să fie anunţat.

Aceasta va părea poate puţin exagerat; dar cincizeci de ani mai tîrziu Buckingham făcea nebunii şi mai mari pentru Ana de Austria.

Bărbatul şi calul alb sosiseră, după cum am spus, într-un galop furios şi dăduseră drept peste post.

Dar postul îşi avea consemnul lui.

Consemnul fusese dat santinelei; santinela întinsese arma; călăreţul păruse că nici nu-l bagă în seamă; dar santinela strigase:

— La arme!

Postul ieşise şi fuseseră siliţi să se explice unii cu alţii.

— Eu sînt Antraguet, spusese călăreţul, şi vreau să vorbesc cu ducele de Anjou.

— Noi nu cunoaştem nici un Antraguet, răspunsese

şeful de post; cît despre vorbirea cu ducele de Anjou, dorinţa dumitale va fi îndeplinită căci te vom aresta şi te vom conduce la Alteţa Sa.

— Să mă arestaţi! răspunse călăreţul; iată un bădăran glumeţ care vrea să-l aresteze pe Carol de Balzac d'Entraguse, baron de Cunéo şi conte de Graviile.

— Totuşi va fi chiar aşa, spuse aranjîndu-şi gulerul burghezul, care avea douăzeci de oameni înapoia lui şi care nu vedea decît unul singur în faţă.

Nu-i cunoaşteţi încă pe Parizieni, nu-i aşa? Ei bine! am să vă arăt o probă de ceea ce ştiu ei să facă.

— Să-l arestăm! să-l conducem la Monseniorul! strigară miliţienii furioşi.

— Mai încet, mieluşeii mei de Anjou, spuse Antraguet, eu voi avea această plăcere.

— Ce tot spune acolo? se întrebară burghezii.

— Spune că nu a făcut decît zece leghe calul său, răspunse Antraguet, ceea ce înseamnă că are să treacă peste toţi, dacă nu vă daţi la o parte. Daţi-vă la o parte odată, sau pe toţi dracii...

Şi cum burgezii din Angers aveau aerul că nu înţeleg înjurătura pariziană, Antraguet pusese mîna pe spadă şi, printr-un mulineu uimitor doborîse ici şi colo cozile cele mai apropiate ale halebardelor care erau îndreptate cu vîrfurile spre el.

În mai puţin de zece minute, cincisprezece sau douăzeci de halebarde fură schimbate în cozi de mături.

Burghezii furioşi se repeziră cu lovituri de bastoane asupra noului venit, care para înainte, înapoi, la dreapta şi la stînga cu o dibăcie minunată, şi rîzînd din inimă.

— Ah! frumoasă intrare, spunea el răsucindu-se pe cal; o! ce oameni cumsecade sînt burghezii din Angres! La naiba! cît de bine se distrează aici! Cîtă dreptate a avut prinţul să părăsească Parisul şi ce bine am făcut eu venind la el!

Şi Antraguet, nu numai că para din ce în ce mai

frumos, dar cîteodată, cînd se simţea strîns prea de aproape, tăia cu lama lui spaniolă, curelele unuia, coiful altuia şi uneori, alegîndu-şi omul, ameţea cu o lovitură dată cu latul spadei, pe vreun războinic neprevăzător care se vîra în învălmăşală, cu capul ocrotit numai de boneta de lînă angevină.

Burghezii asmuţiţi loveau pe întrecute, stîlcindu-se unii pe alţii apoi veneau din nou la atac; întocmai cu soldaţii lui Cadmus, s-ar fi zis că ieşeau din pămînt.

Antreguet simţi că începea să obosească.

— Haide, spuse el, văzînd că rîndurile se făceau din ce în ce mai dese, bine, sînteţi viteji ca nişte lei, e lucru stabilit şi voi face mărturie despre asta. Dar, vedeţi, că nu vă mai rămîne decît cozile de halebarde şi că nu ştiţi să vă încărcaţi puştile. Eu mă hotărîsem să intru în oraş, dar nu ştiam că era păzit de o armată de Cezari. Renunţ să vă înving; adio, bună seara, mă duc; numai, spuneţi prinţului că am venit într-adins de la Paris ca să-l văd.

În acest timp căpitanul reuşise să dea foc la fitilul de la flinta sa; dar în clipa cînd sprijinea patul armei în umăr, Antraguet îl lovi atît de tare cu o nuieluşă peste degete, încît el dădu drumul armei şi începu să sară cînd pe un picior cînd pe altul.

— La moarte, la moarte! strigară miliţienii stîlciţi şi înfuriaţi; să nu-l lăsăm să fugă; să nu poată scăpa!

— A! spuse Antraguet, adineauri nu mă lăsaţi să intru şi văd că acum nu mă mai lăsaţi să ies; băgaţi de seamă! acest lucru mă va face să-mi schimb tactica; în loc să lovesc halebardele, voi doborî mîinile; aşa, acum să vedem, mieluşeii mei de Anjou, mă lăsaţi să plec?

— Nu! la moarte! la moarte! a obosit! să-l omorîm!

— Foarte bine! acesta vă este ultimul cuvînt, atunci?

— Da! da!

— Ei bine! păziţi-vă degetele, încep să tai mîinile!

Abia terminase şi se pregătea să-şi pună ameninţarea în aplicarea, cînd un al doilea călăreţ apăru la orizont,

alergînd cu aceeaşi iuţeală, intră pe barieră într-un galop furtunos şi căzu ca un trăznet în mijlocul învălmăşelii, care se transforma puţin cîte puţin într-o adevărată luptă.

— Antraguet! strigă noul venit, Antraguet! ei! ce dracu faci tu în mijlocul acestor burghezi?

— Livarot! strigă Antraguet întorcîndu-se. Ei! la naiba! eşti bine venit, Montjoie şi Saint-Denis, ajutor!

— Ştiam bine că am să te ajung; acum patru ore am aflat ştiri despre tine şi de atunci mă ţin după tine: dar unde te-ai vîrît? Vor să te măcelărească, să mă ierte Dumnezeu!

— Da, sînt prietenii noştri de Anjou care nu vor nici să mă lase să intru, nici nu mă lasă să ies.

— Domnilor, spuse Livarot luîndu-şi pălăria în mînă, voiţi să vă daţi la dreapta şi la stînga, pentru ca să putem trece?

— Ne insultă! strigară burghezii; la moarte! la moarte.

— Ah! iată cum sînt oamenii la Angers, făcu Livarot punîndu-şi cu o mînă pălăria pe cap şi scoţîndu-şi cu cealaltă spada.

— Da, vezi şi tu, spuse Antreguet; din păcate sînt mulţi.

— Ei aş! noi trei vom reuşi s-o scoatem la capăt.

— Da, noi trei, dacă am fi trei; dar nu sîntem decît doi.

— Iată că vine şi Ribeirac.

— Şi el?

— Îl auzi?

— Îl văd. Ei! Riberac! ei! aici! aici!

În adevăr, chiar în clipa aceea, Ribeirac, tot atît de grăbit ca şi tovarăşii săi, după cît se părea, făcea aceeaşi intrare ca ei în oraşul Angers.

— Ei! văd o luptă aci, spuse Ribeirac, am noroc! Bună ziua, Antraguet, bună ziua, Livarot.

— Să atacăm, răspunse Antraguet.

Miliţienii priveau, destul de uimiţi, noua întărire, care

le sosise celor doi prieteni, şi care, de la starea de asaltaţi se pregăteau să treacă la aceea de asaltatori.

— Ei! dar sînt un regiment, spuse căpitanul de miliţie oamenilor săi; domnilor, ordinea noastră de luptă nu mi se pare bună şi propun să facem stînga împrejur.

Burghezii, cu acea uşurinţă care îi caracterizează în executarea mişcărilor militare, începură numaidecît să se întoarcă.

Aceasta pentru că în afară de invitaţia căpitanului lor care îi făcea să fie prevăzători, ei vedeau pe cei trei călăreţi aşezîndu-se în faţa lor cu o ţinută măreaţă care îi făcea să tremure şi pe cei mai îndrăzneţi.

— Este avangarda lor, strigară burghezii care voiau să-şi dea singuri un motiv pentru a fugi. Alarma! alarma!

— Săriţi! strigară ceilalţi, săriţi!

— Duşmanul! duşmanul! spuseră cea mai mare parte din ei.

— Sîntem taţi de familie. Trebuie să ne păstrăm pentru soţiile şi copiii noştri. Scape cine poate! urlă căpitanul.

Şi datorită acestor strigăte diferite, care totuşi aveau toate, după cum se vede, acelaşi scop, se făcu în stradă o învălmăşeală grozavă şi loviturile de baston începură să cadă ca grindina asupra curioşilor, al căror cerc înghesuit îi împiedica pe fricoşi să fugă.

Tocmai atunci zgomotul tărăboiului ajunse pînă în piaţa Castelului, unde, după cum am mai spus, prinţul gusta pîinea neagră, scrumbiile sărate şi morunul proaspăt al partizanilor săi.

Bussy şi prinţul se informară; li se spuse că trei oameni, sau mai degrabă trei diavoli în carne şi oase, venind din Paris, erau aceiaşi care făceau tot acest zgomot.

— Trei oameni! spuse prinţul; du-te şi vezi ce este Bussy.

— Trei oameni? spuse Bussy; veniţi, Monseniore.

Şi amîndoi plecară; Bussy înainte, prinţul urmîndu-l

prevăzător însoţit de vreo douăzeci de călăreţi.

Ei ajunseră tocmai cînd burghezii începeau să execute manevra pe care am povestit-o, în paguba umerilor şi capetelor curioşilor.

Bussy se ridică în scări şi ochiul său de vultur afundîndu-se în învălmăşeală, îl recunoscu pe Livarot după faţa-i lunguiaţă.

— La naiba! strigă el prinţului cu o voce puternică, alergaţi, Monseniore, sînt prietenii noştri din Paris care ne asaltează.

— Ei! nu, răspunse Livarot cu o voce care întrecea zgomotul luptei, sînt, dimpotrivă, prietenii din Anjou care ne ciopîrţesc.

— Jos armele! strigă ducele; jos armele, ticăloşilor! sînt prieteni.

— Prieteni! strigară burghezii, loviţi, zgîriaţi, stîlciţi. Prieteni! trebuia să li se dea cuvîntul de ordine atunci; de o oră întreagă îi tratăm ca pe nişte păgîni şi ei ne tratează ca pe nişte turci.

Şi mişcarea de dare înapoi se termină de făcut.

Livarot, Antreguet şi Ribeirac înaintară ca nişte triumfători în spaţiul lăsat liber de retragerea burghezilor şi toţi se grăbiră să se ducă să sărute mîna Alteţei Sale; apoi fiecare, la rîndul său, se aruncă în braţele lui Bussy.

— Mi se pare, spuse cu resemnare căpitanul, că este un stol de angevini pe care îl luam drept un stol de vulturi.

— Monseniore, şopti Bussy la urechea ducelui, număraţi-vă miliţienii, vă rog.

— Pentru ce?

— Număraţi-i aproximativ; nu zic unul cîte unul.

— Sînt cel puţin o sută cincizeci.

— Cel puţin, da.

— Ei bine! ce vrei să spui?

— Vreau să spun că nu prea aveţi soldaţi vestiţi, deoarece trei oameni i-au bătut.

— Este adevărat, spuse ducele. Apoi?

— Apoi! încercaţi să ieşiţi din oraş cu astfel de voinici!

— Da, spuse ducele; dar voi ieşi cu cei trei oameni care i-au bătut pe ceilalţi, răspunse el.

— Hait! făcu Bussy în şoaptă, nu mă gîndeam la aceasta. Trăiască mişeii care sînt logici!

CAPITOLUL XI
Roland

Datorită întăririi care îi sosise, domnul duce de Anjou se putu deda la recunoaşteri nesfîrşite în jurul oraşului.

Întovărăşit de prietenii săi sosiţi tocmai la timp, el mergea într-un echipaj de război, de care burghezii din Angers se arătau cum nu se poate mai mîndri, deşi comparaţia acestor gentilomi călare pe nişte cai buni, bine echipaţi, faţă de hamurile rupte şi armurile ruginite ale miliţiei urbane, nu venea tocmai în folosul acesteia din urmă.

Se cercetară mai întîi meterezele, apoi grădinile din jurul meterezelor, apoi cîmpia din jurul grădinilor, apoi în sfîrşit castelele împrăştiate în această cîmpie şi, cu un sentiment de semeţie foarte marcat, ducele sfida în treacăt, fie pe lîngă ele, fie în mijlocul lor, pădurile care îi făcuseră atîta frică, sau mai degrabă despre care Bussy făcuse să-i fie frică.

Gentilomii angevini soseau cu bani; ei găseau la curtea ducelui de Anjou o libertate pe care erau departe de a o întîlni la curtea lui Henric al III-lea; nu puteau deci să nu ducă o viaţă veselă într-un oraş foarte dispus, cum trebuie să fie o capitală oarecare, să jefuiască punga musafirilor săi.

Nu se scurseseră nici trei zile şi Antraguet, Ribeirac şi Livarot şi legaseră relaţii cu nobilii angevini cei mai îndrăgostiţi de moda şi felul de a se purta al parizienilor.

Se înţelege de la sine că aceşti seniori cumsecade

erau căsătoriţi şi aveau soţii tinere şi frumoase.

Astfel că nu pentru plăcerea lui personală, cum ar putea crede acei care cunosc egoismul ducelui de Anjou, făcea el aşa de frumoase cavalcade prin oraş. Nu.Aceste plimbări erau spre plăcerea gentilomilor parizieni care veniseră la el, a seniorilor angevini şi mai cu seamă a doamnelor angevine.

Dumnezeu mai întîi trebuia să se veselească, deoarece cauza Ligii era cauza lui Dumnezeu.

Apoi regele avea să turbeze cu siguranţă.

În sfîrşit, doamnele erau fericite.

Astfel, marea Treime de pe vremea aceea era reprezentată prin: Dumnezeu, regele şi femeile.

Bucuria atinse culmea în ziua cînd se văzu sosind, într-o frumoasă rînduire, douăzeci şi doi de cai de mînă, treizeci de cai de tracţiune, în sfîrşit, patruzeci de catîri, care, împreună cu litierele, căruţele şi furgoanele, formau echipajele domnului duce de Anjou.

Toate acestea veneau ca prin farmec din Tours pentru neînsemnata sumă de cincizeci de mii de taleri, pe care domnul duce de Anjou îi dăduse în acest scop.

Trebuie să spunem că toţi caii erau înşeuaţi, dar şeile nu erau încă plătite şelarilor; trebuie să spunem că lăzile aveau nişte broaşte măreţe, care se închideau cu cheia, dar lăzile erau goale.

Trebuie să spunem că acest din urmă articol era spre lauda prinţului, pentru că prinţul ar fi putut să le umple prin stoarcere de impozite.

Dar nu stătea în caracterul prinţului să ia; lui îi plăcea mai bine să sustragă.

Cu toate astea, intrarea acestui cortegiu produse un efect impresionant în Angers.

Caii intrară în grajduri, căruţele fură aşezate sub şoproane.

Lăzile fură purtate de oamenii cei mai intimi ai prinţului.

Trebuiau nişte mîini foarte sigure pentru ca să îndrăznească cineva să le încredinţeze sumele pe care nu le conţineau.

În sfîrşit, porţile palatului se închiseră în nasul mulţimii care dăduse năvală şi care fu convinsă datorită acestei măsuri de prevedere, că prinţul făcuse să intre două milioane în oraş, în vreme ce nu era vorba, dimpotrivă, decît să facă să iasă din oraş o sumă aproape egală cu aceea pe care contau lăzile goale.

Renumele de bogăţie al domnului duce de Anjou fu puternic stabilit cu începere din ziua aceea; şi întreaga provincie rămase convinsă, după spectacolul care trecuse pe sub ochii ei, că era destul de bogat pentru a se război împotriva întregii Europe dacă ar fi fost nevoie.

Această încredere trebuia să ajute burgheziei să primească cu răbdare noile impozite pe care ducele, ajutat de sfaturile prietenilor săi, avea de gînd să le ridice de pe spinarea angevinilor.

De altfel, angevinii o luau aproape înaintea dorinţelor ducelui de Anjou.

Nu regreţi niciodată banii ce îi împrumuţi sau îi dai bogaţilor.

Regele Navarei, cu renumele lui de sărăcie, nu ar fi obţinut nici un sfert din succesul pe care îl obţinea ducele de Anjou cu renumele său de bogăţie.

Dar să revenim la duce.

Demnul prinţ trăia ca un patriarh ghiftuit de toate bunurile de pe pămînt şi, toată lumea ştie, Anjou-ul este un pămînt foarte bun.

Drumurile erau pline de călăreţi care alergau spre Angers să se supună prinţului sau să-i ofere serviciile lor.

De partea lui, domnul de Anjou trimitea recunoaşteri care duceau toate la căutarea vreunei comori.

Bussy reuşise să aranjeze ca nici una din aceste recunoaşteri să nu fie împinsă pînă la castelul pe care îl locuia Diana.

Aceasta, pentru că Bussy îşi rezerva numai pentru el acea comoară, jefuind în felul lui acel colţişor al provinciei care, după ce se apărase cum putuse mai bine, se predase în cele din urmă.

Ori, în vreme ce domnul de Anjou recunoştea şi Bussy jefuia, domnul de Monsoreau, călare pe calul său de vînătoare, ajungea la porţile Angers-ului.

Putea să fie ora patru seara; pentru a ajunge la ora patru, domnul de Monsoreau făcuse optsprezece leghe în timpul zilei.

Astfel că pintenii îi erau roşii, iar calul său, alb de spumă, era pe jumătate mort.

Trecuse vremea de a li se face greutăţi la porţile oraşului acelora care soseau: erau atît de mîndri şi atît de nepăsători acum în Angers, încît ar fi lăsat să treacă fără nici o piedică un batalion de elveţieni, chiar dacă aceşti elveţieni ar fi fost comandaţi de însuşi viteazul Crillon.

Domnul de Monsoreau, care nu era Crillon, intră de-a dreptul, spunînd:

— La palatul Monseniorului duce de Anjou.

El nu mai ascultă răspunsul gărzilor care urlau un răspuns înapoia lui.

Calul său nu părea că se mai ţine pe picioare decît printr-o minune de echilibru datorită vitezei cu care alerga: bietul animal mergea fără să mai aibă vreo conştiinţă despre viaţa lui, şi se putea paria că avea să cadă de îndată ce se va opri. El se opri la palat; domnul de Monsoreau era un iscusit călăreţ, calul era de rasă: cal şi călăreţ rămaseră în picioare.

— Monseniorul duce! strigă şeful vînătorii.

— Monseniorul s-a dus să facă o recunoaştere, răspunse santinela.

— Unde? întrebă domnul de Monsoreau.

— Pe aici, spuse santinela întinzînd mîna spre unul din cele patru puncte cardinale.

— Drace! făcu Monsoreau, ceea ce aveam să-i comunic ducelui era totuşi foarte grabnic; cum să fac?

— Puneţi mai întîi cal tum'fostră la grajd, răspunse santinela care era un soldat din Alsacia, că dacă nu-l rezemaţi, el cade.

— Sfatul e bun, cu toate că e dat într-o limbă stricată, spuse Monsoreau. Unde sînt grajdurile, băiatule?

— Golo!

În momentul acela un om se apropie de gentilom şi îşi spuse calităţile.

Era majordomul.

Domnul de Monsoreau răspunse la rîndu-i prin enumerarea numelui, prenumelui şi calităţilor sale.

Majordomul salută respectuos; numele şefului vînătorii era de multă vreme cunoscut în provincie.

— Domnule, spuse el, binevoiţi să intraţi şi să vă odihniţi puţin. Abia acum zece minute a ieşit Monseniorul; Alteţa Sa nu se va înapoia înainte de ora opt seara.

— Ora opt seara! reluă Monsoreau rozîndu-şi mustaţa, ar însemna să pierd prea mult timp. Aduc o ştire foarte importantă care trebuie cunoscută cît mai grabnic de Alteţa Sa. Nu ai un cal şi o călăuză să-mi dai?

— Un cal! sînt zece, domnule, spuse majordomul. Cît despre călăuză, e altceva, căci Monseniorul nu a spus unde se duce şi aveţi să aflaţi, întrebînd, orice voiţi în această privinţă; de altfel, nu aş voi să golesc castelul. Este una din recomandările Alteţei Sale.

— Ah! ah! făcu şeful vînătorii, aşadar nu sînt în siguranţă aici?

— O! domnule, te afli totdeauna în siguranţă în mijlocul unor oameni ca domnii de Bussy, de Livarot, de Ribeirac, d'Antraguet, fără să-l mai punem la socoteală pe neînvinsul nostru prinţ, Monseniorul duce de Anjou; dar înţelegeţi...

— Da, înţeleg că atunci cînd nu sînt ei aici, este mai

puţină siguranţă.

— Chiar aşa, domnule.

— Atunci voi lua un cal odihnit din grajd şi voi încerca s-o ajung pe Alteţa Sa, informîndu-mă.

— Mă prind, domnule, că în felul acesta veţi ajunge la Monseniorul.

— Nu a plecat la galop?

— La pas, domnule, la pas.

— Foarte bine! ne-am înţeles! arată-mi calul pe care-l pot lua.

— Intraţi în grajd, domnule, şi alegeţi-vă singur: toţi sînt ai Monseniorului.

— Foarte bine!

Monsoreau intră.

Zece sau doisprezece cai, din cei mai frumoşi şi din cei mai odihniţi, mîncau din grăunţele şi fînul gustos de Anjou.

— Iată, spuse majordomul, alegeţi.

Monsoreau plimbă asupra şirului de patrupede o privire de cunoscător.

— Iau calul acesta murg închis, spuse el; porunceşte să-i pună şaua.

— Roland.

— Îl cheamă Roland?

— Da, este calul favorit al Alteţei Sale. Îl încalecă în fiecare zi; i-a fost dat de către domnul de Bussy şi cu siguranţă că nu l-aţi fi găsit în grajd dacă Alteţa Sa nu ar încerca nişte cai ce i-au sosit din Tours.

— Haide, se pare că mă pricep şi eu întru cîtva.

Un rîndaş se apropie.

— Pune şaua pe Roland, spuse Majordomul.

Cît despre calul contelui, intrase singur în grajd şi se întinsese pe aşternutul de paie fără să mai aştepte să i se scoată cel puţin harnaşamentul.

Roland fu înşeuat în cîteva clipe.

Domnul de Monsoreau se urcă cu uşurinţă în şa şi se

informă pentru a doua oară încotro se îndreptase cavalcada.

— A ieşit pe poarta aceasta şi a luat-o pe strada de colo, spuse majordomul arătînd şefului vînătorii acelaşi punct pe care i-l mai arătase şi santinela.

— Pe legea mea, spuse Monsoreau dînd drumul frîului şi văzînd că de la sine calul o lua pe drumul acela, s-ar zice, pe cuvîntul meu, că Roland a luat-o pe urmele lor.

— O! n-aveţi nici o grijă, spuse majordomul, l-am auzit vorbind pe domnul de Bussy şi pe medicul său, domnul Remy, că acesta este animalul cel mai inteligent care există; de îndată ce îşi va simţi tovarăşii, îi va ajunge; vedeţi ce picioare frumoase are, ar putea face concurenţă unui cerb.

Monsoreau se plecă să privească.

— Măreţe, spuse el.

În adevăr, calul plecă fără să mai aştepte să fie îndemnat şi ieşi foarte hotărît din oraş; făcu chiar un ocol înainte de a ajunge la poartă pentru a scurta drumul.

Dînd această dovadă de inteligenţă, calul scutura din cap pentru a scăpa de frîul care simţea că-i apasă buzele; părea că spune călăreţului că orice influenţă de stăpînire era zadarnică şi, pe măsură ce se apropia atît de poarta oraşului, îşi iuţea pasul.

— În adevăr, murmură Monsoreau, văd că nu mi-ai fost lăudat degeaba; aşadar, pentru că îţi cunoşti atît de bine drumul, haide, Roland, haide.

Şi dădu drumul frîului pe gîtul lui Roland. Calul, ajuns la bulevardul din afara oraşului, şovăi o clipă pentru a şti dacă avea s-o ia la dreapta sau la stînga. O luă la stînga.

În clipa aceea tocmai trecea un ţăran pe acolo.

— Ai văzut un grup de călăreţi, prietene? întrebă Monsoreau.

— Da, domnule, răspunse ţăranul, i-am întîlnit puţin mai înainte, în partea aceea.

Călăreţii trecuseră tocmai în direcţia pe care o luase

Roland.

— Haide, Roland, haide, spuse şeful vînătorii dînd frîu liber calului, care luă un trap mărit cu care trebuia să facă în mod natural trei sau patru leghe pe oră.

Calul mai urmă cîtva timp bulevardul, apoi o luă dintr-o dată, la dreapta, apucînd pe o potecă înflorită care străbătea cîmpia.

Monsoreau şovăi o clipă pentru a şti dacă n-ar fi trebuit să-l oprească pe Roland, dar Roland părea atît de sigur de el, încît îl lăsă să meargă.

Pe măsură ce înainta, calul se însufleţea. El trecu de la trap la galop şi în mai puţin de un sfert de oră oraşul dispăruse din ochii călăreţului.

Despre partea lui călăreţul, pe măsură ce înainta, părea că recunoaşte locurile.

— Ei! dar, spuse el intrînd în pădure, s-ar zice că mergem spre Meridor; nu cumva Alteţa Sa, din întîmplare, s-o fi îndreptat spre castel?

Şi fruntea şefului vînătorii se încreţi la această idee care nu îi venea în minte pentru prima oară.

— Oh! oh! murmură el, eu care venisem să-l văd mai întîi pe prinţ, amînînd pe mîine să-mi văd soţia. Oare voi avea fericirea să-i văd pe amîndoi în acelaşi timp?

Un zîmbet grozav trecu pe buzele şefului vînătorii. Calul mergea mereu, continuînd s-o ţină spre dreapta cu o îndărătnicie care arăta mersul cel mai hotărît şi cel mai sigur.

— Dar, pe sufletul meu, gîndi Monsoreau, nu mai trebuie să fiu acum prea departe de parcul din Meridor.

În clipa aceea, calul începu să necheze, în aceeaşi clipă, un alt nechezat îi răspunse din fundul tufişului.

— Ah! ah! spuse şeful vînătorii, iată că Roland şi-a găsit tovarăşii, după cît se pare.

Calul îşi îndoia viteza, trecînd ca fulgerul pe sub copacii înalţi.

Deodată Monsoreau zări un zid şi un cal legat lîngă

acest zid.

Calul necheză pentru a doua oară şi Monsoreau recunoscu că el trebuie să fi nechezat prima oară.

— Este cineva aci! spuse Monsoreau îngălbenindu-se.

CAPITOLUL XII
Ce venea să anunţe domnul conte de Monsoreau

Domnul de Monsoreau mergea din surpriză în surpriză: zidul din Meridor întîlnit ca prin farmec, calul acela care mîngîia calul ce îl adusese, ca şi cînd ar fi fost cea mai intimă cunoştinţă a lui, erau desigur lucruri care ar fi dat de gîndit pînă şi celui mai puţin bănuitor.

Apropiindu-se, şi se poate ghici cît de repede se apropia domnul de Monsoreau, apropiindu-se, el băgă de seamă surpătura zidului în acel loc; era o adevărată scară care ameninţa să ajungă o spărtură; picioarele păreau să-şi fi săpat trepte în piatră, iar mărăcinii, smulşi de curînd, atîrnau de crengile lor rupte.

Contele îmbrăţişă ansamblul dintr-o aruncătură de ochi, apoi de la ansamblu trecu la amănunte.

Calul merita cea dintîi atenţie şi o obţinu.

Indiscretul animal purta o şa împodobită ca un cioltar, brodat cu argint.

Într-unul din colţuri era un dublu FF, încolăcit într-un dublu AA

Era, fără îndoială, un cal din grajdurile prinţului, pentru că cifra însemna François de Anjou.

Bănuielile contelui, la această descoperire, se prefăcură într-o adevărată alarmă.

Ducele venise aşadar în aceste locuri; el venea aici adesea, pentru că, în afară de calul legat, mai era un altul care cunoştea drumul.

Monsoreau se hotărî, pentru că întîmplarea îl pusese pe această urmă, să se ia după ea pînă la capăt, mai cu seamă că acest lucru era în obiceiurile sale de şef al vînătorii şi de soţ gelos.

Dar atîta vreme cît ar fi rămas de partea aceasta a zidului, cu siguranţă că nu ar fi putut vedea nimic. Prin urmare, el îşi legă calul de calul vecin şi începu să urce zidul cu curaj.

Era un lucru uşor, un picior îl chema pe celălalt; mîna îşi avea locurile gata făcute pentru a se agăţa, îndoitura braţului era desenată pe pietrele de la suprafaţa crestei zidului, şi fusese curăţat cu îngrijire, cu un cuţit de vînătoare, un stejar ale cărui ramuri în locul acela îngreunau vederea şi împiedicau mişcarea.

Atîtea sforţări fură încoronate de un succes deplin.

Domnul de Monsoreau nici nu se aşezase bine la observatorul său, cînd zări lîngă un copac o manta de culoare albastră şi una de catifea neagră.

Mantaua albastră aparţinea fară îndoială unei femei, iar cea neagră unui bărbat; de altfel, nu avea nevoie să caute prea departe, bărbatul şi femeia se plimbau la cincizeci de paşi de acolo, cu braţele înlănţuite şi ascunşi de altfel de frunzişul crîngului.

Din nenorocire pentru domnul de Monsoreau, care nu obişnuise zidul cu violenţele sale, o piatră se desprinse de pe coama zidului şi căzu rupînd ramurile, pînă pe iarbă; acolo răsună cu un ecou mugitor.

La acest zgomot, se pare că persoanele, cărora crîngul le ascundea trăsăturile faţă de domnul de Monsoreau, se întoarseră şi îl zăriră, căci un ţipăt de femeie ascuţit şi semnificativ se auzi, apoi un foşnet în frunziş îl înştiinţa pe conte că fugeau ca două căprioare speriate.

La ţipătul femeii, Monsoreau simţise cum i se urcă sudoarea pe frunte. Recunoscuse vocea Dianei. Neputînd din clipa aceea să mai reziste mişcării de furie care pusese stăpînire pe el, se aruncă din vîrful zidului şi, cu

spada în mînă, se apucă să taie tufişuri şi crengi pentru a-i urmări pe fugari.

Dar totul dispăruse, nimic nu mai tulbura liniştea parcului; nici o umbră în fundul aleilor, nici o urmă pe poteci, nici un zgomot prin copaci, afară de cîntecul privighetorilor şi al pitulicelor care, obişnuite să-i vadă pe cei doi amanţi, nu putuseră să fie speriate de ei.

Ce să facă în faţa singurătăţii? la ce să se hotărască? unde să alerge? Parcul era mare: se putea, urmărindu-i pe aceia pe care îi căuta, să întîlnească pe aceia pe care nu-i căuta.

Domnul de Monsoreau se gîndi că descoperirea pe care o făcuse ajungea deocamdată; de altfel, se simţea stăpînit de un sentiment prea violent pentru a acţiona cu prudenţa pe care se cuvenea s-o desfăşoare faţă de un rival atît de temut cum era François; căci el nu se îndoia că acest rival nu ar fi prinţul.

Apoi, dacă din întîmplare nu ar fi fost el, avea pe lîngă ducele de Anjou o misiune grabnică de îndeplinit; de altfel, avea să vadă el, găsindu-se alături de prinţ, ce trebuia să gîndească despre vinovăţia sau nevinovăţia sa.

Apoi, îi veni o idee minunată.

Era aceea de a sări zidul înapoi chiar în locul pe unde intrase şi să ia cu sine calul nepoftitului surprins de el în parc.

Acest plan răzbunător îi dădu puteri; începu din nou să alerge şi ajunse la poalele zidului, gîfiind şi acoperit de sudoare.

Atunci, ajutîndu-se de fiecare ramură, el ajunse în vîrf şi căzu de partea cealaltă; dar de partea cealaltă nici urmă de cal, sau mai bine zis, nici urmă de cai.

Ideea care îi venise era atît de bună, încît înainte de a-i veni lui, îi venise duşmanului său, iar duşmanul său profitase de ea.

Domnul de Monsoreau, copleşit, lăsă să-i scape un

muget de furie, arătînd pumnul acelui demon răutăcios care, cu siguranţă că şi rîdea de el în umbra deasă a pădurii; dar cum la el voinţa nu era învinsă uşor, reacţionă împotriva fatalităţilor succesive care păreau că se înţeleseseră să-l copleşească: orientîndu-se numaidecît, cu tot întunericul care se apropia cu repeziciune, el îşi adună toate puterile şi ajunse în Angers pe un drum lăturalnic pe care îl cunoştea din copilărie.

Două ore şi jumătate după aceea, el sosea la poarta oraşului, mort de sete, de căldură şi de oboseală: dar exaltarea minţii dăduse puteri corpului şi era tot bărbatul cu voinţă, şi violent în acelaşi timp.

De altfel, îl susţinea o idee; avea să întrebe santinela, sau mai bine santinelele; avea să meargă de la poartă la poartă; avea să afle pe ce poartă a intrat, un bărbat cu doi cai; avea să-şi golească punga avea să tăgăduiască munţi de aur şi avea să afle semnalmentele acelui bărbat.

Atunci, oricine ar fi el, mai devreme sau mai tîrziu, bărbatul acela avea să-i plătească datoria. Întrebă santinela; dar santinela intrase de curînd în post şi nu ştia nimic: intră în corpul de gardă şi se informă.

Miliţianul care fusese înlocuit din post văzuse, cam cu vreo două ore mai înainte, intrînd un cal fără stăpîn, care luase singur drumul castelului.

El se gîndise atunci că poate i s-a întîmplat vreun accident călăreţului, iar calul inteligent se înapoiase singur la grajd.

Monsoreau se bătu pe frunte: era convins că nu avea să afle nimic.

Atunci se îndreptă la rîndu-i spre castelul ducal.

Acolo, tămbălău, zgomot, veselie; ferestrele străluceau ca soarele, iar bucătăriile sclipeau ca nişte cuptoare aprinse, trimiţînd prin răsuflările lor mirosuri de vînat şi de scorţişoară, în stare să facă orice stomac să uite că

este vecin cu inima.

Dar grilajurile erau închise şi acolo se ivi o greutate: trebuia să facă să i se deschidă.

Monsoreau chemă portarul şi spuse cine este, dar portarul nu voi să-l recunoască.

— Eraţi drept şi acum sînteţi încovoiat, îi spuse el.

— Din pricina oboselii.

— Eraţi palid şi acum sînteţi roşu.

— Din pricina căldurii.

— Eraţi călare şi vă înapoiaţi fără cal.

— Calul meu s-a speriat, a făcut o săritură, m-a doborît şi s-a înapoiat fără călăreţ. Nu mi-ai văzut calul?

— A! ba da, spuse portarul.

— În tot cazul, du-te şi anunţă-l pe majordom.

Portarul, încîntat de această propunere care îl descărca de orice răspundere, trimise să-l înştiinţeze pe majordom.

Acesta sosi şi îl recunoscu numaidecît pe Monsoreau.

— Şi de unde veniţi într-un asemenea hal? întrebă el.

Monsoreau repetă aceeaşi poveste pe care o mai spusese şi portarului.

— În adevăr, spuse majordomul, am fost foarte îngrijoraţi cînd am văzut calul fără călăreţ; Monseniorul mai cu seamă, pe care am avut cinstea să-l înştiinţez de sosirea dumneavoastră.

— Aî Monseniorul a părut îngrijorat? făcu Monsoreau.

— Foarte îngrijorat.

— Şi ce a spus?

— Ca să vă duceţi la dînsul de îndată ce veţi sosi.

— Bine! numai să trec puţin pe la grajd să văd dacă nu i s-a întîmplat ceva calului Alteţei Sale.

Monsoreau se duse la grajd şi recunoscu în locul de unde îl luase pe inteligentul animal care mînca cu poftă, ca unul care simte nevoia să-şi repare forţele.

Apoi, fără să se mai îngrijească să-şi schimbe hainele, Monsoreau se gîndea că importanţa ştirii pe care o

aducea trebuia să aibă întîietate asupra etichetei, fără să se mai schimbe, zic, şeful vînătorii se îndreptă spre sufragerie. Toţi gentilomii prinţului şi chiar Alteţa Sa, adunaţi în jurul unei mese măreţ servită şi minunat luminată, atacau pateurile de fazani, fripturile reci de mistreţ şi aperitivele piperate pe care le stropeau cu acel vin negru de Cahors atît de bun şi atît de dulce, sau cu acel viclean, plăcut şi spumos vin de Anjou, al cărui dampf se urcă la cap înainte ca topazele pe care le distilă în pahar să se fi terminat cu totul.

— Curtea este completă, spunea Antraguet care era roşu ca o fată şi care se şi îmbătase ca un soldat, este completă ca pivniţa Alteţei Voastre.

— Nu, nu, spuse Ribeirac, ne lipseşte un şef al vînătorii. Este în adevăr ruşinos să ne înfruptăm din mîncărurile Alteţei Sale, fără să ni le luăm chiar noi.

— Eu votez pentru un şef al vînătorii oarecare; n-are importanţă care, poate fi chiar domnul de Monsoreau.

Ducele zîmbi, căci numai el ştia de sosirea contelui.

Livarot abia îşi termina fraza şi prinţul zîmbetul, că uşa se deschise şi domnul de Monsoreau intră.

Ducele avu, zărindu-l, o exlamare cu atît mai zgomotoasă cu cît răsună în mijlocul liniştii generale.

— Ei bine! iată-l; vedeţi că sîntem favorizaţi de Dumnezeu, domnilor, pentru că ne trimite numaidecît ceea ce dorim.

Monsoreau, foarte încurcat de această îndrăzneală a prinţului, care, în asemenea cazuri, nu era obişnuită la Alteţa Sa, salută cu un aer destul de stingherit şi întoarse capul orbit, ca o bufniţă transportată dintr-odată de la întuneric la soare.

— Ia loc şi mănîncă, spuse ducele arătînd domnului de Monsoreau un loc în faţa sa.

— Monseniore, răspunse Monsoreau, mi-e sete, mi-e foame, sînt destul de obosit; dar nu voi bea, nu voi mînca, nu mă voi aşeza decît după ce mă voi fi achitat

pe lîngă Alteţa Voastră de un mesaj de cea mai mare importanţă.

— Vii de la Paris, nu-i aşa?

— În toată graba, Monseniore.

— Ei bine, ascult, spuse ducele.

Monsoreau se apropie de François şi, cu zîmbetul pe buze, cu mînia în suflet, îi spuse în şoaptă:

— Monseniore, doamna regină mamă se îndreaptă încoace; ea vine s-o vadă pe Alteţa Voastră.

Ducele, asupra căruia fiecare îşi aţintise ochii, fu cuprins deodată de bucurie.

— Bine, spuse el, mulţumesc. Domnule de Monsoreau, astăzi ca totdeauna, te găsesc un servitor credincios; să continuăm cu masa, domnilor.

Şi el îşi apropie fotoliul de masă, deoarece îl depărtase cu o clipă mai înainte pentru a-l asculta pe domnul de Monsoreau.

Ospăţul reîncepu; şeful vînătorii, aşezat între Livarot şi Ribeirac, nici nu gustase bine din plăcerile unui loc bun şi nici nu se găsise bine în faţa unei mese îmbelşugate, că îşi pierdu deodată pofta.

Spiritul învinsese materia.

Spiritul, cufundat în gînduri triste, se întorcea la parcul din Meridor şi făcînd din nou călătoria pe care acest corp zdrobit o făcuse mai înainte, trecea pentru a doua oară ca un pelerin atent, pe acel drum înflorit care îl condusese la zid.

El revedea calul care nechezase, revedea zidul spart, revedea cele două umbre îndrăgostite şi fugare; auzea ţipătul Dianei, acel ţipăt care îi răsunase în adîncurile inimii.

Atunci, indiferent la zgomot, la lumină, chiar la mîncare, uitînd alături de cine şi în faţa cui se găsea, se înfăşură în propriile-i gînduri, lăsîndu-şi fruntea să se acopere puţin cîte puţin de nori, scoţînd din piept un geamăt surd care atrase atenţia mesenilor uimiţi.

— Cazi de oboseală, domnule şef al vînătorii, spuse prinţul; în adevăr, ai face mai bine să te duci să te culci.
— Zău că da, spuse Livarot, sfatul e bun şi, dacă nu-l vei urma, rişti să adormi cu nasul în farfurie.
— Scuzaţi-mă, Monseniore, spuse Monsoreau ridicînd capul; în adevăr, sînt zdrobit de oboseală.
— Îmbată-te, conte, spuse Antraguet, nimic nu alungă oboseala ca beţia.
— Şi apoi, murmură Monsoreau, cînd te îmbeţi uiţi.
— Ei aş! spuse Livarot, nu e nici un chip; vedeţi, domnilor, paharul său este încă plin.
— În sănătatea dumitale, conte, spuse Ribeirac ridicîndu-şi paharul.
Monsoreau fu silit să răspundă gentilomului şi îl goli pe al său dintr-odată.
— Cu toate astea bea foarte bine; observaţi, Monseniore?spuse Antraguet.
— Da, răspunse prinţul care încerca să citească în inima contelui, da, minunat.
— Va trebui totuşi să ne faci rost de o vînătoare frumoasă, conte, spuse Ribeirac; dumneata cunoşti ţinutul.
— Ai aici echipaje, păduri, spuse Livarot.
— Şi chiar o soţie, adăugă Antraguet.
— Da, repetă fără să vrea contele, da, echipaje, păduri şi doamna de Monsoreau, da, domnilor, da.
— Fă-ne să vînăm un mistreţ, conte, spuse prinţul.
— Voi încerca, Monseniore.
— Ei! la naiba, spuse unul din gentilomii angevini, vei încerca, iată un frumos răspuns! Pădurea mişună de mistreţi. Dacă aş vîna în crîngul cel vechi, aş voi, după cinci minute, să ridic zece de jos.
Monsoreau se îngălbeni fără să vrea; crîngul cel vechi era tocmai partea aceea de pădure unde îl condusese Roland.
— Ah! da, da, mîine, mîine! strigară în cor gentilomii.

— Vrei mîine, Monsoreau? întrebă ducele.
— Sînt totdeauna la ordinele Alteţei Voastre, răspunse Monsoreau; dar cu toate astea, după cum Monseniorul a binevoit să bage de seamă acum cîteva clipe, sînt foarte obosit pentru a conduce o vînătoare mîine. Apoi am nevoie să vizitez împrejurimile şi să aflu cum stăm cu pădurile.
— Şi apoi, lăsaţi-l să-şi vadă soţia, ce dracu! spuse ducele cu o bunătate care îl convinse pe sărmanul soţ că ducele era rivalul său.
— Admitem! admitem! strigară tinerii cu veselie. Îi dăm douăzeci şi patru de ore domnului de Monsoreau pentru a face în pădurile sale tot ce are de făcut.
— Da, domnilor, daţi-mi-le, spuse contele, şi vă făgăduiesc să le întrebuinţez bine.
— Acum, conte, spuse ducele, îţi îngădui să te culci. Să fie condus domnul de Monsoreau la apartamentul său.
Domnul de Monsoreau salută şi ieşi, uşurat de o mare greutate: constrîngerea.
Oamenilor întristaţi le place singurătatea mai mult decît amanţilor fericiţi.

CAPITOLUL XIII
Cum află regele Henric al III-lea de fuga fratelui său mult iubit, ducele de Anjou, şi ce urmă de aici

După ce ieşi şeful vînătorii din sufragerie, masa continuă mai plăcută, mai veselă, mai liberă ca niciodată.
Figura posomorîtă a lui Monsoreau nu izbutise să-i mintă decît puţin pe tinerii gentilomi, căci, sub motivul şi chiar sub realitatea oboselii, ei băgaseră de seamă acea continuă preocupare de subiecte lugubre pe care o

imprima pe fruntea contelui acea umbră de tristeţe exagerată care făcea caracterul particular al fizionomiei sale.

După plecarea contelui, prinţul, mereu stingherit de prezenţa lui, reluă convorbirea cu aeru-i liniştit:

— Ascultă, Livarot, spuse ducele, începusei, cînd a intrat şeful nostru de vînătoare, să ne povesteşti fuga ta din Paris. Continuă.

Şi Livarot continuă.

Dar cum titlul nostru de istoric ne dă privilegiul de a şti mai bine chiar decît Livarot ceea ce se petrecuse, vom înlocui povestirea tînărului cu a noastră; poate că va pierde din frumuseţe, dar va cîştiga ca întindere, pentru că noi ştim ceea ce Livarot nu putea să ştie, adică ceea ce se petrecuse la Luvru.

Către mijlocul nopţii, Henric al III-lea fu deşteptat de un zgomot neobişnuit care răsuna în palat, unde totuşi, odată regele culcat, era prescrisă cea mai adîncă linişte.

Erau înjurături, lovituri de halebardă izbite de ziduri, alergături repezi prin galerii, blesteme de se cutremura pămîntul şi, în mijlocul tuturor acestor zgomote, acestor lovituri, acestor blesteme, următoarele cuvinte repetate de mii de ecouri:

— Ce va zice regele? ce va zice regele?

Henric se ridică pe pat şi îl privi pe Chicot, care, după ce luase masa cu Maiestatea Sa, se lăsase dus de somn, într-un fotoliu mare, cu picioarele încolăcite în jurul spadei.

Zgomotele se măreau din ce în ce.

Henric sări jos din pat, cu faţa lucindu-i de pomezi, strigînd:

— Chicot! Chicot!

Chicot deschise un ochi; era un băiat prevăzător care preţuia foarte mult somnul şi care nu se trezea niciodată de la primul zgomot.

— Ah! ai făcut rău că m-ai strigat, Henric, spuse el.

Visam că aveai un fiu.

— Ascultă! spuse Henric, ascultă!

— Ce vrei să ascult? Mi se pare totuşi că-mi spui destule prostii în timpul zilei ca să mă laşi cel puţin noaptea în pace.

— Dar nu auzi nimic? spuse regele întinzînd mîna în direcţia zgomotului.

— Oh! oh! strigă Chicot, în adevăr, aud nişte strigăte.

— „Ce va spune regele? ce va spune regele?” repetă Henric. Auzi?

— Se pot bănui două lucruri: sau că ogarul tău Narcisse este bolnav, sau că hughenoţii îşi iau revanşa şi fac un Sfînt Bartolomeu al catolicilor.

— Ajută-mă să mă îmbrac, Chicot.

— Bucuros, dar ajută-mă să mă scol, Henric.

— Ce nenorocire! ce nenorocire! repetau toţi în anticamere.

— Drace! văd că devine serios, spuse Chicot.

— Am face bine să ne înarmăm, spuse regele.

— Am face şi mai bine, spuse Chicot, să ne grăbim a ieşi pe uşa cea mică, pentru a vedea şi a ne da seama singuri de nenorocire, în loc să lăsăm să ni se povestească.

Aproape numaidecît, urmînd sfatul lui Chicot, Henric ieşi pe uşa tainică şi se găsi în coridorul care ducea la apartamentele ducelui de Anjou.

Acolo văzu el braţe ridicate spre cer şi auzi exclamările cele mai deznădăjduite.

— Oh! oh! supuse Chicot, ghicesc; nenorocitul tău prizonier s-o fi spînzurat în închisoare. Pe toţi dracii! Henric, îţi aduc complimentele mele! Eşti mai mare politician decît te vedeam.

— Ei! nu, nenorocitule! strigă Henric, nu poate să fie asta.

— Cu atît mai rău, spuse Chicot.

— Vino, vino.

Şi Henric îl tîrî pe gascon în camera ducelui.

Fereastra era deschisă şi plină de o mulţime de curioşi, îngrămădiţi unii peste alţii pentru a privi scara de frînghie agăţată de garniturile de fier ale balconului.

Henric se făcu galben ca ceara.

— Ei! ei! fiule, spuse Chicot, nu eşti atît de blazat cum te credeam.

— Fugit! evadat! strigă Henric cu o voce atît de răsunătoare, încît toţi gentilomii se întoarseră.

Scăpărau fulgere din ochii regelui.

Schomberg îşi smulgea părul din cap; Quélus îşi burduşea faţa cu lovituri de pumn şi Maugiron izbea, ca un berbec, cu capul în perete.

Cît despre d'Epernon, acesta dispăruse, sub motivul de a alerga după domnul duce de Anjou.

Vederea suferinţelor, pe care în disperarea lor le îndurau favoriţii, îl linişti deodată pe rege.

— Hei! mai încet, fiule, spuse el reţinîndu-l pe Maugiron de mijloc.

— Nu, la naiba! voi crăpa sau de nu să mă ia dracu! spuse tînărul făcîndu-şi vînt ca să-şi zdrobească mai cu putere capul de perete.

— Ei! ajutaţi-mă să-l opresc! strigă Henric.

— Ascultă, cumetre, spuse Chicot, există o moarte mai plăcută, trece-ţi foarte frumos spada prin corp.

— Vrei să taci, călăule! spuse Henric cu lacrimile în ochi.

În timpul acesta, Quélus îşi strivea obrajii.

— O! Quélus, copilul meu, spuse Henric, ai să semeni cu Schomberg cînd a fost muiat în albastru de Prusia! vei fi îngrozitor, prietene.

Quélus se opri.

Numai Schomberg continua să-şi smulgă părul; el plîngea de furie.

— Schomberg! Schomberg! dragul meu, strigă Henric, puţină judecată, te rog.

— Am să înnebunesc!
— Ei aş! spuse Chicot.
— De fapt, spuse Henric, este o nenorocire grozavă şi iată pentru ce trebuie să-ţi păstrezi judecata, Schomberg. Da, este o nenorocire grozavă, sînt pierdut! Iată războiul civil în regatul meu... Ah! cine a făcut această lovitură? cine a procurat scara? Pe toţi dracii, am să pun să spînzure tot oraşul.
O adîncă groază puse stăpînire pe cei de faţă.
— Cine este vinovatul? urmă Henric, unde este vinovatul?
— Zece mii de taleri cui îmi va spune numele lui, o sută de mii cui mi-l va aduce viu sau mort.
— Cine voiţi să fie, strigă Maugiron, dacă nu vreun Angevin?
— La naiba! ai dreptate, strigă Henric. Ah! Angevinii, Angevinii, au să mi-o plătească ei!
Ca şi cum această vorbă ar fi fost o scînteie care dă foc unei dîre de pulbere, o îngrozitoare explozie de strigăte şi de ameninţări răsunară împotriva Angevinilor.
— O! da, Angevinii! strigă Quélus.
— Unde sînt? urlă Schomberg.
— Să fie spintecaţi! vocifera Maugiron.
— O sută de spînzurători pentru o sută de Angevini! reluă regele.
Chicot nu putea rămîne mut în mijlocul acestei furii universale; el îşi scoase spada cu un gest ameninţător şi lovind cu latul la dreapta şi la stînga, îi lovi pe favoriţi şi bătu zidurile, repetînd cu nişte ochi sălbatici:
— O! la naiba! oh! pe toţi dracii, ah! blestemaţii! moarte Angevinilor!
Acest strigăt: „Moarte Angevinilor!” fu auzit de tot oraşul, cum fu auzit strigătul mamelor israelite de toată Rama.
În timpul acesta Henric dispăruse.
El se gîndise la mama sa şi, strecurîndu-se afară din

cameră fără să spună un cuvînt, se duse la Caterina care era neglijată de cîtva timp şi care, închisă într-o linişte aparentă, aştepta cu pătrunderea-i florentină, un prilej bun de a vedea ieşind la suprafaţă politica sa.

Cînd intră Henric, ea era pe jumătate culcată şi gînditoare într-un fotoliu mare şi semăna, cu obrajii şi graşi dar cam îngălbeniţi, cu ochii ei strălucitori dar ficşi, cu mîinile ei durdulii, palide, mai mult ca o statuie de ceară care exprimă meditarea decît cu o fiinţă însufleţită care gîndeşte.

Dar la ştirea evadării lui François, ştire pe care Henric i-o dădu, de altfel, fară nici un înconjur, înflăcărat cum era de mînie şi de ură, statuia păru că se trezeşte deodată, cu toate că gestul care anunţa această trezire se mărgini pentru ea la a se cufunda mai mult în fotoliu şi a clătina din cap fără să spună nimic.

— Ei! mamă, spuse Henric, nu zici nimic?

— Pentru ce, fiul meu? întrebă Caterina.

— Cum! această evadare a fiului dumitale nu ţi se pare criminală, ameninţătoare, demnă de cele mai mari pedepse?

— Scumpul meu fiu, libertatea face mai mult decît o coroană şi adu-ţi aminte că te-am sfătuit chiar eu să fugi cînd puteai să fugi cînd puteai să atingi această coroană.

— Mamă, mă insultă.

Caterina ridică din umeri.

— Mamă, mă înfruntă.

— Ei! nu, spuse Caterina, se salvează; iată totul.

— Ah! spuse Henric, iată cum îmi ţii parte!

— Ce vrei să spui, fiule?

— Spun că odată cu vîrsta, sentimentele slăbesc, spun...

El se opri.

— Ce spui? reluă Caterina cu liniştea-i obişnuită.

— Spun că nu mă mai iubeşti ca altădată.

— Te înşeli, spuse Caterina cu o răceală crescîndă.

Dumneata eşti fiul meu iubit, Henric. Dar şi acela de care te plîngi este fiul meu.

— Ah! mai încetează cu morala maternă, doamnă, spuse Henric furios; cunoaştem noi cît valorează.

— Ei! dumneata trebuie s-o cunoşti mai bine ca oricine, fiul meu; căci faţă de dumneata morala mea a fost totdeauna slăbiciune.

— Şi cum ai ajuns la regrete, regreţi acum.

— Simţeam eu că aveam să ajungem aici, fiul meu, spuse Caterina. Iată pentru ce tăceam.

— Adio, doamnă, adio, spuse Henric, ştiu ce îmi rămîne de făcut, pentru că nici la mama mea nu mai există compătimire şi să mă lumineze în această întîmplare.

— Du-te, fiul meu, spuse liniştită Caterina, şi spiritul lui Dumnezeu să fie cu acei sfătuitori, căci vor avea multă nevoie de el ca să te scoată din încurcătură.

Şi ea îl lăsă să se depărteze fără să facă o mişcare, fără să spună un cuvînt pentru a-l opri.

— Adio, doamnă, repetă Henric.

Dar aproape de uşă se opri.

— Henric, adio, spuse regina; numai încă un cuvînt, nu pretind să-ţi dau un sfat, fiul meu: nu ai nevoie de mine, o ştiu; dar roagă-ţi sfetnicii să se gîndească bine înainte de a-şi da părerea şi să se gîndească încă şi mai bine înainte de a-şi pune aceasta în aplicare.

— O! da, spuse Henric agăţîndu-se de acest cuvînt al mamei sale şi profitînd de el pentru a nu merge mai departe, căci împrejurarea este grea, nu-i aşa, doamnă?

— E gravă, spuse încet Caterina ridicînd ochii şi mîinile spre cer, foarte gravă, Henric.

Regele, izbit de expresia de groază pe care credea că o citeşte în ochii mamei sale, se înapoie lîngă ea.

— Cine sînt aceia care l-au ajutat să fugă? ai vreo idee, mamă?

Caterina nu răspunse.

— Eu, spuse Henric, mă gîndesc că sînt Angevinii.

Caterina zîmbi cu acea fineţe care arăta totdeauna la ea un spirit superior, mereu treaz pentru a nimici şi a uimi spiritul altuia.

— Angevinii? repetă ea.

— Nu crezi, spuse Henric, cu toate astea toată lumea crede.

Caterina făcu din nou o mişcare din umeri.

— Ca alţii să creadă acest lucru, mai înţeleg, spuse ea; dar dumneata, fiul meu, se poate!

— Cum! doamnă... Ce vrei să spui? explică-te, te implor.

— La ce bun să mă explic?

— Explicaţia dumitale mă va lumina.

— Te va lumina! Haida de, Henric, eu nu mai sînt decît o femeie bătrînă şi proastă; singura mea influenţă este în remuşcările şi în rugăciunile mele.

— Nu, vorbeşte, mamă, vorbeşte, te ascult. O! dumneata încă şi vei fi totdeauna sufletul nostru al tuturor, vorbeşte.

— În zadar, eu nu am decît idei din veacul trecut şi neîncrederea face tot spiritul bătrînilor. Bătrîna Caterina să dea la vîrsta ei un sfat care să mai valoreze ceva! haida de, fiul meu cu neputinţă.

— Ei bine! fie, mamă, spuse Henric, refuză-mi ajutorul dumitale. Lipseşte-mă de sprijinul dumitale. Dar într-o oră, să ştii, chiar dacă ar fi părerea dumitale sau nu, şi o voi afla eu atunci, voi pune să fie spînzuraţi toţi Angevinii care se află la Paris.

— Să pui să fie spînzuraţi toţi Angevinii! strigă Caterina cu acea uimire pe care o arată spiritele superioare cînd se spune în faţa lor vreo enormitate.

— Da, da, să-i spînzur, să-i măcelăresc, să-i asasinez, să-i ard; la ora aceasta, prietenii mei şi aleargă prin oraş pentru a rupe oasele acelor blestemaţi, acestor tîlhari, acelor răzvrătiţi!

— Să se ferească, nenorocitule, strigă Caterina învinsă

de gravitatea situaţiei; s-ar pierde singuri, ceea ce nu ar fi nimic; dar te-ar pierde şi pe dumneata cu ei.

— Cum aşa?

— Orbule! murmură Caterina; regii vor avea veşnic ochii ca să nu vadă?

Şi ea îşi împreună mîinile.

— Regii nu sînt regi decît cu condiţia să răzbune insultele ce li s-au făcut, căci atunci răzbunarea lor este o dreptate, şi, în cazul acesta mai cu seamă, tot regatul meu se va ridica pentru ca să mă apere.

— Nebun, nesăbuit, copil, murmură Caterina.

— Dar pentru ce, cum aşa?

— Crezi că vor fi sugrumaţi, că vor fi arşi, că vor fi spînzuraţi nişte oameni ca Bussy, ca Antraguet, ca Livarot, ca Riberiac, fără să curgă valuri de sînge?

— Ce are a face! numai să fie spînzuraţi.

— Da, fără îndoială, dacă vor fi omorîţi; arată-mi-i morţi şi, pe Sfînta Fecioară, îţi voi spune că ai făcut bine. Dar nu vor fi omorîţi; se va ridica pentru ei stindardul revoltei; li se va pune în mîna goală spada pe care ei nu ar fi îndrăznit niciodată s-o tragă din teacă pentru un stăpîn ca François; pe cînd, dimpotrivă, în cazul acesta, prin imprudenţa dumitale, ei vor trage spada pentru a-şi apăra viaţa, iar regatul dumitale se va ridica, nu pentru dumneata, ci împotriva dumitale.

— Dar dacă nu mă voi răzbuna, înseamnă că mă tem, că dau înapoi, strigă Henric.

— S-a spus vreodată de mine că mi-a fost teamă? Spuse Caterina încruntînd din sprîncene şi apăsîndu-şi dinţii de buzele mici şi roşite cu carmin.

— Cu toate astea, dacă ar fi Angevinii, ar merita o pedeapsă, mamă.

— Da, dacă ar fi ei, dar nu sînt ei.

— Cine atunci, dacă nu vreunul din prietenii fratelui meu?

— Nu sînt prietenii fratelui dumitale, căci fratele

dumitale nu are prieteni.

— Dar atunci cine este?

— Sînt duşmanii dumitale, sau mai degrabă duşmanul dumitale.

— Care duşman?

— Ei! fiul meu, ştii bine că nu ai avut niciodată decît unul, după cum fratele dumitale Charles nu a avut niciodată decît unul, după cum eu nu am avut niciodată decît unul, acelaşi totdeauna, neîncetat.

— Henric de Navara, vrei să spui?

— Ei! da, Henric de Navara.

— Nu se află la Paris!

— Ei! ştii dumneata cine se află la Paris şi cine nu se află? ştii dumneata ceva? ai dumneata ochi şi urechi? ai în jurul dumitale oameni care văd şi aud? Nu, sînteţi toţi surzi, sînteţi toţi orbi.

— Henric de Navara! repetă Henric.

— Fiul meu la fiecare dezamăgire ce o vei avea, la fiecare nenorocire ce ţi se va întîmpla, la fiecare catastrofa ce te va izbi şi al cărui autor îţi va rămîne necunoscut, nu căuta, nu şovăi, nu cerceta, e în zadar. Strigă: „Henric; este Henric de Navara”, şi vei fi sigur că ai nimerit-o... Oh! omul acesta!... omul acesta! vezi, este sabia pe care a atîrnat-o Dumnezeu asupra casei de Valois.

— Aşadar eşti de părerea să dau un contra ordin cu privire la Angevini?

— Numaidecît, strigă Caterina, fără să pierzi un minut, fără pierzi o secundă. Grăbeşte-te, poate că şi este prea tîrziu; aleargă, revoacă-ţi ordinele; du-te, sau eşti pierdut.

Şi apucîndu-şi fiul de braţ, ea îl împinse spre uşă cu o putere şi o energie de necrezut.

Henric se repezi afară din Luvru, cătîndu-şi prietenii. Dar nu-l găsi decît pe Chicot, aşezat pe o piatră şi desenînd nişte figuri geografice pe nisip.

CAPITOLUL XIV
Chicot şi regina mamă fiind de aceeaşi părere, regele se alătură părerii lor

Henric se asigură că Gasconul era cel care, tot aşa de prevăzător ca şi Arhimede, nu părea hotărît să se reîntoarcă după ce Parisul fusese luat cu asalt.

— Nenorocitule, tună el, aşa îţi aperi tu regele?

— Îl apăr în felul meu şi cred că este cel bun.

— Cel bun, strigă regele, cel bun, leneşule!

— Menţin ce-am spus şi o dovedesc.

— Sînt curios să văd această dovadă.

— Foarte simplu: mai întîi, regele meu, am făcut o mare greşeală, o greşeală de neiertat.

— Făcînd ce?

— Făcînd ceea ce am făcut.

— Aha, exclamă regele, dîndu-şi seama de legătura acestor două minţi atît de subtile, care însă nu se putură înţelege pentru a ajunge la acelaşi rezultat.

— Da, răspunse Chicot, prietenii tăi umblă prin oraş, strigînd: „Moarte Angevinilor!”, şi dacă mă gîndesc bine, nu au nici o dovadă că Angevinii au dat lovitura; dar prietenii tăi strigînd „Moarte Angevinilor” au izbutit să aţîţe acest război civil, pe care domnii de Guise nu au putut să-l facă şi de care ei au aşa de mare nevoie. Aşa că vezi tu, Henric, la ora asta, prietenii tăi, ori sînt morţi, ceea ce nu mi-ar displace, o mărturisesc, dar pe tine te-ar întrista, ori i-au izgonit din oraş pe Angevini, ceea ce ţie ţi-ar displace, în schimb însă l-ar bucura nespus de mult pe acest scump domn de Anjou.

— Mii de draci! crezi tu că lucrurile au mers aşa de departe? strigă regele.

— Dacă nu chiar mai departe.

— Bine, dar asta nu mă lămureşte ce faci tu aşezat pe această piatră.

— Fac un lucru de primă urgenţă, fiule.

— Care lucru?

— Desenez aşezarea provinciilor pe care fratele tău le va răscula împotriva noastră şi fac socoteala oamenilor pe care fiecare din ele i-ar putea da.

— Chicot, Chicot, murmură regele, nu am în jurul meu decît păsări cobitoare.

— Bufniţa cîntă bine noaptea, fiule, răspunse Chicot, deoarece cîntă la timpul ei. Şi timpul e întunecat, Henriquet, aşa de întunecat că ai putea lua ziua drept noapte, şi eu îţi cînt ceea ce tu trebuie să auzi. Priveşte!

— Ce?

— Priveşte harta geografică şi judecă. Iată mai întîi Anjou-ul care seamnă cu o turtă mică; vezi? aici s-a refugiat fratele tău; i-am dat primul loc, aşa! Anjou-ul bine dus, condus cu raţiune cum îl va duce şi-l va conduce prietenul tău Bussy, Anjou-ul singur ne poate furniza nouă,— cînd zic nouă mă refer la fratele tău — Anjou-ul poate procura fratelui tău zece mii de luptători.

— Crezi?

— E minimum! Să trecem la Guiana. O vezi, nu-i aşa? Iat-o este această figură care seamnă cu un viţel mergînd într-un picior. O, vezi bine, nu trebuie să te miri că găseşti aici cîţiva nemulţumiţi; e un vechi factor de revoltă şi englezii abia l-au părăsit. Guiana va fi deci mulţumită să se răscoale nu împotriva ta, ci împotriva Franţei. Trebuie să ţinem seama că Guiana poate da opt mii de soldaţi. Puţini, desigur, dar vor fi bine oţeliţi, bine încercaţi, fii liniştit. La stînga Guianei avem apoi Bearnul şi Navara; vezi aceste două compartimente care seamănă cu o maimuţă pe spatele unui elefant? A mai fost ciopîrţită Navara, fără îndoială, dar cu Bearnul mai rămîne o populaţie de trei sau patru sute de oameni. Admite că Bearnul şi Navara, constrînse, hărţuite şi

stoarse de Henriot, dau Ligii cinci la sută din populaţia lor, sînt dintr-o dată şaisprezece mii de oameni.

— Să recapitulăm, deci: Zece mii pentru Anjou, şi Chicot, continuă să sape pe nisip cu un beţişor,

sînt 10.000

opt mii Guiana, sînt 8.000

Şaisprezece mii Bearnul şi Navara, sînt 16.000

Total 34.000

— Crezi tu, spuse Henric, că regele Navarei va face alianţă cu fratele meu?

— La naiba!

— Crezi tu că el a fugit pentru aşa ceva?

Chicot îl privi fix pe rege.

— Henriquet, spuse el, iată o idee care nu-ţi aparţine.

— Pentru ce?

— Pentru că e justă, dragul meu.

— Nu interesează sursa; te întreb, răspunde: crezi tu că Henric de Navara are vreun amestec în fuga fratelui meu?

— Ei! spuse Chicot, am auzit înspre strada Ferroneriei pe cineva strigînd un „ventre-saint-gris!” care, şi azi cînd mă gîndesc, mă lămureşte pe deplin.

— Ai auzit pe cineva strigînd „ventre-saint-gris!”, ţipă regele.

— Din nefericire, da, răspunse Chicot, îmi amintesc abia azi.

— Era deci la Paris?

— Cred.

— Şi ce te face să crezi?

— Ochii mei.

— L-ai văzut aşadar pe Henric de Navara?

— Da.

— Şi n-ai venit să spui că duşmanul meu venise să mă înfrunte pînă în capitala mea!

— Ori sînt gentilom, ori nu mai sînt, spuse Chicot.

— Ei bine?

— Ei bine! dacă sînt gentilom, nu sînt spion.

Henric rămase pe gînduri.

— Va să zică, asta-i situaţia, Anjou-ul şi Bearnul! fratele meu François şi vărul meu Henric!

— Fără a-i adăuga pe cei trei Guise, bineînţeles.

— Cum, crezi că vor face alianţă împreună?

— 34.000 de oameni de o parte, spuse Chicot numărînd pe degete; zece mii pentru Anjou, opt pentru Guiana, 16.000 pentru Bearn, plus douăzeci sau douăzeci şi cinci de mii sub ordinele domnului Guise, ca locotenent general al armatei tale, fac în total 59.000 de oameni; să-i reducem la 50.000 din pricina gutei, reumatismului, sciaticei şi altor boli. Este, după cum vezi, fiule, un total destul de îngrijorător.

— Bine, dar domnul de Guise şi Henric de Navara sînt duşmani.

— Ceea ce nu-i împiedică să se unească împotriva ta, chiar dacă se vor nimici între ei după ce vor scăpa de tine.

— Ai dreptate, Chicot, şi mama are dreptate, amîndoi aveţi dreptate, trebuie să împiedicăm un scandal, ajută-mi să adun elveţienii.

— Ah, da, elveţienii. Quélus i-a luat cu el.

— Gărzile mele?

— Au plecat cu Schomberg.

— Oamenii de serviciu cel puţin.

— Sînt departe, cu Maugiron.

— Cum, strigă Henric, fără ordinul meu?

— Dar de cînd dai tu ordine, Henric? A, dacă ar fi vorba de un război, cînd e vorba de guvernare! Asta priveşte pe domnul Schomberg, Quélus sau Maugiron. Cît despre d'Epernon, nu zic nimic, căci el se ascunde.

— La naiba, strigă Henric, aşa stau lucrurile?

— Dă-mi voie să-ţi spun, dragul meu, reluă Chicot, că tu observi prea tîrziu, că nu eşti decît al şaptelea sau al optulea rege al regatului tău.

Henric îşi muşcă degetele bătînd din picior.

— Ei! făcu Chicot, căutînd să distingă în întuneric.

— Ce este?

— La naiba! aceştia sînt! iată, Henric, oamenii tăi.

Şi el arătă în adevăr regelui trei sau patru cavaleri care goneau urmaţi din distanţă în distanţă de alţi călăreţi şi de o mulţime alţii pe jos.

Călăreţii erau să intre în Luvru, nezărindu-l pe rege şi pe însoţitorul său, care stătea în picioare lîngă şanţuri şi pe jumătate pierdut în întuneric.

— Schomberg, strigă regele, Schomberg, pe aici.

— Ei! spuse Schomberg, cine mă strigă?

— Apropie-te, copilul meu, apropie-te!

Lui Schomberg i se păru că recunoaşte vocea şi se apropie.

— Iată uite, spuse el, să mă bată Dumnezeu dacă nu e regele.

— Chiar eu. Căutîndu-vă pretutindeni şi neştiind unde să vă întîlnesc, vă aşteptam aici cu nerăbdare; ce aţi făcut?

— Ce am făcut? spuse un al doilea cavaler apropiindu-se.

— Ah! vino Quélus, vino şi tu, spuse regele, şi mai ales nu mai pleca fără ordinul meu.

— Nu mai e necesar, spuse un al treilea, pe care regele îl recunoscu ca fiind Maugiron, pentru că totul s-a sfîrşit.

— Totul s-a sfîrşit? se miră regele.

— Domnul fie lăudat, spuse d'Epernon, apărînd dintr-o dată fără să se ştie de unde ieşise.

— Slavă domnului, exclamă Chicot, ridicînd mîinile spre cer.

— I-aţi omorît? întrebă regele.

Apoi adăugă încet:

— La urma urmelor, morţii nu mai învie.

— I-aţi omorît, spuse Chicot, ah! dacă i-aţi omorît, nu

mai e nimic de zis.

— N-a fost necesară această osteneală răspunse Schomberg. Laşii au fugit ca un stol de porumbei; de abia am putut să încrucişăm spada cu ei.

Henric îngălbeni.

— Şi cu care aţi încrucişat spada? întrebă el

— Cu Antraguet.

— Cel puţin, acela a rămas la pămînt?

— Dimpotrivă, a omorît un lacheu ai lui Quélus.

— Erau preveniţi? întrebă regele.

— Ei drăcie, sigur că erau, spuse Chicot. Ţipaţi în gura mare „Moarte Angevinilor!”, puneţi în mişcare tunurile, trageţi clopotele, faceţi să zăngăne toată fierăria Parisului şi voiţi ca aceşti oameni cinstiţi să fie mai surzi decît sînteţi voi proşti.

— În sfîrşit, în sfîrşit, murmură regele, iată aprins războiul civil.

Aceste cuvinte îl făcură pe Quélus să tresară.

— La naiba, spuse el, aşa este.

— A! aţi început să vă daţi seama, ce fericire! spuse Chicot. Iată-i pe domnii Schomberg şi Maugiron că nu se mai îndoiesc.

— Ne rezervăm, răspunse Schomberg, pentru a apăra persoana regelui şi coroana regelui.

— Ei, lasă, pentru asta îl avem pe domnul de Clisson, care e mai putin flecar decît voi si valorează cel puţin atît.

— În sfîrşit, dumneata care ne dojeneşti degeaba, domnule Chicot, spuse Quélus, acum două ore gîndeai ca noi, sau cel puţin, dacă nu gîndeai ca noi, strigai la fel.

— Eu? întrebă Chicot.

— Desigur şi chiar te opinteai la ziduri strigînd: „Moarte Angevinilor!”

— Cu mine, spuse Chicot, este cu totul altceva. Eu sînt nebun, o ştiţi cu toţii, dar voi, oameni cu mintea întreagă...

— Haideţi, domnilor, terminaţi, o să avem război imediat.

— Ce porunceşte Majestetea Voastră?

— Să potoliţi tot aşa cum l-aţi răsculat; să adunaţi la Luvru Elveţienii, gărzile şi oamenii casei mele şi să se închidă porţile, astfel ca mîine burghezii să ia ceea ce a fost, drept pozna unor oameni beţi.

Tinerii se depărtară ruşinaţi, transmiţînd poruncile regelui ofiţerilor care îi întovărăşiseră în boroboaţa lor, în timp ce Henric veni la mama lui, care, energică, dar îngrijorată şi posomorîtă, da porunci oamenilor.

— Ei bine, spuse ea, ce s-a întîmplat?

— Ei bine, mamă, s-a petrecut ceea ce ai prevăzut.

— S-a retras?

— Ah! spuse ea, şi apoi?

— Apoi, acesta este totul şi mi se pare că e destul.

— Oraşul?

— Oraşul este în fierbere, dar nu oraşul mă nelinişteşte pe mine, căci pe el îl am în mînă.

— Da, spuse Caterina, provinciile te neliniştesc.

— Care se vor răscula, urmă Henric.

— Ce crezi că e de făcut?

— Nu văd decît o cale.

— Care?

— De a accepta situaţia.

— În ce fel?

— Dau ordine comandanţilor, gărzilor, înarmez miliţiile, retrag armata din faţa localităţii La Charite şi pornesc împotriva Anjou-ului.

— Şi domnul de Guise?

— Ei, domnule de Guise; pe domnul de Guise îl arestez dacă e nevoie.

— Bine, dar cu asta crezi că ai luat toate măsurile de rigoare?

— Ce să fac atunci?

Caterina lăsă capul în jos şi se gîndi o clipă.

— Tot ce plănuieşti, e cu neputinţă, fiul meu, spuse ea.

— Ah! făcu Henric cu un dispreţ adînc, azi sînt oare prost inspirat?

— Nu, eşti neliniştit, revino-ţi întîi şi vom vedea pe urma.

— Haide, mamă, dă-mi o idee, să facem ceva, să nu stăm.

— Nu vezi, fiul meu, că dădeam ordine?

— Pentru ce?

— Pentru plecare ambasadorului.

— Şi cui i-l trimitem?

— Fratelui tău.

— Un ambasador trădătorului ăstuia! dar mă umileşti, mamă.

— Nu e momentul să fii mîndru, se răsti Caterina.

— Un ambasador care va cere pacea?

— Care o va cumpăra chiar, dacă trebuie.

— Pentru Dumnezeu, dar care îmi va fi cîştigul?

— E, fiul meu, spuse Caterina, chiar dacă aceasta ar fi decît pentru a-i avea în mînă după încheierea păcii, pe cei ce au fugit pentru a-ţi face războiul. N-ai spus adineaori că vrei să-i ai cu orice preţ?

— Oh! aş da patru provincii din regatul meu pentru aceasta; una pentru fiecare din ei.

— Ei bine, cine vrea sfîrşitul, trebuie să primească şi mijloacele care să ducă la acest sfîrşit, reluă Caterina cu o voce duioasă care mişcă pînă în adîncuri ura şi răzbunarea lui Henric.

— Cred că ai dreptate, spuse el, dar pe cine să-l trimitem?

— Caută printre toţi prietenii tăi.

— Mamă dragă, am căutat mult, fără să pot găsi vreunul căruia să-i pot încredinţa însărcinarea aceasta.

— Încredinţeaz-o unei femei, atunci.

— Unei femei, mamă, dar vei consimţi?

— Fiul meu, eu sînt bătrînă, obosită, moartea mă

aşteaptă, poate chiar la întoarcerea mea, dar vreau să fac această călătorie repede, ca să ajung la Angers înainte ca fratele tău, împreună cu prietenii lui, să aibe timpul să-şi dea seama de toată puterea lor.

— Ah! buna mea mamă, spuse Henric din toată inima, sărutîndu-i mîinile, eşti totdeauna sprjinul meu, binefăcătoarea mea, Providenţa mea!

— Adică sînt regina Franţei, murmură Caterina, privindu-şi fiul cu tot atîta milă cît şi duioşie.

CAPITOLUL XV
Unde dovedeşte că recunoştinţa era una din virtuţile domnului de Saint-Luc

A doua zi după ce domnul de Monsoreau făcuse o figură atît de jalnică la masa ducelui de Anjou, încît i se îngăduise plecare la culcare înainte de terminarea mesei, gentilomul se sculă dis de dimineaţă şi coborî în curtea palatului.

Trebuia cu orice preţ să găsească rîndaşul, cu care de altfel mai avusese de a face şi să-l descoase, de va putea, asupra apucăturilor lui Roland.

Contele reuşi întocmai, după dorinţă: intră într-un grajd încăpător unde patruzeci de cai ronţăiau de zor paiele şi ovăzul Angevinilor.

Cea dintîi privire fu în căutarea lui Roland.

Acesta se afla în locul lui şi mînca de zor.

Apoi îl căută pe rîndaş. Îl văzu stînd în picioare, cu braţele încrucişate, privind după obiceiul rîndaşilor, felul cum caii stăpînului îşi mîncau raţia obişnuită.

— Ascultă, prietene, spuse contele, au obiceiul caii Alteţei Sale de a veni singuri la grajd şi sînt dresaţi în felul acesta?

— Nu domnule conte, răspunse rîndaşul. De care cal

mă întrebaţi?

— De Roland.

— A! da; a venit singur, ieri. O, dar asta nu mă miră, căci Roland este un animal foarte inteligent.

— Da, am băgat de seamă; s-a mai întîmplat vreodată aşa ceva?

— Nu, domnule, de obicei e încălecat de Alteţa Sa ducele de Anjou, care este un minunat călăreţ şi care nu poate fi aşa de uşor aruncat la pămînt.

— Roland nu m-a trimit, prietene, spuse contele, înfuriat că un om, fie el şi un rîndaş, ar fi putut crede că el, şeful vînătoarei Franţei, căzuse de pe cal, căci fară dibăcia domnului duce de Anjou, sînt un călăreţ destul de bun. Nu, îl priponisem de un pom ca să intru într-o casă. Cînd m-am înapoiat, dispăruse; am crezut că mi l-a furat, sau că cineva a făcut o glumă proastă, să-l ia şi să-l aducă aici; iată de ce te întrebam cine l-a băgat în grajd.

— A intrat singur, după cum a avut onoarea intendentul să spună domnului conte.

— Curios, spuse Monsoreau.

Se gîndi puţin, apoi schimbînd discuţia:

— Spui că Alteţa Sa îl încalecă pe Roland?

— Îl încăleca aproape în fiecare zi, înainte de a-i veni trăsurile.

— Ieri a venit tîrziu Alteţa Sa?

— Aproape cu o oră înaintea dumneavoastră, domnule conte.

— Şi ce cal călărea ducele? Nu era unul murg, cu picioarele albe şi breaz în frunte?

— Nu, domnule, răspunse rîndaşul, ieri Alteţa Sa a călărit pe Isolin, pe care-l vedeţi colo.

— Dar în escorta prinţului nu era un nobil călare pe un cal cum ţi l-am descris eu?

— Nu cunosc pe nimeni să aibe un asemenea cal.

— Bine, spuse Monsoreau, enervat că cercetările merg aşa de încet. Pune şaua pe Roland.

— Domnul conte doreşte pe Roland?

— Da, sau ţi-a spus prinţul să nu mi-l dai?

— Nu domnule, dimpotrivă, grăjdarul Alteţie Sale mi-a spus să vă pun la dispoziţie toate grajdurile.

Nu te puteai supăra pe un prinţ care avea asemenea atenţii delicate.

Domnul de Monsoreau făcu un semn din cap rîndaşului care puse şaua pe cal. Cînd termină de înşeuat, rîndaşul îl deslegă pe Roland de la iesle, îi puse frîul şi-l duse contelui.

— Ascultă şi răspunde-mi, spuse acesta luîndu-i frîul din mîini.

— Sînt gata, spuse rîndaşul.

— Cît cîştigi pe an?

— Douăzeci de taleri, domnule.

— Vrei să cîştigi dintr-o dată leafa pe zece ani?

— Drace! făcu omul, dar cum să fac?

— Interesează-te cine a călărit ieri un cal murg, cu picioarele albe şi breaz în frunte.

— Cam greu, spuse grăjdarul; sînt atîţia seniori care vin în vizită la Alteţa Sa.

— Da, dar două sute de taleri reprezintă o sumă pentru care merită să-ţi dai osteneala.

— Fără îndoială, domnule conte, de aceea nici nu mă dau îndărăt.

— Haide, spuse contele, îmi place bunăvoinţa ta. Iată deocamadată zece taleri pentru început. Fii sigur că nu o să ai nimic de pierdut.

— Mulţumesc, domnule.

— Aşadar, vei spune prinţului că m-am dus să cercetez pădurea indicată pentru vînătoare.

Abia termină vorba şi se auziră paiele foşnind de paşii unui nou venit.

Întoarse capul.

— Domnul de Bussy, spuse contele.

— Ei! bună ziua, domnule de Monsoreau; dumneata la

Angers, ce minune!

— Şi dumneata, despre care se spune că eşti bolnav?

— Chiar sînt, spuse Bussy; şi doctorul mi-a prescris odihnă absolută; de opt zile nu am ieşit din oraş. Ah! ah! călăreşti pe Roland, după cît se pare? E un animal pe care l-am vîndut ducelui de Anjou şi de care e aşa de mulţumit încît îl încalecă aproape în fiecare zi.

Monsoreau se îngălbeni.

— Da, spuse el, îi dau dreptate, fiindcă Roland este un animal excelent.

— Nu ai mînă rea dacă l-ai ales dintr-o dată, spuse Bussy.

— O! nu-l cunosc de azi, răspunse contele, l-am călărit şi ieri.

— Ceea ce ţi-a făcut poftă să-l călăreşti şi azi.

— Da, răspunse contele.

— Dar, reluă Bussy, ziceai că ne pregăteşti o vînătoare.

— Prinţul vrea să vîneze un cerb.

— Sînt cerbi prin împrejurimi, după cîte am auzit.

— Da, sînt mulţi.

— Şi dinspre ce parte ademeniţi animalul?

— Dinspre Meridor.

— A! foarte bine, spuse Bussy îngălbenindu-se la rîndu-i fără să vrea.

— Vrei să mă întovărăşeşti? întrebă Monsoreau.

— Nu, mulţumesc, răspunse Bussy. Mă duc să mă culc. Simt cum mă prind iarăşi frigurile.

— Bravo! strigă din pragul grajdului o voce sonoră, iată-l şi pe domnul de Bussy care pleacă fără voia mea.

— Le Haudouin, spue Bussy: acum sînt sigur că mă va certa. Adio, conte, fii atent cu Roland.

— Fii liniştit.

Bussy se depărta şi Monsoreau sări în şa.

— Ce aveţi? întrebă Le Haudouin, sînteţi aşa de palid că-mi vine şi mie să cred că sînteţi bolnav.

— Ştii unde se duce?

— Nu.

— La Meridor.

— Ei, bine speraţi că-l va ocoli?

— Doamne, ce se va întîmpla? mai ales după cele petrecute ieri.

— Doamna de Monsoreau va tăgădui.

— Dar el a văzut tot.

— Şi ea va susţine că a fost orb.

— Diana nu va avea acest curaj.

— O! domnule de Bussy, atît de puţin cunoaşteţi femeile?

— Remy, mă simt foarte rău.

— Cred. Duceţi-vă acasă. Vă prescriu pentru dimineaţa asta...

— Ce?

— Un rasol de pui, o felie de şuncă şi o ciorbă de raci.

— Nu mi-e foame deloc.

— Un motiv mai mult ca să vă recomand să mîncaţi.

— Remy, presimt că acest ticălos va săvîrşi ceva groaznic la Meridor; trebuia să primesc a-l însoţi cînd mi-a propus.

— Pentru ce?

— Pentru a o apăra pe Diana.

— Diana se va apăra singură, v-am mai spus şi vă repet, şi ca să nu stăm nici noi degeaba, veniţi, vă rog. De altfel, nici nu trebuie să fiţi văzut, dumneavoastră. De ce aţi ieşit, cînd eu va interzisesem?

— Eram prea neliniştit şi nu am mai avut răbdare.

Remy ridică din umeri, îl luă pe Bussy şi-l încuie în casă, asezîndu-l în faţa unei mese bogate, în timp ce domnul de Monsoreau ieşea din Angers pe aceeaşi poartă ca şi în ajun.

Cînd l-a cerut din nou pe Roland, contele îşi propusese să se convingă dacă acest animal, a cărui intelingeţă o lăudau toţi, l-a dus la zidul parcului din obişnuinţă.

Pentru aceasta, ieşind din palat, îi dădu frîu liber.

Roland nu înşelă aşteptările călăreţului. Cum ieşi pe poartă o luă la stînga, apoi la dreapta. Domnul de Monsoreau îl lăsă în voie. Amîndoi înaintară pe o potecă minunat înflorită, apoi prin crîng se afundară în pădurea deasă.

Ca şi în ajun, pe măsură ce Roland se apropia de Meridor, întindea pasul; trapul i se schimbă apoi în galop şi în patruzeci de minute, domnul de Monsoreau se găsi în faţa zidului, în acelaşi loc ca şi în ajun.

Locul era singuratic şi liniştit. Nici un nechezat nu se auzea, nici un cal nu se ivea, legat sau slobod.

Domnul de Monsoreau coborî de pe cal dar de această dată, pentru a nu fi mai nevoit să se întoarcă pe jos, îşi trecu frîul lui Roland pe după braţ şi se urcă pe zid.

Totul era liniştit şi înăuntru şi în afara parcului. Cărările lungi se desfăşurau în faţa ochilor, pînă se pierdeau în zare şi cîteva căprioare săreau zglobii prin iarba întinselor pajişti.

Contele îşi făcu socoteala că era de prisos să piardă timpul pîndind, căci cei pe care îi căuta, preveniţi şi înfricoşaţi, fără îndoială, de venirea lui din ajun, şi-au întrerupt întîlnirile, ori au ales alt loc; aşa că se urcă pe cal, apucă pe o potecuţă şi după un sfert de oră de mers, în care timp fu nevoit să domolească neastîmpărul lui Roland, ajunse în faţa porţii.

Baronul supraveghea asmuţitul cîinilor pentru a-i menţine ageri, cînd contele trecu podeţul. Dar zărindu-şi ginerele, îi ieşi ceremonios înainte.

Diana, aşezată sub un măreţ sicomor, citea poeziile lui Marot. Gertruda, credincioasa-i servitoare, broda alături de ea.

Contele, după ce îl salutase pe baron, le zări pe cele două femei.

El descălecă şi se apropie de ele.

Diana se ridică, făcu trei paşi în întîmpinarea contelui

şi îl salută cu o plecăciune adîncă.

— Ce calm, sau mai degrabă ce perfidie! murmură contele; cum am să ridic eu furtuna din sînul acestor ape adormite!

Un lacheu se apropie; şeful vînătoarei îi aruncă frîul calului, apoi întorcîndu-se spre Diana:

— Doamnă, spuse el binevoieşte, te rog, să-mi acorzi cîteva clipe.

— Ne faci cinstea să rămîi la castel, domnule conte? întrebă baronul.

— Da, domnule; pînă mîine, cel puţin.

Baronul se depărtă pentru a veghea personal la pregătirea camerei ginerelui său după toate legile ospitalităţii.

Monsoreau îi arătă Dianei scaunul pe care tocmai îl părăsise, şi el însuşi se aşeză pe acela al Gertrudei învăluind-o pe Diana într-o privire care l-ar fi intimidat şi pe bărbatul cel mai hotărît.

— Doamnă, spuse el, cine era cu dumneata în parc ieri seară?

Diana ridică asupra soţului ei o privire liniştită şi limpede.

— La ce oră, domnule? întrebă ea cu o voce din care reuşise să alunge orice emoţie, impunîndu-şi voinţa.

— La ora şase.

— În ce parte?

— Înspre crîng.

— Trebuie să fi fost vreuna din prietenele mele, iar nu eu, aceea care se plimba prin partea aceea.

— Dumneata erai, doamnă, afirmă Monsoreau.

— De unde ştii? spuse Diana.

Monsoreau, înmărmurit, nu găsi ce să răspundă; însă mînia luă numaidecît locul acestei încremeniri:

— Numele acelui om, spune-mi-l!

— Al cărui om?

— Al aceluia care se plimba cu dumneata.

— Nu ţi-l pot spune, de vreme ce nu eram eu aceea care mă plimbam.

— Dumneata erai, ţi-o spun, strigă Monsoreau lovind pămîntul cu piciorul.

— Te înşeli, domnule, răspunse cu răceală Diana.

— Cum îndrăzneşti să negi cînd te-am văzut?

— A! dumneata.

— Chiar eu. Cum îndrăzneşti oare să negi că erai dumneata, deoarece nu există altă femei decît dumneata la Meridor.

— Iată încă o greşeală, domnule căci Jeana de Brissac se află aici.

— Doamna de Saint-Luc?

— Doamna de Saint-Luc, prietena mea.

— Şi domnul de Saint-Luc?

— Nu-şi părăseşte soţia, după cum ştii; căsătoria lor este o căsătorie din dragoste; pe domnul şi doamna de Saint-Luc i-ai văzut dumneata.

— Nu era domnul de Saint-Luc; nu era doamna de Saint-Luc. Erai dumneata, pe care te-am recunoscut destul de bine, cu un bărbat pe care-l voi recunoaşte, ţi-o jur.

— Stărui aşadar să spui că eram eu, domnule?

— Dar îţi spun că te-am recunoscut, îţi spun că am auzit ţipătul pe care l-ai scos.

— Cînd îţi vei reveni, domnule, spuse Diana, voi consimţi să te ascult; dar, în clipa aceasta, cred că este mai bine să mă retrag.

— Nu, doamnă, spuse Monsoreau reţinînd-o pe Diana de braţ, vei rămîne

— Domnule, spuse Diana, iată pe domnul şi pe doamna de Saint-Luc. Nădăjduiesc că te vei abţine în faţa lor.

În adevăr, Saint-Luc şi soţia sa tocmai apăruseră la capătul unei alei, chemaţi de clopotul pentru masă care începuse să bată, ca şi cînd toată lumea nu l-ar fi

aşteptat decît pe domnul de Monsoreau pentru a se aşeza la masă.

Amîndoi îl recunoscuseră pe conte; şi ghicind că aveau fără îndoială prin prezenţa lor s-o scoată pe Diana dintr-o mare încurcătură, se apropiară în grabă.

Doamna de Saint-Luc făcu o mare plecăciune domnului de Monsoreau.

Saint-Luc îi întinse prieteneşte mîna.

Toţi trei schimbară complimente; apoi Saint-Luc, trecînd-o pe soţia lui la braţul contelui, îl luă pe acela al Dianei.

Se îndreptară spre casă.

Se cina la ora la castelul de Meridor; era un vechi obicei de pe vremea bunului rege Ludovic al XII-lea, pe care baronul îl păstrase în toată întregimea lui.

Domnul de Monsoreau se găsi aşezat între Saint-Luc şi soţia acestuia.

Diana, depărtată de soţul ei printr-o dibace manevră a prietenei sale era aşezată între Saint-Luc şi baron.

Convorbirea fu de ordin general; ea se învîrti, după cum era şi natural, în jurul sosirii fratelui regelui la Angers şi în jurul mişcării pe care această sosire avea s-o producă în provincie.

Monsoreau ar fi voit să vorbească despre altceva, dar avea de-a face cu comeseni îndărădnici; aşa că nu se alese cu nimic.

Nu pentru că Saint-Luc ar fi refuzat să-i răspundă, Doamne fereşte, dimpotrivă; îl linguşea pe bărbatul furios cu spirite delicate, iar Diana, care, datorită vorbăriei lui Saint-Luc, putea să tacă, mulţumea acestui prieten prin priviri semnificative.

— Acest Saint-Luc este un prost care vorbeşte ca o gaiţă, îşi zise contele; iată omul de la care voi afla taina pe care vrea s-o ştiu, şi aceasta printr-un mijloc sau altul.

Domnul de Monsoreau nu îl cunoştea pe Saint-Luc, fiindcă îşi făcuse intrarea la curte cînd acesta pleca.

Şi cu convingerea aceasta se apucă să răspundă tînărul spre bucuria Dianei, şi astfel se restabili cu totul liniştea.

Pe de altă parte, Saint-Luc făcea semne din ochi doamnei de Monsoreau şi aceste semne voiau să spună:

— Fii liniştită, doamnă, am un plan bun.

Vom vedea care era planul lui Saint-Luc.

CAPITOLUL XVI
Planul domnului de Saint-Luc

După masă, Monsoreau îşi luă noul prieten de braţ şi, ieşind afară din castel, îi spuse:

— Ştiţi, sînt nespus de fericit că v-am întîlnit aici, căci singurătatea Meridorului mă înspăimîntă.

— Cum, spuse Saint-Luc, dar nu sînteţi cu soţia? În ceea ce mă priveşte, cu o asemenea tovarăţă chiar un deşert l-aş găsi populat.

— Nu zic nu, răspunse Monsoreau muşcîndu-şi buzele, cu toate astea...

— Cu toate astea, ce?

— Cu toate astea sînt bucuros că v-am întîlnit aici.

— Domnule, spuse Saint-Luc curăţindu-şi dinţii cu o săbiuţă de aur, sînteţi prea amabil; totuţi n-aş fi crezut că veţi avea o singură clipă de plictiseală în tovărăşia unei femei şi cu un decor al naturii aşa de bogat.

— Ei! spuse Monsoreau, eu mi-am petrecut jumătate din viaţă în pădure.

— Un motiv mai mult ca să nu vă plictisiţi aici, spuse Saint-Luc; mie mi se pare că cu cît locuieşti mai mult în pădure, cu atît îţi place mai mult. Priviţi numai ce parc frumos! Eu voi fi foarte mîhnit cînd va trebui să-l părăsesc. Din nefericire, mi se pare că aceasta se va întîmpla în curînd.

— De ce să-l părăsiţi!

— Ei, Doamne, omul e oare stăpîn pe soarta lui? E ca frunza copacului pe care vîntul o ia şi o duce peste văi şi cîmpii fără să ştie unde se va opri. Dumneavoastră sînteţi fericit.

— Fericit, de ce?

— Fiindcă puteţi sta aici. Priviţi ce umbrare măreţe!

— O! spuse Monsoreau, poate nici eu nu voi locui multă vreme aici.

— Cine poate şti? Eu cred că vă înşelaţi.

— Nu, nu, făcu Monsoreau; nu sînt atît de îndrăgostit de natură ca dumneavoastră. Mă îndoiesc de frumuseţea acestui parc pe care dumneavoastră îl găsiţi atît de minunat.

— Cum aţi spus? spuse Saint-Luc.

— Da, repetă Monsoreau.

— Vă îndoiţi de parcul acesta, aţi spus? pentru care motiv?

— Fiindcă nu mi se pare sigur.

— Nu vi se pare sigur? Într-adevăr! spuse Saint-Luc mirat. A! înţeleg; vreţi să spuneţi din pricina singurătăţii?

— Nu, nu chiar din pricina aceasta; căci presupun că vedeţi destulă lume la Meridor.

— Pe onoarea mea, nu, spuse Saint-Luc cu o naivitate bine jucată; nu se vede ţipenie de om.

— Într-adevăr?

— După cum am avut onoarea să vă spun.

— Cum, din cînd în cînd nu primiţi vizite?

— Nu, de cînd sînt eu aici, cel puţin.

— Nici un nobil de la curtea aceasta din Anvers, nu vine pe aici cîteodată?

— Niciunul.

— Nu se poate!

— Cu toatea astea, aşa e.

— O! dar îi calomniaţi pe nobilii Angevini.

— Nu ştiu dacă îi calomniez. Dar să mă ia dracu, dacă

am zărit pălăria vreunuia.

— Va să zică nu am dreptate din punctul acesta de vedere.

— Deloc. Să revenim la ce spuneţi dumneavostră mai înainte, că parcul nu este sigur. Sînt urşi pe aici?

— O, nu!

— Lupi?

— Nici.

— Hoţi?

— Poate. Dar ia spune-mi, domnule, doamna de Saint-Luc e foarte frumoasă, după cît am văzut.

— Desigur.

— Se plimbă adesea prin parc?

— Foarte des; ei, ca şi mine, îi place mult cîmpul. Dar de ce mă întrebi?

— Aşa. Şi cînd se plimbă, dumneata o însoţeşti?

— Totdeauna, spuse Saint-Luc.

— Chiar totdeauna? continuă contele.

— Dar unde dracu vrei să ajungi?

— Ei, Doamne, la nimic, dragul meu domn de Saint-Luc, sau aproape la nimic.

— Ascult.

— Mi s-a spus…

— Ce ţi s-a spus? Vorbeşte.

— Nu te vei supăra?

— Nu mă supăr niciodată.

— De altfel între bărbaţi se fac destăinuiri de astea; mi s-a spus că un bărbat dă tîrcoale parcului.

— Un bărbat?

— Da.

— Care venea pentru soţia mea?

— O, nu spun asta.

— Nu ai deloc dreptul să n-o spui, scumpe domnule de Monsoreau. E cît se poate de interesant. Şi cine a văzut toate astea, te rog?

— La ce bun?

— Spune, în tot cazul. Tot ne apucarăm să vorbim. Mai bine să vorbim de astea decît de alte fleacuri. Ai spus aşadar că acest bărbat venea pentru doamna de Saint-Luc. Ti! ti! ti!

— Ascultă, dacă trebuie să mărturisesc totul: ei bine! nu, nu cred să fie pentru doamna de Saint-Luc.

— Pentru cine, dar?

— Dimpotrivă, mă tem că pentru Diana.

— Da de unde! făcu Saint-Luc, deşi mi-ar fi părut bine.

— Cum, asta te-ar fi bucurat?

— Fără îndoială. Ştii bine că nimeni pe lume nu e mai egoist ca bărbatul. Fiecare pentru el! Dumnezeu pentru toţi!.

— Dracul, mai degrabă! adăugă Monsoreau.

— Aşadar, crezi că a intrat vreun bărbat aici?

— Mai mult decît atît, l-am văzut.

— Ai văzut vreun bărbat în parc?

— Da, spuse Monsoreau.

— Singur?

— Cu doamna de Monsoreau.

— Cînd aceasta? întrebă Saint-Luc.

— Ieri.

— Unde?

— Aici la stînga: iată!

Şi cum Monsoreau îşi îndreptase paşii, împreună cu însoţitorul său, înspre crîng, el putu, de unde era, să-i arate locul.

— A! spuse Saint-Luc, iată într-adevăr un zid în stare foarte proastă; va trebui să-l înştiinţez pe baron că i s-au slăbit împrejurimile.

— Şi pe cine bănuieşti dumneata?

— Eu? pe cine bănuiesc?

— Da, spuse contele.

— Despre ce?

— Despre escaladarea zidului spre a veni să vorbească cu soţia mea în parc.

Saint-Luc păru că se adînceşte în gînduri, în vreme ce Monsoreau aştepta cu nerăbdare rezultatul.

— Ei bine? spuse el.

— Drace! făcu Saint-Luc, eu nu văd decît pe...

— Pe... cine?... întrebă repede contele.

— Pe... dumneata..., spuse Saint-Luc ridicîndu-şi privirea.

— Glumeşti, scumpul meu domn de Saint-Luc? spuse contele înmărmurit.

— Zic că nu. Şi eu făceam asemenea lucruri la începutul căsniciei mele, de ce nu le-ai face şi dumneata.

— Văd că nu vrei să-mi răspunzi; mărturiseşte, prietene, nu te teme de nimic... sînt destul de curajos. Haide, ajută-mă, caut, aştept de la dumneata un mare serviciu.

Saint-Luc se scărpină după ureche.

— Totuşi, eu cred că tot dumneata ai fost, spuse el.

— Destul cu glumele! ia lucrurile în serios, domnule, căci te previn, este cazul.

— Crezi?

— Sînt sigur, am mai spus-o.

— Atunci se schimbă lucrurile; şi dumneata ştii cum vine acest bărbat?

— Vine pe ascuns, vezi bine!.

— Adesea?

— Desigur, i se cunosc urmele pe piatra prăfuită a zidului; cpnvinge-te, dacă vrei.

— Într-adevăr.

— N-ai văzut nimic vreodată din cele ce ţi-am spus?

— O! spuse Saint-Luc, mă cam îndoiam la început.

— A! vezi, zise contele gîfîind; apoi?

— Apoi? Nu m-am neliniştit deloc. Am crezut că erai dumneata.

— Dar acum cînd ţi-am spus că n-am fost eu?

— Te cred, scumpul meu domn!

— Mă crezi?

— Da.

— Ei bine! atunci?.

— Atunci, e altceva.

Şeful vînătoarei privi cu nişte ochi ameniţători pe Saint-Luc, care arăta cea mai desăvîrşită nepăsare.

— A! făcu el cu un aer atît de întărîtat încît tînărul ridică capul.

— Mai am o idee, spuse Saint-Luc.

— Hai, spune-o!

— Dacă era...

— Dacă era, cine?

— Nu.

— Nu?

— Ba da.

— Haide, vorbeşte!

— Dacă era domnul de Anjou?

— M-am gîndit şi eu la acesta, reluă Monsoreau; însă m-am informat; nu putea fi el.

— Ei! ei! ducele este destul de şiret.

— Da, însă nu este el.

— Îmi spui mereu că nu este, spuse Saint-Luc, şi vrei să spun eu cine e.

— Fără îndoială, dumneata care locuieşti la castel, trebuie să ştii...

— Aşteaptă o clipă, spuse Saint-Luc.

— Mai am o idee. N-ai fost dumneata, nici ducele, atunci am fost fără îndoială eu.

— Dumneata, Saint-Luc?

— De ce nu?

— Dumneata erai acelea care venea călare pe din afara parcului, cînd puteai veni foarte bine prin parc?

— Ei, Doamne, sînt o fiinţă foarte capricioasă, spuse Saint-Luc.

— Dumneata ai fost acela care ai luat-o la fugă, văzîndu-mă deasupra zidului?

— Ei drace! altul ar fi fugit şi pentru mai puţin.

— Va să zică dumneata făceai un rău? spuse contele care nu-şi mai putea stăpîni mînia.

— Nu tăgăduiesc.

— Bine, dar dumneata îţi baţi joc de mine, strigă contele îngălbenind, şi aceasta încă de un sfert de oră.

— Te înşeli, domnule, spuse Saint-Luc uitîndu-se la ceas şi fixîndu-l pe Monsoreau cu o privire care-l făcu să tremure cu tot curajul lui, te înşeli, de douăzeci de minute.

— Dar mă insulţi, domnule! spuse contele.

— Dar dumneata crezi că nu mă insulţi pe mine, domnule, cu întrebările dumitale de zbir?

— A! acum abia văd eu limpede.

— Bine că se întîmpla minunea şi înţeleseşi. Şi cam ce vezi? Spune!

— Văd că te-ai înţeles cu tîlharul, cu laşul pe care trebuia să-l împuşc ieri.

— Drace! făcu Saint-Luc, e prietenul meu.

— Atunci, dacă e aşa, te voi împuşca în locul lui.

— Ei aş! în casa dumitale! Aşa deodată! Fără să-mi spui cel puţin: păzeşte-te!

— Crezi că m-aş jena să pedepsesc un mizerabil, strigă scos din fire.

— Ah! domnule de Monsoreau, răspunse Saint-Luc, ce prost crescut eşti! Ai trăit, se vede, între animale sălbatice care ţi-au stricat obiceiurile.

— Dar nu vezi că sînt furios! ţipă contele aşezîndu-se în faţa lui Saint-Luc, cu braţele încrucişate, cu faţa schimbată de expresia grozavă a disperării care-i rodea inima.

— Ba da, vai mie! văd; şi într-adevăr, furia nu-ţi stă bine deloc, eşti groaznic la vedere, scumpe domnule de Monsoreau.

Contele fără să vrea duse mîna la spadă.

— A! fii atent, spuse Saint-Luc, dumneata mă provoci. Te iau chiar pe dumneata martor că eu sînt foarte calm.

— Da, coconaşule, spuse Monsoreau, da, mititelule, te provoc.

— Fii bun, să trecem dincolo de zid, domnule de Monsoreau; acolo, vom fi pe teren neutru.

— Nu mă interesează! strigă contele.

— Dar mă interesează pe mine, spuse Saint-Luc; nu vreau să te omor la dumneata acasă.

— Haideţi şi acolo! spuse Monsoreau, grăbindu-se să sară zidul.

— Bagă de seamă! mergi încet, conte! E o piatră care nu se ţine bine, se vede că a fost răsturnată. Cel puţin să nu te răneşti, căci mi-ar părea foarte rău.

Şi Saint-Luc se caţără la rîndu-i pe zid.

— Hide; haide! grăbeşte-te, spuse contele scoţînd spada.

— Şi eu care venisem la ţară să mă distrez, spuse Saint-Luc vorbindu-şi singur; dar m-am distrat destul de bine, nu mă pot plînge.

Şi sări de partea cealaltă a zidului.

CAPITOLUL XVII
Cum arată domnul de Saint-Luc domnului de Monsoreau, lovitura pe care i-o arătase regele.

Domnul de Monsoreau îl aştepta pe Saint-Luc cu spada în mînă, bătînd nerăbdător din picior.

— Eşti gata? spuse contele.

— Ia te uită, făcu Saint-Luc, văd că nu ţi-ai ales locul cel mai rău, stînd cu spatele la soare; nu te jena.

Monsoreau făcu un sfert de întoarcere.

— Aşa mai merge, spuse Saint-Luc, în felul acesta voi vedea desluşit ce fac.

— Nu mă cruţa, spuse Monsoareau, căci şi eu voi face la fel.

— Aşa, spuse Saint-Luc, vrei dar cu orice preţ să mă omori?

— Dacă vreau!... o! da... vreau.

— Omul propune şi Dumnezeu dispune, spuse Saint-Luc scoţînd spada.

— Ai spus...

— Am spus... să iei seama bine la tufa aceasta de maci şi păpădie.

— Ei bine!

— Ei bine! spun că te voi culca deasupra.

Şi rîzînd mereu se aşeză în gardă.

Monsoreau angaja furios fierul şi dădu cu o sprinteneală de necrezut două sau trei lovituri lui Saint-Luc, pe care acesta le pară cu aceeaşi sprinteneală.

— La naiba! domnule de Monsoreau, spuse el jucîndu-se cu fierul adversarului său, mînuieşti foarte bine spada, şi, oricare altul în afară de mine sau Bussy ar fi fost ucis de ultima dumitale lovitură.

Monsoreau îngălbeni văzînd cu cine are de-a face.

— Eşti poate mirat, spuse Saint-Luc, că mă găseşti atît de familiarizat cu spada; aceasta pentru că regele, care ţine mult la mine, după cum ştii, şi-a luat osteneala să-mi dea cîteva lecţii şi mi-a arătat, printre altele, o lovitură cu care, dacă se va întîmpla să te omor, vei avea plăcerea de a afla că ai fost ucis printr-o lovitură arătată de rege, ceea ce va fi foarte măgulitor pentru dumneata.

— Ai foarte mult spirit, domnule, spuse Monsoreau înfuriat fandînd pentru a da o lovitură care ar fi străbătut un zid.

— Ei. Doamne! face fiecare ce poate, răspunse cu modestie Saint-Luc aruncîndu-se în lături, silindu-şi prin această mişcare adversarul să facă o jumătate de

întoarcere care îi puse soarele drept în ochi.

— Ah! ah! spune el. Iată-te unde voiam să te văd, ateptînd să te văd unde vreau să te aşez. Nu-i aşa că am condus destul de bine această lovitură, ce zici? Aşa că sînt mulţumit. Adineauri aveai cincizeci la sută şanse de a fi ucis; acum ai nouăzeci şi nouă.

Şi cu o dibăcie, o vigoare şi o furie pe care Monsoreau nu i le cunoştea, şi pe care nimeni, nu le-ar fi bănuit în acest tînăr cu chip de femeie, Saint-Luc dădu una după alta cinci lovituri şefului vînătoarei, care le pară, înmărmurit de acest uragan amestecat cu şuierături şi scîntei; a şasea fu o lovitură de primă compusă dintr-o îndoită fentă, dintr-o paradă şi o ripostă, pe care soarele îl împiedică să vadă prima jumătate şi din care nu o putu vedea nici pe a doua, avînd în vedere că spada lui Saint-Luc dispăruse în întregime în pieptu-i.

Monsoreau rămase încă o clipă în picioare, întocmai ca un stejar tăiat la rădăcină care nu aşteaptă decît o adiere pentru a şti în ce parte să cadă.

— Aşa, acum, spuse Saint-Luc, ai cele o sută de şanse complete; şi bagă de seamă, domnule, vei cădea exact pe tufa pe care ţi-am arătat-o.

Puterile îl părăsiră pe conte; mîinile i se desfăcură, ochiul i se întunecă; genunchii i se îndoiră şi căzu pe macii, cu roşeala cărora îşi amestecă sîngele.

Saint-Luc îşi şterse liniştit spada şi privi acea nuanţare de culori care puţin cîte puţin, schimbă într-o mască de cadavru faţa celui care se află în agonie.

— Ah! m-ai omorît, domnule, spuse Monsoreau.

— Am încercat şi eu, spuse Saint-Luc; dar acum, cînd te văd culcat aici, gata să mori, să mă ia dracu dacă nu-mi pare rău de ce am făcut; te respect acum, domnule; eşti grozav de gelos, este adevărat, dar eşti viteaz.

Şi mulţumit de această cuvîntare funebră, Saint-Luc puse un genunchi pe pămînt lîngă Monsoreau, şi îi spuse:

— Ai vreo ultimă dorinţă, domnule? Pe cinstea mea de

gentilom, îţi va fi satisfăcută; de obicei, după cîte ştiu eu, cînd eşti rănit ţi-e sete. Mă voi duce să-ţi aduc de băut.

Monsoreau nu răspunse.

El se întoarse cu faţa la pămînt, muşcînd iarba şi zbătîndu-se în sîngele său.

— Săracul de el! făcu Saint-Luc ridicîndu-se. O! prietenie, eşti o divinitate cam pretenţioasă.

Monsoreau deschise încet ochii, încercă să ridice capul şi căzu din nou cu un geamăt trist.

— Haide! a murit, spuse Saint-Luc; să nu ne mai gîndim la el... Cu toate astea, iată că am ucis un om. Nu se va spune că mi-am pierdut vremea la ţară.

Şi numaidecît, sărind zidul, o luă prin parc şi ajunse la castel.

Cea dintîi persoană pe care o zări fu Diana; vorbea cu prietena ei.

— Ce bine îi va sta în negru, spuse Saint-Luc.

Apoi, apropiindu-se de grupul încîntător format din cele două femei:

— Iartă-mă, scumpă doamnă, spuse el Dianei; dar aş vrea neapărat nevoie să spun două vorbe doamnei de Saint-Luc.

— Spune-i, dragă conte, spune-i, răspunse doamna de Monsoreau; mă voi duce să-l întîlnesc pe tatăl meu la bibliotecă; după ce vei fi terminat cu domnul de Saint-Luc, adăugă ea adresîndu-se prietenei sale, vei veni să mă iei, voi fi acolo.

— Da, negreşit, spuse Jeana.

Şi Diana se depărta salutîndu-i cu mîna şi cu zîmbetul.

Cei doi soţi rămaseră singuri.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Jeana cu cea mai rîzătoare figură; îmi pari sinistru, scumpul meu soţ.

— Da, da, răspunse Saint-Luc.

— S-a întîmplat ceva?

— Ei! Doamne! un accident!

— Ţie! întrebă Jeana îngrozită.

— Nu tocmai mie, ci unei persoane care era alături de mine.

— Cărei persoane?

— Aceleia cu care mă plimbam.

— Domnului de Monsoreau?

— Vai! da. Bietul om!

— Ce i s-a întîmplat oare?

— Cred că a murit.

— A murit! strigă Jeana cu o agitaţie foarte uşor de înţeles; a murit!

— Chiar aşa.

— El care adineauri era aici, vorbind, privind!...

— Ei! iată tocmai pricina morţii sale, a privit prea mult, şi mai cu seamă a vorbit prea mult.

— Saint-Luc, prietene, spuse tînăra femeie apucînd amîndoua mîinile soţului ei.

— Ce?

— Îmi ascunzi ceva.

— Eu, absolut nimic, ţi-o jur; nici chiar locul unde a murit.

— Şi unde a murit?

— Colo, înapoia zidului, chiar în locul în care prietenul nostru Bussy avea obiceiul să-şi lege calul.

— Tu l-ai omorît, Saint-Luc?

— La naiba! dar cine vrei? Nu eram decît noi doi, eu mă înapoiez viu şi îţi spun că a murit: nu este uşor de ghicit care din noi doi l-a omorît pe celălalt?

— Nenorocitule!

— Ah! scumpă prietenă, spuse Saint-Luc, el m-a provocat, m-a insultat; a scos spada din teacă.

— E îngrozitor! e îngrozitor! bietul om!

— Bun, spuse Saint-Luc, eram sigur; ai să vezi că peste opt zile se va spune sfîntul Monsoreau.

— Dar nu poţi să mai rămîi aici! strigă Jeana; nu mai poţi locui multă vreme sub acoperişul omului pe care l-ai omorît.

— Tot aşa mi-am zis şi eu, şi iată pentru ce am alergat să te rog, scumpă pretenă, să-ţi faci pregătirile de plecare.

— Cel puţin nu te-ai rănit?

— Bravo! cu toate că vine cam tîrziu, iată o întrebare care mă împacă cu tine; nu, sînt neatins.

— Atunci, vom pleca?

— Cît mai repede cu putinţă, căci, înţelegeţi, dintr-o clipă în alta se poate descoperi accidentul.

— Care accident? strigă doamna de Saint-Luc revenind la prima idee cum te întorci cîteodată pe acelaşi drum.

— Ah! făcu Saint-Luc.

— Dar, mă gîndesc, spuse Jeana, că doamna de Monsoreau a rămas văduvă.

— Chiar aşa îmi ziceam şi eu adineauri.

— După ce l-ai omorît?

— Nu, înainte.

— Haide, în vreme ce eu o voi înştiinţa...

— Vezi să-i spui mai pe ocolite, draga mea!

— Rău mai eşti! în vreme ce eu o voi înştiinţa, pune singur şaua pe cai ca pentru o plimbare.

— Bună idee. Vei face bine să ai mai multe idei de acestea, scumpă prietenă, căci în ceea ce mă priveşte, o mărturisesc, capul începe să mi se îngreuneze.

— Dar unde mergem?

— La Paris.

— La Paris! Şi regele?

— Regele va fi uitat totul; s-au întîmplat atîtea lucruri de cînd nu ne-am văzut; apoi dacă va fi război, ceea ce e probabil, locul meu este alături de el.

— Bine; plecăm la Paris, atunci?

— Da, numai că aş voi un toc şi o cerneală.

— Cui vrei să-i scrii?

— Lui Bussy; înţelegi că nu pot părăsi în felul acesta Anjou-ul, fără a-i spune pentru ce îl părăsesc.

— Aşa e; vei găsi tot ce-ţi trebuie pentru scris în

camera mea.

Saint-Luc urcă acolo numaidecît, şi cu o mînă care, oricît s-ar spune, tremura puţin, scrise în grabă rîndurile următoare:

„Dragă prietene,

Ai să afli din auzite, despre accidentul întîmplat domnului de Monsoreau; am avut împreună, în dreptul crîngului, o discuţie asupra efectelor şi cauzelor degradării zidurilor şi asupra neajunsului cailor care merg singuri.

Cînd discuţia era în toi, domnul de Monsoreau a căzut pe o tufă de maci şi de păpădie şi aceasta într-un mod atît de nenorocit încît a murit numaidecît.

Prietenul dumitale pe viaţă,
SAINT-LUC”

“*P.S. — Cum acest lucru ar putea, în prima clipă să-ţi pară puţin cam neadevărat, voi adăuga că atunci cînd i s-a întîmplat acest accident, aveam amîndoi spadele în mînă.*

Eu plec chiar acum la Paris, cu gîndul de a-i face curte regelui, Anjou-ul nemaipărîndu-mi-se atît de sigur, după cele întîmplate.”

Zece minute după aceea, un servitor al baronului alerga la Angers să ducă această scrisoare, în timp ce, pe o poartă dosnică ce da pe un drum puţin umblat, domnul şi doamna de Saint-Luc plecau singuri, lăsînd-o pe Diana plîngînd şi mai cu seamă foarte încurcată, neştiind cum să povestească baronului trista veste a acestei înîlniri.

Ea întorsese ochii atunci cînd trecuse Saint-Luc.

— Să-ţi mai serveşti prietenii, spuse acesta soţiei sale; hotărît lucru, toţi oamenii sînt ingraţi, numai eu sînt

recunoscător.

CAPITOLUL XVIII
În care se vede cum regina mamă intră destul de puţin, triumfătoare în frumosul oraş Angers.

În vreme ce domnul de Monsoreau cădea sub lovitura de spadă a lui Saint-Luc, o fanfară alcătuită din patru trompete răsuna la porţile închise cum se ştie, cu cea mai mare grijă, ale Angers-ului.

Gărzile, înştiinţate, ridicară un steag şi răspunseră prin sunete asemănătoare.

Era Caterina de Medicis care îşi făcea intrarea în Angers cu o suită destul de impunătoare.

Fu înştiinţat numaidecît Bussy, care se ridică din pat, iar Bussy se duse la prinţ care se sui în pat.

Desigur, trompetele angevine cîntau arii destul de frumoase, dar nu aveau darul acelora care au făcut să se dărîme zidurile Ierichonului; porţile Angers-ului nu se deschiseră.

Caterina se plecă afară din litieră pentru a fi văzută de gărzile înaintate, sperînd că strălucirea unei feţe regale va face mai multă impresie decît sunetele trompetelor.

Miliţienii din Angers o văzură pe regină, o salutară cu mult respect chiar, dar porţile rămaseră tot închise.

Caterina trimise un gentilom la bariere, care fu primit destul de politicos.

Dar cum acesta pretindea ca regina să fie lăsată să intre făcîndu-i-se onorurile cuvenite, i se răspunse că Angers-ul, fiind în stare de război, nu i se deschideau porţile fără anumite formalităţi.

Gentilomul se înapoie foarte contrariat la stăpîna lui, iar Caterina în amărăciunea ei, din pricina situaţiei în

care era pusă, lăsă să-i scape acel cuvînt pe care Ludovic XIV-lea l-a schimbat mai tîrziu, potrivit importanţei luată de către autoritatea regală:

— Aştept! murmură ea.

Şi gentilomii din suită se frămîntau lîngă ea.

În sfîrşit Bussy, care întrebuinţase o jumătate de oră spre a-l convinge pe duce, punîndu-i în faţă nenumărate motive de Stat, unele mai convingătoare decît altele, Bussy se hotărî.

El porunci să i se înşeueze calul, alese cinci gentilomi dintre cei mai nesuferiţi reginei mame şi, în fruntea lor, porni cu aer de conducător spre Maiestatea Sa.

Caterina începuse să obosească, nu aşteptînd, ci gîndindu-se la răzbunarea cu care îi va lovi pe cei ce o batjocoreau acum. Depăna în minte povestea arabă în care se spune că un geniu răzvrătit, captiv într-un vas de aramă, făgăduieşte că-l va îmbogăţi pe acela care îl va scăpa în primele zece secole de captivitate; apoi, furios de aşteptare, jură moartea imprudentului care ar sparge capacul vasului.

Caterina cugeta acelaşi lucru. Ea îşi făgăduise să răsplătească pe gentilomii ce se vor grăbi s-o întîmpine.

Apoi jură să-l copleşească cu mînia ei pe acela care s-ar înfăţişa cel dintîi.

Bussy apăru împodobit cu pene la barieră şi privi vag ca o sentinelă de noapte care mai mult ascultă decît vede.

— Cine-i acolo? strigă el.

Caterina se aştepta cel puţin la îngenunchieri; gentilomul ei o privi atent ca să-i ghicească gîndurile.

— Du-te, spuse ea, du-te pînă la barieră; întreabă: „Cine e?” Răspunde-i, domnule, este o formalitate…

Gentilomul veni pînă la grilaj.

— Este doamna regină mamă, spuse el, care vine să viziteze oraşul Angers.

— Foarte bine, domnule, răspunse Bussy; fiţi buni şi

luaţi-o la stînga, la vreo optzeci de paşi de aici veţi găsi o poartă tainică.

— O poartă tainică! strigă gentilomul, o poartă tainică! O portiţă pentru Maiestatea Sa!

Dar Bussy era departe ca să-l mai poată auzi.

Împreună cu prietenii săi care rîdeau pe înfundate, se îndreptase spre locul unde, după instrucţiunile lui, trebuia să coboare Maiestatea Sa, regina mamă.

— Maiestatea Voastră a auzit?... întrebă gentilomul. Poarta tainică!

— Ei! da, domnule, am auzit; să intrăm pe acolo, din moment ce pe acolo se intră.

Şi fulgerul din privirea sa îl făcu să îngălbenească pe stîngaciul care venea să îngreuneze altfel umilirea impusă suveranei sale.

Cortegiul coti la stînga şi poarta tainică se deschise.

Bussy, pe jos, cu spada în mînă, ieşi pe portiţă şi se înclină respectuos înaintea Caterinei; în jurul lui, penajele pălăriilor măturau pămîntul.

— Maiestatea Voastră fie binevenită în Angers, spuse el.

Alături de el se aflau toboşari care nu bătură toba şi alebardieri care nu-şi părăsiră armele.

Regina coborî din litieră şi, sprijinîndu-se de braţul unui gentilom din suita sa, intră pe portiţă, după ce răspunse numai acest cuvînt:

— Mulţumesc, domnule de Bussy.

Era toată concluzia meditării pe care avusese timp s-o facă.

Ea înainta cu capul sus.

Bussy o preveni numaidecît şi o apucă chiar de braţ.

— Ah! fiţi atentă, doamnă, poarta e cam scundă; Maiestatea Voastră s-ar putea lovi.

— Trebuie să mă aplec? spuse regina; cum să fac? Este pentru prima oară cînd intru astfel într-un oraş.

Aceste cuvinte, spuse atît de natural, aveau pentru

curtenii cunoscători un înţeles şi o profunzime care dădură de gîndit întregii asistenţe, şi chiar Bussy îşi muşcă buzele, uitîndu-se în altă parte.

Litiera Maiestăţii Sale fu ridicată cu o macara pe deasupra zidului şi Caterina se urcă din nou în ea pentru a merge la palat. Bussy şi prietenii săi încălecară iarăşi şi escortau litiera pe amîndouă părţile.

— Fiul meu unde este? spuse deodată Caterina; nu-l văd pe fiul meu de Anjou!

Aceste cuvinte pe care ar fi voit să le reţină îi fură smulse de o mînie căreia nu-i putu rezista. Lipsa lui François într-un astfel de moment era culmea insultei.

— Monseniorul este bolnav, la pat, doamnă; astfel, Maiestatea Voastră să nu-şi închipuie că Alteţa Sa nu s-ar fi grăbit să facă personal onorurile oraşului său.

Aici Caterina se întrecu în prefăcătorie.

— Bolnav! bietul meu copil, bolnav! strigă ea. Ah! domnilor, să ne grăbim… cel puţin, este bine îngrijit?

— Facem tot ce ne stă în putinţă, spuse Bussy, privind-o cu surprindere spre a vedea dacă într-adevăr în femeia aceasta există o mamă.

— Ştie că sînt aici? întrebă Caterina după o pauză pe care o întrebuinţă pentru a trece în revistă pe toţi gentilomii.

— Da, negreşit, doamnă, sigur că ştie.

Caterina îşi muşcă buzele.

— Trebuie să sufere mult atunci, adăugă ea, cu ton de compătimire.

— Foarte mult, spuse Bussy. Alteţa Sa este cuprinsă de indispoziţii subite.

— Are o indispoziţie subită acum, domnule de Bussy?

— Ei, Dumnezeule, da, doamnă.

Ajunseră astfel la palat. O mare mulţime se înşiră la trecerea litierei.

Bussy urcă scările înainte şi intrînd la duce, gîfiind, îi spuse:

— A sosit. Fiţi atent!

— E furioasă?

— Revoltată.

— Se plînge?

— O! nu; nu, mai rău, zîmbeşte.

— Ce a zis poporul?

— Poporul nu s-a clintit; se uită la această femeie cu o teamă multă: dacă nu o cunoaşte, o ghiceşte.

— Şi ea?

— În timp ce le trimitea salutări, îşi muşca vîrful degetelor.

— Drace!

— La fel m-am gîndit şi eu, Monseniore. Fiţi prevăzător!

— Ne menţinem la război, nu-i aşa?

— La naiba! cereţi o sută ca să aveţi zece şi încă de la ea nu veţi avea decît cinci.

— Ei aş! mă crezi atît de slab?... Sînteţi toţi aici?De ce nu s-a mai înapoiat Monsoreau? întrebă ducele.

— Cred că e la Meridor... Dar ne putem lipsi de el.

— Maiestatea Sa, regina mamă! strigă uşierul în pragul camerei.

În aceeaşi clipă apăru Caterina, foarte palidă şi îmbrăcată în negru după cum obişnuia.

Ducele de Anjou făcu o mişcare pentru a se ridica.

Dar Caterina, cu o iuţeală pe care nu ai fi bănuit-o la acest trup încărcat de ani, Caterina se aruncă în braţele fiului ei şi-l acoperi de sărutări.

— Drace! are să-l înăbuşe, gîndi Bussy, dar or fi sărutări adevărate?

Ea făcu şi mai mult, începu să plîngă.

— Să nu ne impresionăm, îi spuse Antraguet lui Ribeirac, fiecare lacrimă va fi plătită cu o vadră de sînge.

Caterina terminînd cu îmbrăţişările se aşeză la capătîiul ducelui; Bussy făcu un semn şi toţi cei de faţă se depărtară. Ca şi cînd ar fi fost la el acasă, Bussy se

dădu în dosul patului şi aşteptă liniştit.

— Nu vrei să ai grijă de bieţii mei oameni, dragă domnule de Bussy? spuse deodată Caterina. După fiul meu, dumneata eşti prietenul nostru cel mai drag şi stăpînul casei, nu-i aşa? Îţi cer această favoare.

Nu putea să se împotrivească.

„Sînt prins”, gîndi Bussy.

— Doamnă, spuse el, sînt fericit de a avea prilejul s-o servesc pe Majestatea Voastră, mă duc.

„Stai, murmură el. Tu nu cunoşti uşile aici ca la Luvru, voi reveni”.

Şi ieşi, fără să poată face cel puţin un semn ducelui, căci Caterina bănuindu-i intenţiile, nu-l slăbi din ochi nici o clipă.

Caterina căută să afle mai întîi dacă fiul ei era bolnav sau se prefăcea numai.

Aceasta trebuia să fie toată baza operaţiunilor ei diplomatice.

Dar François, ca un fiu demn de o astfel de mamă, îşi jucă minunat rolul.

Ea plînsese, el fu cuprins de friguri.

Caterina, înşelată, îl crezu bolnav; ea nădăjdui deci să aibă mai multă înrîurire asupra unui suflet slăbit de suferinţele corpului.

Ea îl copleşi pe duce cu dragostea, îl sărută din nou, plînse iarăşi şi aşa încît prinţul mirat o întrebă care era motivul.

— Ai trecut printr-o mare primejdie, fiul meu, spuse ea.

— Fugind din Luvru, mamă?

— O! nu, după ce ai fugit.

— Cum aşa?

— Acei ce ţi-au ajutat la această nenorocită evadare...

— Ei bine?

— Îţi erau cei mai crunţi duşmani...

— Nu ştie nimic, gîndi el, dar va voi să afle.

— Regele Navarei! spuse ea deodată, veşnica plagă a

neamului nostru... Îl recunosc bine.

— Ah! ah! strigă François, ştie.

— Ai crede că se laudă cu asta, spuse ea, şi că se gîndeşte că a cîştigat totul?

— E cu neputinţă, răspunse el, te înşeli, mamă.

— Pentru ce?

— Pentru că el nu are nici un amestec în evadarea mea şi, chiar dacă ar fi avut, am scăpat teafăr după cum mă vezi. Sînt doi ani de cînd nu l-am văzut pe regele Navarei.

— Nu vorbesc numai de primejdia aceasta, fiul meu, spuse Caterina, simţind că a greşit ţinta.

— Ce mai e altceva, mamă? răspunse el uitîndu-se din cînd în cînd la perdelele patului care se mişcau în spatele reginei.

Caterina se apropie de François şi îi spuse cu o voce care ar fi voit să pară înspăimîntată:

— Mînia regelui! făcu ea, această mînie furioasă care te ameninţă.

— Îmi pasă de primejdia aceasta ca şi de cealaltă, doamnă; regele fratele meu se află într-o mînie furioasă, cred; dar am scăpat.

— Crezi? făcu ea cu un accent în stare să intimideze şi pe cei mai îndrăzneţi.

Perdelele se mişcară.

— Sînt sigur, răspunse ducele; şi este cu atît mai adevărat, buna mea mamă, cu cît ai venit chiar dumneata să-mi spui acest lucru.

— Cum aşa? spuse Caterina îngrijită de acest calm.

— Pentru că, urmă el după o nouă privire la perdea, dacă nu ai fi avut decît misiunea să-mi aduci aceste ameninţări, nu ai fi venit şi, în cazul acesta, regele ar fi şovăit să-mi trimită un ostatec de importanţa Maiestăţii Voastre.

Caterina speriată, ridică capul.

— Un ostatec! eu! spuse ea.

— Cel mai sfînt şi mai venerabil dintre toţi, răspunse el, zîmbind şi sărutînd mîna Caterinei, nu fără a arunca o ochiadă triumfătoare spre tapiţerie.

Caterina zdrobită, lăsă să-i cadă braţele în jos; ea nu putea să-şi închipuie că Bussy, printr-o uşă secretă, îşi supraveghea stăpînul şi îl privea stăruitor încă de la începutul convorbirii, trimiţîndu-i curaj şi încredere la orice încercare de şovăială.

— Fiul meu, spuse ea în cele din urmă, ai perfectă dreptate, eu îţi aduc numai cuvinte de pace.

— Mamă, spuse François, ştii cu cît respect te ascult; cred că începem să ne înţelegem.

CAPITOLUL XIX
Cauze mici şi efecte mari

Caterina avusese în această primă parte a convorbirii un dezavantaj vădit. O astfel de înfrîngere era atît de puţin prevăzută şi mai cu seamă atît de neobişnuită, încît ea se întrebă dacă fiul ei era într-adevăr atît de hotărît în refuzul său după cum părea, cînd o mică întîmplare schimbă dintr-odată faţa lucrurilor.

S-au văzut bătălii pe trei sferturi pierdute fiind cîştigate printr-o schimbare de vînt şi vice-versa; Marengo şi Waterloo sînt un îndoit exemplu.

Un bob de nisip schimbă mersul celor mai puternice maşini.

Bussy se afla, după cum am văzut, într-un coridor ascuns care ducea la iatacul domnului duce de Anjou, aşezat aşa fel încît să nu fie văzut decît de prinţ; din ascunzătoarea sa, el socotea capul printr-o deschizătură a perdelelor în momentele pe care le credea cele mai primejdioase pentru cauza sa.

Cauza sa, după cum e uşor de înţeles, era războiul cu orice preţ: trebuia să rămînă în Anjou, atîta vreme cît

domnul de Monsoreau va sta aici, să-l supravegheze în felul acesta pe soţ şi s-o viziteze pe soţie.

Această politică, foarte simplă de fapt, complica totuşi în cel mai înalt grad întreaga politică a Franţei; la efecte mari cauze mici.

Iată pentru ce, cu o mulţime de semne din ochi, cu înfăţişări furioase, cu gesturi ridicole, cu încruntări din sprîncene îngrozitoare, în sfîrşit, Bussy îşi împingea stăpînul la sălbăticie.

Ducele, care se temea de Bussy, se lăsa influenţat, şi l-am văzut într-adevăr cum nu se poate mai sălbatic.

Caterina era aşadar învinsă din toate punctele de vedere şi nu se mai gîndea decît să facă o retragere onorabilă, cînd o mică întîmplare, aproape tot atît de neaşteptată ca şi încăpăţînarea domnului duce de Anjou, îi veni în ajutor.

Deodată, în toiul convorbirii dintre mamă şi fiu, cînd domnul duce de Anjou îi rezista mai cu putere, Bussy se simţi tras de pulpana mantalei.

Curios să nu piardă nimic din convorbire, el duse, fără să se întoarcă, mîna la locul solicitat şi găsi încheietura unei mîini; urcîndu-se mai sus găsi un braţ, un umăr şi după umăr un om.

Văzînd atunci că lucrul făcea să-şi dea osteneala, el se întoarse.

Omul era Remy.

Bussy voi să vorbească, dar Remy duse un deget la buze, apoi îţi trase încet stăpînul în camera vecină.

— Ce s-a întîmplat, Remy? întrebă contele, foarte nerăbdător, şi pentru ce sînt deranjat într-un asemenea moment?

— O scrisoare, spuse în şoaptă Remy.

— Să te ia dracu! pentru o scrisoare, mă sustragi de la o convorbire atît de importantă ca aceea pe care o duceam cu Monseniorul duce de Anjou.

Remy nu păru că ia în seamă cele spuse.

— Sînt scrisori printre scrisori, spuse el.

— Negreşit, gîndi Bussy: de unde vine aceasta?

— De la Meridor.

— O! spuse repede Bussy, de la Meridor! bunul meu Remy, mulţumesc.

— Mai sînt vinovat acum?

— Oare poţi fi tu vreodată vinovat? Unde este scrisoarea aceea?

— Ah! iată ce m-a făcut să cred că era de cea mai mare importanţă, deoarece trimisul nu vrea să v-o dea decît dumneavoastră.

— Are dreptate. El este aici?

— Da.

— Adu-l încoace.

Remy deschise o uşă şi făcu semn unui fel de grăjdar să vină la el.

— Iată-l pe domnul de Bussy, spuse el arătîndu-l pe conte.

— Dă-mi-o; eu sînt acela pe care îl cauţi, spuse Bussy.

Şi îi puse în mînă o metodă de cinci franci.

— O! vă cunosc bine, spuse grăjdarul întinzîndu-i scrisoarea.

— Ea ţi-a dat-o?

— Nu ea, el.

— Care el? întrebă deodată Bussy uitîndu-se la scris.

— Domnul de Saint-Luc!

— Ah! ah!

Bussy se îngălbenise uşor, căci la acest cuvînt „el”, crezuse că era vorba de soţ, iar nu de soţie, şi domnul de Monsoreau avea prilejul de a-l face să îngălbenească pe Bussy de cîte ori Bussy se gîndea la el.

Bussy se întoarse pentru a citi şi pentru a-şi ascunde în timpul cititului acea emoţie de care orice om trebuie să se teamă că o va simţi cînd primeşte o scrisoare importantă şi cînd acel om este Cezar Borgia, Machiavel, Caterina de Medicis sau diavolul.

Avusese dreptate să se întoarcă, bietul Bussy, căci abia îşi aruncase ochii pe scrisoarea pe care o cunoaştem şi sîngele i se urcă la creier şi îi năvăli în ochii ca o mare înfuriată: astfel încît, din galben cum era, se făcu roşu ca purpura, rămase o clipă buimăcit şi, simţind că avea să cadă, fu silit să se lase dus spre un fotoliu de lîngă fereastră.

— Du-te! îi spuse Remy grăjdarul înmărmurit de efectul pe care îl produsese scrisoarea pe care o aducea.

Şi îl împinse de umeri afară.

Grăjdarul fugi numaidecît; el credea că este o ştire rea şi se temea să nu i se ia banii înapoi.

Remy se înapoie la conte, scuturîndu-l de braţ.

— La naiba! strigă el, răspunde-mi numaidecît, sau, pe sfîntul Esculap, vă las sînge la toate cele patru membre.

Bussy se ridică; el nu mai era roşu, nu mai era buimăcit, era întuneric.

— Iată, spuse el, ce a făcut Saint-Luc pentru mine.

Şi îi întinse scrisoarea lui Remy.

Remy o citi într-o clipă.

— Ei bine! spuse el, mi se pare că lucrul acesta este foarte frumos, iar domnul de Saint-Luc este un bărbat cumsecade. Trăiască oamenii de spirit care se expediază un suflet în purgatoriu; acest lucru nu se întîmplă de două ori!

— E de necrezut, bolborosi Bussy.

— Sigur că e de necrezut; dar nu face nimic. Iată situaţia noastră foarte limpede. Peste nouă luni voi avea clientă o contesă de Bussy. La naiba! nu vă fie teamă, mă pricep la naşteri ca şi Ambroise Paré.

— Da, spuse Bussy, va fi soţia mea.

— Mi se pare, răspunse Remy, că nu are să fie mare lucru de făcut pentru aceasta, şi că era şi pînă acum, mai mult decît era a soţului ei.

— Monsoreau a murit!

— A murit! repetă la Haudouin, este scris.

— O! mi se pare că visez, Remy. Cum! nu am să-l mai văd pe acel soi de spectru, totdeauna gata să se ridice între mine şi fericire? Remy, ne înşelăm.

— Nu ne înşelăm cîtuşi de puţin. Mai citiţi odată, ce naiba! a căzut pe maci, vedeţi, şi încă atît de rău, încît a murit! Mai băgasem eu de seamă că era foarte primejdios să cazi pe maci; dar crezusem că primejdia nu exista decît pentru femei.

— Dar atunci, spuse Bussy, fără să asculte toate glumele lui Remy şi urmărind numai firul gîndurilor lui, care se răsucea în toate felurile în minte, Diana nu va mai putea rămîne la Meridor. Eu nu vreau. Trebuie să meargă în altă parte, undeva unde să poată uita.

— Cred că Parisul ar fi destul de bun pentru acest lucru, le Haudouin; se uită destul de uşor la Paris.

— Ai dreptate, îşi va relua căsuţa din strada Tournelles, iar cele zece luni de văduvie le vom petrece în taină, dacă totuşi fericirea poate rămîne tăinuită şi căsătoria pentru noi nu va fi decît o continuare a fericirilor din ajun.

— Aşa e, spuse Remy; dar pentru a merge la Paris…

— Ei bine?

— Ne trebuie ceva.

— Ce?

—Ne trebuie pacea în Anjou.

— E adevărat, spuse Bussy; e adevărat. Oh! Doamne! cît timp pierdut, şi pierdut în zadar!

— Vreţi să spuneţi că veţi încăleca şi veţi alerga la Meridor.

— Nu eu, nu eu, ci tu; eu sînt reţinut aici fără să vreau; de altfel, într-o asemenea clipă, prezenţa mea ar fi aproape nelalocul ei.

— Cum am s-o văd? Să mă prezint la castel?

— Nu; du-te mai întîi la crîngul cel vechi, poate că se va plimba pe acolo, aşteptînd să vin eu; apoi; dacă nu o zăreşti, du-te la castel.

— Ce să-i spun?

— Că sînt pe jumătate nebun.

Şi strîngînd mîna tînărului pe care experienţa îl învăţase să se bizuie ca pe a doua persoană a sa, el alergă să-şi reia locul în coridorul de la intrarea iatacului, înapoia perdelelor.

Caterina, în lipsa lui Bussy, încerca să recîştige terenul pe care prezenţa lui o făcuse să-l piardă.

— Fiul meu, spuse ea, mi se părea totuşi că niciodată o mamă nu ar putea să nu se înţeleagă cu copilul ei.

— Vezi cu toate astea, mamă, răspunse ducele de Anjou, că se întîmpla cîteodată.

— Niciodată, cînd vrea ea.

— Doamnă, vrei să spui cînd vor ei, reluă ducele, care, mulţumit de acest cuvînt mîndru, îl căută pe Bussy pentru a fi răsplătit de el printr-o ochiadă aprobatoare.

— Dar eu o vreau! strigă Caterina; auzi François? eu o vreau.

Expresia vocii nu se potrivea deloc cu cuvintele, căci cuvintele erau poruncitoare iar vocea era aproape rugătoare.

— Vrei dumneata? reluă ducele de Anjou zîmbind.

— Da, spuse Caterina, vreau şi nu voi ţine seamă de nici un sacrificiu pentru a ajunge la acest scop.

— Ah! ah! făcu François. Drace!

— Da, da, scumpul meu copil; spune, ce pretinzi, ce vrei? Vorbeşte! comandă!

— O! mamă! spuse François aproape stingherit de o izbîndă atît de completă care nu îi dădea voie să fie un învingător pretenţios.

— Ascultă, fiul meu, spuse Caterina cu vocea ei cea mai dezmierdătoare; nu cauţi să îneci un regat în sînge, nu-i aşa? nu e cu putinţă. Nu eşti nici un francez rău, nici un frate rău.

— Fratele meu m-a insultat, doamnă, şi eu nu-i mai datorez nimic: nu, nimic ca frate, nimic ca rege.

— Dar eu, François, eu! nu te poţi plînge de mine.

— Ba da, doamnă, căci dumneata m-ai părăsit! reluă ducele gîndindu-se că Bussy era tot acolo şi putea să-l audă ca şi mai înainte.

— A! vrei moartea mea? spuse Caterina cu o voce posomorîtă. Ei bine! fie, voi muri cum trebuie să moară o femeie care îşi vede copiii ucigîndu-se între ei.

Se înţelege de la sine că regina nu avea nici o dorinţă să moară.

— O! nu spune astfel de lucruri, doamnă, îmi zdrobeşti inima! strigă François, care nu avea inima zdrobită deloc.

Caterina izbucni în lacrimi.

Ducele îi luă mîinile şi încercă s-o liniştească, aruncînd mereu priviri îngrijorate înspre iatac.

— Dar ce voieşti? spuse ea, formulează-ţi cel puţin pretenţiile, ca să ştim ce avem de făcut.

— Ce voieşti mai întîi dumneata? Să vedem, mamă, spuse François; vorbeşte te ascult.

— Doresc să te înapoiezi la Paris, scumpul meu copil, doresc să te înapoiezi la curtea regelui, fratele dumitale, care îţi întinde braţele.

— Ei drace! doamnă, văd limpede; nu el îmi întinde braţele, ci poduleţul Bastiliei.

— Nu, înapoiază-te, şi, pe cinstea mea, pe dragostea mea de mamă, pe sîngele Domnului nostru Isus Hristos (Caterina îşi făcu semnul crucii), vei fi primit de rege, ca şi cînd dumneata ai fi regele, iar el ducele de Anjou.

— Ducele privea cu încăpăţînare spre iatac.

— Primeşte, urmă Caterina, primeşte, fiul meu; voieşti alte apanaje, spuse, voieşti gărzi?

— Ei! doamnă, fiul dumitale mi-a dat îndeajuns şi chiar gărzi de onoare, pentru că îşi alesese pe cei patru favoriţi ai săi.

— Ascultă, nu-mi răspunde aşa; gărzile ce ţi le va da, le vei alege singur; vei avea un căpitan, dacă e nevoie şi, dacă vrei şi mai mult, acest căpitan va fi domnul de

Bussy.

Ducele zdruncinat de această din urmă ofertă, la care trebuia să se gîndească oarecum că l-ar putea ispiti pe Bussy, aruncînd încă o privire spre iatac, tremurînd să nu-i întîlnească vreo privire înflăcărată şi nişte dinţi albi scrîşnind în umbră.

Dar, o! surpriză! dimpotrivă el îl văzu pe Bussy, rîzînd vesel şi încuviinţă prin numeroase clătinări din cap.

— Ce înseamnă asta? se întrebă el; oare Bussy nu voia războiul decît pentru a ajunge căpitanul gărzilor mele? — Atunci, spuse el tare şi întrebîndu-se singur, trebuie, aşadar, să primesc?

— Da! da! da! făcu Bussy, din mîini, din umeri şi din cap.

— Ar trebui deci, urmă ducele, să părăsesc Anjou-ul ca să mă înapoiez la Paris?

— Da! da! da! urmă Bussy cu o furie aprobativă care mergea mereu crescînd.

— Fără îndoială, scumpul meu copil, spuse Caterina; dar este oare atît de greu să te înapoiezi la Paris?

— Pe legea mea, spuse ducele, nu mai înţeleg nimic. Ne înţelesesem să refuz totul şi iată că acum mă sfătuieşti să fac pace şi să mă îmbrăţişez cu ei.

— Ei bine! întrebă Caterina îngrijorată, ce răspunzi?

— Mamă, am să mă gîndesc, spuse ducele, care voia să se înţeleagă cu Bussy asupra acestei contraziceri, şi mîine...

— Se predă, gîndi Caterina. Haide, am cîştigat bătălia.

— De fapt, îşi zise ducele, Bussy poate că are dreptate.

Şi amîndoi se despărţiră după ce se îmbrăţişară.

CAPITOLUL XX
Cum domnul de Monsoreau deschise, închise şi deschise din nou ochii, ceea ce era o dovadă că nu era cu totul mort

Un prieten bun este un lucru scump, cu atît mai scump cu cît este rar.

Remy îşi mărturisea acest lucru în gînd tot alergînd peste cîmpuri, pe unul dintre cei mai buni cai din grajdurile prinţului.

L-ar fi luat pe Roland, dar i-o luase domnul de Monsoreau înainte; aşa că fu nevoit să ia un altul.

— Îl iubesc foarte mult pe domnul de Bussy, îşi zicea le Haudouin către sine; şi, despre partea sa, cred că mă iubeşte şi domnul de Bussy tot aşa de mult. Iată pentru ce sînt atît de vesel astăzi, deoarece astăzi sînt fericit pentru doi.

Apoi adăugă, respirînd cît îl ţinea pieptul:

— În adevăr, cred că inima mea nu mai este destul de largă.

Să vedem, urmă el întrebîndu-se, să vedem ce compliment voi face doamnei Diana.

Dacă va fi mîndră, ceremonioasă, tristă, îi voi adresa salutări, plecăciuni mute, cu mîna pe inimă; dacă va zîmbi, voi începe cu piruete, învîrtituri şi voi încheia cu o poloneză pe care o voi executa singur.

Cît despre domnul de Saint-Luc, dacă se va mai afla la castel, lucru de care mă îndoiesc, un ura! Şi mulţumiri în latineşte. El nu va fi trist, sînt sigur de asta...

„Ah! mă apropii.”

În adevăr, după ce apucase pe poteca înflorită, după ce străbătuse crîngul şi păduricea bătrînă, intrase în lăstărişul care ducea la zid.

— O! ce frumoşi maci! spunea Remy; asta îmi aminteşti de marele nostru şef al vînătoarei; aceia pe

care a căzut, nu puteau fi mai frumoşi decît aceştia, sărmanul om!

Remy se apropia din ce în ce mai mult de zid.

Deodată calul se opri, cu nările larg deschise, cu privirea fixă; Remy, care alerga în trap întins şi care nu se aştepta la această oprire, era cît pe aci să sară pe deasupra capului lui Mitridate.

Aşa se numea calul pe care îl luase în locul lui Roland.

Remy, pe care practica îl făcuse călăreţ fără teamă, îşi înfipse pintenii în coapsele animalului; dar Mitridate nu se urni din loc; el primise fără îndoială acest nume din pricina asemănării pe care o avea caracterul lui încăpăţînat cu acela al regelui Pontului.

Remy, uimit, plecă ochii spre pămînt pentru a vedea ce piedică îi oprea astfel calul; dar nu văzu nimic decît o baltă mare de sînge, pe care o înghiţea puţin cîte puţin pămîntul şi florile, şi care era înconjurată de o spumă roşie.

— Ia te uită! strigă el, nu cumva aici l-o fi străpuns domnul de Saint-Luc pe domnul de Monsoreau?

Remy ridică ochii de la pămînt şi privi de jur împrejur.

La zece paşi, sub o înălţime, el zări două picioare ţepene şi un corp ce părea şi mai ţeapăn.

Picioarele erau întinse, corpul era răzimat de zid.

— Ia te uită! Monsoreau! făcu Remy. *Hic obiit Nemrod*. Haide, haide, dacă văduva îl lăsă expus în felul acesta pradă corbilor şi vulturilor, e un semn bun pentru noi, iar cuvîntarea funebră se va transforma în piruete, învîrtituri şi poloneze.

Şi Remy, descălecînd, făcu cîţiva paşi înainte, în direcţia corpului.

— Ciudat! spuse el, iată-l mort aici, mort cu adevărat şi cu toate astea sîngele este acolo. Ah! iată o urmă. O fi venit de acolo aici, sau mai degrabă acel bun domn de Saint-Luc, care este mila întruchipată, l-o fi rezemat de acest zid pentru ca să nu-i vină sîngele la cap. Da, aşa

este, pe legea mea! e mort de-a-binelea, cu ochii deschişi, fără nici o strîmbătură, mort ţeapăn, aşa, un, doi.

Şi Remy făcu în aer o degajare cu degetul.

Deodată el se trase înapoi, încremenit şi cu gura căscată: cei doi ochi, pe care el îi văzuse deschişi se închiseseră şi o paloare, mai pronunţată decît aceea care îl izbise la început, se aşernuse pe faţa mortului.

Remy se făcu aproape tot atît de palid ca şi domnul de Monsoreau; dar fiindcă el era medic, adică destul de obişnuit cu asemenea lucruri, mormăi scărpinîndu-şi vîrful nasului:

— *Credere portentis mediocre*. Dacă a închis ochii înseamnă că nu este mort.

Şi cum, cu tot materialismul său, situaţia era neplăcută, cum de asemenea articulaţiile genunchilor săi se îndoiau mai mult decît ar fi trebuit, el se aşeză, sau mai degrabă se lăsă să alunece lîngă rădăcina copacului de care era rezemat, şi se găsi faţă în faţă cu cadavrul.

— Nu prea ştiu bine, îşi zise el, unde am citit că după moarte se produc unele fenomene de acţiune care nu arată decît o dezagregare a materiei, adică un început de descompunere. Îndrăcit om, trebuie să ne contrarieze chiar după moarte; merită atîta osteneală. Da, pe legea mea, nu numai că ochii sînt închişi de-a binelea, dar şi paloarea a mai sporit, *chroma chlôron*, cum zice Gallien; *color albus*, cum zice Cicero care era un orator destul de priceput; de altfel există un mijloc de a afla dacă e mort sau nu, acela de a-i înfige spada în burtă; dacă nu mişcă, înseamnă că e mort cu adevărat.

Şi Remy se pregătea să facă această miloasă probă; îşi şi dusese mîna la spadă, cînd ochii lui Monsoreau se deschiseră din nou.

Acest accident produse un efect cu totul potrivnic celui dintîi; Remy se ridică în picioare ca mişcat de un arc, şi o sudoare rece începu să-i curgă pe frunte.

De astă dată ochii mortului rămaseră holbaţi.

— Nu e mort, murmură Remy nu e mort. Ei bine! Iată-ne într-o frumoasă situaţie.

Atunci un gînd se înfăţişă în mod natural în mintea tînărului.

— Trăieşte, spuse el, e adevărat, dar dacă îl voi omorî, va fi mort de-a-binelea.

Şi el îl privea pe Monseoreau care îl privea şi el cu nişte ochi atît de îngroziţi, încît s-ar fi zis că putea să citească în sufletul acelui trecător de ce natură îi erau intenţiile.

— Tii! strigă deodată Remy, tii! ce gînd groaznic. Dumnezeu mi-e martor că dacă s-ar afla aici drept, stînd în picioare, învîrtindu-şi spada, l-aş ucide cu cea mai dragă inimă; dar aşa cum este acum, fără puteri şi pe trei sferturi mort, ar fi mai mult decît o crimă, ar fi o infamie.

— Ajutor! murmură Monsoreau, ajutor, mor.

— La naiba! spuse Remy, situaţia este foarte critică. Eu sînt medic şi prin urmare e de datoria mea să-mi ajut semenul, care suferă. E adevărat că Monsoreau este atît de urît încît aş avea aproape dreptul să spun că nu este semenul meu dar este de aceeaşi specie. *Genus homo.* Haide, să uităm că mă numesc le Haudouin, să uităm că sînt prietenul domnului de Bussy şi să ne facem datoria de medic.

— Ajutor, repetă rănitul.

— Iată-mă, spuse rănitul.

— Du-te de-mi caută un preot, un medic.

— Medicul este găsit gata şi poate că te va scuti de preot.

— Le Haudoin! strigă domnul de Monsoreau, recunoscîndu-l pe Remy; prin ce întîmplare?

După cum se vede, domnul de Monsoreau era credincios caracterului său: chiar în agonie era bănuitor şi întreba.

Remy înţelese tot restul acestei întrebări.

Pădurea aceasta nu era un drum bătătorit şi nu venea cineva pe acolo fără să aibă vreo nevoie. Întrebarea era aşadar aproape naturală.

— Cum te afli aici? întrebă din nou Monsoreau, căruia bănuielile îi dădeau oarecare putere.

— La naiba! răspunse le Haudouin, pentru că la o leghe de aici l-am întîlnit pe domnul de Saint-Luc.

— Ah! omorîtorul meu, bolborosi Monsoreau, îngălbenindu-se de durere şi de mînie în acelaşi timp.

— Atunci, mi-a spus: „Remy, aleargă în pădure şi la locul numit „Crîngul vechi" vei găsi un om mort."

— Mort! repetă Monsoreau.

— Ei drace! aşa credea el, spuse Remy, nu trebuie să te superi pentru acest lucru; atunci, am venit, am văzut, eşti învins.

— Şi acum, spune-mi, sînt rănit mortal?

— Ei! drace, făcu Remy, îmi ceri prea mult; totuşi am să încerc; să vedem.

După cum am mai spus, conştiinţa medicului învinsese devotamentul prietenului.

Remy se apropie deci de Monsoreau şi, cu toate prevederile obişnuite, îi ridică mantaua, tunica şi cămaşa.

Spada pătrunsese dedesuptul mamelei drepte, între a şasea şi a şaptea coastă.

— Hm! făcu Remy, suferi mult?

— Nu de piept, de spate.

— A! să vedem puţin, făcu Remy, de care parte a spatelui?

— Dedesuptul omoplatului.

— Fierul trebuie să fi întîlnit vreun os, spuse Remy; de aici vine durerea.

Şi el privi spre locul pe care contele i-l arăta ca fiind sediul unei suferinţe mai puternice.

— Nu, spuse el, nu, mă înşelasem; fierul nu a întîlnit

nimic şi a ieşit cum a intrat. Drace, frumoasă lovitură de spadă, domnule conte; e o plăcere să îngrijeşti răniţii domnului Saint-Luc, eşti străpuns dintr-o parte în alta, scumpul meu domn.

Monsoreau leşină; dar Remy nu se nelinişti de această slăbiciune.

— Ah! iată, e chiar aşa: sincopă, pulsul micşorat; aşa trebuie să fie. (El îi pipăi mîinile şi picioarele: reci la extremităţi.Puse urechea pe pieptul rănitului: lipsa zgomotului respirator. Lovi încet deasupra: sunetul nu e sonor). Drace, drace, văduvia doamnei Diana ar putea foarte bine să nu fie decît o chestie de timp.

În momentul acela, o uşoară spumă roşcată şi sclipitoare veni să umezească buzele rănitului.

Remy scoase repede o trusă din buzunar şi o lanţetă; apoi rupse o fîşie din cămaşa bolnavului şi îi strînse braţul.

— Vom vedea, spuse el; dacă sîngele va curge, pe legea mea, doamna Diana nu este poate văduvă. Dar dacă nu va curge!... Ah! ah! curge. Iartă-mă scumpul meu domn de Bussy, iartă-mă, dar, zău, sînt medic înainte de toate.

Sîngele, într-adevăr, după ce şovăise ca să zicem aşa o clipă, ţîşnise din venă: aproape în acelaşi timp, bolnavul respiră şi deschise ochii.

— Ah! bolborosi el, am crezut că se sfîrşise totul.

— Nu încă, scumpul meu domn, nu încă; este chiar cu putinţă...

— Ca să scap?

— O! Doamne! da! vezi dumneata, să închidem mai întîi rana. Aşteaptă, nu te mişca. Vezi, natura, în clipa de faţă, te îngrijeşte pe dinăuntru cum te îngrijesc eu pe dinafară. Eu îţi pun un aparat, ea încheagă sîngele. Eu fac să curgă sîngele, ea îl opreşte. Ah! natura este o mare chirurgă, scumpul meu domn. Stai să-ţi şterg buzele.

Şi Remy trecu o batistă peste buzele contelui.

— La început, spuse rănitul, am scuipat sînge mult.

— Ei bine! vezi, spuse Remy, iată că s-a şi oprit hemoragia. Bun! Merge bine; cu atît mai rău!

— Cum! cu atît mai rău?

— Cu atît mai bine pentru dumneata, negreşit; dar cu atît mai rău! ştiu eu ce vreau să spun. Scumpul meu domn de Monsoreau, mi-e teamă că voi avea fericirea să te vindec.

— Cum! ţi-e teamă?

— Da, ştiu eu ce vreau să înţeleg.

— Crezi oare că mă voi face bine?

— Vai!

— Eşti un doctor ciudat, domnule Remy.

— Ce te priveşte? Numai să te scap!... Acum, să vedem.

Remy opri sîngele: se ridică.

— Ei bine! mă părăseşti? spuse contele.

— Ah! vorbeşti prea mult, scumpul meu domn. Îţi face rău dacă vorbeşti prea mult. N-ar fi mare lucru, ar trebui mai degrabă să-l sfătuiesc să strige.

— Nu te înţeleg.

— Ei bine?

— Ei bine! mă duc la castel să caut ajutoare.

— Şi eu, ce trebuie să fac în timpul acesta?

— Stai liniştit, nu te mişca, respiră foarte încet, încearcă să nu tuşeşti, să nu deranjăm închegarea sîngelui. Care este casa cea mai apropiată?

— Castelul Meridor.

— Pe unde trebuie s-o iau? întrebă Remy, prefăcîndu-se cu totul neştiutor.

— Ori sari zidul şi te vei găsi în parc, ori urmează zidul parcului şi vei ajunge la poartă.

— Bine, alerg.

— Mulţumesc, om generos! strigă Monsoreau.

— Dacă ai şti, în adevăr, cît de generos sînt, bolborosi

Remy, mi-ai mulţumi şi mai mult.

Şi încălecînd din nou pe cal, se repezi în galop în direcţia arătată.

După cinci minute ajunse la castel, ai cărui locatari, grăbiţi şi mişcîndu-se ca nişte furnici cărora li s-a fărîmat locuinţa, căutau prin tufişuri, prin ascunzători, prin dependenţe, fără să poată găsi locul unde zăcea corpul stăpînului lor; mai ales că, pentru a cîştiga timp, Saint-Luc dăduse o indicaţie greşită.

Remy căzu ca un bolid în mijlocul lor şi îi tîrî după el.

El punea atîta înflăcărare în recomandările ce le făcea, încît doamna de Monsoreau nu se putu opri să nu-l privească surprinsă.

Un gînd tainic, întunecat, îi apăru în minte şi într-o clipă pătă curăţenia îngerească a acestui suflet.

— Ah! îl credeam prietenul domnului de Bussy, murmură ea, în vreme ce Remy se depărta ducînd cu el o targă, bandaje, apă proaspătă, în sfîrşit toate lucrurile trebuincioase unui pansament.

Esculap însuşi nu ar fi făcut mai mult cu aripile-i divine.

CAPITOLUL XXI

Cum se duse ducele de Anjou la Meridor spre a-i prezenta condoleanţe doamnei de Monsoreau pentru moartea soţului ei şi cum îl găsi pe acesta ieşindu-i în întîmpinare.

De îndată ce se termină convorbirea între ducele de Anjou şi mama sa, dintîi se grăbi să se ducă să-l găsească pe Bussy pentru a cunoaşte pricina acelei schimbări de necrezut care se făcuse în el.

Bussy, înapoiat acasă, citea pentru a cincea oară

scrisoarea lui Saint-Luc şi fiecare rînd îi oferea înţelesuri pentru o plecare pe care credea că o poate fixa a doua sau cel mai tîrziu a treia zi.

Bussy îl primi pe prinţ cu un zîmbet încîntător.

— Cum! Monseniore, spuse el, Alteţa Voastră a binevoit să-şi dea ostenela să treacă pe la mine?

— Da, la naiba! spuse ducele, şi vin să-ţi cer o explicaţie.

— Mie?

— Da, ţie.

— Ascult, Monseniore.

— Cum, strigă ducele, sfătuieşti să mă înarmez din cap pînă în picioare împotriva sugestiilor mamei mele şi să susţin vitejeşte lovitura; eu te ascult şi, în toiul luptei, cînd toate loviturile nu au avut nici un efect asupra mea, vii să-mi spui: „Scoateţi-vă platoşa, Monseniore, scoateţi-o”.

— V-am făcut toate aceste recomandări, Monseniore, pentru că nu ştiu în ce scop venise doamna Caterina. Dar acum cînd văd că a venit pentru cea mai mare glorie şi pentru cea mai mare fericire a Alteţei Voastre...

— Cum! făcu ducele, pentru cea mai mare glorie şi cea mai mare feiricre a mea; cum înţelegi tu asta?

— Negreşit, reluă Bussy; ce voieşte Alteţa Voastră, să vedem? Să-şi învingă duşmanii, nu-i aşa? Căci nici nu mă gîndesc, după, cum spun unii, că aţi avea de gînd să ajungeţi regele Franţei.

Ducele îl privi pe ascuns pe Bussy.

— Unii vă vor sfătui poate, monseniore, spuse tînărul; dar aceia, vă rog să mă credeţi, sînt cei mai crunţi duşmani ai Alteţei Voastre; apoi, dacă vor fi prea încăpăţînaţi, dacă nu veţi şti cum să vă scăpaţi de ei, trimiteţi-mi-i mie; îi voi convinge că se înşeală.

Ducele făcu o strîmbătură.

— De altminteri, urmă Bussy, examinaţi-vă conştiinţa, Monseniore cercetaţi-vă sufletul, cum spune Biblia; aveţi

o sută de mii de oameni, zece milioane de franci, alianţe în străinătate şi apoi în sfîrşit, voiţi să mergeţi împotriva seniorului vostru?

— Seniorul meu s-a jenat să meargă împotriva mea, spuse ducele.

— A! dacă o luaţi în felul acesta, aveţi dreptate: declaraţi-vă, faceţi să fiţi încoronat şi luaţi titlul de rege al Franţei; eu nu cer altceva decît să vă văd ridicîndu-vă, pentru că dacă vă ridicaţi, mă voi ridica şi eu odată cu dumneavoastră.

— Cine îţi spune că vreau să fiu rege al Franţei? reluă supărat ducele: discuţi aici un lucru pe care nu l-am propus niciodată nimănui să-l rezolve, nici chiar mie.

— Atunci, totul este aranjat, Monseniore, şi nu mai are ce căuta discuţia între noi, pentru că sîntem de acord asupra punctului principal.

— Sîntem de acord?

— Aşa mi se pare, cel puţin. Faceţi aşadar să vi se dea o companie de gardă şi cinci sute de mii franci. Cereţi, înainte de semnarea păcii, un ajutor bănesc din Anjou pentru a face război. Odată ce îl veţi avea, îl veţi păstra; aceasta nu îndatorează cu nimic. În felul acesta vom avea oameni, bani, putere, şi vom merge... Dumnezeu ştie unde!

— Dar odată la Paris, odată ce vor fi pus iarăşi mîna pe mine, odată ce mă vor avea lîngă ei, îşi vor rîde de mine, spuse ducele.

— Haida de! Monseniore, nici să nu vă gîndiţi. Ei să rîdă de dumneavoastră! Nu aţi auzit ce vă oferă regina mamă?

— Mi-a oferit multe.

— Înţeleg, asta vă îngrijorează?

— Da.

— Dar, printre altele v-a oferit o companie de gardă, chiar dacă această companie ar fi comandată de domnul de Bussy.

— Negreşit că mi-a oferit acest lucru.

— Ei bine, primiţi, eu v-o spun; numiţi-l pe Bussy căpitanul vostru, numiţi-i pe Antraguet şi pe Livarot locotenenţii voştri, numiţi-l pe Ribeirac stegar. Lăsaţi-ne pe noi patru să formăm această companie aşa cum vom înţelege; apoi veţi vedea, cu această escortă în urma dumneavostră, dacă va mai rîde cineva de dumneavoastră şi dacă nu vă va saluta cînd veţi trece, chiar regele.

— Zău, spuse ducele, cred ca ai dreptate, Bussy; mă voi gîndi.

— Gîndiţi-vă, Monseniore.

— Da; dar ce citeai tu aşa de atent, cînd am intrat eu?

— Ah! iertaţi-mă, uitasem, o scrisoare.

— O scrisoare?

— Care vă interesează aproape mai mult decît pe mine; unde oare mi-era capul că nu v-am arătat-o numaidecît?

— Este aşadar o ştire importantă?

— O! Doamne, da, şi chiar o ştire tristă: Domnul de Monsoreau a murit.

— Poftim! strigă ducele cu o mişcare de surpriză atît de vădită, încît Bussy, care avea ochii aţintiţi asupra prinţului, crezu că observă în mijlocul acestei surprize o bucurie nemăsurată.

— A murit, Monseniore.

— A murit, domnul de Monsoreau? — Ei! Doamne, da! nu sîntem toţi muritori?

— Da; însă nu moare cineva aşa dintr-odată.

— Depinde. Dacă îl omoară cineva.

— A fost deci omorît?

— Se pare că da.

— De către cine?

— De către Saint-Luc, cu care s-a luat la ceartă.

— Ah! scumpul Saint-Luc, strigă prinţul.

— Ia te uită, spuse Bussy, nu-l ştiam atît de mult

prieten de-al dumneavoastră, pe acel scump Saint-Luc!

— Este unul dintre prietenii fratelui meu, spuse ducele; şi de vreme ce ne împăcăm, prietenii fratelui meu sînt şi ai mei.

— Ah! Monseniore, totul merge bine atunci, şi sînt încîntat să vă văd în asemenea dispoziţiuni.

— Şi eşti sigur?...

— La naiba! atît cît poate fi cineva sigur. Iată un bilet de-al ui Saint-Luc care îmi anunţă această moarte şi, cum sînt şi eu tot aşa de neîncrezător ca şi dumneavoastră şi cum mă îndoieam şi eu, Monseniore, l-am trimis pe chirurgul meu Remy ca să constate faptul şi să prezinte condoleanţele mele bătrînul baron.

— Mort! Monsoreau mort! repetă ducele de Anjou; mort *singur*!

Cuvîntul îi scăpase după cum îi scăpase şi „scumpul Saint-Luc”. Amîndouă erau de o îngrozitoare naivitate.

— Nu a murit singur, spuse Bussy, pentru că l-a ucis Sain-Luc.

— O! ştiu eu ce spun, spuse ducele.

— Monseniorul îi dăduse din întîmplare altuia însărcinarea să-l ucidă? întrebă Bussy.

— Zău că nu, dar tu?

— O! eu, Monseniore, nu sînt un prinţ atît de mare ca să pun pe alţii să-mi facă acest fel de treburi, şi sînt silit să mi le fac singur.

— Ah! Monsoreau, Monsoreau, făcu prinţul cu zîmbetul său îngrozitor.

— Dar ce, Monseniore, s-ar spune că îl uraţi pe sărmanul conte.

— Nu, tu îl urai.

— Eu, era şi natural să-l urăsc, spuse Bussy roşindu-se fără să vrea. Nu m-a făcut el într-o zi să sufăr din partea Alteţei Voastre o umilire grozavă?

— Tot îţi mai aduci aminte?

— O! Doamne, nu, Monseniore, vedeţi bine; dar

dumneavoastră, pentru că vă era servitor, prieten mîna dreaptă...

— Ascultă, spuse prinţul întrerupînd convorbirea care devenea supărătoare pentru el, pune să se înşeueze caii, Bussy.

— Să se înşeueze caii, şi pentru ce?

— Pentru a merge la Meridor; vreau să prezint condoleanţele mele doamnei Diana. De altfel, această vizită era proiectată de mult şi nu ştiu cum nu am făcut-o pînă acum; dar nu o voi mai amîna. Drace! nu ştiu pentru ce, dar mi-e inima foarte veselă astăzi.

— Zău, îşi zise Bussy în gînd, acum cînd Monsoreau a murit şi cînd nu mai mă tem că-şi va vinde soţia ducelui, puţin mă importă dacă o revede; dacă o va ataca, o voi apăra eu şi singur. Haide, deoarece mi se oferă prilejul de a o revedea, să profităm de el.

Şi ieşi pentru a porunci să se pună şaua pe cai.

Un sfert de oră după aceea, în vreme ce Caterina dormea sau se prefăcea că doarme pentru a se reface după oboselile drumului, prinţul, Bussy şi zece gentilomi, călare pe nişte cai frumoşi, se îndreptau spre Meridor cu acea bucurie pe care o inspiră totdeauna vremea frumoasă, iarba înverzită şi tinereţea, atît oamenilor cît şi cailor.

La vederea acestei măreţe cavalcade, portarul castelului veni la marginea şanţului să întrebe de numele vizitatorilor.

— Ducele de Anjou! strigă prinţul.

Numaidecît portarul apucă un corn şi scoase nişte sunete care îi făcură pe toţi servitorii să alerge la podeţ.

Îndată începură să alerge toţi prin apartamente, prin coridoare şi pe săli; ferestrele turnuleţelor se deschiseră, se auzi un zgomot de fiare pe lespezi şi bătrînul baron apăru în prag, ţinînd în mînă cheile castelului.

— Este de necrezut cît de puţin regretat este Monsoreau, spuse ducele; ia te uită, Bussy, ce figuri

naturale au toţi oamenii aceştia.

O femeie apăru pe peron.

— Ah! iat-o pe frumoasa Diana, strigă ducele; vezi, Bussy, vezi!

— Desigur că o văd, Monseniore, spuse tînărul; dar, adăugă el încet, nu-l văd pe Remy.

Diana ieşea în adevăr din casă; dar imediat înapoia Dianei ieşea o targă, pe care, culcat, cu ochii strălucind de febră sau de gelozie, era dus Monsoreau, mai asemănător cu un sultan din Indii pe palanchinul său decît cu un mort pe catafalc.

— O! o! Ce înseamnă asta? strigă ducele, adresîndu-se tovarăşului său care se făcuse mai alb decît batista cu ajutorul căreia încerca să-şi ascundă emoţia.

— Trăiască Monseniorul duce de Anjou! strigă Monsoreau ridicînd printr-o sforţare violentă mîna în aer.

— Foarte frumos! făcu o voce înapoia lui, ai să-ţi rupi pansamentul.

Era Remy, care, credincios pînă la capăt rolului său de medic, făcea rănitului această prevăzătoare recomandaţie.

Surprizele nu durează mult la curte, pe feţe cel puţin: ducele de Anjou făcu o mişcare pentru a schimba uimirea în zîmbet.

— O! scumpul meu conte, strigă el, ce fericită surpriză! Crezi că ni se spusese că ai murit?

— Veniţi, veniţi, Monseniore, spuse rănitul să sărut mîna Alteţei Voastre. Mulţumesc lui Dumnezeu! nu numai că nu am murit, dar chiar am să scap, nădăjduiesc, pentru a vă servi cu mai multă ardoare şi credinţă ca pînă acum.

Cît despre Bussy, care nu era nici prinţ nici soţ, aceste două poziţii sociale în care ascunderea este de primă necesitate, simţea o sudoare rece curgîndu-i pe tîmple şi nu îndrăznea să o privească pe Diana.

Această comoară, de două ori pierdută pentru el, îi

făcea rău văzînd-o atît de aproape de posesorul ei.

— Şi dumneata, domnule de Bussy, spuse Monsoreau, dumneata care vii cu Alteţa Sa, primeşte toate mulţumirile mele, căci aproape că dumitale îţi datorez eu viaţa.

— Cum! mie! bolborosi tînărul, crezînd că Monsoreau îşi bate joc.

— Negreşit, indirect, e adevărat; dar recunoştinţa mea nu este mai mică, deoarece iată-l pe salvatorul meu, adăugă el arătîndu-l pe Remy care ridica deznădăjduit braţele spre cer şi care ar fi voit să se ascundă în fundul pămîntului; datorită lui, prietenii mei mă au încă în mijlocul lor.

Şi, cu toate semnele pe care i le făcea bietul doctor ca să păstreze liniştea şi pe care el le lua drept recomandări igienice, povesti cu emfază îngrijirile, dibăcia, graba de care le Haudoin dăduse dovadă faţă de el.

Ducele încruntă din sprîncene: Bussy îl privi pe Remy cu o expresie grozavă.

Bietul băiat, ascuns înapoia lui Monsoreau, se mulţumi să răspundă printr-un gest care voia să spună: „Vai! nu este vina mea”.

— De altfel, urmă contele, am aflat că Remy te-a găsit într-o zi aproape mort cum m-a găsit şi pe mine. Aceasta este o legătură de prietenie între noi; contează pe a mea, domnule de Bussy: cînd Monsoreau iubeşte, iubeşte bine; este adevărat că, atunci cînd urăşte, este ca şi cînd iubeşte, adică din toată inima.

Bussy crezu că bagă de seamă că fulgerul care strălucise o clipă, rostind aceste cuvinte, în ochii înfriguraţi ai contelui erau la adresa domnului duce de Anjou.

Ducele nu văzu nimic.

— Haide! spuse el coborînd de pe cal şi oferind mîna Dianei; binevoieşte, frumoasă Diana, să ne faci onorurile acestei locuinţe, pe care credeam s-o găsim în doliu şi

care continuă, dimpotrivă, să fie un sălaş al binecuvîntărilor şi al bucuriei. Cît despre dumneata, Monsoreau, odihneşte-te; odihna face bine răniţilor.

— Monseniore, spuse contele, nu se va spune niciodată că aţi venit la Monsoreau fiind încă în viaţă şi că, atîta cît Monsoreau va trăi, un altul va face Alteţei Voastre onorurile locuinţei lui; oamenii mei mă vor purta şi pretutindeni unde veţi merge, voi merge şi eu.

De astă dată, s-ar fi crezut că ducele ghicea adevăratul gînd al contelui, căci părăsi mîna Dianei.

Monsoreau respiră uşurat.

— Apropiaţi-vă de ea, spuse în şoaptă Remy la urechea lui Bussy.

Bussy se apropie de Diana şi Monsoreau le zîmbi. Bussy luă mîna Dianei şi Monsoreau le zîmbi iarăşi.

— Vezi! cîtă schimbare, domnule conte, spuse Diana cu vocea pe jumătate.

— Vai! şopti Bussy, de ce nu este şi mai mare.

Se înţelege de la sine că baronul desfăşură, faţă de prinţ şi de gentilomii care îl însoţeau, tot fastul patriarhalei sale ospitalităţi.

CAPITOLUL XXII
Despre neplăcerile litierelor prea lungi şi ale uşilor prea strîmte

Bussy nu o părăsea pe Diana; zîmbetul binevoitor al lui Monsoreau îi dădea o libertate de care căuta să se folosească.

Geloşii au acest privilegiu, că, ducînd un război greu pentru a-şi păstra bunurile, nu sînt curtaţi de îndată ce branconierii au pus piciorul pe pămînturile lor.

— Doamnă, spuse Bussy, sînt într-adevăr cel mai nenorocit om. Cînd am auzit de moartea soţului

dumneavoastră, l-am sfătuit pe prinţ să se înţeleagă cu mama sa şi să se reîntoarcă la Paris. El a primit şi iată că dumneavoastră rămîneţi la Anjou.

— O! Ludovic, răspunse tînăra femeie strîngînd cu degetele-i fine mîna lui Bussy, îndrăzneşti să spui că sîntem nenorociţi? Atîtea zile frumoase, atîtea lucruri nespuse, a căror amintire o simt tremurînd în sufletul meu, le-ai uitat dumneata toate astea?

— Eu nu uit nimic, doamnă; dimpotrivă, mi le amintesc prea puternic şi de aceea pierzînd bucuria lor mă simt atît de nenorocit. Trebuind să mă înapoiez la Paris, la o sută de leghe de aici, înţelegi dumneata cît de mult voi suferi? Inima mi se rupe, Diana, şi sînt îndurerat.

Diana privindu-l pe Bussy, văzu atîta deznădejde în ochii lui, încît plecă îngîndurată capul.

Tînărul aşteptă o clipă cu privirea rugătoare şi mîinile împreunate.

— Ei bine, te vei duce la Paris, Ludovic, şi eu te voi urma.

— Cum? strigă tînărul, îl vei părăsi pe domnul de Monsoreau?

— Chiar dacă l-aş părăsi eu, răspunse Diana, nu m-ar părăsi el; nu, crede-mă, Ludovic, găsesc că e mai bine să vină cu noi.

— Aşa rănit, bolnav, cum e. Cu neputinţă, Diana.

— Sînt sigură că va merge.

Şi Diana, părăsind braţul lui Bussy, se apropie de prinţ care îi răspundea cu răutate lui Monsoreau, a cărui litieră era înconjurată de Ribeirac, Antraguet şi Livarot.

Văzînd pe Diana, fruntea contelui se însenină; dar clipa de linişte trecu repede, ca o rază de soare între două furtuni.

Diana păşi spre duce şi contele încruntă sprîncenele.

— Alteţă, spuse ea cu un zîmbet încîntător, se zice că vă plac foarte mult florile. Dacă mă urmaţi, vă voi arăta cele mai frumoase flori din Anjou.

François îi oferi braţul.

— Unde îl conduci pe prinţ, doamnă? întrebă neliniştit Monsoreau.

— În seră, domnule.

— Ah! făcu Monsoreau. Ei bine! fie; duceţi-mă în seră.

— Pe legea mea, îşi spuse Remy, acum sînt sigur că am făcut bine cînd nu l-am lăsat să moară. Mulţumesc lui Dumnezeu! se va omorî singur.

Diana îl privi pe Bussy cu un zîmbet plin de făgăduinţe.

— Fii atent să nu afle Monsoreau că vei părăsi Anjou-ul. De rest îngrijesc eu.

— Bine, spuse Bussy.

Şi el se apropie de prinţ, în timp ce litiera lui Monsoreau trecea prin dreptul unei coloane.

— Monseniore spuse el, Monsoreau nu trebuie să afle acum că sîntem pe cale de a ne împăca. Aşadar, fiţi discret.

— Pentru ce?

— Pentru că regina mamă ar putea afla de la el intenţiile noastre de a ne-o face prietenă şi în cazul acesta ne-ar scădea din avantaje.

— Ai dreptate, spuse ducele, te îndoieşti cu adevărat de el?

— De Monsoreau? Drace!

— Ei bine! şi eu de asemeni. Sînt convins că a făcut intenţionat pe mortul.

— Nu, asta nu, prinţul meu. El a primit o frumoasă şi bună lovitură în piept: chiar imbecilul de Remy care l-a salvat, l-a crezut mort la început; trebuie că are şapte suflete în trup.

Ajunseseră înaintea serei.

— Diana zîmbea ducelui mai drăguţ ca oricînd.

Prinţul intră primul, urmat de Diana; Monsoreau voi să vină după aceea: dar cînd voi să bage litiera înăuntru, băgă de seamă că era cu neputinţă să o facă să intre: uşa, construită în stil ogival, era lungă, înaltă şi mult mai

puţin largă decît litiera lui Monsoreau, care măsura în lărgime peste şase picioare.

La vederea acestei uşi prea strîmte şi a acestei litiere prea largi, Monsoreau gemu adînc.

Diana trecu pragul serei fără să ţină seamă de semnele disperate ale soţului ei.

Bussy, pentru care zîmbetul tinerei femei, în sufletul căreia se obişnuise să citească, avea un înţeles lămurit, rămase lîngă Monsoreau, spunîndu-i liniştit:

— În zadar vă frămîntaţi, domnule conte; această uşă este prea strîmtă, şi niciodată nu veţi putea trece prin ea.

— Monseniore, Monseniore! strigă Monsoreau, nu vă duceţi în această seră, sînt mirosuri otrăvitoare, flori sălbatice al căror miros este din cele mai veninoase, Monseniore.

Dar François nu mai asculta: cu toată prevederea lui obişnuită, fericit de a simţi în mîinile sale mîna Dianei, el pătrunse în cotiturile înverzite.

Bussy îl încuraja pe Monsoreau să aibă răbdare; dar, cu toate îndemnurile sale, ceea ce trebuia să se întîmple, se întîmplă: Monsoreau nu putu să îndure, nu durerea fizică, în această privinţă el părea să fie de fier, ci durerea morală.

Leşină.

Remy îşi reluă toate drepturile; el porunci ca rănitul să fie recondus în camera sa.

— Acum, întrebă Remy pe tînăr, ce trebuie să fac?

— Ei, la naiba! spuse Bussy, termină ceea ce ai început atît de bine. Stai alături de el şi vindecă-l.

Apoi anunţă Dianei accidentul întîmplat soţului său.

Diana îl părăsi numaidecît pe ducele de Anjou şi se îndreptă spre castel.

— Am reuşit? o întrebă Bussy cînd trecu pe lîngă el.

— Te cred, spuse ea; în nici un caz nu pleca pînă cînd nu vei da ochii cu Gertruda.

Ducele, căruia nu-i plăceau florile decît numai pentru a le vedea însoţit de Diana, ieşi din seră de îndată ce Diana se depărta, amintindu-şi de recomandaţiile contelui.

Ribeirac, Livarot şi Antraguet, îl urmară.

Între timp, Diana se duse la soţul său, căruia Remy îi dădea să respire nişte săruri.

Contele nu întîrzie să redeschidă ochii.

Prima lui mişcare fu de a se ridica cu violenţă; dar Remy prevăzuse această primă mişcare, şi contele era legat de litieră.

El scoase un al doilea strigăt, dar, privind în jurul lui, o zări pe Diana în picioare, la căpătîiul său.

— Ah! dumneata aici, doamnă, spuse el; îmi pare bine că te văd pentru a-ţi spune că diseară plecăm spre Paris.

Remy scoase un strigăt, dar Monsoreau nici nu-i dădu atenţie ca şi cînd Remy nu ar fi fost acolo.

— Ce gîndeşti, domnule? spuse Diana cu calmul său obişnuit, dar rana dumitale?

— Doamnă, spuse contele, rana nu mă va face să renunţ; îmi place mai mult să mor decît să sufăr şi, chiar dacă aş şti că mor în drum, în seara aceasta tot vom pleca.

— Ei bine! domnule; spuse Diana, vom face cum doreşti.

— Aceasta îmi este dorinţa; fă-ţi bagajele, te rog.

— Bagajele mele vor fi gata repede, domnule, dar aş putea şti care ar fi pricina acestei hotărîri neaşteptate?

— O vei afla, doamnă, cînd nu vei mai avea de arătat flori prinţului, sau după ce voi construi uşi aşa de largi ca litiera mea să poată pătrunde peste tot.

Diana se înclină.

— Dar, doamnă..., spuse Remy.

— Este dorinţa domnului conte, răspunse Diana; datoria mea este să ascult.

Şi Remy crezu că recunoaşte într-un semn al tinerei femei că trebuie să înceteze cu observaţiile.

El tăcu continuînd să tremure.

— Mi-l vor omorî, şi apoi vor spune că este vina medicinei.

În acest timp, ducele de Anjou se pregăti să părăsească Meridorul.

El mulţumi cu recunoştinţă baronului pentru primirea făcută şi se urcă pe cal.

În această clipă apăru Gertruda; ea venea să anunţe cu voce tare, din partea stăpînei ei, că fiind reţinută de conte nu putea să aibă onoarea de a prezenta omagiile sale; şi în şoaptă lui Bussy că Diana pleacă în aceeaşi seară.

Plecară.

Ducele, cu voinţa slabă, dus de capriciu, se vedea respins de Diana; dar Diana, surîzătoare, îl atrăgea.

Cum el nu ştia hotărîrea luată de maestrul de vînătoare, tot lungul drumului nu încetă să se gîndească la primejdia de a urma sfaturile reginei mame.

Bussy, care prevăzuse acest lucru, stărui în dorinţa de a rămîne.

— Vezi tu, Bussy, spuse ducele, m-am gîndit.

— Bine, prinţul meu, şi la ce? întrebă tînărul.

— Că nu va fi bine să arăt că primesc dorinţele mamei mele.

— Aveţi dreptate; ea se crede şi aşa destul de dibace în politică.

— Pe cînd aşa, vezi tu, cerîndu-i opt zile de răgaz, sau mai bine amînînd răspunsul cu opt zile, dînd în acest timp cîteva serbări unde vom chema toată nobilimea, vom arăta mamei cît sîntem de puternici.

— Aveţi mare dreptate, Monseniore. Totuşi, mi se pare...

— Voi rămîne aici opt zile, spuse ducele, şi în acest timp vom smulge mamei noi condiţii; ţi-o spun eu.

Bussy păru că se gîndeşte adînc.

— Într-adevăr, Monseniore, spuse el, smulgeţi-i,

smulgeţi-i; dar căutaţi ca întîrzierea aceasta să nu vatăme interesele dumneavoastră. Regele de pildă...

— Ei bine! regele?

— Regele, necunoscînd intenţiile dumneavoastră, s-ar supăra; ştiţi că e foarte supărăcios, regele.

— Ai dreptate, trebuie să trimit pe cineva ca să-i anunţe înapoierea mea. Aceasta îmi va da cele opt zile de care am nevoie.

— Dar acest cineva riscă mult, spuse Bussy.

Ducele de Anjou zîmbi cu zîmbetul lui drăcesc.

— Dar dacă eu mi-aş schimba hotărîrea, spuse el.

— Ei! cu toată făgăduiala făcută fratelui vostru, nu-i aşa că v-aţi schimba hotărîrea dacă aţi avea vreun interes s-o faceţi?

— La naiba! făcu prinţul.

— Ei bine! în cazul acesta îl vor trimite pe ambasadorul dumneavoastră la Bastilia.

— Nu îi vom spune ce duce şi îi vom da o scrisoare.

— Dimpotrivă, spue Bussy, nu îi daţi scrisoare, ci mai bine preveniţi-l.

— Dar atunci nimeni nu va voi să se însărcineze cu această misiune.

— Ba da!

— Cunoşti tu vreunul care să primească?

— Da, cunosc unul.

— Pe cine?

— Eu, Monseniore.

— Tu?

— Da, eu. Îmi plac negocierile primejdioase.

— Bussy, dragul meu Bussy, strigă ducele, dacă faci tu asta, te poţi bizui pe veşnica mea recunoştinţă.

Bussy zîmbi, cunoştea măsura acestei recunoştinţe de care vorbea Alteţea Sa.

Ducele crezu că stă la îndoială.

— Şi îţi voi da zece mii de scuzi pentru călătoria ta, adăugă el.

— Lăsaţi, Monseniore, spuse Bussy, fiţi mai darnic; oare se pot plăti asemenea lucruri?

— Atunci, pleci?

— Plec.

— La Paris?

— La Paris.

— Şi cînd asta?

— La naiba! cînd veţi voi.

— Cu cît mai devreme cu atît va fi mai bine.

— Da, ei bine?

— Astă seară, dacă vrea Alteţea Sa.

— Viteazul meu Bussy, dragul meu Bussy, te învoieşti , în adevăr?

— Dacă mă învoiesc? spuse Bussy; dar pentru a o servi pe Alteţea Voastră, ştiţi bine, Monseniore, că aş trece şi prin foc.Ne-am înţeles deci! Plec în seara aceasta. Dumneavoastră rămîneţi liniştit aici şi smulgeţi de la regina mamă vreo mînăstire bună pentru mine.

— Mă şi gîndesc la aceasta, prietene.

— Atunci, adio! Monseniore.

— Adio, Bussy! Ah! Nu uita un lucru.

— Care?

— Să-ţi iei ziua bună de la mama.

— Voi avea această cinste.

În sfîrşit, Bussy, mai sprinten, mai bucuros, mai liber ca un şcolar pentru care clopotul sună ora recreaţiei, făcu o vizită Caterinei şi se pregăti să plece imediat ce semnalul de plecare îi va fi venit de la Meridor.

Semnalul se făcu aşteptat pînă a doua zi dimineaţă; Monsoreau se simţise atît de slăbit după emoţia încercată, încît se gîndise că avea nevoie de noaptea aceea de odihnă.

Dar spre orele şapte, acelaşi grăjdar care adusese scrisoarea lui Saint-Luc, veni să-l anunţe pe Bussy că, cu toate lacrimile bătrînului baron şi opunerile lui Remy, contele plecase la Paris, într-o litieră escortată de Diana,

Remy şi Gertruda, călări.

Această litieră era purtată de opt oameni care, din loc în loc, trebuiau să se schimbe.

Bussy nu aştepta decît această înştiinţare: El sări pe un cal înşeuat din ajun şi luă acelaşi drum.

CAPITOLUL XXIII

În ce dispoziţii se găsea regele Henric al III-lea cînd domnul de Saint-Luc reapăru la curte.

După plecarea Caterinei, regele, oricare ar fi fost încrederea pe care o avea în ambasadorul trimis la Anjou, regele, am spus, nu se gîndea decît să se înarmeze împotriva încercărilor fratelui său.

El cunoştea din experienţă geniul casei sale; ştia tot ce poate un pretendent la coroană, adică omul nou împotriva posesorului legitim, adică omului plictisitor.

El se distra, sau mai degrabă se plictisea ca Tiberiu să facă cu Chicot liste de proscrişi, unde se înscriau după ordinea alfabetică toţi cei care nu se arătau să fie cu tot zelul de partea regelui.

Această listă devenea din zi în zi mai lungă.

Şi la litera „S” şi la litera „L” adică de două ori nu o dată, regele înscria în fiecare zi numele domnului de Saint-Luc.

De altfel, mînia regelui împotriva vechiului favorit, se datora comentariilor de la curte, insinuărilor false ale curtezanilor şi imputărilor amare, pentru fuga în Anjou a soţului Jeanei de Cossé, fugă care era o trădare din ziua cînd ducele, fugind el însuşi, îşi îndreptase paşii spre această provincie.

În adevăr, Saint-Luc fugind la Meridor, nu putea să fie considerat ca un curier al ducelui de Anjou, trimis să

pregătească aici locuinţa prinţului la Angers?

În toiul acestor tulburări, acestor mişcări, acestei emoţii, Chicot, încurajînd pe favoriţi să-şi ascută pumnalele şi spadele ca să taie şi să străpungă pe duşmanii Maiestăţii Sale prea creştine, Chicot, am spus, era minunat de văzut.

Cu atît mai minunat de văzut, cu cît avînd aerul că joacă rolul unui om care face mai multă gălăgie decît treabă, Chicot juca în realitate un rol cu mult mai serios.

Chicot, puţin cîte puţin, sau, ca să zicem aşa, om cu om, punea pe picioare o armată pentru serviciul stăpînului său.

Deodată, într-o după amiază, în vreme ce regele lua masa cu regina, de care se apropia de fiecare dată cînd îl ameninţa vreo primejdie politică, şi pe care plecarea lui François o adusese în mod natural lîngă el, Chicot intră cu picioarele întinse şi cu braţele depărtate, întocmai ca păpuşile acelea ale căror membre se depărtează şi se apropie cu ajutorul unei sfori.

— Uf! spuse el.

— Ce? întrebă regele.

— Domnul de Saint-Luc, făcu Chicot.

— Domnul de Saint-Luc? exclamă Maiestatea Sa.

— Da.

— La Paris?

— Da.

— La Luvru?

— Da.

La această întreită afirmaţie, regele se sculă de la masă, roşu şi tremurînd. Era greu de spus ce sentimente îl stăpîneau.

— Iartă-mă, spuse el reginei ştergîndu-şi mustaţa şi aruncîndu-şi şervetul pe scaun, dar acestea sînt afaceri de Stat care nu interesează pe femei.

— Da, spuse Chicot îngroşîndu-şi vocea, sînt afaceri de Stat astea.

Regina voi să se scoale de la masă pentru a-i lăsa loc liber soţului său.

— Nu doamnă, spuse Henric, stai te rog. Mă voi duce în cabinetul meu.

— O! Sire, spuse regina cu acel gingaş interes pe care-l avusese totdeauna pentru nerecunoscătorul ei soţ, nu te mînia, te rog.

— Dumnezeu o voieşte, răspunse Henric, fără să bage de seamă aerul batjocoritor cu care Chicot îşi răsucea mustaţa.

Henric se repezi afară din cameră. Chicot îl urmă. Odată ajunşi afară:

— Ce a venit să facă aici, trădătorul? întrebă Henric cu o voce mişcată.

— Cine ştie? făcu Chicot.

— Vine, sînt sigur, ca deputat al Senatelor din Anjou. Vine ca ambasador al fratelui meu, căci aşa merg revoluţiile; sînt nişte ape tulburi şi mlăştinoase în care revoltaţii pescuiesc tot felul de beneficii, murdare e adevărat, dar avantajoase, şi care, din provizorii şi nesigure, ajung încetul cu încetul fixe şi cu neputinţă de schimbat. Acesta a presimţit răscoala şi şi-a făcut din ea un bilet de liberă trecere pentru a veni să mă insulte aici.

— Cine ştie? spuse Chicot.

Regele îl privi pe laconicul personaj.

— Se mai poate, spuse Henric mergînd de colo pînă colo cu un pas neregulat, care îi dădea de gol neliniştea, se mai poate să vină ca să-mi ceară pămînturile, ale căror venituri le reţin, ceea ce e cam abuziv poate, el nefăcînd la drept vorbind o crimă, ce zici?

— Cine ştie? urmă Chicot.

— Ah! făcu Henric, repeţi mereu acelaşi lucru ca papagal meu; mă enervezi, cu veşnicul tău cine ştie.

— Ei! la naiba! dar tu te crezi amuzant cu veşnicele întrebări?

— Răspunde ceva, cel puţin.

— Şi ce vrei să-ţi răspund? Mă iei poate din întîmplare drept Fatum-ul anticilor? Mă iei drept Jupiter, drept Apolo sau Manto? Ei! tu mă enervezi pe mine cu presupunerile tale prosteşti.

— Domnule Chicot…

— Apoi? domnule Henric.

— Chicot, prietene, îmi vezi durerea şi te răsteşti la mine.

— Nu ai nici o durere, la naiba!

— Dar toată lumea mă trădează.

— Cine ştie? pe toţi dracii! cine ştie?

Henric, pierzîndu-se în presupuneri, coborî în cabinetul său, unde, la strania veste a înapoierii lui Saint-Luc, se găseau întruniţi toţi familiarii Luvrului, printre care, sau mai bine în fruntea cărora strălucea Crillon, cu ochi de foc, cu nasul roşu şi cu mustaţa zbîrlită, ca un om violent care vrea luptă.

Saint-Luc era aici, în picioare, în mijlocul tuturor acestor figuri ameninţătoare, simţind că tună în jurul lui toate aceste mînii, şi nu se tulbura pentru nimic în lume.

Lucru ciudat!'îşi adusese şi soţia şi o aşezase pe un scăunel, cu spatele la balustrada patului.

El se plimba provocator, uitîndu-se la curioşi şi la obraznici cu aceeaşi privire cu care îl săgetau şi ei.

Din respect pentru tînăra soţie, cîţiva nobili se depărtaseră cu toată pofta de a-l îmbrînci pe Saint-Luc şi tăcuseră cu toată dorinţa de a-i adresa cîteva cuvinte neplăcute. În golul şi liniştea aceasta se plimba fostul favorit.

Jeana, modest îmbrăcată în mantaua de călătorie, aştepta cu ochii plecaţi.

Saint-Luc, înfăşurat cu mîndrie în manta, aştepta la rîndul lui, cu o atitudine care părea mai degrabă că cheamă decît că se teme de provocare.

În sfîrşit, cei de faţă aşteptau, pentru a provoca, să afle ce venise să facă Saint-Luc la această curte, unde

fiecare dorea să i se împartă cîte puţin din vechea lui favoare.

Într-un cuvînt, după cum vedem, din toate părţile aşteptarea era mare cînd apăru regele.

Henric intră foarte agitat, foarte ocupat de a se întărîta singur; gîfiiala aceasta perpetuă formează, cea mai mare parte din timp, ceea ce se numeşte demnitate la prinţi.

Intră, urmat de Chicot, care luase un aer calm şi demn pe care ar fi putut să-l ia regele Franţei care privea la ţinuta lui Saint-Luc, ceea ce ar fi trebuit să înceapă a face Henric al III-lea.

— Ah! domnule, dumneata aici? strigă deodată regele, fără să dea atenţie celor care îl înconjurau, şi semănînd astfel unui taur din arenele spaniole care, dintre miile de oameni, nu văd decît o ceaţă mişcătoare, iar din curcubeul cămăşilor, numai culoarea roşie.

— Da, Sire, răspunse simplu şi modest Saint-Luc înclinîndu-se cu respect.

Acest răspuns lovi aşa de puţin urechea regelui, această ţinută plină de calm şi de respect transmise aşa de puţin spiritului său orb, sentimentele de dreptate şi blîndeţe pe care respectul pentru alţii şi demnitatea personală ar fi trebuit să le aţîţe, încît regele continuă fără întrerupere:

— Într-adevăr, prezenţa dumitale la Luvru mă surprinde în mod ciudat.

La această întrebare brutală, o linişte de moarte se stabili între rege şi favoritul său.

Era liniştea care se stabileşte pe un cîmp îngrămădit între doi adversari care vin să limpezească o chestiune supremă.

Saint-Luc o rupse primul.

— Sire, spuse el cu eleganţa-i obişnuită şi fără să pară tulburat de capriciul regal, eu nu sînt surprins decît de un lucru, adică, în împrejurările în care se găseşte Maiestatea Voastră, să nu mă fi aşteptat.

— Ce ai spus dumneata, domnule? răspunse regele cu mîndria lui regală şi ridicînd capul care lua o expresie incomparabilă de demnitate în asemenea împrejurări.

— Sire, răspunse Saint-Luc, Maiestatea Voastră este ameninţată de o primejdie.

— O primejdie? strigară curtezanii.

— Da , domnilor, o primejdie mare, reală, serioasă, o primejdie în care regele are nevoie de cei care îi sînt credincioşi, de la cel mai mic pînă la cel mai mare; şi, convins că într-o nenorocire asemănătoare cu aceea pe care o anunţ, regele are nevoie de servicii, vin să depun la picioarele regelui meu, oferta umilelor mele servicii.

— Ah! ah! făcu Chicot, vezi tu, fiul meu, că aveam dreptate spunînd, cine ştie?

Henric al III-lea nu răspunse numaidecît: el privi adunarea, adunarea era mişcată şi jignită; dar Henric observă imediat în privirile celor de faţă gelozia care se agita în fundul celor mai multe suflete.

El înţelese că Saint-Luc făcuse ceva de care era incapabilă majoritatea asistenţei, care va să zică, ceva bun.

Cu toate astea el nu voi să se dea imediat bătut.

— Domnule, îi spuse el, nu ţi-ai făcut decît datoria căci serviciile dumitale ne sînt datorate.

— Serviciile tuturor supuşilor regelui sînt datorate lui, ştiu, Sire, răspunse Saint-Luc; dar în vremurile pe care le trăim, mulţi oameni uită să-şi plătească datoriile. Eu, Sire, vin să mi-o plătesc pe a mea, fericit dacă Maiestatea Voastră ar binevoi să mă socotească întotdeauna în numărul debitorilor săi.

Henric, dezarmat de această blîndeţe şi de această perseverentă umilinţă, făcu un pas spre Saint-Luc.

— Aşadar, spuse el, revii nu din alte motive decît din acelea pe care le spui, revii fără vreo misiune, fără bilet de liberă trecere?

— Sire, reluă Saint-Luc repede, recunoscînd din tonul

cu care îi vorbea regele că nu mai era în stăpînul său nici mînie, revin pur şi simplu pentru a reveni, şi aceasta cît mai repede. Acum, Maiestatea Voastră poate să mă închidă la Bastilia într-o oră, să mă împuşte în două ore; dar mi-am făcut datoria. Sire, Anjou-ul este răsculat, Turenne se va răscula, Guyana se ridică pentru a-i da ajutor. Domnul duce de Anjou lucrează cu Estul şi Sudul Franţei.

— Şi e bine ajutat, nu-i aşa? întrebă regele.

— Sire, spuse Saint-Luc, care înţelese sensul cuvintelor regale, nici sfatul nici înfăţişarea lucrurilor nu-l opresc pe duce; şi domnul de Bussy, cît de tare ar fi, nu poate să-l liniştească pe fratele vostru de groaza pe care i-a inspirat-o Maiestatea Voastră.

— Ah! ah! spuse Henric, tremură, deci, rebelul!

Şi zîmbi pe sub mustaţă.

— Drace! făcu Chicot mîngîindu-şi bărbia, iată un om şiret. şi facîndu-i semn regelui cu cotul:

— Dă-te la o parte, Henric, spuse el, să mă duc să strîng mîna domnului de Saint-Luc.

Această mişcare îl antrenă pe rege. Îl lăsă pe Chicot să-l salute pe cel sosit, apoi, mergînd încet spre vechiul lui prieten şi punîndu-i mîna pe umeri:

— Fii bine venit, Saint-Luc, îi spuse el.

— Ah! Sire, strigă Saint-Luc sărutînd mîna regelui, îl găsesc în sfîrşit pe stăpînul meu mult iubit!

— Da; dar eu nu te regăsesc, spuse regele, sau cel puţin te găsesc atît de slab bietul meu Saint-Luc, încît dacă te-aş fi văzut trecînd nu te-aş fi recunoscut.

La aceste cuvinte se auzi o voce de femeie.

— Sire, spuse această voce, este din cauza durerii de a fi displăcut Maiestăţii Voastre.

Cu toate că această voce fu dulce şi respectuoasă, Henric tresări. Vocea aceasta îi era atît de antipatică, întocmai cum era lui August zgomotul trăznetului.

— Doamna de Saint-Luc! murmură el, ah! e adevărat;

uitasem...

Jeana se aruncă la picioarele lui.

— Ridică-te, doamnă, spuse regele; îmi place tot ce poartă numele de Saint-Luc.

Jeana luă mîna regelui şi o duse la buze.

Henric şi-o retrase repede.

— Duceţi-vă, spuse Chicot tinerei femei, duceţi-vă, şi convertiţi-l pe rege, ce naiba! sînteţi destul de drăguţă pentru aceasta.

Dar Henric întorcînd spatele Jeanei şi trecîndu-şi braţul în jurul gîtului lui Saint-Luc, intră cu el în apartamentele sale.

— Aşa! făcu el, am făcut pace, Saint-Luc?

— Spuneţi, Sire, răspunse curteanul, că mi-aţi acordat graţia.

— Doamnă, îi spuse Chicot Jeanei care stătea nehotărîtă, o bună soţie nu trebuie să-şi părăsească soţul... Şi mai ales cînd afla în primejdie.

Şi o împinse pe Jeana pe urmele regelui şi ale lui Saint-Luc.

CAPITOLUL XXIV
Unde se vorbeşte de două personaje importante din această povestire pe care cititorul le-a pierdut de cîtva timp din vedere.

Există un personaj din această povestire, există chiar două, apoi fapte şi gusturi despre care cititorul are dreptul să ne ceară socoteală. Cu umilinţa unui autor de prefaţă antică, ne vom grăbi să o luăm înaintea acestor întrebări a căror importanţă o înţelegem.

Este vorba mai întîi de un călugăr uriaş, cu sprîncene dese; cu buzele roşii şi cărnoase, cu mîinile lungi, cu umerii laţi, al cărui gît se micşorează în fiecare zi din ceea ce iau, ca să se dezvolte, pieptul şi obrajii.

Este vorba apoi de un măgar foarte mare ale cărui coapse se rotunjesc şi se umflă cu graţie.

Călugărul tinde în fiecare zi să semene cu un butoi susţinut de patru furci.

Unul locuieşte într-o chilie din mînăstirea Sfînta Genoveva, unde toate graţiile Domnului vin să-l viziteze.

Celălalt locuieşte în grajdul aceleiaşi mînăstiri unde trăieşte îndopîndu-se dintr-o iesle totdeauna plină.

Unul răspunde la numele de Gorenflot.

Celălalt ar trebui să răspundă la numele de Panurge.

Amîndoi se bucură, cel puţin deocamdată, de soarta cea mai fericită pe care au putut-o visa vreodată un măgar şi un călugăr.

Călugării îl copleşesc cu atenţii pe ilustrul lor tovarăş şi, asemenea divinităţilor de al treilea ordin care îngrijeau vulturul lui Jupiter, păunul Junonei şi porumbeii Venerei, călugării servitori îl îngrăşau pe Panurge în cinstea stăpînului lor.

La bucătăria mînăstirii iese fum mereu; vinul din pămînturile cele mai renumite din Burgundia curge în paharele cele mai mari.

Soseşte un misionar care a călătorit în ţări depărtate pentru răspîndirea credinţei; soseşte un trimis secret al Papei care aduce indulgenţe din partea Sanctităţii Sale, îi este arătat fratele Gorenflot, acest îndoit model al Bisericii predicatoare şi luptătoare care mînuieşte vorba ca sfîntul Luca şi spada ca sfîntul Pavel; îi este arătat Gorenflot în toată gloria lui, adică în mijlocul unui ospăţ: a fost scobită o masă pentru pîntecele sfînt al lui Gorenflot şi sînt cuprinşi de o mîndrie nobilă făcînd pe călătorul sfînt să vadă că Gorenflot înghite el singur porţia a opt dintre cei mai rezistenţi mîncăcioşi ai

mînăstirii.

Şi cînd noul venit a contemplat cu cucernicie această minune:

— Ce fire admirabilă, spune stareţul împreunîndu-şi mîinile şi ridicîndu-şi ochii spre cer, fratelui Gorenflot îi place masa şi cultivă artele; vedeţi cum mănîncă! Ah! dacă aţi fi ascultat predica pe care a ţinut-o într-una din nopţi, predică în care se oferea să se devoteze pentru triumful credinţei! Are o gură care vorbeşte ca aceea a sfîntului Ioan Gură de Aur şi care înghite ca aceea a lui Gargantua.

Cu toate astea cîteodată, în mijlocul acestor bunătăţi, un nor trece pe fruntea lui Gorenflot, păsările din Mans degeaba scot aburi înaintea nărilor lui mari, micile stridii de Flandra, din care înghite o mie numai jucîndu-se, cască răsucindu-se în zadar în scoica lor sidefată; sticle de diferite forme stau neatinse, cu toate că sînt desfundate, Gorenflot e trist, lui Gorenflot nu-i e foame, Gorenflot visează.

Atunci circulă ca sfîntul Francisc, sau în leşin ca sfînta Tereza şi admiraţia se măreşte.

Nu mai este un călugăr, este un sfînt; nu mai este nici chiar un sfînt, este un semi-zeu; unii chiar merg pînă acolo încît spun că este un zeu întreg.

— Sst! se şopteşte, să nu tulburăm visarea fratelui Gorenflot.

Şi toţi se depărtează cu respect.

Numai stareţul aştepta clipa în care fratele Gorenflot dă un semn oarecare de viaţă, se apropie de călugăr, îi luă mîna drăgăstos şi îl întrebă cu respect. Gorenflot ridică capul şi se uită la stareţ cu nişte ochi năuciţi.

Vine din altă lume.

— Ce făceai, demnul meu frate? întrebă stareţul.

— Eu? spunea Gorenflot.

— Da, dumneata; făceai ceva.

— Da, părinte, compuneam o cuvîntare.

— În felul aceleia pe care ne-ai ţinut-o aşa de frumos în noaptea sfîntei Ligi?

De fiecare dată cînd i se vorbea de cuvîntarea aceasta Gorenflot îşi deplîngea infirmitatea.

— Da, spunea el scoţînd un suspin, în acelaşi gen. Ah! ce nenorocire că nu am scris-o pe aceea!

— Un om ca dumneata mai are nevoie să scrie, scumpul meu frate? Nu, vorbeşti din inspiraţie, deschizi gura, şi cum vorbele Domnului sînt în ea, aceste vorbe curg de pe buze.

— Crezi? Spunea Gorenflot.

— Fericit acel ce se îndoieşte, răspundea stareţul.

Într-adevăr, din timp în timp, Gorenflot, care înţelege obligaţiile situaţiei sale, şi care este angajat prin faima trecutului, meditează la cîte o predică.

Ca demn urmaş al lui Marcus Tullias, al lui Cezar, al sfîntului Grigore, al sfîntului Augustin, al sfîntului Jerome şi Tertulian, regenerarea sfintei elocvenţe va începe cu Gorenflot. *Rerum novas ordo nascitur.*

De asemenea din cînd în cînd, la sfîrşitul mesei, sau în toiul extazului lor, Gorenflot se ridică şi, ca şi cum o mînă nevăzută l-ar împinge, mereu drept la grajd; ajuns aici, priveşte cu drag la Panurge care necheează de bucurie, apoi trece mîna-i grea pe părul bogat în care degetele lui mari dispar în întregime. Atunci e mai mult decît plăcere, este fericire; Panurge nu se mulţumeşte numai să necheze, se şi tăvăleşte.

Stareţul şi trei sau patru demnitari ai mînăstirii, îl însoţesc de obicei în vizitele sale şi îi produc mii de plăceri lui Panurge: unul îi dă prăjituri, altul biscuiţi, altul macaroane, ca altădată aceia care voiau să-i placă lui Pluton, oferind prăjituri cu miere cerberului.

Panurge se lasă în voia lor; caracterul lui se acomodează uşor; de altfel, el care nu are nimic de admirat, nici de compus cuvîntări, el care nu are altă reputaţie decît încăpăţînarea, lenea şi traiul bun, găseşte

că nu mai rămîne să dorească nimic şi e cel mai fericit măgar.

Stareţul îl priveşte cu dragoste.

— Simplu şi blînd, spuse el, este virtutea celor tari.

Gorenflot a auzit că în latineşte *ita* înseamnă *da*; aceasta îl serveşte admirabil şi la tot ce i se spune, el răspunde *ita* cu o înfumurare care totdeauna îşi face efectul.

Încurajat de această învoială continuă, stareţul îi spune cîteodată:

— Lucrezi prea mult, scumpul meu frate, aceasta te face trist.

Şi Gorenflot răspunde jupînului Joseph Foulon cum îi răspunde Chicot cîteodată Maiestăţii Sale Henric al III-lea:

— Cine ştie?

— Poate mîncărurile noastre sînt proaste, adăugă stareţul; ai dori să fie schimbat fratele bucătar? Ştii, fratele meu: *Quaedam saturationes minus succedunt.*

— *Ita*, răspunde mereu Gorenflot mîngîindu-şi întruna măgarul.

— Îl dezmierzi mereu pe Panurge, spuse stareţul; patima călătoriilor are să te apuce iarăşi.

— O! răspunde atunci Gorenflot cu un suspin.

Adevărul e că aici îl tulbură amintirea pe Gorenflot.

Gorenflot, căruia i se părea înainte îndepărtarea de mînăstire o mare nenorocire, a descoperit în surghiun bucurii nemăsurate şi necunoscute, al căror izvor este libertatea.

În toiul fericirii sale, un vierme îl rodea la inimă, era dorinţa de libertate; libertatea cu Chicot, veselul comesean, cu Chicot pe care îl iubea fără să ştie de ce, poate pentru că îl bătea din cînd în cînd.

— Vai! spuse sfios un călugăr tînăr care a urmărit jocul fizionomiei călugărului, cred că aveţi dreptate, şi că şederea la mînăstire îl oboseşte pe cuviosul părinte.

— Nu chiar aşa, spuse Gorenflot; dar simt că sînt născut pentru o viaţă de luptă, pentru politică la răspîntii, pentru predică la hotare.

Şi, spunînd aceste cuvinte, ochii lui Gorenflot se aprind, el se gîndeşte la omletele lui Chicot, la vinul de Anjou al jupînului Bonhomet, la sala joasă de la Cornul Abundenţei.

Din seara Ligii, sau mai degrabă din dimineaţa următoare, cînd s-a înapoiat la mînăstire, nu l-au mai lăsat să iasă de acolo; de cînd regele s-a făcut şeful Uniunii, membrii Ligii se făcuseră mai prevăzători.

Gorenflot este atît de simplu încît nici nu a căutat să se folosească de situaţia lui pentru a face să i se deschidă porţile.

I s-a spus:

— Frate, este interzis să ieşi; şi el nu a mai ieşit.

Nu bănuia nimeni acea flacără lăuntrică ce-i făcea grea viaţa în mînăstire.

Astfel, văzînd că tristeţea lui creştea din zi în zi, stareţul îi spuse într-o dimineaţă:

— Scumpul meu frate, nimeni nu trebuie să se opună chemării sale. A dumitale este de a lupta pentru Christos; du-te deci, şi îndeplineşte misiunea pe care ţi-a încreinţat-o Domnul numai, veghează asupra vieţii dumitale preţioase şi revino pentru ziua cea mare.

— Care zi mare? întrebă Gorenflot nebun de bucurie.

— Ziua Domnului.

— *Ita*! spuse călugărul cu un aer de adîncă inteligenţă; dar, adăugă Gorenflot, pentru ca să mă inspir în mod creştinesc din pomeni, daţi-mi cîţiva bani.

Stareţul se grăbi să se ducă să caute o pungă mare pe care i-o desfăcu lui Gorenflot. Acesta îşi vîrî mîna lui mare în ea.

— Veţi vedea ce am să aduc la mînăstire, spuse el băgînd în buzunarul rasei cea ce luase din punga stareţului.

— Ai subiectul dumitale de predică, nu-i aşa, scumpul meu, frate? întrebă Joseph Foulon.

— Da, desigur.

— Încredinţează-mi-l şi mie.

— Cu plăcere, dar numai dumitale.

Stareţul se apropie de Gorenflot şi plecă urechea să audă mai bine.

— Ascultă.

— Ascult.

— Plaga care bate grînele se bate singură, spuse Gorenflot.

— O! minunat! o! sublim! strigă stareţul.

Şi cei de faţă luînd parte la entuziasmul lui Joseph Foulon, repetară după el: „Minunat! sublim! “

— Şi acum părinte, sînt liber? întrebă Gorenflot cu sfială.

— Da, fiule, spuse stareţul, du-te şi mergi în numele Domnului.

Gorenflot porunci să i se pună şaua pe Panurge, îl încalecă cu ajutorul a doi călugări voinici, şi ieşi din mînăstire către orele şapte seara.

Era ziua cînd Saint-Luc sosise de la Meridor. Veştile care veneau din Anjou ţineau Parisul sub emoţii.

Gorenflot, după ce mersese pe strada Sfîntul Ştefan, trebui să o ia la dreapta şi să treacă de Iacobini, cînd deodată Panurge tresări: o mînă mare îl bătu pe crupă.

— Cine e? strigă Gorenflot speriat.

— Prieten, răspunse o voce pe care Gorenflot crezu că o recunoaşte.

Gorenflot ar fi voit să se întoarcă: dar, întocmai ca marinarii, care de cîte ori se îmbarcă, trebuie din nou să se obişnuiască cu clătinarea corăbiei, de fiecare dată cînd Gorenflot încăleca pe măgarul său, îi trebuia cîtva timp pentru a-şi recăpăta centrul de greutate.

— Ce vrei? spuse el.

— Eşti bun, respectabilul meu frate, reluă vocea, să-mi

arăţi drumul care duce la Cornul Abundenţei?

— Drace! strigă Gorenflot în culmea bucuriei, este domnul Chicot în persoană.

— Într-adevăr, răspunse Gasconul, mă duceam să te caut la mînăstire, scumpul meu frate, cînd te-am urmat cîtva timp de teamă să nu mă compromit vorbindu-ţi; dar acum cînd sîntem singuri, iată-mă; bună ziua, călugăre. Pe toţi dracii! te găsesc slăbit.

— Şi eu pe dumneata, domnule Chicot, te găsesc gras, pe cuvînt de onoare.

— Eu cred că ne măgulim unul pe altul.

— Dar, ce ai sub braţ, domnule Chicot? întrebă călugărul.

— Am furat o pulpă de cerb de la Maiestatea Sa, spuse Gasconul; o vom frige la grătar.

— Scumpe domnule Chicot! strigă călugărul, şi sub braţul celălalt?

— O sticlă cu vin de Cipru, trimis de un rege regelui meu.

— Să vedem, spuse Gorenflot.

— E vinul meu preferat, spuse Chicot scoţîndu-şi haina, dar tu, frate călugăr?

— O! o! strigă Gorenflot văzînd îndoitul chilipir şi bucurîndu-se aşa de tare pe şaua sa încît Panurge se îndoi sub el. O! o!

În bucuria lui, călugărul ridică mîinile spre cer şi, cu o voce care făcu să tremure geamurile caselor din dreapta şi din stînga, cîntă, în vreme ce Panurge îl acompania, nechezînd:

La muzique a dea appas,
Mais on ne fait que l'entendre.
Les fleurs ont le parfum tendre,
Mais l'odeur ne nourrit pas.

Sans que notre main ytouche
Un beau ciel flatte nos yeux,

Mais le vin coule en la bouche
Mais le vin se sent, se touche
Et se boit; je l'aime mieux
Que musique, fleurs et cieux.

Era pentru prima dată cînd Gorenflot cînta după aproape o lună.

CAPITOLUL XXV
Cum făcură călătoria de la Meridor la Paris cele trei personaje principale ale acestei povestiri

Să-i lăsăm pe cei doi prieteni să intre la cîrciuma Cornul Abundenţei, unde Chicot, după cum ne reamintim, nu-l ducea nciodată pe călugăr decît cu nişte gînduri a căror gravitaţie era departe de a o bănui, şi să revenim la domnul de Monsoreau care făcea drumul în litieră de la Meridor la Paris, şi la Bussy, care a plecat de la Angers cu intenţia să meargă pe acelaşi drum.

Numai că, nu e greu pentru un bun călăreţ să ajungă pe cei care merg pe jos, dar riscă chiar să-i întreacă.

Acest lucru i se întîmplă lui Bussy.

Era la sfîrşitul lunii mai, cînd căldura era mare, mai ales spre amiază.

De aceea, domnul de Monsoreau porunci să facă un popas în pădurea care se găsea în drum; şi cum dorea ca de plecarea lui să afle tîrziu de tot domnul duce de Anjou, supraveghea ca toate persoanele ce-l însoţeau să intre cu el în pădurea cea mai deasă pînă trecea arşiţa soarelui; un cal era încărcat de provizii: putură să ia cîte o gustare fără să recurgă la nimeni

În acest timp, trecu Bussy.

Dar Bussy nu mergea fără să întrebe pe drum dacă nu

a văzut cineva cai, călăreţi şi o litieră purtată de oameni.

Pînă la satul Durtal, obţinuse lămuririle cele mai bune şi mai satisfăcătoare.; de aceea, convins că Diana era înaintea lui, mergea cu calul la pas, ridicîndu-se în scări cînd ajungea la vreo moviliţă, cu gîndul să zărească în depărtare mica trupă în mărirea căreia plecase.

Dar, contrar aşteptării sale, deodată îi lipsiră lămuririle; călătorii cu care se încrucişa, nu întîlniseră pe nimeni şi, ajungînd la primele case din La Flèche, ajunse la convingerea că în loc să fi întîrziat, o luase înainte, şi că îi preceda în loc să-i urmeze.

Atunci îşi aduse aminte de pădurea pe lîngă care trecuse în drum şi îşi explică nechezatul calului căruia îi mirosise ceva în momentul cînd intrase în ea.

Plecă imediat; se opri la o cîrciumă, situată la stradă, după ce îşi aranjă calul ca să nu-i lipsească nimic, îngrijit mai mult de cal decît de sine, deoarece de el avea nevoie pentru a alerga, se instală apoi lîngă o fereastră, avînd grijă să se ascundă după o bucată de pînză care servea de perdea.

Ceea ce îl hotărîse pe Bussy să-şi aleagă o asemenea odăiţă, era motivul că aceasta era aşezată în faţa celui mai bun han din oraş şi nu se îndoia că Monsoreau avea să facă popas la acest han.

Bussy ghicise întocmai; către orele patru după amiază, văzu un om călare, care se opri la poarta hanului.

O jumătate de oră mai tîrziu, veni şi cortegiul. Se compunea, ca personaje principale, din conte, contesă, Remy şi Gertruda; ca personaje secundare, din opt purtători care se schimbau din cinci în cinci leghe.

Omul călare avea misiunea de a pregăti popasul pentru purtătorii litierii.

Deci, cum Monsoreau era prea gelos ca să mai fie şi generos, acest fel de a călători, oricît de neîntrebuinţat ar fi fost, nu îngăduia nici greutate nici întîrziere.

Personajele principale intrară unul după altul în han;

Diana rămase cea din urmă, şi i se păru lui Bussy că priveşte cu nelinişte în jurul ei. Prima lui mişcare fu de a se arăta, dar avu curajul să se abţină; neprevedera i-ar fi pierdut.

Noaptea veni. Bussy nădăjduia că în timpul nopţii, Remy va ieşi, sau că Diana va apare la vreo fereastră: se înfăşurase bine în haină şi se aşeză de santinelă în stradă.

El aştepta astfel pînă la orele nouă seara; la nouă seara, călăreţul plecă.

Cinci minute după aceea, opt oameni se apropiară de poartă: patru intrară în han.

— O! îşi spuse Bussy, vor călători noaptea? Ar fi o idee minunată pe care ar avea-o domnul de Monsoreau.

Într-adevăr, totul venea în ajutorul acestei probabilităţi; noaptea era plăcută, cerul semănat cu stele; o adiere care semăna a fi suflarea pămîntului întinerit trecea prin aer, blîndă şi parfumată.

Litiera ieşi cea dintîi.

Apoi veniră călare Diana, Remy şi Gertruda.

Diana privi încă o dată cu atenţie împrejurul ei; dar cum se uita, contele o strigă şi fu nevoită să vină lîngă litieră.

Cei patru oameni aprinseră torţe şi merseră pe marginile drumului.

— Bun, spuse Bussy, dacă aş fi comandat eu amănuntele acestei călătorii, nu ar fi reuşit atît de bine.

Şi intră în cîrciuma lui, înşeuă calul şi porni să urmărească cortegiul.

De astă dată, nu mai putea greşi drumul, sau să piardă cortegiul din vedere: torţele îi arătau clar calea urmată.

Monsoreau nu o lăsă pe Diana să se depărteze o clipă de el.

Vorbea cu ea, sau mai degrabă o dojenea.

Vizita în seră servea ca subiect a nenumărate discuţii şi a o mulţime de întrebări răutăcioase.

Remy şi Gertruda îşi făceau semn unul altuia, sau, mai bine zis, Remy visa şi Gertruda îl mustra.

Pricina acestei certe era uşor de explicat: Remy nu mai vedea nevoia de a fi îndrăgostit de Gertruda, de cînd Diana o iubea pe Bussy.

Cortegiul înainta deci, unii certîndu-se, alţii mustrîndu-se, cînd Bussy, care urmărea cavalcada fără a fi observat, ca să-l prevină pe Remy de prezenţa lui, dădu un semnal din fluierul de argint cu care obişnuia să-şi cheme sevitorii la hotelul din strada Grenelle-Saint-Honoré.

Sunetul fu ascuţit şi vibrator.

Acest sunet răsuna de la un capăt la altul al casei şi făcea să alerge animale şi oameni.

Spunem animale şi oameni, deoarece lui Bussy, ca toţi oamenilor puternici, îi plăcea să dreseze cîini de luptă, cai nărăvaşi şi şoimi sălbatici.

Deci, la auzul fluierului, cîinii tresăreau în cuşti, caii în eraiduri şi şoimii în colivii.

Remy îl recunoscu numaidecît. Diana tresări şi privi la tînăr care îi făcu un semn afirmativ.

Apoi trecu în stînga ei şi îi spuse încet:

— El este.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Monsoreau, şi cine îţi vorbeşte, doamnă?

— Mie? nimeni, domnule.

— Ba da; a trecut o umbră pe lîngă dumneata şi am auzit o voce.

— Vocea aceea, spuse Diana, este a domnului Remy; nu cumva eşti gelos şi pe domnul de Remy?

— Nu; dar îmi place să aud că se vorbeşte tare, aceasta mă distrează.

— Sînt totuşi unele lucruri care nu se pot spune în faţa domnului conte, întrerupse Gertruda venind în ajutorul stăpînei ei.

— Pentru ce?

— Pentru două motive.

— Care?

— Mai întîi, pentru că se pot spune lucruri care nu-l interesează pe domnul conte, sau lucruri care îl interesează prea mult.

— Şi de ce gen erau lucrurile pe care le-a spus domnul Remy adineauri doamnei?

— De genul acelora care îl interesează prea mult pe domnul.

— Ce îţi spunea Remy, doamnă? Vreau să ştiu.

— Spuneam, domnule conte, că dacă vă veţi mai zvîrcoli astfel, veţi muri mai înainte de a fi făcut a treia parte din drum.

Se putu vedea, la sinistrele raze ale torţelor, faţa lui Monsoreau făcîndu-se tot aşa de palidă ca aceea a unui cadavru.

Diana, tremurîndă şi gînditoare, tăcea.

— Vă aşteaptă în urmă, îi spuse cu o voce abia înţeleasă Remy, Dianei; încetiniţi puţin pasul calului; vă va ajunge.

Remy vorbise aşa de încet, încît Monsoreau nu auzi decît un murmur; făcu o sforţare, întoarse capul şi o văzu pe Diana care îl urma.

— Încă o mişcare la fel, domnule conte, spuse Remy, şi nu răspund de hemoragie.

De cîtva timp, Diana devenise curajoasă. Odată cu dragostea se născuse în ea şi îndrăzneala pe care o femeie îndrăgostită o împinge dincolo de marginile judecăţii; îşi întoarse calul şi aşteptă.

În acelaşi timp, Remy descălecă, dădu frîul Gertrudei ca să-l ţină şi se apropie de litieră să stea de vorbă cu bolnavul.

— Să vedem pulsul, spuse el, mă prind că aveţi temperatură.

După cîteva clipe Bussy era alături de Diana. Cei doi tineri nu mai aveau nevoie să vorbească pentru a se

înţelege. Rămaseră mult timp îmbrăţişaţi.

— Vezi, spuse Bussy rupînd cel dintîi tăcerea, tu pleci şi eu te urmez.

— O! ce frumoase îmi vor fi zilele, Bussy, ce dulci nopţile dacă te ştiu astfel totdeauna alături de mine.

— Dar ziua ne va vedea.

— Nu, ne vei urma de departe şi numai eu te voi vedea, dragul meu Ludovic. La cotituri, în vîrful moviliţelor, pana pălăriei tale, broderia hainelor tale, batista ta care flutură, totul îmi va vorbi în numele tău, totul îmi va spune că mă iubeşti. Atunci cînd se termină ziua, cînd ceaţa se lasă în cîmpie, văd umbra ta aplecîndu-se să-mi trimită dulcea sărutare de seară şi voi fi fericită, foarte fericită!

— Vorbeşte, vorbeşte mereu, Diana mea mult iubită, tu nu poţi să ştii ce armonioasă e vocea ta dulce.

— Şi cînd vom merge noaptea, şi aceasta se va întîmpla adesea, căci Remy i-a spus că răcoarea nopţii îi face bine la rană, cînd vom merge noaptea, atunci, ca astă seară, din cînd în cînd voi rămîne în urmă, din cînd în cînd te voi putea strînge în braţe şi să-ţi spun, într-o repede strîngere de mînă, tot ce am gîndit de tine în timpul zilei.

— O! cît te iubesc! cît te iubesc!

— Vezi tu, spuse Diana, eu cred că sufletele noastre sînt atît de strîns unite deoarece, chiar de la distanţă, chiar fără a ne vorbi, fără a ne vedea, sîntem fericiţi prin gînduri.

— O! da! dar să te văd, să te strîng în braţele mele, o! Diana, Diana!

Şi caii se atinseră şi se jucară scuturînd frîiele lor argintate şi cei doi îndrăgostiţi se strînseră în braţe şi uitară de lume.

Deodată răsună o voce şi îi făcu să tresară pe amîndoi, Diana de teamă, Bussy de mînie.

— Doamnă Diana, strigă această voce, unde sînteţi?

doamnă Diana, răspundeţi.

Acest strigăt străbătu spaţiul ca o tristă evocare.

— O! el este, el este! l-am uitat... murmură Diana. El este, visam! o, dulce vis! îngrozitoare deşteptare!

— Ascultă, strigă Bussy, ascultă, Diana, iată-ne uniţi. Spune un cuvînt şi nimic nu mi te mai poate lua. Diana, să fugim. Cine ne împiedică să fugim? Priveşte: înaintea noastră este spaţiul, fericirea, libertatea! Un cuvînt şi plecăm! Un cuvînt şi, pierdută pentru el, îmi vei aparţine mie pe veci.

Şi tînărul o reţinea drăgăstos.

— Şi tatăl meu? spuse Diana.

— Cînd baronul va şti că te iubesc, murmură el.

— O! făcu Diana, un tată, ce tot spui?

Acest singur cuvînt îl făcu pe Bussy să-şi revină.

— Nimic cu forţa, scumpă Diana, spuse el, porunceşte şi eu voi asculta.

— Ascultă, spuse Diana întinzîndu-i mîna, soarta noastră aceasta este: să fim mai tari ca demonul care ne persecută; nu te îndoi şi vei vedea dacă ştiu să iubesc.

— Trebuie să ne despărţim, Dumnezeule! murmură Bussy.

— Contesă! contesă, strigă vocea, răspundeţi, sau dacă nu, mă omor, sar jos din această litieră infernală.

— Adio, spuse Diana, adio; va face cum spune, se va omorî.

— Îl plingi?

— Gelosule, făcu Diana cu un accent adorabil şi cu un zîmbet fermecător.

Şi Bussy o lăsă să plece.

Din două salturi, Diana se înapoie lîngă litieră; ea îl găsi pe conte pe jumătate leşinat.

— Opriţi, murmură contele, opriţi!

— Drace! spuse Remy, nu opriţi! este nebun; dacă vrea să se omoare, nu are decît.

Şi litiera continuă să meargă.

— Dar după cine strigaţi? întrebă Gertruda. Doamna e aici, lîngă mine. Veniţi, doamnă şi răspundeţi-i, într-adevăr domnul aiurează.

Diana, fără să rostească un cuvînt, intră în cercul de lumină răspîndit de torţe.

— Ah! făcu Monsoreau istovit, unde erai?

— Unde vrei să fiu, domnule, dacă nu în spatele dumitale.

— Alături de mine, doamnă, alături de mine; nu mă părăsi.

Diana nu mai avea nici un motiv să rămînă în urmă; ea ştia că Bussy o urma. Dacă noaptea ar fi fost luminată de razele lunii, ea l-ar fi putut vedea.

Ajunseră la locul de popas.

Monsoreau se odihni cîteva ore şi voi să plece.

Se grăbea, nu pentru a ajunge la Paris, ci pentru a se depărta de Angers.

Din cînd în cînd scena pe care am povestit-o se repeta.

Remy spunea foarte încet:

— Să se înăbuşe de mînie, şi onoarea medicului va fi salvată.

Dar Monsoreau nu muri; dimpotrivă, după zece zile, ajunsese la Paris şi mergea simţitor spre bine.

Remy era un om şiret, mai şiret decît ar fi voit să pară.

În timpul celor zece zile cît durase călătoria, Diana, cu ajutorul dragostei, învinsese toată mîndria lui Bussy.

Îl convinsese să se prezinte lui Monsoreau şi să-i arate prietenia ce i-o purta.

Motivul vizitei era foarte simplu: sănătatea contelui.

Remy îngrijea pe soţ şi aducea bilete soţiei.

— Esculap şi Mercur, spunea el, am două slujbe deodată.

CAPITOLUL XXVI
Cum ajunse la Paris ambasadorul domnului duce de Anjou şi ce primire i se făcu

În timpul acesta, nu se vedeau reapărînd la Luvru nici Caterina, nici ducele de Anjou şi vestea unei neînţelegeri între cei doi fraţi creştea din zi în zi în importanţă. Regele nu primise nici o ştire de la mama sa, şi, în loc să se la după proverb: „Lipsă de ştiri, ştiri bune!”, el îşi spunea, dimpotrivă, clătinînd din cap:

— Lipsă de ştiri, ştiri proaste!

Favoriţii adăugau:

— *François, rău sfătuit*, o va fi reţinut pe mama voastră.

François rău sfătuit. În adevăr, toată politica acestei domnii ciudate şi a celor trei domnii de mai înainte se reducea la aceasta.

Rău sfătuit fusese regele Carol al IX-lea cînd, dacă nu poruncise, cel puţin încuviinţase noaptea Sfîntului Bartolomeu.Rău sfătuit fusese Francisc al II-lea, cînd poruncise măcelul de la Amboise.

Rău sfătuit fusese Henric al II-lea, tatăl acestui neam pervers, cînd pusese să fie arşi atîţia eretici şi conspiratori înainte de a fi ucis de către Montgomery, care şi el fusese rău sfătuit, se spunea, cînd fierul lancei sale pătrunsese într-un chip atît de nenorocit în viziera de la casca regelui său.

Nimeni nu îndrăzneşte să spună unui rege:

— Fratele vostru are sînge stricat în vine; el caută, după cum este obiceiul în familia voastră, să vă detroneze, să vă tundă sau să vă otrăvească; el vrea să vă facă ce i-aţi făcut fratelui vostru mai mare, ceea ce fratele vostru mai mare i-a făcut fratelui său, ceea ce mama voastră v-a învăţat pe toţi să vă faceţi unii altora.

Nu, un rege de pe vremea aceea mai ales, un rege din veacul al XVI-lea ar fi luat aceste observaţii drept insulte, căci un rege era pe vremea aceea un om, şi numai civilizaţia a putut face din el o reproducere a lui Dumnezeu, ca Ludovic al XVI-lea, sau o legendă fără răspundere, cum este un rege constituţional.

Favoriţii îi spuneau deci lui Henric al III-lea:

— Sire, fratele vostru este rău sfătuit.

Şi, cum numai o singură persoană avea în acelaşi timp puterea şi mintea de a-l sfătui pe François, împotriva lui Bussy se ridica furtuna, în fiecare zi mai furioasă şi mai gata să izbucnească.

Se ajunse în sfaturile publice să se găsească mijloace de intimidare şi în sfaturile particulare să se caute mijloace de nimicire, cînd sosi vestea că Monseniorul duce de Anjou trimitea un ambasador.

Cum veni acestă veste? prin cine veni? cine o aduse? cine o răspîndi?

Ar fi mai uşor de spus cum se ridică vîrtejurile de vînt în aer, vîrtejurile de praf în cîmpii, vîrtejurile de zvonuri în oraşe.

Ezistă un demon care pune aripi unor veşti şi le dă drumul ca unor vulturi în spaţiu.

Cînd aceea pe care am spus-o adineauri sosi la Luvru, fu o aprindere generală.

Regele se făcu palid de mînie, iar curtenii, exagerînd ca de obicei patima stăpînului, se făcură vineţi.

Se făcură jurăminte.

Ar fi greu de spus ce jurăminte se făcură, însă printre altele erau acestea:

Că dacă ambasadorul acesta va fi bătrîn, va fi batjocorit, luat în rîs, închis la Bastilia;

„Că dacă va fi tînăr, va fi spintecat, găurit, rupt în bucăţele, care vor fi trimise în toate provinciile Franţei ca o dovadă a mîniei regale.”

Şi favoriţii, după obiceiul lor, începură să-şi lustruiască

spadele, să ia lecţii de scrimă şi să arunce cu pumnalul în ziduri. Chicot îşi lăsă spada în teacă, la fel şi pumnalul şi începu să cugete adînc.

Regele văzîndu-l pe Chicot că se gîndeşte, îşi aduse aminte că Chicot, într-o zi, într-o încurcătură care se lămurise mai tîrziu, fusese de părerea reginei mame, care avusese dreptate.

El înţelese deci că în Chicot stătea înţelepciunea regatului şi îl întrebă.

— Sire, răspunse acesta după o lungă gîndire, sau Monseniorul duce de Anjou vă trimite un ambasador, sau nu vă trimite.

— La naiba, spuse regele, era atîta nevoie să-ţi găureşti obrajii cu pumnul ca să găseşti această frumoasă dilemă.

— Răbdare, răbdare, cum spune, în limba maestrului Machiavelli, augusta voastră mamă, pe care Dumnezeu s-o aibe în pază; răbdare.

— Vezi şi tu că am, spuse regele, deoarece te ascult.

— Dacă vă trimite un ambasador, înseamnă că crede că o poate face; dacă crede că o poate face, el care este prevederea în persoană, înseamnă că se simte tare, înseamnă să-l menajăm. Să respectăm puterile, să le înşelăm, dar să nu ne jucăm cu ele; să primim pe ambasadorul lor şi să-i arătăm întreaga noastră plăcere de a-l vedea. Asta nu ne angajează cu nimic. Vă mai amintiţi cum l-a îmbrăţişat fratele vostru pe acel bun amiral Coligny care venea ca ambasador din partea hughenoţilor, care, şi ei, se credeau o putere?

— Atunci tu aprobi politica fratelui meu Carol al IX-lea?

— Nu, să ne înţelegem; citez un fapt şi adaug: dacă mai tîrziu vom găsi mijlocul, nu de a-l nimici pe un sărman crainic, trimis, comis sau ambasador, dacă mai tîrziu vom găsi mijlocul de a-l apuca de gît pe stăpîn, pe conducător, pe şef, pe marele prea onoratul prinţ, Monseniorul duce de Anjou, adevăratul, şi unicul vinovat,

împreună cu cei trei Guisi bineînţeles, şi să-l zăvorîm într-o fortăreaţă mai puternică decît Luvrul, O! Sire! s-o facem.

— Îmi place această introducere, spuse Henric al III-lea.

— La naiba, nu ai gusturi proaste, fiule, spuse Chicot.Urmez deci.

— Urmează!

— Dar dacă nu trimite ambasador, de ce să-i lăsăm să mugească pe toţi prietenii tăi?

— Să mugească!

— Înţelegi; aş spune să răcnească, dacă ar putea fi luaţi drept nişte lei. Spun să mugească... pentru că... Ascultă, Henric, ţi-e mai mare mila să vezi nişte voinici, mai bărboşi decît maimuţele din menajeria ta, jucîndu-se ca nişte copii de-a fantoma, şi încercînd să înfricoşeze nişte bărbaţi strigînd: „Hu! hu!” Fără să mai punem la socoteală că, dacă ducele de Anjou nu trimite pe nimeni, îşi vor închipui că din pricina lor şi se vor crede nişte personaje.

— Chicot, uiţi că bărbaţii despre care îmi vorbeşti sînt prietenii mei, singurii mei prieteni.

— Vrei tu să-ţi cîştig o mie de scuzi, o regele meu? spuse Chicot.

— Vorbeşte.

— Prinde-te cu mine că bărbaţii aceştia vor rămîne credincioşi la orice încercare, iar eu mă voi prinde că voi avea trei din patru de partea mea, cu trup şi suflet, de acum pînă mîine seară.

Siguranţa cu care vorbea Chicot îl făcu pe Henric să rămînă pe gînduri. Nu răspunse.

— A! spuse Chicot, iată că visezi şi tu, iată că îţi înfunzi frumosul tău pumn în falca-ţi încîntătoare. Eşti mai tare decît te credeam, fiule, căci văd că ai început să miroşi adevărul.

— Atunci, ce mă sfatuieşti?

— Te sfătuiesc să aştepţi, regele meu. Jumătate din înţelepciunea regelui Solomon stă în aceste cuvinte. Dacă îţi va sosi un ambasador, fă o mutră bună; dacă nu îţi va veni nimeni,fă ce vei voi; dar mulţumeşte-i cel puţin fratelui tău, pe care nu trebuie, te rog să mă crezi, să-l sacrifici pentru caraghioşii tăi. La naiba, este un mare ticălos, ştiu bine, dar este Valois. Ucide-l dacă îţi convine, dar, pentru onoarea numelui, nu îl degrada; are el destulă grijă s-o facă şi fără tine.

— Ai dreptate, Chicot.

— Încă o lecţie nouă pe care mi-o datorezi; din fericire nu le mai socotim. Acum, lasă-mă să dorm, Henric; au trecut opt zile de cînd m-am văzut silit să-l îmbăt pe un călugăr şi, cînd fac asemenea lucruri, o săptămînă întreagă mă simt ameţit.

— Un călugăr! oare este călugărul acela de la Sfînta Genoveva despre care mi-ai mai vorbit?

— Chiar el. Nu i-ai făgăduit o mînăstire?

— Eu?

— La naiba! cel puţin să faci şi tu atîta lucru pentru el după cîte a făcut el pentru tine.

— Îmi este devotat?

— Te adoră. A propos, fiule.

— Ce?

— Peste trei săptămîni este Ziua Domnului.

— Ei şi?

— Nădăjduiesc că ne pregăteşti vreo procesiune frumoasă.

— Eu sînt regele Prea Creştin şi este de datoria mea, să dau poporului meu pilda credinţei.

— Şi ai să faci, ca de obicei, opriri în cele patru mari mînăstiri din Paris?

— Ca, de obicei.

— Mînăstirea Sfînta Genoveva face parte şi ea, nu-i aşa?

— Fără îndoială esta a doua la care socotesc să mă

duc.

— Bine.

— Pentru ce mă întrebi?

— Pentru nimic. Sînt curios, atîta tot. Acum ştiu ceea ce voiam să ştiu. Bună seara, Henric.

În clipa aceea, şi în vreme ce Chicot se pregătea să tragă un somn, se auzi o mare zarvă în Luvru.

— Ce e zgomotul acela? întrebă regele.

— Haide, spuse Chicot, este scris să nu pot dormi, Henric.

— Ei bine?

— Fiule, închiriază-mi o cameră în oraş, sau părăsesc serviciul tău; pe cuvîntul meu de onoare, Luvrul a ajuns de nelocuit.

În acest moment căpitanul gărzilor intră; avea un aer foarte îngrozit.

— Ce s-a întîmplat, întrebă regele.

— Sire, răspunse căpitanul, trimisul domnului duce de Anjou a sosit la Luvru.

— Cu vreo suită? întrebă regele.

— Nu, singur.

— Atunci, trebuie să-l primeşti cu atît mai bine, Henric, căci este un viteaz.

— Haide, spuse regele încercînd să ia o înfăţişare liniştită pe care o dezminţea paloarea obrajilor, haide, să se adune toată curtea mea în sala cea mare şi să fiu îmbrăcat în negru; trebuie să fii trist îmbrăcat cînd ai nenorocirea să tratezi printr-un ambasador cu fratele tău!

CAPITOLUL XXVII
Care nu este altceva decît urmarea celui dinainte, scurtat de autor din pricina sfîrşitului de an.

Tronul lui Henric al III-lea se ridica în sala cea mare. În jurul acestui tron fremăta o mulţime zgomotoasă. Regele veni să se aşeze pe tron, trist şi cu fruntea încreţită.

Toţi ochii erau îndreptaţi spre galeria prin care căpitanul gărzilor trebuia să introducă pe trimis.

— Sire, spuse Quélus aplecîndu-se la urechea regelui, ştiţi numele acestui ambasador?

— Nu, ce mă importă?

— Sire, este domnul de Bussy; insulta nu este ea oare întreită?

— Nu văd care ar putea să fie insulta, spuse Henric silindu-se să-şi păstreze sîngele rece.

— Poate că Maiestatea Voastră nu o vede, spuse Schomberg, însă noi o vedem.

Henric nu răspunse; el simţea cum clocoteşte mînia şi ura în jurul tronului său şi se felicita în sinea lui că a aruncat două metereze de aceeaşi putere între ele şi duşmanii săi.

Quélus, îngălbenind şi roşind rînd pe rînd, îşi sprijini amîndouă manile pe garda spadei.

Schomberg îşi scoase mînuşile şi trase pe jumătate pumnalul afară din teacă.

Maugiron îşi luă spada din mîinile unui paj şi şi-o agăţă de centură.

D'Epernon îşi răsuci mustăţile pînă la ochi şi se aşeză înapoia tovarăşilor săi.

Cît despre Henric, asemenea cu vînătorul care îşi aude cîinii urlînd împotriva mistreţului, îi lăsa pe favoriţi să se frămînte, şi zîmbea.

— Lăsaţi-l să intre, spuse el.

La aceste cuvinte o linişte mormîntală se făcu în sală şi din fundul acestei linişti s-ar fi zis că se auzea clocotind încet mînia regelui.

Atunci un pas hotărît, atunci nişte picioare ale căror pinteni răsunau cu mîndrie pe lespezi, răsună în galerie.

Bussy intră cu mintea sus, cu privirea liniştită şi cu pălăria în mînă.

Nici unul din cei care înconjurau pe rege nu atrase privirea semeaţă a tînărului.

El înaintă drept spre Henric, salută cu plecăciune şi aşteptă să fie întrebat, oprindu-se mîndru în faţa tronului, dar cu o mîndrie cu totul personală, mîndrie de gentilom care nu avea nimic insultător pentru maiestatea regală.

— Dumneata aici, domnule de Bussy! Te credeam în fundul Anjou-lui.

— Sire, spuse Bussy, eram într-adevăr! dar, cum vedeţi, l-am părăsit.

— Şi ce te aduce în ţara noastră?

— Dorinţa de a prezenta umilele mele respecte Maiestăţii Voastre.

Regele şi favoriţii se priviră; se vedea bine că aşteptau altceva de la aprigul tînăr.

— Şi... nimic altceva? spuse cu destulă mîndrie regele.

— Voi adăuga, Sire, porunca pe care am primit-o de la Alteţa Sa Monseniorul duce de Anjou, stăpînul meu, de a adăuga respectele sale la ale mele.

— Şi ducele nu ţi-a spus nimic altceva?

— Mi-a spus că fiind pe punctul de a se înapoia cu regina mamă, ar dori ca Maiestatea Voastră să afle de înapoierea unuia din cei mai credincioşi supuşi ai săi.

Regele, aproape înăbuşit de surpriză, nu putu să continue interogatoriul.

Chicot se folosi de întrerupere pentru a se apropia de ambasador.

— Bună ziua, domnule de Bussy, spuse el.

Bussy se întoarse, uimit de a avea un prieten în toată adunarea.

— A! domnul Chicot, te salut şi încă din toată inima, răspunse Bussy. Ce mai face domnul de Saint-Luc?

— Dar, foarte bine; se plimbă în clipa de faţă împreună cu soţia sa prin dreptul coliviilor.

— Şi aceasta e tot ce aveai să-mi spui, domnule de Bussy? întrebă regele.

— Da, Sire; dacă va mai rămîne vreo altă veste importantă, Monseniorul duce de Anjou va avea cinstea să v-o anunţe singur.

— Foarte bine, spuse regele.

Şi, ridicîndu-se tăcut de pe tron, el coborî cele două trepte.

Audienţa era terminată, grupurile se împrăştiară.

Bussy băgă de seamă, cu coada ochiului, că era înconjurat de cei patru favoriţi, şi ca închis într-un cerc viu plin de freamăt şi de ameninţări.

La marginea sălii, regele vorbea în şoaptă cu cancelarul său.

Bussy se făcu că nu vede nimic şi continuă să stea de vorbă cu Chicot.

Atunci, ca şi cînd ar fi făcut şi el parte din complot şi s-ar fi hotărît să-l izoleze pe Bussy, regele strigă:

— Vino aici, Chicot, spuse el, avem să-ţi spunem ceva.

Chicot îl ascultă pe Bussy cu o curtenie care se vedea că vine din partea unui gentilom.

Bussy îi înapoie salutul tot cu atîta eleganţă şi rămase singur în mijlocul cercului.

Atunci îşi schimbă ţinuta şi faţa: din liniştit cum fusese cu regele, el devenise politicos cu Chicot; din politicos se făcu graţios.

Văzîndu-l pe Quélus că se apropie de el:

— Ei! bună ziua, domnule Quélus, îi spuse el, pot avea cinstea să te întreb cum mai merge casa dumitale?

— Destul de prost, domnule, răspunse Quélus.

— O! Doamne, strigă Bussy ca şi cînd ar fi fost îngrijorat de acest răspuns, şi ce s-a întîmplat oare?

— Există ceva care ne jenează foarte mult, răspunse Quélus.

— Ceva? făcu Bussy mirat; ei! nu sînteţi, dumneata şi ai dumitale, destul de puternici şi mai cu seamă dumneata, domnule de Quélus, pentru a răsturna acest ceva!

— Iartă-mă, domnule, spuse Maugiron îndepărtîndu-l pe Schomberg care înainta pentru a-şi spune cuvîntul în această convorbire care făgăduia să fie interesantă, nu ceva, dar cineva voia să spună domnul de Quélus.

— Dar dacă îl jenează cineva pe domnul de Quélus, spuse Bussy, să-l împingă cum ai făcut dumneata adineauri.

— Acesta este şi sfatul pe care i l-am dat, domnule de Bussy, spuse Schomberg, şi cred că Quélus este hotărît să-l urmeze.

— A! dumneata eşti, domnule de Schomberg, spuse Bussy, nu aveam cinstea să te recunosc.

— Poate, spuse Schomberg, pentru că mai am încă albastru pe faţă.

— Nu, eşti foarte palid, dimpotrivă; nu cumva eşti indispus, domnule?

— Domnule, spuse Schomberg, dacă sînt palid, sînt de mînie.

— Aşa! dar şi dumneata eşti ca şi domnul de Quélus, jenat de ceva sau cineva?

— Da, domnule.

— Ca şi mine, spuse Maugiron, şi eu am pe cineva care mă jenează.

— Tot spiritual dragul meu domn de Maugiron, spuse Bussy; dar într-adevăr, domnilor cu cît vă privesc mai mult, cu atît figurile dumneavoastră tulburate mă preocupă.

— Pe mine mă uiţi, domnule, spuse d'Epernon

aşezîndu-se cu mîndrie în faţa lui Bussy.

— Iartă-mă, domnule d'Epernon, erai înapoia celorlalţi, după obiceiul dumitale, şi am atît de puţin plăcerea de a te cunoaşte, încît nu eu eram acela care trebuia să vorbească cel dintîi.

Era un spectacol curios zîmbetul şi nepăsarea lui Bussy, aşezat între aceşti patru furioşi ai căror ochi vorbeau cu o elocvenţă grozavă.

Pentru a nu înţelege unde voiau să ajungă, trebuia ca cineva să fie orb sau prost.

Pentru a avea aerul de a nu înţelege, trebuia să fii Bussy.

El rămase tăcut, şi chiar zîmbetul nu îi dispăru de pe buze.

— În sfîrşit! spuse Quélus, care cel dintîi îşi pierdu răbdarea, lovind lespedea cu cisma.

Bussy ridică ochii spre tavan şi privi în jurul lui.

— Domnule, spuse el, bagi de seamă ce ecou are sala aceasta? Nimic nu întoarce sunetul ca zidurile de marmură, iar vocile sînt de două ori mai sonore sub bolţile de stuc; cu totul dimpotrivă, cînd te găseşti în plin cîmp, sunetele se împart şi mi se pare, pe cinstea mea, că şi norii îşi iau partea lor. Spun acest lucru după Aristofan. L-aţi citit pe Aristofan, domnilor?

Maugiron crezu că a înţeles invitaţia lui Bussy şi se apropie de tînăr pentru a-i vorbi la ureche.

Bussy îl opri.

— Nu-mi face destăinuiri aici, domnule, te rog, îi spuse el; ştii cît de gelos este Maiestatea Sa; ar crede că îl vorbim de rău.

Maugiron se depărtă mai furios ca oricînd.

Schomberg îi luă locul şi, pe un ton înţepat:

— Eu, spuse el, sînt un German foarte greoi, foarte mărginit, însă foarte sincer; vorbesc tare pentru a le da celor care mă ascultă toate posibilităţile de a mă auzi; dar cînd vorba mea, pe care încerc să o fac cît mai

desluşită cu putinţă, nu este auzită pentru că acela căruia mă adresez este surd, sau nu este înţeleasă pentru că acela căruia îi vorbesc nu vrea să înţeleagă, atunci eu...

— Dumneata? spuse Bussy, aţintind asupra tînărului a cărui mînă agitată se depărta de centru, una din acele priviri cum numai tigrii sînt în stare să arunce din marile lor pupile, priviri care par să ţîşnească dintr-o prăpastie şi să verse neîncetat puhoaie de foc. Dumneata?...

Schomberg se opri.

Bussy ridică din umeri, se răsuci pe călcîie şi îi întoarse spatele.

Se găsi faţă în faţă cu d'Epernon.

D'Epernon era pornit şi nu-i mai era cu putinţă să dea înapoi.

— Vedeţi, domnilor, spuse el, cît de provincial a ajuns domnul de Bussy de cînd cu fuga pe care a făcut-o cu domnul duce de Anjou; are barbă şi nu are nod la spadă: are cizme negre şi o pălărie cenuşie.

— Este o observaţie pe care eram gata să mi-o fac şi eu dragul meu domn d'Epernon. Văzîndu-te aşa de bine îmbrăcat mă gîndeam unde îl pot duce pe un om cîteva zile de lipsă; iată-mă silit, eu Ludovic de Bussy, senior de Clermont, să iau model de gust după un mic gentilom gascon. Dar lasă-mă să trec, te rog; eşti atît de aproape de mine încît m-ai călcat pe picior şi domnul de Quélus la fel, lucru pe care l-am simţit prin cizme, adăugă el cu un zîmbet încîntător.

În clipa aceea Bussy, trecînd printre d'Epernon şi Quélus, întindea mîna lui Saint-Luc care tocmai intrase.

Saint-Luc simţi această mînă plină de sudoare.

El înţelese că se petrecea ceva neobişnuit şi îl trase pe Bussy afară din grup mai întîi, apoi afară din sală.

Un murmur ciudat se auzea printre favoriţi şi cuprindea şi celelalte grupuri de curteni.

— Este de necrezut, spunea Quélus, l-am insultat şi nu

mi-a răspuns.

— Eu, spuse Maugiron, l-am provocat şi nu mi-a răspuns.

— Eu, l-am călcat pe picior, striga d'Epernon, l-am călcat pe picior şi nu mi-a răspuns.

— Este limpede că nu a voit să înţeleagă, spuse Quélus. Trebuie să fie ceva la mijloc.

— Eu ştiu ce e, spuse Schomberg.

— Şi ce e?

— Este că simte că noi patru îl vom ucide şi nu vrea să fie ucis.

În clipa aceea regele se apropie de ei. Chicot îi vorbea la ureche.

— Ei bine! făcu regele, ce spunea oare domnul de Bussy? Mi s-a părut că aud vorbindu-se cam tare în partea aceasta.

— Voiţi să ştiţi ce spunea domnul de Bussy, Sire? întrebă d'Epernon.

— Da, ştiţi că sînt curios, răspunse regele zîmbind.

— Pe legea mea, nimic bun, Sire, spuse Quélus; nu mai este Parizian.

— Şi ce este oare?

— Este ţăran. Se dă în lături.

— O! o! făcu regele, ce vrea să spună asta?

— Vrea să spună că, dacă voi asmuţi un cîine ca să-i muşte pulpele, spuse Quélus, nu se ştie dacă, prin cizme, va băga de seamă.

— Iar eu, spuse Schomberg, am o momîie acasă, îi voi pune numele Bussy.

— Eu, spuse d'Epernon, voi merge mai drept şi mai departe. Astăzi l-am călcat pe picior, mîine îl voi pălmui. Este un viteaz prefăcut, un viteaz din amor propriu: îşi zice: „M-am bătut destul pentru onoare, vreau să fiu prevăzător cînd este vorba de viaţă”.

— Ei, ce! domnilor, spuse Henric cu o mînie prefăcută, aţi îndrăznit să maltrataţi la mine în Luvru pe un

gentilom care este al fratelui meu?

— Vai! da, spuse Maugiron răspunzînd la mînia prefăcută a regelui printr-o umilinţă prefăcută, şi cu toate că l-am maltratat destul de rău, Sire, vă jur că nu a răspuns nimic.

Regele îl privi pe Chicot zîmbind şi aplecîndu-se la urechea lui:

— Mai găseşti că mugesc, Chicot? întrebă el. Mi se pare că au răcnit, ce zici?

— Ei! spuse Chicot, poate că au miorlăit. Cunosc unii oameni cărora ţipătul pisicii le face grozav de rău la nervi. Poate că domnul de Bussy o fi din aceştia. Iată pentru ce va fi ieşit fără să răspundă.

— Crezi! spuse regele.

— Cine va trăi va vedea, răspunse sentenţios Chicot.

— Lasă-l, spuse Henric; cum e stăpînul, aşa-i şi valetul.

— Voiţi să spuneţi prin aceste cuvinte, Sire, că Bussy este valetul fratelui vostru? V-aţi înşela amarnic.

— Domnilor, spuse Henric, mă duc la regină, cu care iau masa. În curînd ne vom vedea; Gelozii[1] vin să ne joace o farsă, vă invit să veniţi să-i vedeţi.

Cei de faţă se înclinară respectuos, iar regele ieşi pe uşa cea mare.

Tocmai atunci domnul de Saint-Luc intra pe uşa cea mică.

El opri cu un gest pe cei patru gentilomi care se pregăteau să iasă.

— Scuză-mă, domnule de Quélus, spuse el salutînd locuieşti tot în strada Saint-Honoré?

— Da, dragă prietene, pentru ce? întrebă Quélus.

— Am să-ţi spun două cuvinte.

— Ah! ah!

— Şi dumneata, domnule de Schomberg, voi îndrăzni să mă interesez de adresa dumitale.

---

[1] Artişti italieni care dădeau reprezentaţii la palatul Burgundia.

— Eu locuiesc în strada Béthisy, spuse Schomberg uimit.

— D'Epernon, o ştiu pe a dumitale.

— Strada Grenell.

— Eşti vecinul meu. Şi dumneata, Maugiron?

— Eu, stau în cartierul Luvrului.

— Voi începe deci cu dumneata, dacă îmi vei îngădui; sau mai bine, nu, cu dumneata, Quélus.

— Minunat! mi se pare că înţeleg. Vii din partea domnului de Bussy?

— Nu spun din a cui parte vin, domnilor. Am să vă vorbesc, atîta tot.

— La toţi patru?

— Da.

— Ei bine! dar dacă nu vrei să ne vorbeşti la Luvru, după cum presupun, pentru că locul este rău, ne putem duce la unul din noi. Putem auzi cu toţii ceea ce ai să ne spui la fiecare în parte.

— Foarte bine.

— Haideţi la Schomberg atunci, în strada Béthisy, se află la doi paşi.

— Da, haideţi la mine, spuse tînărul.

— Fie, domnilor, spuse Saint-Luc, şi îi salută din nou.

— Arată-ne drumul, domnule de Schomberg.

— Bucuros.

Cei cinci gentilomi ieşiră din Luvru ţinîndu-se de braţ şi ocupînd toată lărgimea străzii.

În urma lor mergeau lacheii înarmaţi pînă în dinţi.

Ajunseră astfel în strada Béthisy şi Schomberg porunci să se pregătească salonul cel mare al hotelului.

Saint-Luc se opri în anticameră.

CAPITOLUL XXVIII
Cum se achită domnul de Saint-Luc de însărcinarea care îi fusese dată de Bussy

Să-l lăsăm o clipă pe Saint-Luc în anticamera lui Schomberg şi să vedem ce se petrecuse între el şi Bussy. Bussy părăsise după cum am spus sala de audienţă cu prietenul său, salutînd pe toţi acei pe care spiritul de linguşire nu-i absorbea pînă acolo încît să-l neglijeze pe un om atît de temut ca Bussy.

Căci, în aceste timpuri de forţă brutală unde puterea personală era totul, un om putea, dacă era viguros şi îndemînatic, să-şi croiască un mic regat sufletesc şi moral în frumosul regat al Franţei.

Astfel domnea Bussy la curtea regelui Henric al III-lea.

— Dar în ziua aceea, după cum am văzut, Bussy fusese primit destul de prost în regatul său.

Odată afară din sală, Saint-Luc se opri, privindu-l cu nelinişte;

— Ţi-e rău, prietenul meu? îl întrebă el, într-adevăr ai îngălbenit încît s-ar crede că eşti pe punctul de a leşina.

— Nu, spuse Bussy, mă înăbuş numai de mînie.

— Ei bine, dai atenţie aluziilor acestor caraghioşi?

— Drace, dacă dau atenţie, dragă prietene, ai să judeci.

— Haide, haide, Bussy, fii calm.

— Eşti admirabil cu calmul tău; dacă ţi-ar fi spus jumătate din cele ce am auzit eu, cu temperamentul tău pe care-l cunosc, ar fi fost pînă acum moarte de om.

— În sfîrşit, ce doreşti?

— Eşti prietenul meu, Saint-Luc şi mi-ai dat o dovadă groaznică de prietenie.

— Ah! dragă prietene, spuse Saint-Luc care îl credea pe Monsoreau mort şi îngropat, nu e nevoie să-mi mulţumeşti, nu-mi mai vorbi de acest lucru; mă superi;

într-adevăr lovitura a fost frumoasă şi mai ales a reuşit de minune; dar nu am atîta merit, pentru că regele mi-a arătat-o pe cînd mă ţinea prizonier la Luvru.

— Dragă prietene...

— Să-l lăsăm deci pe Monsoreau unde este şi să vorbim de Diana. A fost mulţumită, sărmana micuţă? Mă iartă ea? Şi pe cînd nunta? Pe cînd botezul?

— Ei! dragă prietene, aşteaptă ca Monsoreau să fie mort.

— Poftim? făcu Saint-Luc bombănind ca şi cum ar fi călcat într-un cui ascuţit.

— Ei, dragul meu, macii nu sînt o plantă aşa de primejdioasă cum ai crezut la început, apoi nu a murit de tot ca să cadă peste ei, dimpotrivă, trăieşte şi e mai furios ca oricînd.

— Ei aş!

— O! Dumnezeule, da; nu respiră decît răzbunare şi a jurat să te omoare la prima ocazie. Aşa stau lucrurile.

— Trăieşte?

— Vai! da.

— Şi care e măgarul de doctor care l-a îngrijit?

— Al meu, dragă prietene.

— Cum! nici nu-mi mai revin, reluă Saint-Luc zdrobit de această descoperire. I-auzi, dar sînt dezonorat atunci; drace! eu care am anunţat moartea lui în toată lumea, o să-şi găsească moştenitorii în doliu; o! dar nu mă voi face de rîs, îl voi prinde iarăşi şi la viitoarea întîlnire, în loc să-i dau o lovitură de spadă, îi voi da patru, dacă va fi nevoie.

— La rîndul tău, linişteşte-te, dragă Saint-Luc, spuse Bussy; într-adevăr Monsoreau îmi serveşte mai mult decît gîndeşti; închipuieşte-ţi, bănuie că ducele te-a trimis împotriva lui; pe duce este el gelos. Eu sînt un înger, un prieten preţios, un Bayard; eu sînt scumpul de Bussy, în sfîrşit. E foarte natural, animalul acela de Remy l-a scos din încurcătură.

— Ce idee proastă a avut!

— Ce vrei? O idee de om cinstit; el şi-a închipuit că, deoarece e doctor, trebuie să vindece oameni.

— Dar e un vizionar, îndrăzneţul acesta.

— Pe scurt, mie pretinde că-mi datorează viaţa, mie îmi încredinţează pe soţia sa.

— Ah! înţeleg că procedeul acesta te face să aştepţi liniştit moartea lui, dar nu e mai puţin adevărat că mă minunezi.

— Dragă prietene!

— Pe cinstea mea! cad din nouri.

— Vezi că pentru moment nu este vorba de Monsoreau.

— Nu! Să ne bucurăm de viaţă cît timp o mai avem. Dar, pentru timpul convalescenţei sale, te previn că îmi comand o platoşă de zale şi îmi voi dubla jaluzelele cu fier. Dumneata, interesează-te la ducele de Anjou dacă buna lui mamă nu i-a dat vreo reţetă contra otrăvurilor. Deocamdată, să ne distrăm, dragul meu, să ne distrăm.

Bussy nu se putu stăpîni să nu zîmbească. Îl luă de braţ pe Saint-Luc.

— Astfel, spuse el, dragă Saint-Luc, vezi că nu mi-ai făcut serviciul decît pe jumătate.

Saint-Luc îl privi cu un aer mirat.

— E adevărat, spuse el; vrei să-l termin? Ar fi greu, dar pentru tine, dragă Bussy, sînt gata să fac orice, mai ales că mă priveşte cu ochii negri.

— Nu, dragă, nu; ţi-am spus să-l lăsăm pe Monsoreau şi, dacă datorezi ceva, dă-i acestei datorii o altă întrebuinţare.

— Să vedem, spuse, te ascult.

— Eşti bine cu oamenii aceştia care se bucură de graţiile regelui?

— Pe legea mea! ca pisica cu cîinele, la soare; atîta timp cît razele încălzesc pe toţi, nu zicem nimic; dacă numai unul dintre noi ar lua partea de lumină şi căldură a

celorlalţi, o! atunci nu mai răspund de nimic: ghearele şi dinţii îşi vor juca jocul lor.

— Ei bine! prietene, ceea ce îmi spui mă încîntă.

— Ah! cu atît mai bine.

— Să admitem că razele soarelui sînt oprite.

— Să admitem, fie.

— Atunci, arată-ţi frumoşii tăi dinţi albi, lungeşte-ţi ghearele mari şi să începem lupta.

— Nu te înţeleg.

Bussy zîmbi.

— Te vei duce, dacă vrei, dragă prietene, să-l întîlneşti pe domnul Quélus.

— Ah! ah! făcu Saint-Luc.

— Începi să înţelegi, nu-i aşa?

— Da.

— De minune! Îl vei întreba în ce zi voieşte să-mi taie gîtul, sau să i-l tai eu pe al său.

— Îl voi întreba, prietene.

— Aceasta nu te supără deloc?

— Pe mine, cu nimic. Mă voi duce cînd vrei, şi imediat dacă vrei.

— O clipă. Ducîndu-te la domnul de Quélus, îmi face plăcerea să treci cu aceeaşi ocazie şi pe la domnul de Schomberg căruia îi vei face aceeaşi propunere, nu-i aşa?

— Aha! făcu Saint-Luc, la domnul de Schomberg, la fel! Drace! de ce te apuci, Bussy!

Bussy făcu un gest care nu admitea răspuns.

— Fie, spuse Saint-Luc; voinţa va fi împlinită.

— Atunci, dragă Saint-Luc, reluă Bussy, pentru că te găseşti atît de amabil, vei intra şi la Luvru, la domnul Maugiron, la care am văzut placa de metal în jurul gîtului, semn că e de gardă; îi vei spune să se întîlnească cu ceilalţi, nu-i aşa?

— O! o! făcu Saint-Luc, trei; te-ai gîndit, Bussy? Cel puţin asta e tot?

— Nu.

— Cum, nu?

— De acolo te vei duce la domnul d'Epernon; nu te opresc mult asupra lui, căci îl ţin drept un tovarăş de mică importanţă; dar în sfîrşit va face parte din număr.

Saint-Luc, lăsă să-i cadă mîinile de-a-lungul corpului şi îl privi pe Bussy.

— Patru! murmură el.

— Chiar aşa, dragă prietene, spuse Bussy făcînd un semn afirmativ din cap, patru; e de la sine înţeles, fără să-i mai spun unui om de inteligenţa ta, de vitejia şi curtoazia ta, de a proceda cu aceşti domni cu toată blîndeţea, toată politeţea pe care o posezi într-o aşa de mare măsură...

— O! dragă prietene.

— Mă bizui pe tine pentru a face lucru... în mod galant.

— Vei fi mulţumit, prietene.

Bussy întinse mîna, zîmbind, lui Saint-Luc.

— Să fie cu noroc, spuse el. Ah! domnilor favoriţi, vom rîde şi noi la rîndul nostru.

— Acum, dragul meu, condiţiile.

— Ce condiţii?

— Ale tale.

— Eu nu pun, le voi primi pe ale lor.

— Armele tale?

— Armele lor.

— Ziua, locul, ora?

— Ziua, locul şi ora acestor domni.

— Dar, în sfîrşit...

— Să nu mai vorbim de mizeriile astea; ce faci, fă repede, dragă prietene. Eu mă plimb prin grădiniţa Luvrului: mă găseşti acolo după ce vei fi terminat.

— Aşadar, aştepţi?

— Da.

— Aşteaptă, dar s-ar putea să dureze mult.

— Am vreme.

Acum ştim cum i-a găsit Saint-Luc pe cei patru bărbaţi, încă adunaţi în sala de audienţă şi cum a început convorbirea cu ei.

Îl întîlnim iarăşi în anticamera hotelului lui Schomberg, unde l-am lăsat, aşteptînd cu ceremonie, după toate legile etichetei la modă în vremea aceea, pe cînd cei patru favoriţi ai Majestăţii Sale, închipuindu-şi pricina vizitei lui Saint-Luc, se aşezară în cele patru colţuri ale încăpătorului salon.

După acestea, uşile cu două canaturi se deschiseră şi un uşier îl salută pe Saint-Luc, care, ameninţător şi ridicîndu-şi cu eleganţă haina cu sabia, pe garda căreia îşi sprijinea mîna stîngă, merse cu pălăria în mîna dreaptă în pragul uşii, unde se opri cu o regularitate care ar fi făcut cinste celui mai dibaci arhitect.

— Domnul d'Espinay de Saint-Luc! anunţă uşierul.

Saint-Luc intră.

Schomberg, în calitatea de stăpîn al casei, se ridică şi veni înaintea oaspetelui care în loc să-l salute, îşi puse pălăria pe cap.

Această formalitate dădea vizitei culoarea şi intenţia.

Schomberg răspunse printr-un salut şi întorcîndu-se spre Quélus:

— Am onoarea să vă prezint, spuse el, pe domnul Jacques de Lévis, conte de Quélus.

Saint-Luc făcu un pas spre Quélus, şi salută la rîndu-i cu plecăciune.

— Îl căutam pe domnul, spuse el.

Quélus salută.

Schomberg reluă, întorcîndu-se spre altă parte a sălii:

— Am onoarea să vă prezint pe domnul Ludovic de Maugiron.

Acelaşi salut din partea lui Saint-Luc, acelaşi răspuns din Partea lui Maugiron.

— Îl căutam pe domnul, spuse Saint-Luc.

Pentru d'Epernon fu aceeaşi ceremonie, făcută cu

acelaşi sînge rece şi aceeaşi încetineală.

Apoi la rîndul lui, Schomberg se prezentă pe sine şi primi acelaşi compliment.

După aceasta, cei patru prieteni se aşezară; Saint-Luc rămase în picioare.

— Domnule conte, spuse el lui Quélus, l-ai insultat pe domnul conte Ludovic de Clermont d'Amboise, senior de Bussy, care îţi reprezintă umilele sale complimente şi te cheamă în duel în ziua şi ora care îţi convine, să lupţi cu armele care îţi plac, pînă la moarte... Primeşti?

— Desigur că da, răspunse liniştit Quélus, şi domnul conte de Bussy îmi face multă onoare.

— Ziua dumitale? domnule conte.

— Nu am preferinţe: aş voi mai bine mîine decît poimîine mai bine decît în zilele următoare.

— Ora dumitale?

— Dimineaţa!

— Armele?

— Spada şi pumnalul, dacă domnul de Bussy este obişnuit cu aceste două instrumente.

Saint-Luc se înclină.

— Tot ceea ce veţi dori asupra acestui punct, va fi lege pentru domnul de Bussy.

Apoi el se adresă lui Maugiron care răspunse acelaşi lucru, apoi rînd pe rînd celorlalţi doi.

— Dar, spuse Schomberg, care, ca stăpîn al casei, primi complimentul cel din urmă, nu ne gîndim la un lucru, domnule de Saint-Luc.

— La care?

— Că, dacă am voi, căci întîmplarea face cîteodată lucruri neobişnuite, dacă am voi, zic, să alegem toţi aceeaşi zi, şi aceeaşi oră, domnul de Bussy ar fi foarte încurcat.

Saint-Luc salută cu cel mai curtenitor zîmbet.

— E adevărat, spuse el, domnul de Bussy ar fi foarte încurcat, după cum trebuie să fie un gentilom în prezenţa

a patru puternici ca dumneavoastră, dar el spune că acest caz nu este nou pentru el, deoarece acest caz i s-a mai prezentat şi la Tournelles lîngă Bastilia.

— Şi se va bate cu toţi patru? spuse d'Epernon.

— Cu toţi patru, reluă Saint-Luc.

— Separat? întrebă Schomberg.

— Separat sau deodată; provocarea e împreună, atît individuală cît şi colectivă.

Cei patru tineri se priviră. Quélus rupse cel dintîi tăcerea.

— E foarte frumos, din partea domnului de Bussy, spuse el roşu de mînie; dar aşa de puţin cît valorăm, putem să ne facem rîndul fiecare singuri; noi primim deci propunerea contelui, urmînd unul după altul, sau, ceea ce ar fi încă mai bine...

Quélus îşi privi prietenii care, înţelegîndu-i fără îndoială gîndul, făcură un semn de aprobare.

— Sau, ceea ce e încă bine, reluă el, cum noi nu căutăm să asasinăm un gentilom atît de desăvîrşit, întîmplarea va hotărî cine va fi adversarul domnului de Bussy.

— Dar, spuse repede d'Epernon, ceilalţi trei?

— Ceilalţi trei! Domnul de Bussy are desigur prea mulţi prieteni şi noi prea mulţi duşmani pentru ca ceilalţi trei să stea cu mîinile la piept.

— E şi părerea dumneavoastră, domnilor? adăugă Quélus întorcîndu-se către prietenii săi.

— Mi-ar plăcea chiar mult, spuse Schomberg, ca domnul de Bussy să invite la această serbare pe domnul Livarot.

— Dacă îndrăznesc să-mi spun părerea, spuse Maugiron, aş voi ca şi domnul de Balzac d'Entragues să facă parte.

— Şi partida ar fi completă, spuse Quélus, dacă domnul de Ribeirac ar voi să-şi întovărăşească prietenii.

— Domnilor, spuse Saint-Luc, voi transmite voinţele

dumneavoastră domnului conte de Bussy şi cred că vă pot răspunde afirmativ mai înainte, căci e prea curtenitor ca să nu se conformeze. Nu-mi mai rămîne altceva, domnilor, decît să vă mulţumesc respectuos în numele domnului conte.

Saint-Luc salută din nou, şi se văzură cele patru capete ale gentilomilor provocaţi, aplecîndu-se la nivelul capului său.

Cei patru prieteni îl conduseră pe Saint-Luc pînă la uşa salonului.

În ultima anticameră, el găsi adunaţi pe cei patru lachei.

Scoase punga plină de aur, şi o aruncă în mijlocul lor, spunînd:

— Iată, pentru a bea în sănătatea stăpînilor voştri.

CAPITOLUL XXIX
Cu ce era mai civilizat domnul de Saint-Luc decît domnul de Bussy, ce sfaturi îi dădu şi cum întrebuinţă aceste sfaturi amantul frumoasei Diana

Saint-Luc se înapoie foarte mîndru de a-şi fi îndeplinit aşa de bine însărcinarea.

Bussy îl aştepta şi îi mulţumi.

Saint-Luc îl găsi foarte trist, ceea ce nu era natural la un bărbat aşa de viteaz, la vestea unui atît de bun şi strălucit duel.

— Nu mi-am făcut bine datoria? spuse Saint-Luc. Te văd cam zbîrlit.

— Pe legea mea, dragă prietene, îmi pare rău că în loc să iei un termen, nu ai spus: „Numaidecît”.

— Ah! răbdare, Angevinii nu au sosit încă. Ce dracu!

lasă-le timpul pentru a veni. Şi apoi de unde nevoia de a-ţi face aşa de repede o litieră de morţi şi de muribunzi?

— Pentru că aş voi să mor cît mai curînd cu putinţă.

Saint-Luc îl privi cu acea mirare pe care oamenii bine crescuţi o arată imediat la apariţia unei nenorociri chiar străine de ei.

— Să mori! cînd ai vîrsta dumitale, drăguţa dumitale şi numele dumitale!

— Da! Voi omorî, sînt sigur, patru, şi voi primi o bună lovitură care mă va linişti pentru totdeauna.

— Gînduri negre! Bussy.

— Aş dori să te văd pe tine, în situaţia mea. Un soţ pe care îl credeai mort şi care trăieşte; o soţie care nu poate părăsi căpătîiul patului acelui pretins muribund; niciodată să-ţi zîmbească, niciodată să-ţi vorbească, niciodată să-ţi atingă mîna. Drace! aş voi să am pe cineva să-l sfîşii...

Saint-Luc răspunse acestei ieşiri printr-un hohot de rîs care goni un cîrd întreg de vrăbii care ciuguleau scoruşe în grădiniţa Luvrului.

— Ah! strigă el, iată un om nevinovat! Să se spună că femeile îl iubesc pe acest Bussy, un şcolar! Dar, dragul meu, îţi pierzi minţile: nu există amant mai fericit ca tine pe pămînt.

— Ah! foarte bine; dovedeşte-mi puţin acest lucru, tu un om însurat!

— *Nihil facilius*, cum spunea iezuitul Triquet, pedagogul meu; prietenul domnului de Monsoreau?

— Pe legea mea! mi-e ruşine pentru onoarea inteligenţei meneşti. Mojicul acela mă numeşte prietenul său.

— Ei bine! continuă să-i fii prieten.

— O!... să abuzez de titlul acesta?

— *Prorsus aburdum*! spunea tot Triquet. Este adevărat, prietene?

— Dar aşa spune.

— Nu, fiindcă te crede nenorocit. Or, scopul prieteniei

este de a face oamenii fericiţi între ei; cel puţin aşa defineşte Maiestatea Sa prietenia, şi regele e literat.

Bussy începu să rîdă.

— Continui, spuse Saint-Luc. Dacă te face nenorocit, nu sînteţi prieteni; deci, poţi să-l tratezi fie indiferent, şi atunci să-i iei soţia, fie de duşman, şi să-l omori dacă nu ar fi mulţumit.

— În adevăr, îl urăsc.

— Şi el se teme de dumneata.

— Crezi că nu mă iubeşte?

— Drace! încearcă să-i iei soţia şi vei vedea.

— Este tot logica părintelui Triquet?

— Nu, e a mea.

— Complimentele mele.

— Te mulţumeşte?

— Nu. Voiesc mai bine să fiu om cinstit.

— Şi să laşi pe doamna de Monsoreau să-şi vindece soţul şi moraliceşte şi fiziceşte? Căci, în definitiv, dacă vrei să te omoare, e sigur că se va ataşa de omul care îi va mai rămîne.

Bussy încreţi din sprîncene.

— Dar afară de aceasta, adăugă Saint-Luc, iat-o pe doamna de Saint-Luc, ea e bună sfătuitoare. După ce şi-a făcut un buchet în grădiniţa reginei mame, va fi foarte bine dispusă. Ascult-o are o gură de aur.

În adevăr, Jeana sosi radioasă, plină de fericire şi plină de sănătate.

Sînt firi fericite care fac din tot ce le înconjoară, ca ciocîrlia pe cîmpie, o deşteptare fericită, un zîmbet bine prevestitor.

Bussy o salută prieteneşte.

Ea îi întinse mîna, ceea ce dovedeşte că nu plenipotenţiarul Dubois a adus această modă din Anglia odată cu tratatul de alianţă dintre cele patru state.

— Ce mai fac îndrăgostiţii? spuse ea legănîndu-şi buchetul cu un fir de aur.

— Se omoară, spuse Bussy.

— Bine, sînt răniţi şi leşină, spuse Saint-Luc, cred că îi vei face să-şi revină, Jeana.

— Să vedem, spuse ea, să mi se arate rana.

— În două cuvinte, iată, reluă Saint-Luc; domnului de Bussy nu-i place să zîmbească contelui de Monsoreau şi a hotărît să se retragă.

— Şi să-i lase Diana? strigă Jeana cu frică.

Bussy, îngrijorat de această primă demonstraţie, adăugă:

— O! doamnă de Saint-Luc, nu-ţi închipui cît voiesc să mor.

Jeana îl privi o clipă cu compătimire.

— Sărmana Diana! murmură ea; iubeşte-o! Hotărît, toţi bărbaţii sînt ingraţi.

— Bun! făcu Saint-Luc, iată morala soţiei mele.

— Ingrat, eu! strigă Bussy, pentru că nu mă îndoiesc să-mi înjosesc dragostea, supunînd-o laşelor apucături ale ipocriziei?

— Ei! domnule, acesta nu este decît un pretext rău, spuse Jeana. Dacă ai fi fost prea îndrăgostit, nu te-ai fi temut decît de un fel de josnicie, aceea de a nu fi iubit.

— Aha! făcu Saint-Luc, desfă-ţi chimirul, dragul meu.

— Dar, doamnă, spuse Bussy drăgăstos, sînt sacrificii care...

— Nici un cuvînt mai mult. Mărturiseşte că nu o mai iubeşti pe Diana, va fi mai demn pentru un gentilom.

Bussy îngălbeni numai la această idee.

— Nu îndrăzneşti să i-o spui? Ei bine! eu i-o voi spune.

— Doamnă! doamnă!

— Sînteţi caraghioşi toţi, cu sacrificiile voastre... Şi noi, oare noi nu facem sacrificii? Ce! Să te expui a fi sfişiată de acest tigru de Monsoreau; să păstrezi toate drepturile unui bărbat, desfăşurînd o forţă, o voinţă de care Samson şi Hanibal ar fi fost incapabili; să îmblînzeşti fiara sălbatică a lui Marte, ca s-o înhami la carul domnului

învingător, asta nu e eroism? O! ţi-o jur, Diana e sublimă, eu nu aş fi făcut nici un sfert din ceea ce a făcut ea în fiecare zi.

— Mulţumesc, răspunse Saint-Luc, cu un salut pînă la pămînt care o făcu pe Jeana să izbucnească în rîs.

Bussy şovăi.

— Şi se mai gîndeşte! strigă Jeana; nu cade în genunchi şi nu spune *mea culpa*!

— Ai dreptate, răspunse Bussy, nu sînt decît un om, va să zică o fiinţă nedesăvîrşită şi inferioară celei mai vulgare femei.

— Din fericire bine că te-ai convins, spuse Jeana.

— Ce-mi porunceşti?

— Du-te imediat şi fă-i o vizită...

— Domnului de Monsoreau?

— Ei! cine îţi vorbeşte de asta?... Dianei.

— Dar nu se despart, mi se pare.

— Cînd te duceai s-o vezi destul de des pe doamna Barbezieux nu o avea totdeauna lîngă ea pe maimuţa aceea mare care vă muşca atunci cînd era geloasă?

Bussy începu să rîdă, Saint-Luc la fel, Jeana le urmă pilda; un trio rîzător care atrăgea la ferestre pe toţi curtenii care se plimbau prin galerii.

— Doamnă, spuse în cele din urmă Bussy, mă duc la domnul de Monsoreau. Adio.

Şi aşa se despărţiră, Bussy recomandînd lui Saint-Luc să nu spună nimic de provocarea adresată favoriţilor.

El se înapoie într-adevăr la domnul de Monsoreau pe care îl găsi în pat.

Contele ţipă de bucurie, văzîndu-l.

Remy făgăduise că rana îi va fi vindecată pînă în trei săptămîni.

Diana puse un deget pe buze: era felul ei de a saluta.

El trebui să povestească contelui tot ce i se întîmplase la palat cînd se dusese cu comisonul dat de ducele de Anjou. Vizita la curte, indispoziţia uşoară a regelui, recea

primire a favoriţilor.

Monsoreau, gînditor la aceste veşti, îl rugă pe Bussy să se aplece spre el şi îi spuse la ureche:

— Mai sînt planuri ascunse, nu-i aşa?

— Cred, răspunse Bussy.

— Crede-mă, spuse Monsoreau, nu te compromite pentru omul acesta; îl cunosc, e viclean; îţi spun că nu şovăie niciodată la marginea trădării.

— Ştiu, spuse Bussy cu un zîmbet care îi amintea contelui împrejurarea în care el, Bussy, suferise de această trădare a ducelui.

— Aceasta, pentru că, vezi, eşti prietenul meu, spuse Monsoreau, şi vreau să te pun în gardă. Pe lîngă aceasta, de fiecare dată cînd vei avea o situaţie grea, întreabă-mă pe mine.

— Domnule, domnule, trebuie să dormi după pansament spuse Remy; haide, culcă-te.

— Da, dragă doctore. Prietene, plimbă-te cu doamna de Monsoreau prin grădină, spuse contele. Se spune că grădina este încîntătoare anul acesta.

— La ordinele dumitale, răspunse Bussy.

CAPITOLUL XXX
Prevederile domnului de Monsoreau

Saint-Luc avea dreptate, Jeana avea dreptate; după o săptămînă, Bussy îşi dădu seama şi le dădu dreptate.

A fi un om de altădată, era înălţător şi frumos pentru posteritate; dar însemna să nu fii decît un om bătrîn şi Bussy îl uitase pe Plutarc care încetase de a mai fi autorul favorit, de cînd îl corupsese dragostea. Bussy, frumos ca Alcibiade, nu se mai bucura decît de prezent de acum înainte.

Diana era mai simplă, mai naturală, după cum s-ar zice astăzi. Ea se lăsa dusă de două instincte pe care

mizantropul Figaro le considera măsurate în spaţiu: a iubi şi a înşela. Nu se gîndise niciodată să împingă pînă la vreo speculare filosofică părerile ei despre ceea ce Charron şi Montaigbe numeau cinste.

Logica ei era să-l iubească pe Bussy; morala ei era să nu fie decît a lui Bussy; metafizica ei era să se înfioare din tot corpul la simpla atingere a mîinii sale.

Domnul de Monsoreau, — trecuseră deja două săptămîni de cînd i se întîmplase accidentul, — domnul de Monsoreau, zic, o ducea din ce în ce mai bine. Înlăturase febra, datorită compreselor cu apă rece, acest nou remediu pe care întîmplarea sau mai degrabă Providenţa i-l descoperise Ambroise Paré,cînd află deodată o mare veste: i se anunţă că domnul duce de Anjou sosea la Paris cu regina mamă şi Angevinii săi. Contele avea dreptate să fie neliniştit: căci a doua zi după sosirea sa, prinţul se şi prezentă la locuinţa lui, în strada Petits-Pères, sub pretextul că vine să afle noutăţi.

Nu putea să închidă uşa unei Alteţe Regale. Domnul de Monsoreau îl primi pe prinţ şi acesta fu fermecător cu marele vînător si mai cu seamă cu soţia lui. După ce prinţul plecă, domnul de Monsoreau o chemă pe Diana şi sprijinit de braţul ei, cu toate strigătele lui Remy, făcu de trei ori înconjurul fotoliului, după care se aşeză din nou în acelaşi fotoliu, în jurul căruia mersese de trei ori, cum am spus; avea un aer foarte mulţumit, şi Diana ghicea din zîmbetul lui că se gîndeşte la vreo nebunie. Dar aceasta priveşte numai casa de Monsoreau.

Să revenim deci la sosirea domnului duce de Anjou care aparţine de povestirea acestei cărţi.

Nu fu, după cum oricine îşi poate închipui, o zi indiferentă observatorilor, ziua în care Monseniorul François de Valois îşi făcu intrarea în Luvru.

Iată ce observară ei:

Multă trufie dispreţuitoare din parte regelui.

O mare răceală din partea reginei mame.

Şi o umilă obrăznicie din partea domnului duce de Anjou, care părea că zice:

— Pentru ce dracu m-aţi rechemat aici, dacă îmi arătaţi asemenea mutre cînd sosesc?

Toată această primire era completată de privirile sclipitoare, scînteietoare, mistuitoare, ale domnului Livarot, Ribeirac şi Antraguet, căci preocupaţi de provocarea lui Bussy, erau bucuroşi să facă cunoscut viitorilor lor adversari că, dacă vor fi opriţi să lupte, această piedică nu va veni în nici un caz din partea lor.

Chicot, în această zi, făcu mai multe alergături decît Cezar în ajunul bătăliei de la Pharsale.

Apoi, totul reintră în liniştea obişnuită.

A treia zi după înapoierea la Luvru, ducele de Anjou făcu o a doua vizită rănitului.

Monsoreau, înştiinţat pînă în cele mai mici amănunte de întrevederea regelui cu fratele său, îl linguşi cu gesturi şi cu vorba pe ducele de Anjou, pentru a-l ţine în cea mai duşmănoasă dispoziţie.

Apoi, cum îi era din ce în ce mai bine, după plecarea ducelui el reluă braţul soţiei sale şi, în loc să facă de trei ori înconjurul scaunului, el făcu odată înconjurul camerei.

După care el se reaşeză cu un aer mai mulţumit decît întîia oară.

În aceeaşi seară, Diana îl înştiinţă pe Bussy că domnul de Monsoreau punea cu siguranţă ceva la cale.

O clipă după aceea, Monsoreau şi Bussy rămaseră singuri

— Cînd mă gîndesc, spuse Monsoreau lui Bussy, că acest prinţ, care mi-a făcut o impresie aşa de bună, este duşmanul meu de moarte şi că el este acela care a făcut să fiu asasinat de domnul Saint-Luc!

— O! asasinat! spuse Bussy, fii atent, domnule conte, Saint-Luc e un gentilom, chiar dumneata mărturiseşti că l-ai provocat că dumneata ai scos sabia cel dintîi şi că lovitura ai primit-o luptînd.

— De acord, dar nu e mai puţin adevărat că el era stăpînit de îndemnurile ducelui de Anjou.

— Ascultă, spuse Bussy, eu îl cunosc pe duce şi mai ales îl cunosc pe domnul de Saint-Luc; trebuie să-ţi spun că domnul de Saint-Luc este devotat cu totul regelui şi nicidecum prinţului. Ah! dacă lovitura ţi-ar fi fost dată de Antraguet, de Livarot sau de Ribeirac, n-aş spune nu... dar de Saint-Luc...

— Dumneata nu cunoşti istoria Franţei cum o cunosc eu, dragă domnule de Bussy, spuse Monsoreau îndîrjit în părerea lui.

Bussy ar fi putut să-i răspundă că dacă nu cunoştea istoria Franţei o cunoştea în schimb pe a Anjou-ului în care era situat Meridorul.

În sfîrşit, Monsoreau se sculă şi voi să coboare în grădină.

— Aceasta îmi ajunge, spuse el, astă seară ne vom muta.

— Pentru ce? spuse Remy. Nu ai aer destul de curat în strada Petits-Pères, sau îţi lipsesc distracţiile.

— Dimpotrivă, spuse Monsoreau, am prea multe distracţii; domnul de Anjou mă oboseşte cu vizitele lui; el aduce totdeauna cu el treizeci de gentilomi şi zgomotul pintenilor lor mă enervează rău.

— Şi unde te duci?

— Am dat ordin să se aranjeze căsuţa mea din strada Tournelles.

Bussy şi Diana, căci Bussy era totdeauna aici, schimbară între ei o privire de plăcută amintire.

— Cum! cocioaba aceea? strigă Remy buimăcit.

— Aha! o cunoşti? spuse Monsoreau.

— Drace! spuse tînărul, cine nu cunoaşte locuinţele marelui vînător al Franţei, mai ales că am locuit în strada Beautreillis.

Lui Monsoreau, ca de obicei, i se trezi în minte o uşoară bănuială.

— Da da, mă voi duce acolo şi îmi va fi bine. Nu se pot primi decît patru persoane în plus. E o fortăreaţă şi pe fereastră vezi de la o depărtare de trei sute de paşi pe cei care vin să te viziteze.

— Adică? întrebă Remy.

— Adică poţi să-i eviţi cînd vrei, spuse Monsoreau, şi mai ales cînd nu se poartă bine.

Bussy îşi muşcă buzele; îi era teamă să nu vină timpul cînd Monsoreau îl va evita şi pe el.

Diana suspină.

Ea îşi amintea de vremea cînd l-a văzut în această căsuţă pe Bussy rănit şi leşinat pe patul ei.

Remy se gîndea; de aceea el fu primul din toţi trei care rupse tăcerea.

— Nu o să poţi, spuse el.

— Şi pentru ce, dacă nu te superi, domnule doctor?

— Pentru că un mare vînător al Franţei are de dat recepţii, de întreţinut valeţi, de îngrijit echipaje. Să aibă un palat pentru cîinii săi, asta se mai poate, dar să aibă o cuşcă pentru sine, cu neputinţă.

— Cum! făcu Monsoreau cu un ton care voia să spună: e adevărat.

— Şi apoi, spuse Remy, căci sînt medicul sufletului ca şi al corpului, nu şederea aici te preocupă pe dumneata.

— Dar ce?

— Şederea doamnei.

— Ei bine?

— Ei bine! să plece doamna singură.

— Să mă despart de ea! strigă Monsoreau, fixînd pe Diana cu o privire în care era mai multă ură decît iubire.

— Atunci, renunţă la meseria dumitale, dă-ţi demisia din şefia vînătoarei, cred că ar fi cel mai bun lucru; căci într-adevăr, ori îţi faci, ori nu-ţi mai faci serviciul; dacă nu-l mai faci, îl nemulţumeşti pe rege; şi dacă îl faci...

— Voi face ce va trebui să fac, spuse Monsoreau cu dinţii strînşi, dar nu o voi părăsi pe contesă.

Contele abia terminase aceste cuvinte cînd se auzi în curte un mare zgomot de cai şi de voci.

Monsoreau tresări.

— Iarăşi ducele! murmură el.

— Da, chiar el, spuse Remy ducîndu-se la fereastră.

Tînărul nici nu terminase bine cînd, datorită privilegiului pe care-l au prinţii de a intra fără să fie anunţaţi, ducele intră în cameră.

Monsoreau stătea la pîndă; el văzu că cea dintîi aruncătură de ochi a lui François fusese pentru Diana. În curînd galanteriile nesecate ale ducelui îl luminară încă şi mai mult; el îi aducea Dianei una din acele rare bijuterii, cum făceau trei sau patru în viaţa lor acei răbdători şi mărinimoşi artişti care ilustrară un timp în care, cu toată această încetineală în a le produce, capodoperele erau mai alese decît astăzi.

Era un măreţ pumnal cu mînerul de aur cizelat; acest mîner era o sticluţă; pe lamă alerga o întreagă vînătoare dăltuită cu măiestrie: cîini, cai, vînători, vînat, copaci şi cer, se confundau aici într-un amestec armonios care silea privirea să rămînă multă vreme aţintită asupra acestei lame de azur şi de aur.

— Să vedem, spuse Monsoreau, care se temea să nu fie ascuns vreun bilet în mîner.

Prinţul i-o luă înainte, temerile despărţindu-l în două părţi.

— Dumitale, care eşti vînător, lama, spuse el; contesei, teaca.

— Bună ziua, Bussy, iată-te deci prieten intim al contelui, acum?

Diana roşi.

Bussy, dimpotrivă, rămase destul de stăpîn pe sine.

— Monseniore, spuse el, uitaţi că însuşi Alteţa Voastră m-a însărcinat azi dimineaţă să vin pentru a vedea ce mai face domnul de Monsoreau. Am ascultat, ca totdeauna, din poruncile Alteţei Voastre.

— Aşa e, spuse ducele.

Apoi se duse să se aşeze alături de Diana şi îi vorbi în şoaptă.

Apoi după o clipă:

— Conte, spuse el, este îngrozitor de cald în această cameră de bolnav. O văd pe contesă că se înăbuşe şi am să-i ofer braţul pentru a ne plimba puţin prin grădină.

Soţul şi amantul schimbară o privire mîniată.

Diana, invitată să coboare, se ridică şi apucă braţul prinţului.

— Dă-mi braţul, îi spuse Monsoreau lui Bussy.

Şi Monsoreau coborî în urma soţiei sale.

— Ah! ah! spuse ducele, se pare că îţi merge destul de bine?

— Da, Monseniore, şi nădăjduiesc că voi fi în curînd în stare să o pot însoţi pe doamna de Monsoreau pretutindeni unde va merge.

— Bine! însă deocamdată nu trebuie să te oboseşti.

Chiar Monsoreau simţea cît era de adevărată recomandaţia din vedere.

— Ascultă, conte, îi spuse el lui Bussy, dacă ai fi atît de drăguţ, ai însoţi-o pe doamna de Monsoreau pînă la căsuţa mea de lîngă Bastilia; prefer s-o am acolo decît aici. Smulsă la Meridor din ghiarele acestui vultur, nu o voi lăsa să o sfişie la Paris.

— Nu, domnule, spuse Remy stăpînului său, nu, nu puteţi primi.

— Şi pentru ce? întrebă Bussy.

— Pentru că dumneavoastră sînteţi al domnului de Anjou, iar domnul de Anjou nu v-ar ierta de a-l fi ajutat pe conte să-i joace o asemenea festă.

— Puţin îmi pasă! era să strige aprigul tînăr, cînd o aruncătură de ochi din partea lui Remy îi arătă că trebuia să tacă.

Monsoreau se gîndea.

— Remy are dreptate, spuse el, nu de la dumneata

trebuie să cer un asemenea serviciu; mă voi duce chiar eu s-o conduc, căci de mînie sau de poimîine voi fi în măsură să locuiesc în casa aceea.

— Nebunie, spuse Bussy, dar îţi vei pierde funcţia.

— Se poate, spuse contele, însă îmi voi păstra soţia.

Şi el însoţi aceste cuvinte, cu o încruntătură din sprîncene care îl făcu pe Bussy să suspine.

Într-adevăr, chiar în seara aceea, contele o conduse pe soţia sa în casa din strada Tournelles, binecunoscută cititorilor noştri.

Remy îl ajută pe convalescent să se instaleze acolo.

Apoi, cum era un om pe al cărui devotament te puteai bizui, deoarece înţelese că, în această casă strîmtă, Bussy ar avea mare nevoie de el pentru a-i servi dragostea ameninţată, el se apropie din nou de Gertruda, care începu prin a-l bate şi sfîrşi prin a-l ierta.

Diana îşi reluă camera ei, aşezată spre stradă, acea cameră cu faţadă şi cu patul de damasc alb şi auriu.

Numai un coridor despărţea această cameră de aceea a contelui de Monsoreau.

Bussy îşi smulgea părul din cap.

Saint-Luc pretindea că scările de frînghie ajungînd la cea mai desăvîrşită perfecţie, ele puteau de minune să înlocuiască scările obişnuite.

Monsoreau îşi freca mîinile gîndindu-se la ciuda domnului duce de Anjou.

CAPITOLUL XXXI
O vizită la casa de lîngă palatul Tournelles

Supraexcitarea ţine loc la unii oameni pasiunii reale, după cum foamea dă lupului şi hienei o aparenţă de curaj.

Tocmai sub impresia unui sentiment asemănător, domnul de Anjou, a cărui ciudă nu se poate descrie atunci cînd nu o mai găsi pe Diana la Meridor, se înapoiase la Paris; la rîndul său el era aproape îngrăgostit de această femeie şi aceasta tocmai pentru că îi era răpită.

Rezulta de aici, că mînia lui pentru Monsoreau, mînie care încolţise din ziua în care aflase că Monsoreau îl trăda, rezulta de aici, zic, că mînia lui se schimbase într-un fel de furie, cu atît mai primejdioasă cu cît făcînd încă o dată experienţa cu caracterul contelui, voia să se ţină gata să lovească fără să se dea de gol.

Pe de altă parte, el nu renunţase la speranţele sale politice, ci dimpotrivă; şi văzînd cîtă importanţă se dă, începuse să devină îngîmfat. Abia înapoiat la Paris, îşi începuse din nou uneltirile-i ascunse.

Momentul era favorabil: un mare număr din acei conspiratori şovăitori, care sînt devotaţi succesului, liniştiţi de triumful pe care lăcomia regelui şi viclenia Caterinei îl dăduseră Angevinilor, se îngrămădeau în jurul ducelui de Anjou, legînd prin fire nevăzute, însă puternice, cauza prinţului de aceea a Guisilor care rămîneau prevăzători în umbră şi care păstrau o tăcere de care Chicot era foarte alarmat.

De altfel, ducele nu mai făcea nici o destăinuire politică lui Bussy; o făţărnicie prietenoasă, atîta tot. Prinţul era neliniştit văzînd pe acest tînăr la Monsoreau şi privea cu ură încrederea pe care Monsoreau, de obicei aşa de bănuitor, o avea pentru el.

De asemenea, se înspăimînta de veselia pe care o împrăştia înfăţişarea Dianei, de frăgezimea culorilor care o făceau atît de dorită, din adorabilă cum era.

Prinţul ştia că florile nu se colorează şi nu se parfumează decît la soare, iar femeile la dragoste. Diana era în mod vădit fericită şi, pentru prinţ, totdeauna răuvoitor şi îngrijat, fericirea altuia părea o duşmănie.

Prinţul prin naştere, devenit puternic pe căi întunecate şi lipsite de cinste; hotărî să se servească de forţă fie pentru iubirile sale, fie pentru răzbunări, de cînd prin forţă îi reuşiseră toate; bine sfătuit de Aurilly, ducele gîndi că ar fi prea ruşinos pentru el să fie oprit astfel în dorinţele sale de piedici atît de caraghioase, cum sînt gelozia unui bărbat şi capriciul unei femei.

Într-o zi, cînd dormi rău şi cînd se gîndise noaptea să dea frîu liber viselor rele, pe care le ai cînd dormi într-un somn zbuciumat. Îşi dădu seama că ajunsese la capătul dorinţelor şi porunci să i se pregătească echipajul pentru a merge să-l vadă pe Monsoreau.

Monsoreau, după cum ştim, plecase la casa lui de lîngă Tournelles.

La această veste, prinţul zîmbi. Era aceeaşi comedie de la Meridor.

Se interesă, însă numai de formă, de locul unde era situată această casă; i se răspunse că era în strada Sfîntul Anton, întorcîndu-se spre Bussy care îl însoţea:

— Dacă este la Tournelles, spuse el, să mergem la Tournelles.

Suita porni la drum şi deodată zgomotul făcut de cei doisprezece şi patru de nobili care formau de obicei escorta prinţului şi care aveau fiecare cîte doi lachei şi trei cai, cuprinde întreg cartierul.

Prinţul cunoştea bine casa şi intrările; Bussy nu le cunoştea mai puţin bine decît el.

Se opriră amîndoi în faţa porţii. Pătrunseră în alee şi urcară împreună; cu deosebire că prinţul intră în apartament, iar Bussy rămase pe coridor.

Din acest aranjament rezultă că prinţul, care părea privilegiat, nu-l văzu decît pe Monsoreau, care-l primi culcat pe un divan, pe cînd Bussy fu primit de braţele Dianei care îl strînse cu dragoste, în vreme ce Gertruda stătea la pîndă.

Monsoreau, din palid cum era, se făcu vînăt la vederea

prinţului. Era îngrozitorul lui coşmar.

— Monseniorul! spuse el tremurînd de ciudă; Monseniorul în această modestă căsuţă! Cu adevărat, e prea multă cinste pentru un prieten.

Ironia era limpede, căci contele abia se putea stăpîni. Cu toate acestea, prinţul nu păru că o băgă în seamă şi se apropie zîmbind de covalescent:

— Peste tot unde se află un prieten suferind, spuse el, mă duc să mă interesez de soarta lui.

— Într-adevăr, prinţul meu, Alteţa Voastră a rostit cuvîntul prieten, cred.

— L-am rostit, dragul meu conte; ce mai faci?

— Mult mai bine, Monseniore; mă scol, umblu, mă întorc şi nădăjduiesc că în opt zile voi fi vindecat.

— Ţi-a prescris doctorul aerul Bastiliei? întrebă prinţul cu glasul cel mai nevinovat din lume.

— Da, Monseniore.

— Nu te simţeai bine în strada Petits-Pères?

— Nu, Monseniore, trebuia să primesc prea multă lume şi această lume aducea prea mult zgomot.

Contele rosti aceste cuvinte cu un ton hotărît care nu-i scăpă prinţului; şi cu toate acestea, prinţul păru că nu dă atenţie.

— Dar, aici nu ai grădină, mi se pare, spuse el.

— Grădina mă indispune, Monseniore, răspunse Monsoreau.

— Dar unde te plimbi, dragul meu?

— Tocmai, Monseniore, că nu mă plimb.

Prinţul îşi muşcă buzele şi se răsuci în scaun.

— Ştii, conte, spuse el după o clipă de tăcere, mulţi cer funcţia de şef al vînzătoarei.

— Ei, şi sub ce pretext, Monseniore?

— Mulţi pretind că ai murit.

— O! Monseniore, sînt sigur că Alteţa Voastră răspunde că nu am murit.

Monsoreau îşi muşcă buzele la rîndu-i.

— Ce voiţi, Monseniore? spuse el, îmi voi pierde serviciul.

— Adevărat?

— Da, sînt lucruri pe care le prefer serviciului.

— Ah! făcu prinţul, pari foarte dezinteresat.

— Aşa sînt făcut eu, Monseniore.

— În cazul acesta, de vreme ce aşa eşti făcut, nu eşti de părere să afle şi regele acest lucru?

— Cine i-l va spune?

— Drace! dacă mă va întreba, va trebui să-i repet convorbirea noastră.

— Pe legea mea, Monseniore, dacă i s-ar repeta regelui tot ceea ce se spune la Paris, Maiestăţii Sale nu i-ar mai ajunge cele două urechi.

— Ce se spune oare la Paris, domnule? spune prinţul întorcîndu-se spre conte cu atîta repeziciune ca şi cînd l-ar fi muşcat un şarpe.

Monsoreau văzu că, încetul cu încetul discuţia luase o întorsătură prea serioasă pentru un convalescent care nu avea libertatea să acţioneze; el îşi înăbuşi mînia care îi clocotea în fundul sufletului şi, luînd o înfăţişare nepăsătoare:

— Ce ştiu eu, un biet paralitic? spuse el. Întîmplările trec şi eu abia le zăresc umbra. Dacă regele e supărat că-i fac aşa de prost serviciul, nu are dreptate.

— Cum adică?

— Fără îndoială, accidentul meu...

— Ei bine!

— Vine puţin din vina sa.

— Explică-te.

— Drace! domnul de Saint-Luc care mi-a dat această lovitură de spadă, nu este el cel mai bun prieten al regelui? Regele este acela care i-a arătat măiastra lovitură datorită căreia mi-a spintecat pieptul, şi nimic nu dovedeşte că nu ar fi chiar regele acela care l-a trimis.

Ducele de Anjou făcu aproape un semn de

încuviinţare.

— Ai dreptate, spuse el, dar în sfîrşit, regele e rege.

— Pînă cînd nu va mai fi, nu-i aşa? spuse Monsoreau.

Ducele tresări.

— Dar, întrebă el, doamna de Monsoreau nu locuieşte aici?

— Monseniore, este bolnavă deocamdată, altfel ar fi venit să vă prezinte umilele sale omagii.

— Bolnavă! Biata femeie!

— Da, Monseniore.

— Pricina e durerea de a te fi văzut că suferi?

— În primul rînd; apoi oboseala acestei mutări.

— Să nădăjduim că indispoziţia îi va fi de scurtă durată. Ai un doctor destul de priceput.

Şi se sculă de pe scaun.

— Este adevărat, spuse Monsoreau, că Remy m-a îngrijit foarte bine.

— Dar e doctorul lui Bussy acela pe care mi l-ai numit!

— Contele mi l-a dat într-adevăr, Monsoniore.

— Eşti aşadar atît de bun prieten cu Bussy?

— Îmi este cel mai bun, pot spune chiar, este singurul meu prieten, răspunse rece Monsoreau.

— Adio, conte! spuse ducele ridicînd perdeaua de damasc de la uşă.

În acel moment, după ce căzu perdeaua în urma sa, i se păru că vede cuta unei rochii dispărînd în camera vecină, iar Bussy veni la locul lui în mijlocul coridorului.

Bănuiala ducelui crescu.

— Plecăm, îi spuse el lui Bussy.

Acesta, fără să răspundă, coborî imediat să dea ordin de pregătirea escortei, poate şi pentru a-şi ascunde emoţia de prinţ.

Ducele, rămas singur în sală, încercă să pătrundă în coridorul unde văzuse dispărînd rochia de mătase.

Dar, întorcîndu-se, îl văzu pe Monsoreau care îl urmărea stînd în picioare, galben şi rezemat de pervazul

uşii.

— Alteţa Voastră a greşit drumul, spuse cu răceală contele.

— Într-adevăr, bîlbîi ducele, mulţumesc.

Şi coborî cu mînia în suflet.

În timpul drumului, care era destul de lung, el şi Bussy nu schimbară nici un cuvînt.

Bussy îl părăsi pe duce la poarta palatului său.

După ce ducele intrase şi rămase singur în cabinetul său, d'Aurilly se strecură nevăzut.

— Ei bine! spuse ducele zărindu-l, am fost jicnit de soţ.

— Poate şi de amant, Monseniore, spuse cîntăreţul.

— Ce tot spui?

— Adevărul, Alteţă.

— Termină, atunci.

— Ascultaţi, Monseniore, cred că mă veţi ierta, căci nu am făcut-o decît în interesul Alteţei Voastre.

— Urmează, ne-am înţeles, te-am şi iertat.

— Ei bine! am pîndit după un hangar din curte în vreme ce dumneavoastră eraţi sus.

— Ah! ah! şi ai văzut?

— Am văzut apărînd o rochie de femeie şi am văzut-o pe femeia aceea aplecîndu-se, am văzut două braţe legîndu-se în jurul gîtului său şi, deoarece urechea mea este obişnuită, am auzit foarte lămurit zgomotul unui lung şi drăgăstos sărut.

— Dar cine era bărbatul? întrebă ducele. L-ai recunoscut şi pe el?

— Nu am putut recunoaşte braţele, mînuşile nu au faţă.

— Da, dar se pot recunoaşte uneori şi mînuşile.

— În adevăr, mi s-a părut... spuse d'Aurilly.

— Că le recunoşti, nu-i aşa? Haide, spune.

— Dar nu e decît o presupunere.

— Nu are importanţă, spune-o totuşi.

— Ei bine! Monseniore, mi s-a părut că sînt mînuşile

domnului de Bussy.

— Mînuşi de bivol brodate cu aur, nu-i aşa? strigă ducele din ochii căruia dispăru numaidecît norul care acoperea adevărul.

— Ah! Bussy; da, Bussy! e Bussy, strigă iarăşi ducele; orb ce am fost, sau mai degrabă, nu, nu am fost orb; numai, nu puteam să cred în atîta îndrăzneală.

— Fiţi atent, spuse d'Aurilly, mi se pare că Alteţea Voastră vorbeşte prea tare.

— Bussy! repetă încă odată ducele, amintindu-şi miile de împrejurări care trecuseră neobservate şi care acum apăreau lămurite în faţa ochilor săi.

— Cu toate astea, Monseniore, nu trebuie să credeţi cu atîta uşurinţă; nu se putea să fie ascuns un bărbat în camera doamnei de Monsoreau?

— Da, fără îndoială; dar Bussy, Bussy care se află pe sală, l-ar fi văzut pe acest bărbat.

— E adevărat, Monseniore.

— Şi apoi, mînuşile, mînuşile.

— Şi aceasta este adevărat; şi apoi, afară de zgomotul sărutului, am mai auzit...

— Ce?

— Trei cuvinte.

— Care?

— Iată-le: —Pe mîine seară.

— Astfel că dacă am voi, Monseniore, să reîncepem acel exerciţiu pe care-l făceam altădată, ei bine! vom fi siguri.

— D'Aurilly, vom reîncepe mîine seară.

— Alteţa Voastră ştie că sînt la poruncile sale.

— Bine. Ah! Bussy, repetă ducele între dinţi; Bussy trădătorul stăpînului său! Bussy, spaima tuturor! Bussy, omul cinstit... Bussy, care nu voia ca eu să fiu regele Franţei!

Şi ducele, zîmbind cu o bucurie drăcească, îl îndepărtă pe d'Aurilly ca să se gîndească în voie.

CAPITOLUL XXXII
Pînditorii

D'Aurilly şi ducele de Anjou se ţinură de cuvînt: ducele îl reţinu pe Bussy atît cît putut mai mult în timpul zilei alături de el, pentru a nu-i scăpa nici una din mişcările acestuia.

Bussy nu cerea mai mult decît ca în timpul zilei să facă curte prinţului; numai astfel, putea să-şi aibă seara liberă.

Aceasta era metoda lui şi o practica fără vreun gînd ascuns.

La orele zece seara, se înfăşură în manta, şi, cu scara de frînghie sub braţ, se îndreptă spre Bastilia.

Ducele, care nu ştia că Bussy avea o scară în anticamera sa, care nu credea că se poate merge astfel singur pe străzile Parisului, care era sigur că Bussy va trece pe la locuinţa sa pentru a-şi lua un cal şi un servitor, pierdu zece minute cu pregătirile.

În timpul acestor zece minute, Bussy, sprinten şi îndrăgostit, făcuse trei sferturi din drum.

Bussy fu norocos cum sînt oamenii îndrăgostiţi; nu întîlni pe nimeni pe drum şi, apropiindu-se, văzu lumini la ferestre. Acesta era semnul stabilit între el şi Diana. Aruncă scara pe balcon. Această scară avînd şase cîrlige aşezate în sens invers, se agăţa totdeauna de ceva.

La zgomotul făcut, Diana stinse lumina şi deschise fereastra pentru a lega mai bine scara.

Totul se termină într-o clipă.

Diana îşi aruncă ochii peste tot locul; răscoli cu privirea toate ascunzişurile.

Locul părea gol.

Atunci ea făcu semn lui Bussy că putea să urce.

Bussy, la acest semn, urcă treptele două cîte două;

erau zece: îi trebuiră cinci paşi, adică cinci secunde.

Acest moment era fericit ales căci în vreme ce Bussy urca pe fereastră, domnul de Monsoreau, după ce ascultase răbdător timp de cinci minute la uşa soţiei sale, cobora cu multă greutate scara, sprijinit de braţul unui servitor credincios, care îl înlocuia pe Remy totdeauna cînd nu era nevoie nici de aparate, nici de medicamente.

Această îndoită manevră, care s-ar fi zis că este combinată de un priceput strateg, se execută în aşa fel, încît Monsoreau deschidea uşa de la stradă, tocmai în clipa cînd Bussy trăgea scara de frînghie şi Diana închidea fereastra.

Monsoreau se găsi în stradă; dar, cum am spus, strada era pustie şi contele nu văzu nimic.

— Poate ai fost rău informat? întrebă Monsoreau pe servitorul său.

— Nu, Monseniore, răspunse acesta. Am părăsit palatul Anjou şi grăjdarul, care e unul din prietenii mei, mi-a spus precis că Monseniorul poruncise doi cai pentru astă-seară. Acum, Monseniore, nu ştiu dacă se ducea în altă parte sau aici.

— Unde vrei să se ducă? spuse Monsoreau cu un aer posomorît.

Contele era ca toţi geloşii, care nu cred că restul lumii poate să mai fie preocupat şi de altceva decît de dorinţa de a-i chinui.

Se uită a doua oară în jurul lui.

— Poate că ar fi fost mai bine să stau în camera Dianei, murmură el. Dar poate că îşi au semnele lor prin care se înţeleg. L-ar preveni de prezenţa mea şi eu nu aş afla nimic. Mai bine este să pîndim afară, astfel după cum am vorbit. Să vedem, condu-mă în acea ascunzătoare de unde pretinzi că putem vedea totul.

— Veniţi, Monseniore, spuse valetul.

Monsoreau înaintă, cînd ţinîndu-se de braţul

servitorului, cînd sprijinindu-se de zid.

În adevăr, la douăzeci sau douăzeci şi cinci de paşi de poartă, înspre Bastilia, se găsea o grămadă mare de pietre rămasă din casele dărîmate şi care serveau drept fortificaţii copiilor din cartier, cînd se jucau de-a războiul, rămas popular, dintre Armagnaci şi Burgundezi.

În mijlocul acestei grămezi de pietre, servitorul făcuse un fel de adăpost în care puteau uşor să încapă şi să se ascundă.

El întinse o manta peste aceste pietre şi Monsoreau se aşeză deasupra.

Servitorul se aşeză la picioarele contelui.

Pentru orice eventualitate, avea o puşcă încărcată lîngă ei.

Servitorul voi să aprindă fitilul armei; însă Monsoreau îl opri.

— Este un vînat regal acela pe care-l pîndim şi există pedeapsa cu spînzurătoarea pentru oricine ridică arma asupra lui.

Şi ochii săi, arzători ca aceia ai unui lup ascuns în vecinătatea unei stîne, se plimbau de la fereastra Dianei în adîncimile mahalalei şi din adîncimile mahalalei în străzile din jur, căci dorea să surprindă şi se temea să nu fie surprins.

Monsoreau abia se ascunsese acolo de zece minute cînd doi cai apărură la cotitura străzii Sfintului Anton.

Servitorul nu vorbi; dar întinse mîna în direcţia celor doi cai.

— Da, spuse Monsoreau, văd.

Cei doi călăreţi descălecară în colţul palatului Tournelles unde îşi legară caii de belciugele de fier bătute în zid în acest scop.

— Alteţă, spuse d'Aurilly, cred că sosim prea tîrziu; poate că el a plecat direct de la palatul vostru; şi avînd zece minute înaintea Alteţei Voastre, a intrat.

— Fie, spuse prinţul, dar dacă nu l-am văzut intrînd, îl

vom vedea ieşind.

— Da, dar cînd? întrebă d'Aurilly.

— Cînd vom voi, spuse prinţul.

— E prea multă curiozitate că vă întreb, cum socotiţi să procedaţi, Monseniore?

— Nimic mai uşor. Nu avem decît să batem la poartă, unul din noi, adică tu, de pildă, sub motivul că vii să afli veşti despre domnul de Monsoreau. Toţi îndrăgostiţii se sperie de zgomot. Atunci, tu odată intrat în casă, el va sări pe fereastră şi eu, care voi rămîne afară, îl voi vedea plecînd.

— Şi Monsoreau?

— Ce dracu' vrei să spună? E prietenul meu, sînt neliniştit, vreau să aflu veşti, fiindcă nu mi-a plăcut înfăţişarea lui din timpul zilei; nimic mai simplu.

— Nici nu se poate mai ingenios, Monseniore, spuse d'Aurilly.

— Auzi ce spun? îl întrebă Monsoreau pe servitorul său.

— Nu, Monseniore; dar deoarece continuă să vorbească, trebuie să-i auzim, pentru că se îndreaptă spre noi.

— Monseniore, spuse d'Aurilly, iată o grămadă de pietre care e făcută pentru a ascunde pe Alteţa Voastră.

— Da; dar aşteaptă, poate vom găsi mijlocul să privim printre cutele perdelelor.

În adevăr, după cum am spus, Diana aprinsese din nou lampa sau o apropiase, căci o lumină slabă se strecura în afară. Ducele şi d'Aurilly se învîrtiră timp de zece minute, numai ca să găsească un punct pe unde privirile lor să poată pătrunde în interiorul camerei.

În timpul acestor preumblări, Monsoreau fierbea de nerăbdare şi îşi oprea adesea mîna pe ţeava puştii, mai puţin rece decît mîna lui.

— O! voi putea suferi aceasta? murmură el; voi înghiţi şi această insultă? Nu, nu; cu atît mai rău, răbdarea mea

a ajuns la capăt. Drace! să nu poţi nici dormi, nici veghea, nici chiar să suferi liniştit, pentru că o poftă ruşinoasă şi-a făcut loc în creierul trîndav al acestui prinţ mizerabil! Nu, eu nu sînt servitor linguşitor, eu sînt contele de Monsoreau, şi dacă vine din partea aceasta, îi zbor creierii, pe onoarea mea. Aprinde fitilul, aprinde-l René.

Chiar în acel moment, prinţul văzînd că era cu neputinţă ca privirile să-i pătrundă prin perdea, revenise la planul lui şi se pregătea să se ascundă după poartă, în timp ce d'Aurilly se ducea să bată la poartă, cînd, imediat, uitînd distanţa care era între el şi prinţ, d'Aurilly puse repede mîna pe braţul ducelui de Anjou:

— Ei bine! domnule, întrebă prinţul mirat, ce este?

— Veniţi, Monseniore, veniţi, spuse d'Aurilly.

— Dar pentru ce?

— Nu vedeţi nimic lucind la stînga? Veniţi Monseniore, veniţi.

— În adevăr, văd ca o scînteie în mijlocul acelor pietre.

— E fitilul unei flinte sau a unei archebuze, Monseniore.

— Ah! ah! făcu ducele, şi cine dracu' poate fi ascuns acolo?

— Vreun prieten sau vreun servitor al lui Bussy. Să ne depărtăm, să ocolim odată şi să ne înapoiem pe partea cealaltă. Seritorul va da alarma şi noi îl vom vedea pe Bussy coborînd pe fereastră.

— În adevăr, ai dreptate, spuse ducele; vino.

Amîndoi străbătură strada pentru a ajunge în piaţa unde îşi legaseră caii.

— Pleacă, spuse servitorul.

— Da, spuse Monsoreau. I-ai reunoscut?

— Dar mi se pare că au fost prinţul şi d'Aurilly.

— Chiar aşa. Însă adineauri aş fi fost şi mai sigur încă.

— Ce vrea să facă Monseniorul?

— Vino!

În timpul acesta, ducele şi d'Aurilly ocoleau strada Sfînta Ecaterina cu gîndul de a o lua de-a lungul grădinilor şi să se înapoieze prin bulevardul Bastiliei.

Monsoreau intra şi poruncea să i se pregătească litiera.

Ceea ce prevăzuse ducele, se întîmplă.

La zgomotul pe care-l făcu Monsoreau, Bussy se alarmă; lumina se stinse din nou, fereastra se deschise, scara de frînghie fu fixată şi Bussy, spre marea lui părere de rău, fu silit să fugă întocmai ca Romeo, însă fără să fi văzut, ca Romeo, primele raze ale zilei şi fără să fi auzit cîntecul ciocîrliei.

În clipa cînd punea piciorul pe pămînt şi cînd Diana îi arunca scara, ducele şi d'Aurilly apăreau din dreptul Bastiliei.

Ei văzură în dreptul şi dedesubtul ferestrei frumoasei Diana o umbră atîrnată între cer şi pămînt; dar această umbră dispăru aproape numaidecît la colţul străzii Sfîntul Pavel.

— Domnule, spunea servitorul, avem să trezim toată casa.

— Ce are a face? răspundea Monsoreau furios; eu sînt stăpînul aci, mi se pare că am tot dreptul să fac la mine ce voia să facă domnul duce de Anjou.

Litiera era gata. Monsoreau trimise să caute pe doi din oamenii săi care locuiau în strada Tournelles şi cînd aceşti oameni,care aveau obiceiul să-l însoţească de cînd cu rana sa, sosiră şi luară loc la cele două portiere, litiera plecă în trapul celor doi cai viguroşi, şi în mai puţin de un sfert de oră ajunse la poarta palatului Anjou.

Ducele şi d'Aurilly se înapoiaseră doar de cîteva minute încît caii lor nici nu erau încă deshămaţi.

Monsoreau, care avea intrare liberă la prinţ, apăru în prag tocmai în clipa cînd acesta, după ce îşi aruncase pălăria pe un fotoliu, întindea cizmele unui servitor.

În timpul acesta un valet, care i-o luase înainte cu

cîţiva paşi, anunţă pe domnul şef al vînătorii.

Trăznetul dacă ar fi spart geamurile de la camera prinţului nu l-ar fi uimit pe acesta mai mult ca anunţarea pe care o auzise.

— Domnul de Monsoreau! strigă el cu o nelinişte care se vedea în acelaşi timp după paloarea şi după emoţia din glas.

— Da, Monseniore, chiar eu, spuse contele înăbuşindu-şi, sau, mai degrabă, încercînd să-şi înăbuşe sîngele care îi clocotea în vine.

Sforţarea pe care o făcu asupra lui fu atît de puternică, încît domnul de Monsoreau simţi cum îl lasă picioarele şi căzu pe un scaun aşezat la intrarea camerei.

— Dar, spuse ducele, ai să te ucizi, dragul meu prieten, şi, chiar în clipa de faţă, eşti atît de palid încît pari gata să leşini.

— O! ba nu, Monseniore, pentru că am să spun lucruri prea importante Alteţei Voastre. Poate voi leşina după aceea, se prea poate.

— Să vedem, vorbeşte, dragă conte, spuse François cu totul tulburat.

— Dar nu faţă de aceşti oameni, îmi închipui, răspunse Monsoreau.

Ducele îi concedie pe toţi, chiar şi pe d'Aurilly. Cei doi rămaseră singuri.

— Alteţa Voastră vine acum acasă? întrebă Monsoreau.

— După cum vezi, conte.

— E foarte neprevăzător pentru Alteţa Voastră să meargă astfel noaptea pe străzi.

— Cine îţi spune că am fost pe străzi?

— Drace! Praful acesta care vă acoperă hainele, Monsenioare...

— Domnule de Monsoreau, spuse prinţul cu un accent de care nu te puteai înşela, te ocupi şi de altă meserie afară de aceea de şef al vînătorii?

— Meseria de spion? Da, Monseniore. Toată lumea spionează astăzi; mai mult sau mai puţin, fac şi eu ca şi ceilalţi .

— Şi ce cîştigi din meseria aceasta, domnule?

— Ştiu tot ce se petrece.

— Curios, făcu prinţul, apropiindu-se de clopoţelul său ca să poată chema la nevoie.

— Foarte curios, spuse Monsoreau.

— Atunci, spune-mi ce ai de spus.

— Pentru aceasta am venit.

— Îmi dai voie să stau?

— Fără ironie, Monseniore, împotriva unui umil şi credincios prieten ca mine, care vine la ora aceasta şi în halul meu decît ca să vă aducă un serviciu important. Dacă m-am aşezat, Monseniore, este, pe onoarea mea, că nu pot să stau în picioare.

— Un serviciu, reluă ducele, un serviciu?

— Da.

— Vorbeşte atunci.

— Monseniore, viu la Alteţa Voastră din partea unui puternic prinţ.

— Din partea regelui?

— Nu, Monseniore, din partea monseniorului duce de Guise.

— Ah! spuse prinţul, din partea ducelui de Guise; atunci e altceva. Apropie-te şi vorbeşte încet.

CAPITOLUL XXXIII
Cum semnă ducele de Anjou şi cum, după ce semnă, vorbi

Se făcu o clipă de tăcere între ducele de Anjou şi Monsoreau. Apoi rupînd cel dintîi această tăcere:

— Ei bine! domnule conte, întrebă ducele, ce ai să-mi

spui din partea domnilor de Guise?

— Multe, Monseniore.

— Nu cumva ţi-au scris?

— O! nu; domnii de Guise nu mai scriu de cînd cu ciudata dispariţie a maestrului Nicolae David.

— Atunci, ai fost oare la armată?

— Nu, Monseniore; ei sînt aceia care au venit la Paris.

— Domnii de Guise sînt la Paris! strigă ducele.

— Da, Monseniore.

— Şi eu nu i-am văzut!

— Sînt prea prevăzători pentru a se expune şi pentru a expune în acelaşi timp pe Alteţa Voastră.

— Şi nu am fost înştiinţat?

— Ba da, Monseniore, pentru că vă înştiinţez eu.

— Dar ce au venit să facă aci?

— Dar vin, Monseniore, la întîlnirea pe care le-aţi dat-o.

— Eu! le-am dat întîlnire?

— Fără îndoială, chiar în ziua cînd Alteţa Voastră a fost arestată, a primit o scrisoare de la domnii de Guise, la care le-a răspuns verbal, chiar prin mine, că nu aveau decît să se găsească la Paris între 31 mai şi 2 iunie. Sîntem în 31 mai; dacă i-aţi uitat pe domnii de Guise, domnii de Guise după cum vedeţi, nu v-au uitat, Monseniore.

François se îngălbeni.

Se petrecuseră atîtea evenimente din ziua aceea, încît el uitase acea întîlnire, oricît de importantă ar fi fost.

— E adevărat, spuse el; dar legăturile care existau pe vremea aceea între domnii de Guise şi mine nu mai există.

— Dacă e aşa, Monseniore, spuse contele, veţi face bine să-i înştiinţaţi, căci mi se pare că ei socotesc lucrurile cu totul altfel.

— Cum aşa?

— Da, poate că vă credeţi dezlegat faţă de ei,

Monseniore; dar ei continuă să se creadă legaţi faţă de dumneavoastră.

— Capcană, dragul meu conte, momeală în care un om ca mine nu se lasă prins de două ori.

— Şi unde aţi fost prins? La Luvru, la naiba? Oare din greşeala domnilor de Guise?

— Nu zic, murmură ducele, nu zic; numai, zic că nu au ajutat cu nimic la fuga mea.

— Ar fi fost greu, avînd în vedere că şi ei fugeau.

— E adevărat, murmură ducele.

— Dar, dumneavoastră odată ajuns la Anjou, nu am fost însărcinat să vă spun din partea lor că puteţi să vă bizuiţi şi mai departe pe ei după cum ei puteau să se bizuie pe dumneavoastră, şi că, în ziua cînd veţi merge spre Paris vor merge şi ei, de partea lor.

— Şi aceasta e adevărat, spuse ducele; însă nu am mers spre Paris.

— Ba da, Monseniore, pentru că vă aflaţi în el.

— Da; însă mă aflu la Paris ca aliat al fratelui meu.

— Monseniorul îmi va îngădui să-i spun că este mai mult decît aliatul Guisilor.

— Ce sînt atunci?

— Monseniorul este complicele lor.

Ducele de Anjou îşi muşcă buzele.

— Şi spui că te-au însărcinat să-mi anunţi sosirea lor?

— Da, Alteţă, mi-au făcut această cinste.

— Dar nu ţi-au comunicat motivele înapoierii lor?

— Mi-au comunicat totul; motive şi planuri, Monseniore, ştiindu-mă omul de încredere al Alteţei Voastre.

— Au planuri? Care?

— Aceleaşi, mereu.

— Şi le cred practicabile?

— Le ţin ca atare.

— Şi aceste planuri au mereu aceeaşi ţintă?...

Ducele se opri, neîndrăznind să rostească cuvintele

care trebuiau să urmeze în mod natural acelora pe care le spusese. Monsoreau tremină gîndul ducelui.

— Ţinta de a vă face regele Franţei, da, Monseniore.

Ducele simţi roşeala bucuriei urcîndu-i-se în obraji.

— Dar, întrebă el, momentul este favorabil?

— Înţelepciunea voastră va hotărî.

— Înţelepciunea mea?

— Da; iată faptele, fapte vizibile, de netăgăduit.

— Să vedem.

— Numirea regelui ca şef al Ligii nu a fost decît o comedie, repede apreciată şi judecată numaidecît. Or, acum reacţiunea se regrupează şi Statul întreg se ridică împotriva tiraniei regelui şi a creaturilor sale. Predicile sînt chemări la arme, bisericile sînt locuri unde regele este blestemat. Armata tremură de nerăbdare, burghezii se asociază la ea, trimişii noştri nu aduc decît semnături şi consimţăminte noi la Ligă; în sfîrşit domnia lui Valois se apropie de termen. Într-o asemenea împrejurare, domnii de Guise au nevoie să aleagă un pretendent serios la tron şi alegerea lor s-a oprit în mod natural asupra dumneavoastră. Acum, renunţaţi la ideile dumneavoastră de altă dată.

Ducele nu răspunse.

— Ei bine! întrebă Monsoreau, ce gîndeşte Monseniorul?

— Drace! răspunse prinţul, gîndesc…

— Monseniorul ştie că poate, cu toată sinceritatea să se explice cu mine.

— Mă gîndesc, spuse ducele, că fratele meu nu are copii: că după el tronul îmi revine mie; că sănătatea lui este şubredă; pentru ce atunci m-aş mişca eu împreună cu toţi oamenii aceia, pentru ce mi-aş compromite numele, demnitatea, dragostea, într-o rivalitate zadarnică, pentru ce în sfîrşit aş lua cu primejdie ceea ce îmi revine fără primejdie?

— Iată tocmai, spuse Monsoreau, unde este greşeala

Alteţei Voastre: tronul fratelui vostru nu vă va reveni decît dacă îl veţi lua. Domnii de Guise nu pot să fie regi, dar nu vor lăsa să domnească decît un rege după gustul lor; regele acesta, pe care trebuie să-l pună în locul regelui care domneşte în prezent, socotiseră că ar fi Alteţa Voastră; dar la refuzul Alteţei Voastre, vă previn, vor căuta un altul.

— Şi pe cine oare! strigă ducele de Anjou încruntînd din sprîncene, cine va îndrăzni oare să se aşeze pe tronul lui Carol cel Mare?

— Un Burbon în locul unui Valois; iată tot Monseniore.

— Regele Navarei? strigă François.

— Pentru ce nu? E tînăr, viteaz, nu are copii, e adevărat; dar e sigur că ar putea să aibă.

— E hughenot.

— El! nu s-a convertit oare în noaptea Sfîntului Bartolomeu?

— Da, însă s-a lepădat apoi.

— Ei! Monseniore, ce a făcut pentru viaţă, va face pentru tron.

— Ei cred oare că îmi voi ceda drepturile fără să le apăr?

— Cred că acest caz este prevăzut.

— Îi voi bate straşnic.

— De! sînt războinici de felul lor.

— Mă voi aşeza în fruntea Ligii.

— Ei au sufletul ei.

— Mă voi uni cu fratele meu.

— Fratele vostru va fi mort.

— Voi chema regii Europei în ajutorul meu.

— Regii Europei vor face bucuros război regilor, dar vor privi de două ori înainte de a face război unui popor.

— Cum, unui popor?

— Negreşit, domnii de Guise sînt hotărîţi la toate, chiar să formeze State, chiar să facă o Republică.

François îşi împreună mîinile într-o nespusă nelinişte.

Monsoreau era grozav cu răspunsurile lui fără replică.

— O republică? murmură el.

— O! Doamne! da, ca în Elveţia, ca în Genua, ca în Veneţia.

— Dar partidul meu nu va îngădui să se facă din Franţa o republică.

— Partidul dumneavoastră? spuse Monsoreau. Ei! Monseniore aţi fost atît de mărinimos, încît, pe cuvîntul meu, partidul dumneavoastră nu se mai compune decît din domnul de Bussy şi din mine.

Ducele nu-şi putu înfrîna un zîmbet sinistru.

— Sînt legat atunci, spuse el.

— Aproape, Monseniore.

— Atunci, ce nevoie au să alerge la mine dacă sînt, după cum spui, lipsit de orice putere?

— Adică, Monseniore, că nu puteţi nimic fără domnii de Guise, dar că puteţi totul cu ei.

— Pot totul cu ei.

— Da, spuneţi un cuvînt şi sînteţi rege.

Ducele se ridică foarte agitat, se plimbă prin cameră, strivind tot ce-i cădea sub mînă: perdele, portiere, feţe de masă; apoi, în sfîrşit, se opri în faţa lui Monsoreau.

— Ai spus adevărat, conte, cînd ai spus că nu mai am decît doi prieteni, pe tine şi pe Bussy.

Şi el rosti aceste cuvinte cu un zîmbet binevoitor pe avusese timpul să-l ia locul furiei de mai înainte.

— Aşadar? făcu Monsoreau cu ochii strălucind de bucurie.

— Aşadar, credinciosule servitor, reluă ducele, vorbeşte, te ascult.

— Îmi porunciţi, Monseniore?

— Da.

— Ei bine! în două cuvinte, Monseniore, iată planul.

Ducele se îngălbeni, dar se opri să asculte. Contele reluă:

— Peste o săptămînă este Ziua Domnului, nu-i

aşa,Monseniore?

— Da.

— Regele, pentru această zi sfîntă, se gîndeşte de multă vreme la o mare procesiune în principalele mînăstiri din Paris.Este obiceiul său de a face în toţi anii asemenea procesiuni în vremea aceasta.Atunci, după cum Alteţa Voastră îşi reaminteşte, regele este fără gardă, sau cel puţin garda rămîne la poartă. Regele se opreşte în faţa fiecărui altar, îngenunchează, spune cinci Pater şi cinci Ave, totul însoţit de şapte psalmi ai Pocăinţei.

— Ştiu toate astea.

— Se va duce la mînăstirea Sfînta Genoveva ca la toate celelalte.

— Fără îndoială.

— Numai că, deoarece un accident se va întîmpla în faţa mînăstirii...

— Un accident?

— Da, un şanţ se va prăbuşi în timpul nopţii.

— Ei bine?

— Altarul nu va putea fi aşezat sub portic, va fi chiar în curte.

— Ascult.

— Aşteptaţi: regele va intra, patru sau cinci persoane vor intra împreună cu el; dar în urma regelui şi acestor patru sau cinci persoane, se vor închide porţile.

— Şi atunci?

— Atunci, reluă Monsoreau, Alteţa Voastră cunoaşte pe călugării care vor face onorurile mînăstirii faţă de Maiestatea Sa.

— Vor fi aceeaşi?

— Care se aflau acolo cînd a fost încoronată Alteţa Voastră, exact.

— Vor îndrăzni să ridice mîinile asupra unsului Domnului?

— O! Pentru a-l tunde, numai atît.

— Vor îndrăzni să facă acest lucru! strigă ducele cu ochii strălucitori de lăcomie; vor atinge capul unui rege?

— O! nu va mai fi rege, atunci.

— Cum aşa?

— Nu aţi auzit vorbindu-se de un călugăr, de un sfînt care face discursuri, aşteptînd ca să facă minuni?

— De fratele Gorenflot?

— Exact.

— Acelaşi care voia să predice Liga cu puşca pe umăr?

— Da, acelaşi.

— Ei bine! regele va fi condus în chilia lui; odată acolo, fratele se însărcinează să-l facă să-şi semneze abdicarea: apoi, după ce va abdica, doamna de Montpensier va intra cu foarfecile în mînă. Foarfecile sînt cumpărate, doamna de Montpensier le poartă atîrnate la brîu. Sînt nişte foarfeci încîntătoare, de aur masiv, şi foarte frumos cizelate: fiecăruia după cum merită.

François rămase tăcut; ochii i se dilataseră ca aceia ai unei pisici care îşi pîndeşte prada în întuneric.

— Înţelegeţi restul, Monseniore, urmă contele. Se anunţă poporului că regele, simţind o sfîntă căinţă de greşelile sale, şi-a exprimat dorinţa de a nu mai ieşi din mînăstire; dacă vreunii se îndoiesc cumva că această chemare este adevărată, domnul duce de Guise are armata, domnul cardinal are Biserica, domnul de Mayenne are burghezia; cu aceste trei puteri la un loc, îl poţi face pe popor să creadă aproape tot ceea ce voieşti.

— Dar voi fi învinuit de violenţă, spuse ducele după o clipă.

— Nu sînteţi obligat să vă găsiţi acolo.

— Voi fi privit ca un uzurpator.

— Monseniorul uită abdicarea.

— Regele va refuza.

— Se pare că fratele Gorenflot nu este numai un om foarte capabil, dar chiar este un om foarte puternic.

— Planul este aşadar stabilit?

— În întregime.

— Şi nu se tem că îi voi denunţa?

— Nu, Monseniore, căci există un alt plan nu mai puţin stabil împotriva dumneavoastră, în cazul cînd veţi trăda.

— Ah! ah! spuse François.

— Da, Monseniore, şi pe acesta nu-l cunosc, mă ştiu prea mult prieten al dumneavoastră pentru a mi-l fi încredinţat. Ştiu că există, atîta tot.

— Atunci, mă predau, conte; ce trebuie să fac?

— Să aprobaţi.

— Ei bine! aprob.

— Da; însă nu e deajuns să-l aprobaţi cu vorba.

— Cum mai trebuie oare să-l aprob?

— În scris.

— Este o nebunie să-şi închipuie cineva că mă voi învoi la aceasta.

— Şi pentru ce?

— Dacă nu va reuşi conspiraţia?

— Tocmai pentru cazul cînd nu ar reuşi conspiraţia se cere semnătura Monseniorului.

— Vor oare să-şi facă un meterez din numele meu?

— Nimic altceva.

— Atunci refuz de o mie de ori.

— Nu mai puteţi!

— Nu mai pot să refuz?

— Nu.

— Eşit nebun?

— A refuza, înseamnă a trăda.

— Cum?

— Pentru că eu nu ceream altceva decît să tac şi numai Alteţa Voastră mi-a poruncit să vorbesc.

— Ei bine! fie; domnii aceia s-o ia cum vor voi, îmi voi alege primejdia, cel puţin.

— Monseniore, băgaţi de seamă să nu alegeţi rău.

— Voi risca, spuse François puţin mişcat, dar încercînd totuşi să-şi păstreze curajul.

— În interesul dumneavoastră, Monseniore, spuse contele, nu vă sfătuiesc s-o faceţi.

— Dar mă compromit semnînd.

— Refuzînd să semnaţi faceţi mai rău: vă asasinaţi!

François se înfioră.

— Vor îndrăzni? spuse el.

— Vor îndrăzni totul, Monseniore. Conspiratorii sînt foarte hotărîţi; trebuie să reuşească cu orice preţ.

Ducele căzu într-o nehotărîre, uşor de înţeles.

— Voi semna, spuse el.

— Cînd?

— Mîine.

— Mîine, nu, Monseniore; dacă semnaţi, trebuie să semnaţi numaidecît.

— Dar trebuie ca domnii de Guise să redacteze angajamentul pe care-l iau faţă de ei.

— Este redactat, Monseniore, îl aduc eu.

Monsoreau scoase o hîrtie din buzunar: era un consimţămînt în întregime la planul pe care-l cunoaştem. Ducele citi de la început pînă la sfîrşit şi, pe măsură ce îl citea, contele putea vedea cum îngălbeneşte; după ce termină, picioarele îl lăsară şi se aşeză sau mai degrabă căzu înaintea mesei.

— Poftiţi, Monseniore, spuse Monsoreau întinzîndu-i tocul.

— Trebuie aşadar să semnez? spuse François sprijinindu-şi mîna pe frunte, căci capul i se învîrtea.

— Trebuie dacă voiţi, nimeni nu vă sileşte.

— Ba da, mă sileşte, deoarece mă ameninţi cu un asasinat.

— Eu nu vă ameninţ, Monseniore, să mă ferească Dumnezeu, vă previn; este cu totul altceva.

— Dă-mi tocul, făcu ducele.

Şi ca şi cînd ar fi făcut o sforţare asupra lui, el luă, sau mai degrabă smulse tocul din mîinile contelui şi semnă.

Monsoreau îl urmărea cu o privire care ardea de ură şi

de speranţă; cînd îl văzu punînd tocul pe hîrtie, fu silit să se sprijine de masă, pupila părînd că i se dilată pe măsură ce mîna ducelui forma literele care îi compuneau numele.

— Ah! spuse el după ce ducele termină.

Şi, apucînd hîrtia cu o mişcare nu mai puţin violentă decît aceea cu care ducele apucase tocul, el o îndoi, o aşeză între cămaşă şi stofa de mătase care înlocuia vesta pe vremea aceea, îşi încheie tunica şi îşi puse mantaua deasupra.

Ducele îl privea cu mirare, neînţelegînd nimic din expresia acelei feţe palide pe care trecea ca un fel de fulger de bucurie sălbatică.

— Şi acum, Monseniore, spuse Monsoreau, fiţi prevăzător.

— Cum aşa? întrebă ducele.

— Da, nu mai alergaţi pe străzi noaptea împreună cu Aurilly, cum aţi făcut mai adineauri.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că aseară, Monseniore, aţi fost s-o urmăriţi cu dragostea dumneavoastră pe o femeie pe care soţul ei o adoră şi de care este gelos pînă acolo încît... pe legea mea, da, încît să ucidă pe oricine s-ar apropia de ea fără voia lui.

— Oare de dumneata şi de soţia dumitale voiai să vorbeşti?

— Da, Monseniore, pentru că aţi ghicit atît de bine de prima dată, nu voi încerca să neg. M-am căsătorit cu Diana de Meridor, ea este a mea şi nimeni nu o va avea, atîta timp cît trăiesc eu cel puţin, nici măcar un prinţ. Şi ascultaţi, Monseniore, pentru ca să fiţi sigur, v-o jur pe numele meu şi pe pumnalul acesta.

Şi puse lama pumnalului aproape de pieptul prinţului care se dădu înapoi.

— Domnule, mă ameninţi, spuse François; palid de mînie şi de furie.

— Nu, prinţul meu, ca şi adineauri, vă previn numai.

— Şi de ce mă previi?

— Că nimeni nu o va avea pe soţia mea!

— Şi eu, prostule ce eşti, strigă Anjou fără să se mai poată stăpîni, îţi răspund că mă previi prea tîrziu şi că cineva o şi are.

Monsoreau scoase un ţipăt de groază înfundîndu-şi amîndouă mîinile în păr.

— Nu sînteţi dumneavoastră, bolborosi el, nu sînteţi dumneavoastră, Monseniore?

Şi braţul său, mereu înarmat, nu avea decît să se întindă pentru a străpunge pieptul prinţului. François se dădu înapoi.

— Eşti nebun, spuse el pregătindu-se să sune din clopoţel.

— Nu, văd limpede, vorbesc adevărat şi aud bine; mi-aţi spus că cineva o are pe soţia mea; mi-aţi spus-o!

— O repet.

— Numiţi persoana şi dovediţi faptul.

— Cine era ascuns la douăzeci de paşi de poarta dumitale, cu o flintă?

— Eu.

— Ei bine! conte, în acest timp...

— În acest timp...

— Un bărbat era la dumneata, sau mai degrabă la soţia dumitale.

— L-aţi văzut intrînd?

— L-am văzut ieşind.

— Pe uşă?

— Pe fereastră.

— L-aţi recunoscut pe bărbatul acela?

— Da, spuse ducele.

— Numiţi-l, strigă Monsoreau, numiţi-l, Monseniore, sau nu mai răspund de nimic.

Ducele îşi trecu mîna peste frunte şi ceva ca un zîmbet îi flutură pe buze.

— Domnule conte, spuse el, pe cuvîntul meu, de prinţ de sînge, pe Dumnezeul şi sufletul meu, înainte de opt zile ţi-l voi numi pe acela care este amantul soţiei dumitale.

— Juraţi? strigă Monsoreau.

— Ţi-o jur.

— Ei bine! Monseniore, în opt zile, spuse contele lovindu-şi pieptul în locul unde se afla hîrtia semnată de prinţ, în opt zile, sau înţelegeţi?...

— Înapoiază-te peste opt zile; iată tot ce am să-ţi spun.

— Cu atît mai bine, spuse Monsoreau, căci în opt zile îmi voi recăpăta puterile, şi cel ce voieşte să se răzbune are nevoie de toate puterile sale.

Şi ieşi făcînd prinţului un semn de adio, care uşor se putea lua drept un gest de ameninţare.

CAPITOLUL XXXIV
O plimbare la Tournelles

În acest timp, puţin cîte puţin, nobilii Angevini se înapoiaseră la Paris.

Ca să spunem că se înapoiau liniştiţi, nu s-ar putea crede. Cunoşteau prea bine pe rege, pe fratele său şi pe mama sa, pentru ca să nădăjduiască că lucrurile s-au petrecut în îmbrăţişări familiare.

Îşi reaminteau mereu acea vînătoare care le fusese făcută de prietenii regelui, şi nu voiau să se hotărască a crede că al lor va fi triumful în timpul acestei ceremonii atît de neplăcute.

Se înapoiau deci sfiicioşi şi intrau în oraş înarmaţi pînă în dinţi, gata să tragă la cel mai mic gest suspect, şi scoteau spada de cincizeci de ori, înainte de a sosi la palatul Anjou, împotriva burghezilor care nu făceau altă crimă decît că îi priveau cum trec. Antraguet mai ales, se arăta sălbatic şi punea toate aceste dizgraţii pe seama

domnilor favoriţi ai regelui, făgăduindu-şi să le spună cînd s-ar ivi prilejul, două cuvinte foarte explicite.

Îşi împărtăşi planul lui Ribeirac, om care dădea sfaturi bune şi acesta îi răspunse că înainte de a avea această plăcere, trebuia să aibă la îndemînă una sau două graniţe.

— Voi avea grijă de acest lucru, spuse Antraguet.

Ducele le făcu o primire bună.

Erau oamenii lui, după cum domnii de Maugiron, de Quélus, de Schomberg şi d'Epernon, erau aceia ai regelui.

Începu prin a le spune:

— Prietenii mei, se gîndesc să vă cam omoare puţin, după cît se pare. Aşa e curentul în astfel de recepţii; păziţi-vă bine.

— S-a făcut, Monseniore, răspunse Antraguet, dar nu se cuvine să ne ducem să oferim Maiestăţii Sale umilele noastre respecte? Căci, în definitiv, dacă ne ascundem, aceasta nu va face cinste Anjoului. Ce credeţi?

— Aveţi dreptate! spuse ducele. Duceţi-vă şi dacă voiţi, vă voi însoţi.

Cei trei tineri se întrebară din ochi.

În momentul acesta intră Bussy în sală şi veni să-şi îmbrăţişeze prietenii.

— Ei! spuse el, aţi cam întîrziat! Dar ce aud? Alteţa Sa îşi propune să meargă să fie omorît la Luvru ca Caezar în senatul Romei. Gîndiţi-vă că fiecare din domnii favoriţi va lua bucuros o bucăţică din Monseniorul sub manta.

— Dar, dragă prietene, voim să-i frecăm puţin pe domnii aceia.

Bussy începu să rîdă.

— Ei! ei! spuse el, vom vedea, vom vedea.

Ducele îl privi foarte atent.

— Să mergem la Luvru, făcu, Bussy, dar numai noi. Monseniorul va rămîne în grădina sa pentru a tăia capete de maci.

François se prefăcu că rîde cu veselie. Adevărul este că înăuntrul lui se simţea fericit că nu avea de îndeplinit această corvoadă.

Angevinii se împodobiră foarte frumos.

Erau nişte nobili care îşi tocau bucuroşi în mătăsuri, catifele şi fireturi veniturile moşiilor părinteşti. Cînd se găseau întruniţi, era un amestec de aur, de pietre preţioase şi de mătăsuri, fiind aplaudaţi în drum de poporul care ghicea sub aceste frumoase găteli nişte inimi înflăcărate de ură pentru favoriţii regelui.

Henric al III-lea nu voi să primească pe aceşti domni din Anjou, şi aşteptară în zadar în galerie.

Domnii de Quélus, de Maugiron, de Schomberg şi d'Epernon fură aceia care, salutînd cu politeţe şi arătînd toate regretele din lume, veniră să anunţe această veste Angevinilor.

— Ah! domnilor, spuse Antraguet, căci Bussy se da în lături pe cît putea, vestea e tristă; dar ieşind din gura dumneavoastră ea îşi pierde mult din neplăcere.

— Domnilor, spuse Schomberg, sînteţi un buchet plin de graţie şi de curtoazie. Voiţi să transformăm această primire într-o mică plimbare?

— O! domnilor, tocmai voiam să v-o cerem, răspunse cu vioiciune Antraguet, pe care Bussy îl atinse uşor pe braţ, spunîndu-i:

— Taci şi lasă-i s-o facă ei.

— Unde să mergem? spuse Quélus gîndindu-se.

— Cunosc eu un loc încîntător lîngă Bastilia, făcu Schomberg.

— Domnilor, vă vom urma, spuse Ribeirac; mergeţi înainte.

Într-adevăr, cei patru prieteni ai regelui ieşiră din Luvru, urmaţi de cei patru Angevini şi se îndreptară pe chei spre vechiul zid al palatului Tournelles, pe atunci un fel de tîrg unde se vindeau cai, plantat cu cîţiva copăcei, şi presărat ici colo cu bariere care serveau pentru a opri

caii sau pentru a-i lega.

Mergînd pe drum, cei opt gentilomi se luaseră de braţ şi, cu mii de complimente, discutau subiecte vesele şi glume, spre marea mirare a burghezilor care regretau toate urările făcute şi spuneau că Angevinii s-au împăcat cu purceluşii lui Irod.

Ajunseră. Quélus luă cuvîntul.

— Iată ce teren frumos, spuse el, vedeţi ce loc singuratic e, şi ce bine stă piciorul pe nisipul acesta.

— Pe legea mea, da, răspunse Antraguet, bătînd din picior de mai multe ori.

— Ei bine! ne-am gîndit, domnii aceştia şi cu mine, că am dori mult într-una din zilele acestea să ne întovărăşiţi pînă aici pentru a-l seconda pe domnul de Bussy, prietenul dumneavoastră, care ne-a făcut cinstea să ne cheme în duel pe toţi patru.

— Este adevărat, spuse Bussy prietenilor încremeniţi.

— Nu ne-ai spus nimic despre aceasta, strigă Antraguet.

— O! domnul de Bussy este un om care cunoaşte preţul lucrurilor ,reluă Maugiron. Veţi primi, domnilor din Anjou?

— Desigur că da, răspunseră cei trei Angevini într-un singur glas; ni se face o deosebită cinste.

— De minune, spuse Schomberg frecîndu-şi mîinile. Voiţi acum să ne alegem adversarul?

— Îmi place această metodă, spuse Ribeirac cu nişte ochi arzători, şi atunci...

— Nu, întrerupse Bussy, nu e drept. Toţi avem aceleaşi sentimente; sîntem deci inspiraţi de Dumnezeu. Dumnezeu este acela care le dă idei oamenilor, vă asigur. Ei bine! să-i lăsăm lui Dumnezeu grija să ne împerecheze. Ştiţi de altfel că nimic nu este mai indiferent în cazul cînd vom conveni cine va fi liber cel dintîi să atace pe ceilalţi.

— Şi trebuie! trebuie! strigară favoriţii.

— Atunci cu atît mai mult, să facem cum au făcut Horaţii: să tragem la sorţi.

— Ei au tras la sorţi? spuse Quélus gîndindu-se.

— Da, după cîte ştiu, răspunse Bussy.

— Atunci să-i imităm.

— O clipă, spuse iarăşi Bussy. Înainte de a ne cunoaşte adversarii, să aranjăm regulile luptei. Nu s-ar cădea să fie alese condiţiile luptei de către adversari.

— E simplu, făcu Schomberg, ne vom bate pînă la moarte, cum a spus domnul de Saint-Luc.

— Negreşit; dar cum ne vom bate?

— Cu spada şi pumnalul, spuse Bussy; sîntem toţi obişnuiţi.

— Pe jos, spuse Quélus.

— Ei! ce vrei să faci cu un cal? Nu ai mişcările libere.

— Pe jos, fie.

— În ce zi?

— Dar cît mai curînd cu putinţă.

— Nu, spuse d'Epernon; am multe lucruri de aranjat, de testamentul; iertaţi-mă, dar prefer să aştept... Trei sau şase zile ne vor mări pofta.

— Înseamnă să vorbeşti ca un viteaz, spuse Bussy destul de ironic.

— Ne-am înţeles?

— Da. Ne vom înţelege totdeauna de minune.

— Atunci să tragem la sorţi.

— O clipă, făcu Antraguet; propun următoarele; să împărţim terenul fără nici o alegere. Cum numele vor ieşi la întîmplare, două cîte două, să tăiem patru compartimente pe teren pentru fiecare din cele patru perechi.

— Bine spus.

— Propun pentru numărul careul lung între cei doi tei... Este un loc frumos.

— Se aprobă.

— Dar soarele?

— Cu atît mai rău pentru cel de-al doilea din pereche; va fi întors cu faţa spre răsărit.

— Nu, domnilor, ar fi nedrept, spuse Bussy. Să ne ucidem, dar să nu ne asasinăm. Să descriem un semicerc şi să fim toţi spre lumină; soarele să ne lovească în profil.

Bussy arătă locul, care fu primit, apoi se traseră numele.

Schomberg ieşi primul, Ribeirac al doilea. Fură repartizaţi ca prima pereche.

Quélus şi Antraguet ieşiră a doua pereche.

Livarot şi Maugiron a treia.

La numele de Quélus, Bussy, care credea că o să-l aibă ca adversar, încruntă din sprîncene.

D'Epernon, văzîndu-se fără să vrea împerecheat cu Bussy, îngălbeni şi fu silit să se tragă de mustaţă ca să-şi revină.

— Acum, domnilor, spuse Bussy, pînă în ziua luptei, ne aparţinem unul altuia, pe viaţă şi pe moarte; sîntem prieteni. Voiţi să primiţi să luăm masa la palatul Bussy?

Toţi salutară în semn de aprobare şi se înapoiară la Bussy, unde un mare ospăţ îi reuni pînă dimineaţa.

CAPITOLUL XXXV
Unde adoarme Chicot

Toate aceste dispoziţiuni ale Angevinilor fuseseră observate mai întîi de rege şi apoi de Chicot. Henric se mişca de colo pînă colo prin Luvru, aşteptînd cu nerăbdare să-i vină prietenii de la plimbarea cu domnii Angevini.

Chicot urmărise de departe plimbarea, o urmărise în amănunt şi înţelese, cum nimeni n-ar fi putut înţelege mai bine ca el. După ce se convinsese de intenţiile lui Bussy şi ale lui Quélus, el se îndreptase spre locuinţa lui Monsoreau.

Monsoreau era un om şiret; dar nu putea pretinde că îl va înşela pe Chicot; Gasconul îi aducea multe întrebări de sănătate din partea regelui; cum să nu-l primească minunat?

Chicot îl găsi pe Monsoreau culcat.

Vizita din ajun clătinase acest organism abia întremat puţin; şi Remy, cu o mînă pe bărbie, vedea cu ciudă primele urcări ale temperaturii care ameninţau din nou viaţa pacientului său.

Cu toate astea, Monsoreau fu în stare să stea de vorbă cu Chicot şi să ascundă destul de dibaci mînia împotriva ducelui de Anjou, pe care, oricine altul decît Chicot, nu ar fi putut-o bănui. Dar cu cît se străduia să fie mai ascuns şi mai rezervat, cu atît Gasconul îi ghicea mai bine gîndurile.

— Într-adevăr, îşi zicea el, nu poate să fie cineva atît de pasionat pentru domnul de Anjou fără să aibă vreun motiv tăinuit.

Chicot, care se pricepea la bolnavi, voi să ştie dacă febra contelui nu era cumva o comedie, după modelul aceleia pe care o jucase odinioară Nicolae David.

Dar Remy nu înşela; şi la prima cercetare a pulsului lui Monsoreau:

— Acesta este bolnav cu adevărat, gîndi Chicot, şi nu poate să întreprindă nimic. Mai rămîne domnul de Bussy; să vedem puţin de ce este în stare să facă.

Şi alergă la palatul lui Bussy pe care-l găsi strălucind de lumini şi îmbălsămat cu mirosuri care l-ar fi făcut pe Gorenflot să scoată strigăte de bucurie.

— Oare domnul de Bussy se însoară? îl întrebă el pe un lacheu.

— Nu, domnule, răspunse acesta, domnul de Bussy se împacă cu mai mulţi nobili de la curte, şi sărbătoreşte această împăcare printr-o masă, vestită, n-am ce zice.

— Numai să nu-i otrăvească, lucru de care ştiu că nu ar fi în stare, gîndi Chicot. Maiestatea Sa poate să fie

sigur şi din această parte.

El se apropie la Luvru şi îl zări pe Henric care se plimba printr-o sală de arme bombănind.

Trimisese trei curieri la Quélus şi, cum oamenii aceştia nu înţelegeau pentru ce Maiestatea Sa era atît de îngrijorată, ei opriseră foarte simplu la domnul de Birague fiul, unde orice o îmbrăcat în livreaua regelui găsea totdeauna un pahar plin, şuncă şi fructe zaharisite.

Era metoda lui Birague pentru a rămîne în favoare.

Chicot apărînd la uşa cabinetului, Henric scoase un strigăt.

— O! dragă prietene, spuse el, ştii oare ce s-a întîmplat cu ei?

— Cu cine? cu favoriţii tăi?

— Vai! da, sărmanii mei prieteni.

— Trebuie că sînt destul de jos în clipa de faţă, răspunse Chicot.

— Mi i-or fi ucis! strigă Henric ridicîndu-se cu fulgere de ameninţare în ochi; or fi morţi!

— Morţi, mă tem şi eu...

— Tu ştii să rîzi, păgînule!

— Stai puţin, fiule, morţi, da, însă morţi de beţi.

— Ah! bufonule... cît rău mi-ai făcut! Dar pentru ce bîrfeşti pe aceşti gentilomi?

— Dimpotrivă, îi laud.

— Îţi baţi joc mereu... Haide, fii serios, te rog; ştii că au plecat cu Angevinii?

— Drace! sigur că ştiu.

— Ei bine! ce a ieşit din asta?

— Ei bine! a ieşit ceea ce ţi-am spus: sînt beţi morţi, sau puţin le mai trebuie.

— Dar Bussy, Bussy?

— Bussy îi îmbată, este un om foarte primejdios.

— Chicot, fie-ţi milă!

— Ei bine! da, Bussy le-a dat o masă prietenilor tăi; ce părere ai despre asta?

— Bussy le dă o masă! O! e cu neputinţă; ştii doar că sînt duşmani de moarte.
— Într-adevăr; dacă ar fi fost prieteni, nu ar fi simţit nevoia să se îmbete împreună. Ascultă, ai picioare bune?
— Ce vrei să spui?
— Ai merge pînă la rîu?
— Aş merge pînă la capătul pămîntului ca să fiu martor la un asemenea lucru.
— Ei bine! du-te numai pînă la palatul Bussy, vei vedea această minune.
— Mă însoţeşti?
— Mulţumesc, de acolo vin.
— Dar în sfîrşit, Chicot...
— O! nu, nu, înţelegi că eu, care am văzut, nu am nevoie să mă mai conving; picioarele mele s-au tocit şi sînt gata să intre în pîntece. Dacă m-aş duce pînă acolo, mi-ar ajunge pînă la genunchi. Du-te, fiule, du-te singur.
Regele îi aruncă o privire mîniată.
— Eşti prea bun, spuse Chicot, să te frămînţi pentru oamenii aceştia. Ei rîd, benchetuiesc şi se împotrivesc felului tău de a guverna. Răspunde la toate lucrurile astea ca un filosof: rîd ei, să rîdem şi noi; mănîncă ei, să punem să ni se servească şi nouă ceva cald; se împotrivesc, vino să ne culcăm după-masă.
Regele nu se putu stăpîni să nu rîdă.
— Poţi să te mîndreşti că eşti un adevărat înţelept, spuse Chicot; Franţa a avut regi pleşuvi, un rege îndrăzneţ, un rege mare, regi leneşi: sînt sigur că pe tine te vor numi Henric cel răbdător... Ah! fiule, e o virtute aşa de frumoasă... cînd nu ai alta.
— Trădat! îşi zise regele; trădat... aceşti oameni nu au nici măcar obiceiurile nobililor.
— Ei asta-i! eşti îngrijorat de prietenii tăi, strigă Chicot împingîndu-l pe rege spre sala unde se servea masa, îi plîngi ca şi cum ar fi murit şi cînd ţi se spune că nu sînt morţi, mai plîngi şi te mai îngrijorezi... Henric, te vaieţi

mereu.

— Mă enervezi, domnule Chicot.

— Să vedem, ţi-ar place mai mult să aibă fiecare şapte sau opt lovituri de spadă în stomac? Fii deci cu judecată.

— Mi-ar place să mă pot bizui pe prieteni, spuse Henric cu o voce tristă.

— O! pe toţi dracii! răspunse Chicot, ai încredere în mine; eu sînt aici, fiule, hrăneşte-mă însă bine. Vreau fazani... şi trufe, adaugă el întinzîndu-şi farfuria.

Henric şi singurul lui prieten se culcară devreme, regele suspinînd fiindcă avea un gol în suflet, Chicot gîfîind pentru că avea stomacul prea plin.

A doua zi, cînd regele abia se deşteptase, se prezentară domnii Quélus, Schomberg, Maugiron şi d'Epernon; uşierul avea obiceiul să deschidă, el deschise deci uşa gentilomilor.

Chicot dormea încă, regele nu putuse dormi. El sări furios din pat şi, smulgîndu-şi compresele parfumate care îi acopereau obrajii şi mîinile:

— Afară! strigă el, afară!

Uşierul, înmărmurit, le explică tinerilor că regele nu îi primeşte. Ei se priviră cu aceeaşi mirare.

— Dar, Sire, bîlbîi Quélus, voiam să spunem Maiestăţii Voastre...

— Că nu mai sînteţi beţi, ţipă Henric, nu-i aşa?

Chicot deschise un ochi.

— Iertare, Sire, reluă Quélus cu seriozitate, Maiestatea Voastră greşeşte...

— Cu toate astea nu eu am băut vin de Anjou!

— Ah!... foarte bine, foarte bine!... spuse Quélus zîmbind. Înţeleg, da. Ei bine!...

— Ei bine! ce?

— Maiestatea Voastră să rămînă singură cu noi şi îi vom explica totul.

— Urăsc beţivii şi trădătorii.

— Sire! strigară într-un singur glas ceilalţi trei

gentilomi.

— Răbdare, domnilor, spuse Quélus oprindu-i; Maiestatea Sa a dormit rău şi poate că a visat urît. Un cuvînt va face prea iubitului nostru prinţ deşteptarea mai plăcută.

Această scuză obraznică, adusă de către un supus regelui, îl impresiona pe Henric. El ghici că nişte oameni atît de îndrăzneţi pentru a spune asemenea lucruri, nu puteau săvîrşi decît fapte onorabile.

— Vorbiţi, spuse el, dar fiţi scurţi.

— Vom încerca, Sire, însă este greu.

— Da... vă apasă oare vreo acuzare?

— Nu, Sire, vom merge drept la ţintă, făcu Quélus privindu-l pe Chicot şi pe uşier ca pentru a-i repeta lui Henric cererea unei audienţe particulare.

Regele făcu un gest: uşierul ieşi. Chicot deschise celălalt ochi şi spuse:

— De mine nu vă temeţi, dorm ca un bou.

Şi închizînd amîndoi ochii, începu să sforăie cu zgomot.

CAPITOLUL XXXVI
Unde Chicot se trezeşte

Cînd îl văzură pe Chicot că doarme atît de conştiincios, nimeni nu se mai ocupă de el.

De altfel, toţi se obişnuiseră prea mult să-l considere pe Chicot ca pe o mobilă din camera de culcare a regelui.

— Maiestatea Voastră, spuse Quélus, înclinîndu-se, nu ştie lucrurile decît pe jumătate, şi îndrăznesc să spun că ştie jumătatea mai puţin interesantă. Nimeni dintre noi nu are de gînd să nege, desigur, că am luat masa la domnul de Bussy, şi trebuie să spun, în onoarea bucătarului său, că am mîncat foarte bine.

— Avea mai ales un anumit vin din Austria sau din

Ungaria, spuse Schomberg, care într-adevăr mi s-a părut minunat.

— Ah! neam urîcios, întrerupse regele; îi place vinul, nu m-am îndoit niciodată.

— Eu, eram sigur, spuse Chicot, l-am văzut de douăzeci de ori beat.

Schomberg se întoarse spre el.

— Nu da atenţie, fiule, spuse Gasconul, regele are să-ţi spună că vorbesc în somn.

Schomberg se întoarse spre Henric.

— Pe legea mea, Sire, spuse el, nu mă ascund nici de prieteni, nici de duşmani; vinul era bun.

— Nu se cheamă bun lucrul care ne face să ne uităm stăpînul, spuse regele cu un ton rezervat.

Schomberg voia să-i răspundă, nevoind să părăsească aşa de repede o cauză atît de frumoasă, cînd Quélus îi făcu un semn.

— E adevărat, spuse Schomberg, continuă.

— Spuneam deci, Sire, reluă Quélus, că în timpul mesei şi mai cu seamă înainte, am avut discuţii foarte serioase şi interesante privind îndeosebi interesele Maiestăţii Voastre.

— Facem o introducere prea lungă, spuse Henric, este semn rău.

— Pe toţi dracii! ce guraliv mai este acest Valois, strigă Chicot.

— O! o! domnule Gascon, spuse Henric cu semeţie, dacă nu dormi, pleacă de aici.

— La naiba! spuse Chicot, dacă nu dorm, este pentru mă împiedici s-o fac; limba ta merge ca o moară hodorogită.

Quélus văzînd că nu putea în această locuinţă regală să discute un subiect cu seriozitate, atît de mult obişnuinţa îi făcuse pe toţi uşuratici, ridică din umeri şi se sculă înciudat.

— Sire, spuse d'Epernon legănîndu-se, este vorba

totuşi chestiuni grave.

— Chestiuni grave? repetă Henric.

— Negreşit, dacă totuşi viaţa a opt dintre cei mai viteji gentilomi merită osteneala din partea Maiestăţii Voastre de a ocupa de ea.

— Ce vrei să spui? strigă regele.

— Vreau să spun că aştept ca regele să binevoiască să mă asculte.

— Ascult, fiule, ascult, spuse Henric punîndu-şi mîna umărul lui Quélus.

— Ei bine! vă spuneam, Sire, că am discutat serios, şi acum iată rezultatul convorbirii noastre: regalitatea este ameninţată, slăbită.

— Adică toată lumea unelteşte împotriva ei, strigă Henric.

— Se aseamănă, urmă Quélus, cu acei zei străini, care asemănători cu zeii lui Tiberiu şi Caligula, îmbătrîneau fără să poată muri şi continuau să meargă în nemurirea lor pe drumul slăbiciunilor muritoare. Zeii aceştia, ajunşi acolo, nu se opresc, în neputinţa lor mereu crescîndă, decît dacă un frumos devotament al vreunui sectant îi întinereşte şi îi învie. Atunci, întineriţi prin transfuzia unui sînge tînăr, încep să trăiască din nou şi redevin tari şi puternici. Ei bine! Sire, regalitatea voastră se aseamănă cu a acelor zei, nu mai poate trăi decît prin sacrificii.

— Vorbeşte foarte frumos, spuse Chicot; Quélus, fiule, du-te şi propovăduieşte pe străzile Parisului, şi eu mă prind pe un bou contra unui ou că îi laşi în urmă pe Lincestre, Cahier, Cotton şi chiar pe acel strălucit orator care se numeşte Gorenflot.

Henric nu răspunse nimic; se vedea bine că o schimbare făcea în mintea lui: aruncase la început asupra favoriţilor priviri trufaşe, apoi puţin cîte puţin, înţelegînd adevărul, deveni gînditor, mohorît, îngrijorat.

— Haide, spuse el, vezi că te ascult, Quélus.

— Sire, reluă acesta, sînteţi un rege mare, dar nu mai

aveţi orizonturi în faţa voastră; nobilimea vine să vă pună piedici, dincolo de care ochii voştri nu mai văd nimic, dacă aceste piedici nu sînt chiar acelea mereu crescînde pe care la rîndu-i vi le pune poporul. Ei bine! Sire, Maiestatea Voastră care este un viteaz, spuneţi, ce se face la război, cînd un batalion vine să se aşeze,ca un zid ameninţător, la treizeci de paşi de un alt batalion? Mişeii privesc înapoia lor şi, văzînd loc liber, fug; vitejii apleacă capul şi se reped înainte.

— Ei bine! fie; înainte! strigă regele; la naiba! nu sînt eu oare cel dintîi gentilom din regatul meu? S-au dus lupte mai frumoase, vă întreb, ca acelea din tinereţea mea? Şi veacul, de sfîrşitul căruia ne apropiem, are multe nume mai răsunătoare ca acelea de Jarnac şi de Moncontour? Înainte, deci, domnilor, şi după obiceiul meu, voi păşi cel dintîi în luptă, după cît presupun.

— Ei bine! Sire, strigară tinerii electrizaţi de acea războinică demonstraţie a regelui, înainte!

Chicot se ridică.

— Tăceţi, ceilalţi, spuse el; lăsaţi-l pe orator să continue. Haide, Quélus, haide, fiule; ai spus pînă acum lucruri destul de bune şi frumoase şi încă ţi-au mai rămas de spus: continuă, prietene, continuă.

— Da, Chicot, şi tu ai dreptate, de altfel ca totdeauna. Da, voi continua, şi pentru a-i spune Maiestăţii Sale că a sosit timpul pentru regalitate, să primească unul din sacrificii de care vorbeam adineauri. Împotriva tuturor acelor ziduri care închid pe nesimţite pe Maiestatea Voastră, vor merge patru bărbaţi, siguri de a fi glorificaţi de posteritate.

— Ce spui, Quélus? întrebă regele cu o bucurie reţinută, care sînt acei patru bărbaţi?

— Eu şi domnii aceştia, spuse tînărul cu sentimentul de mîndrie care îl înalţă pe orice om care îşi riscă viaţa pentru un principiu sau pentru o pasiune; eu şi domnii aceştia ne devotăm, Sire.

— Pentru ce?

— Pentru salvarea voastră.

— Împotriva cui?

— Împotriva duşmanilor voştri.

— Vreo ură tinerească, strigă Henric.

— O! iată expresia prejudecăţii vulgare, Sire, şi dragostea Maiestaţii Voastre pentru noi este atît de mărinimoasă încît se învoieşte să o ascundă sub această trivială manta; însă noi o recunoaştem; vorbiţi ca un rege, Sire, şi nu ca un burghez din strada Saint-Denis. Nu vă prefaceţi că sînteţi convins ca Maugiron îl urăşte pe Antraguet, că Schomberg este ajutat Livarot, că d'Epernon e gelos pe Bussy şi că Quélus are ceva cu Ribeirac. Ei! nu, ei sînt cu toţii tineri, frumoşi şi buni; prieteni şi duşmani, toţi s-ar putea iubi ca fraţii. Dar nu o rivalitate de la om la om ne pune spada în mînă, este cearta dintre Franţa şi Anjou, cearta dintre dreptul popular împotriva dreptului divin; noi ne înfăţişăm ca luptători ai regalităţii în această arenă unde vin luptătorii Ligii şi venim să vă spunem: Binecuvîntaţi-ne, Sire, zîmbiţi acelora care vor nutri pentru dreptul vostru. Binecuvîntarea voastră îi va face poate să învingă, zîmbetul vostru îi va ajuta să moară.

Henric, înăbuşit de lacrimi, deschise braţele lui Quélus şi celorlalţi.

Îi strînse pe toţi la piept; şi nu era un spectacol fără interes, un tablou fără expresie, acea scenă în care curajul bărbătesc se împreuna cu emoţiile unei dragoste adînci pe care devotamenul o sfinţea la ora aceea.

Chicot, serios şi posomorît, Chicot, cu mîna pe frunte, privea din fundul alcovului şi figura aceea de obicei indiferentă sau contractată de rîsul batjocorei, nu era cea mai puţin nobilă şi mai puţin vorbitoare din cele şase.

— Ah! vitejii mei, spuse în sfîrşit regele, este un frumos devotament, este o nobilă sarcină şi sînt mîndru astăzi, nu de a domni în Franţa, ci de a fi prietenul

vostru. Totuşi, cum îmi cunosc interesele mai bine ca oricine, nu voi primi un sacrificiu al cărui rezultat, glorios în speranţe, m-ar preda, în cazul cînd aţi da greş, în mîinile duşmanilor mei. Pentru a face război Anjou-lui, Franţa este deajuns, credeţi-mă. Îmi cunosc fratele, pe Guisi şi Liga; adesea, în viaţa mea, am îmblînzit cai mai aprigi şi mai nesupuşi.

— Dar, strigă Maugiron, soldaţii nu judecă astfel; nu se poate face să intre nenorocul în cercetarea unei chestiuni de acest fel; chestiune de onoare, chestiune de conştiinţă, pe care omul o urmăreşte în convingerea lui fără să-i pese cum are să judece cînd va fi vorba de dreptate.

— Iartă-mă, Maugiron, răspunse regele, un soldat poate merge ca un orb, dar căpitanul se gîndeşte.

— Gîndiţi-vă atunci, Sire, şi lăsaţi-ne pe noi să ne vedem de treabă, noi care nu sîntem decît soldaţi, spuse Schomberg; de altfel, eu cunosc ce e nenorocul, am avut totdeauna noroc.

— Prietene! prietene! îl întrerupse cu tristeţe regele, nici chiar eu nu pot spune un asemenea lucru; este adevărat că nu ai decît douăzeci de ani.

— Sire, întrerupse Quélus, cuvintele măgulitoare ale Maiestăţii Voastre nu fac decît să ne îndoiască ardoarea. În ce zi va trebui să încrucişăm fierul cu domnii de Bussy, de Livarot, d'Antraguet şi de Ribeirac?

— Niciodată, vă doresc în mod formal; niciodată, mă înţelegeţi?

— Iertare, Sire, scuzaţi-ne, reluă Quélus, întîlnirea a fost fixată ieri înainte de cină, cuvintele s-au dat şi nu ni le mai putem lua înapoi.

— Scuză-mă, domnule, răspunse Henric, regele desleagă de jurăminte şi de cuvinte, spunînd: vreau sau nu vreau; căci regele este atot-puternic. Trimiteţi-le vorbă acelor domni că v-am ameninţat cu toată mînia mea dacă vă veţi bate şi, ca să nu vă îndoiţi nici voi, vă

jur că vă voi surghiuni dacă...

— Opriţi-vă, Sire, spuse Quélus, căci dacă puteţi să ne dezlegaţi de cuvîntul nostru, numai Dumnezeu poate să vă dezlege de al vostru. Nu juraţi astfel, căci dacă pentru o asemenea cauză am meritat mînia voastră, şi dacă această mînie se schimbă într-un surghiun, vom merge în surghiun cu bucurie, pentru că, nemaifiind pe pămînturile Maietăţii Voastre, vom putea atunci să ne ţinem cuvîntul şi să ne întîlnim cu adversarii pe pămînt străin.

— Dacă domnii aceia se vor apropia de voi numai la distanţa unei bătăi de puşcă, strigă Henric, voi pune să fie aruncaţi toţi patru la Bastilia.

— Sire, spuse Quélus, în ziua cînd Maiestatea Voastră se va purta astfel, vom merge cu picioarele goale şi cu frînghia de gît să ne înfăţişăm la jupînul Laurent Testu, guvernatorul, pentru ca să ne închidă împreună cu acei gentilomi.

— Voi pune să le taie capul, la naiba! Eu sînt regele, mi se pare.

— Dacă li s-ar întîmpla aşa ceva duşmanilor noştri, Sire, ne vom tăia gîtul la picioarele eşafodului lor.

Henric rămase multă vreme tăcut şi, ridicîndu-şi ochii cei negri:

— Aşa, spuse el, iată o nobilime vitează şi bună. Foarte bine... Dacă Dumnezeu nu ar binecuvînta o cauză apărată de asemenea oameni!...

— Nu fi nelegiuit... nu defăima! spuse cu solemnitate Chicot coborînd de pe patul lui şi înaintînd spre rege. Da, sînt nişte inimi nobile. Doamne! fă ce vor ei; auzi tu, stăpîne? Haide fixează-le o zi acestor tineri: este treaba ta. Nu dicta Atotputernicului ce trebuie să facă.

— O! Dumnezeule! Dumnezeule! murmură Henric.

— Sire, vă rugăm, spuseră cei patru gentilomi plecînd capul şi îndoind genunchiul.

— Ei bine! fie. În adevăr, Dumnezeu este drept, ne va

face să învingem; dar, afară de aceasta, vom şti să pregătim această victorie pe căi creştineşti şi drepte. Dragi prieteni, amintiţi-vă că Jarnac îşi făcu rugăciunile cu regularitate înainte de a se bate cu La Chateigneraie: era un spadasin grozav acesta din urmă; dar se uită în serbări, în ospeţe, se duse să vadă femei, îngrozitor păcat! Pe scurt, el îl întărîtă pe Dumnezeu care poate că zîmbea tinereţii lui, frumuseţii, puterii şi voia să-i scape viaţa. Jarnac îi taie încheieturile, totuşi. Ascultaţi-mă, avem să intrăm în post; dacă aş avea timp, v-aş trimite spadele la Roma pentru ca Sfîntul Părinte să le binecuvînteze pe toate... Dar avem racla sfîntei Genoveva care face cît cele mai bune moaşte. Să postim împreună, să ne biciuim şi să sfinţim marea sărbătoare a Zilei Domnului; apoi a doua zi...

— A! Sire, mulţumim, mulţumim..., strigară cei patru tineri; va fi peste opt zile.

Şi se repeziră la mîinile regelui, care îi îmbrăţişă pe toţi încă o dată şi se înapoie în camera lui de rugăciune, podidindu-l lacrimile.

— Regulamentul este redactat, spuse Quélus; nu trebuie să-i punem decît ziua şi ora. Scrie, Maugiron, pe tăbliţa aceasta... cu pana regelui; scrie, a doua zi după Ziua Domnului!

— S-a făcut, răspunse Maugiron; cine este crainicul care va duce această scrisoare?

— Eu, dacă voiţi, spuse Chicot apropiindu-se; numai că vreau să vă dau un sfat, copiii mei. Maiestatea Sa vorbeşte de posturi, de biciuiri şi de moaşte... Este o îndeletnicire minunată făcută după victorie; însă înainte de luptă, prefer efectul unei hrăniri bune, unui vin gustos, unui somn zdravăn de opt ore pe zi sau pe noapte. Nimic nu dă încheieturilor mlădiere şi nerv ca statul trei ore la o masă, fără beţie cel puţin. Îl aprob pe rege în ceea ce priveşte capitolul dragoste; e prea înduioşător, aţi face bine să vă feriţi.

— Bravo, Chicot! strigară împreună tinerii.

— Adio, micii mei lei, răspunse Gasconul, mă duc la palatul lui Bussy.

El făcu trei paşi şi se înapoie.

— Uitasem, spuse el, nu-l părăsiţi pe rege în timpul acelei frumoase sărbători a Zilei Domnului; nu vă duceţi la ţară nici unii nici alţii: rămîneţi la Luvru ca un mănunchi de castelani. Ne-am înţeles, ce ziceţi? da; atunci mă duc să vă fac comisionul.

Şi Chicot, cu scrisoarea în mînă, îşi desfăcu compasul lungilor sale picioare şi dispăru.

CAPITOLUL XXXVII
Ziua Domnului

În timpul acelor opt zile, evenimentele se pregătiră, aşa cum se pregăteşte o furtună în adîncurile cerului în zilele de linişte şi înăbuşitoare de vară.

Monsoreau, restabilit după patruzeci şi opt de ore de febră, se ocupă să-l pîndească singur pe acela care îi fura cinstea; dar cum nu descoperi pe nimeni, rămase convins mai mult ca oricînd de prefăcătoria ducelui de Anjou şi de planurile sale urîte cu privire la Diana.

Bussy nu-şi întrerupse vizitele de zi la casa şefului de vînătoare.

Numai că, fiind înştiinţat de către Remy de spionările dese ale convalescentului, el se abţinu de a mai veni noaptea pe fereastră.

Chicot îşi împărţea timpul în două.

O parte era închinată stăpînului său mult iubit, Henric de Valois, pe care-l părăsea cît mai puţin cu putinţă, supraveghindu-l cum face o mamă cu copilul ei.

Cealaltă parte era pentru bunul lui prieten Gorenflot, pe care-l hotărîse cu mare greutate de vreo săptămînă,

să se înapoieze în chilia lui unde îl conduse chiar el şi unde i se făcus de către stareţul Joseph Foulon, cea mai încîntătoare primire.

La această primă vizită, se vorbise foarte mult de cucernicia regelui, iar stareţul părea cum nu se poate mai recunoscător Maiestăţii Sale de cinstea pe care o făcea mînăstirii, vizitînd-o.

Această cinste era chiar mai mare decît s-ar fi putut aştepta la început; Henric, la cererea venerabilului stareţ, se învoise să petreacă, ziua şi noaptea, retras în mînăstire.

Chicot îi confirmă stareţului această speranţă pe care nu îndrăznea s-o creadă şi cum se ştia că Chicot avea urechea regelui, îl invitară foarte mult să mai vină, ceea ce Chicot făgădui.

Cît despre Gorenflot, el crescu cu zece şchioape în ochii călugărilor.

Era într-adevăr o mare lovitură de a fi căpătat astfel toată încredera lui Chicot; Machiaveli, de fericită amintire, nu ar fi reuşit mai bine.

Invitat să mai vină, Chicot mai veni; şi cum odată cu el, în buzunare, sub manta, în cizmele-i largi, aducea sticle din vinul cel mai rar şi mai căutat, fratele Gorenflot îl primea şi mai bine decît jupînul Joseph Foulon.

Atunci el se închidea ore întregi în chilia călugărului, împărtăşind, după spusele tuturor, studiile şi extazele sale.

Cu două zile înainte de Ziua Domnului, el petrecu chiar noaptea întreagă în mînăstire: a doua zi, circula zvonul prin mînăstire că Gorenflot îl hotărîse pe Chicot să se călugărească.

Cît despre rege, el dădea în timpul acesta lecţii de scrimă prietenilor săi, încercînd cu ei lovituri şi căutînd mai cu seamă să-l exerseze pe d'Epernon căruia soarta îi dăduse un aşa de grozav adversar, şi pe care aşteptarea zilei hotărîtoare îl preocupa în mod vădit.

Oricine ar fi trecut prin oraş la anumite ore din noapte, ar fi întîlnit în cartierul Sfînta Genoveva pe acei călugări ciudaţi pe care i-am descris în capitolele de mai înainte şi care semănau mai mult a mercenari decît a călugări.

În sfîrşit, am putea adăuga, pentru a completa tabloul pe care am început să-l schiţăm, am putea adăuga, zic, că palatul Guise ajunsese în acelaşi timp văgăuna cea mai misterioasă, cea mai zgomotoasă, cea mai populată înăuntru, şi cea mai pustie pe dinafară din cîte s-au putut vedea; că se ţineau întruniri în fiecare seară în sala cea mare, după ce avuseseră grijă să închidă bine jaluzelele şi că aceste întruniri erau precedate de ospeţe la care nu erau invitaţi decît bărbaţi şi pe care le prezida totuşi doamna de Montpensier.

Aceste felurite amănunte pe care le găsim în memoriile de pe vremea aceea, sîntem siliţi să le dăm cititorilor noştri, avînd în vedere că nu le-ar găsi în arhivele poliţiei.

În adevăr, poliţia acelei blajine domnii nici nu bănuia măcar ce se urzea, deşi complotul, după cum se va putea vedea, avu o mare importanţă.

Din cînd în cînd cîte o patrulă se oprea într-adevar în faţa hanului de la Steaua Frumoasă, în strada Pomul Uscat; însă jupîn La Hurière era cunoscut drept un atît de bun catolic, încît nimeni nu se îndoia ca zgomotul mare care se auzea la el nu era făcut spre cea mai mare glorie a lui Dumnezeu.

Iată în ce condiţii oraşul Paris ajunse, zi de zi, în dimineaţa acelei solemnităţi anulată de guvernarea constituţională, şi care se numea ziua Domnului.

În dimineaţa acelei zile, era un timp minunat, şi florile care se găseau pe marginea străzilor trimiteau de departe parfumul lor îmbălsămat.

În dimineaţa aceea, zic, Chicot, care de cinsprezece zile dormea necontenit în camera regelui, îl trezi pe Henric mai de vreme; nimeni nu intrase în camera

regelui.

— Ah! sărmanul meu Chicot, strigă Henric, du-te la naiba! nu am văzut un om să-şi fi ales mai rău timpul. M-ai trezit din cel mai frumos vis pe care l-am visat în viaţa mea.

— Ce visai, fiule? întrebă Chicot.

— Visam că Quélus îl străpunsese pe Antraguet cu o lovitură frumoasă şi că înota, acel drag prieten în sîngele adversarului său. Dar s-a făcut ziuă. Hai să-l rugăm pe Dumnezeu ca visul meu să se înfăptuiască. Cheamă, Chicot, cheamă.

— Ce vrei oare?

— Tîrsana şi vergile.

— Nu ai vrea mai bine să mănînci întîi? întrebă Chicot.

— Păgînule, spuse Henric, cum vrei să asculţi slujba Domnului cu stomacul plin?

— E adevărat.

— Cheamă, Chicot, cheamă.

— Răbdare, spuse Chicot, e abia ora opt, ai destulă vreme să te biciuieşti pînă diseară. Mai întîi să vorbim; vrei să vorbeşti prietenul tău? Nu ai să te căieşti, Valois, pe cuvîntul meu.

— Ei bine! să vorbim, spuse Henric, dar fă-o repede.

— Cum ne împărţim ziua, fiule?

— În trei părţi.

— În cinstea Sfintei treimi, foarte bine. Să vedem aceste trei părţi.

— Mai întîi liturghia la Saint-Germain-l'Auxerrois.

— Bine.

— La înapoierea la Luvru, gustarea.

— Foarte bine!

— Apoi, procesiunea pocăiţilor pe străzi, cu opriri pentru popasuri în principalele mînăstiri ale Parisului, începînd cu Iacobinii şi terminînd cu Sfînta Genoveva, unde i-am făgădui stareţului să rămîn pînă a doua zi într-o chilie a unui fel de sfînt care îşi va petrece noaptea în

rugăciuni pentru a asigura succes armelor noastre.

— Îl cunosc.

— Chiar foarte bine.

— Cu atît mai bine; mă vei întovărşi, Chicot; ne vom ruga împreună.

— Da, fii liniştit.

— Atunci, îmbracă-te şi vino.

— Aşteaptă!

— Ce!

— Mai am să te întreb cîteva amănunte.

— Nu poţi să mă întrebi în timp ce mă îmbrac?

— Prefer să te întreb cît timp sîntem singuri.

— Spune repede, timpul trece.

— Curtea ta, ce face?

— Mă însoţeşte.

— Fratele tău?

— Mă urmează.

— Garda?

— Gărzile franceze mă aşteaptă cu Crillon la Luvru; cele suedeze mă aşteaptă la poarta mînăstirii.

— Minunat! spuse Chicot. Iată-mă lămurit.

— Pot chema acum?

— Cheamă.

Henric sună din clopoţel.

— Cermonia are să fie măreaţă, urmă Chicot.

— Dumnezeu ne va ajuta, nădăjduiesc.

— Voi vedea asta mîine. Dar, spune-mi, Henric, înainte de a intra cineva, nu ai altceva să-mi mai spui?

— Nu. Am uitat vreun amănunt din ceremonie?

— Nu de asta îţi vorbesc.

— Dar de ce-mi vorbeşti?

— De nimic.

— Dar mă întrebi.

— Dacă e bine să te opreşti la mînăstirea Sfînta Genoveva.

— Fără îndoială.

— Şi să-ţi petreci noaptea acolo?

— Am făgăduit-o.

— Ei bine! dacă nu ai să-mi spui nimic, fiule, îţi voi spune eu, că ceremonialul acesta mie nu-mi convine.

— Cum?

— Nu, şi cînd vom mînca...

— Îţi voi spune un alt aranjament care îmi trece prin minte.

— Fie, mă învoiesc.

— Chiar dacă nu te-i învoi, fiule, ar fi acelaşi lucru.

— Ce vrei să spui?

— Sst! Iată-ţi oamenii de serviciu care intră în anticameră.

În adevăr, uşierii deschiseră portierele şi apăru bărbierul, parfumeurul şi valetul de cameră al Maiestăţii Sale, care luîndu-l în primire pe rege, se apucară să execute asupra augustei lui persoane una din acele toalete pe care am mai descris-o la începutul acestei lucrări.

Cînd toaleta Alteţei Sale fu aproape terminată, se anunţă Alteţea Sa, Monseniorul duce de Anjou.

Henric se întoarse spre el, pregătind cel mai frumos zîmbet pentru a-l primi.

Ducele era întovărăşit de domnul de Monsoreau, domnul d'Epernon şi domnul d'Aurilly.

D'Epernon şi d'Aurilly rămaseră în urmă.

Henric, la vederea contelui încă palid şi cu figura mai înfricoşătoare ca niciodată, nu putu să-şi reţină o mişcare de uimire.

Ducele observă această mişcare care nu-i scăpă nici contelui.

— Sire, spuse ducele, domnul de Monsoreau vine să prezinte omagiile sale Maiestăţii Voastre.

— Mulţumesc, domnule, spuse Henric, sînt atît de mişcat de vizita dumitale cu cît ai fost rănit, nu-i aşa?

— Da, Sire.

— La vînătoare, mi s-a spus.
— La vînătoare, Sire.
— Dar mergi spre bine acum, nu-i aşa?
— M-am mai întremat.
— Sire, spuse ducele de Anjou, nu v-ar plăcea ca după ce vă veţi spovedi, domnul conte de Monsoreau să vă pregătească o vînătoare frumoasă în pădurile de la Compiègne?
— Dar, spuse Henric, nu ştiţi că mîine...
Era să spună că cei patru prieteni ai săi se întîlnesc cu cei patru ai ducelui, dar îşi aduse aminte că taina trebuie bine păstrată şi se opri.
— Eu nu ştiu nimic, Sire, reluă ducele de Anjou, şi dacă Maiestatea Voastră voieşte să mă informeze...
— Voiam să spun, reluă Henric, că petrecînd noaptea în rugăciuni la mînăstirea Sfînta Genoveva, nu voi mai fi gata pentru mîine; dar domnul conte să se ducă, cu toate astea: dacă nu mîine, atunci poimîine va avea loc vînătoarea.
— Ai auzit? spuse ducele lui Monsoreau care se înclină.
— Da, Monseniore, răspunse contele.
În acest moment intrară Schomberg şi Quélus; regele îi primi cu braţele deschise.
— Încă o zi, spuse Quélus salutîndu-l pe rege.
— Dar mai mult decît o zi, din fericire, spuse Schomberg.
În acest timp, Monsoreau îi spunea ducelui:
— Voiţi să mă surghiuniţi, după cît se pare, Monseniore.
— Datoria unui şef al vînătorii, nu este de a pregăti vînătorile regale? spuse rîzînd ducele.
— Înţeleg, spuse Monsoreau, şi văd ce e. Astă-seară expiră a opta zi a răgazului pe care Alteţea Voastră mi l-a cerut şi preferaţi să mă trimiteţi la Compiègne decît să vă ţineţi făgăduiala. Dar Alteţea Voastră să bage de seamă; de acum pînă în seară, pot, cu un singur cuvînt...

François îl trase pve conte de mînecă.

— Taci! spuse el, căci dimpotrivă, îmi ţin cuvîntul pe care ţi l-am dat.

— Explicaţi-vă.

— Plecarea dumitale la vînătoare va fi cunoscută de toată lumea, deoarece porunca e oficială.

— Ei bine?

— Ei bine! nu vei pleca, ci te vei ascunde în împrejurimile casei; atunci, crezîndu-te plecat, va veni bărbatul pe care voieşti să-l cunoşti; restul te priveşte, căci nu m-am angajat la altceva, mi se pare.

— Aha! dacă ar fi aşa, spuse Monsoreau.

— Ai cuvîntul meu, spuse ducele.

— Am ceva mai bun, Monseniore, am semnătura voastră.

— Ei! da, drace! ştiu.

Şi ducele se depărtă de Monsoreau pentru a se apropia de fratele său; d'Aurilly atinse braţul lui d'Epernon.

— S-a făcut, spuse el.

— Ce? ce s-a făcut?

— Domnul de Bussy nu se va mai bate mîine.

— Domnul de Bussy nu se va mai bate mîine?

— Răspund de acest lucru.

— Şi cine îi va împiedica?

— Ce te priveşte, din moment ce nu se va mai bate.

— Dacă va fi aşa, dragul meu vrăjitor, ai o mie de scuzi de la mine.

— Domnilor, spuse Henric care îşi terminase toaleta, la Saint-Germain-l'Auxerrois.

— Şi de acolo la mînăstirea Sfînta Genoveva? întrebă ducele.

— Desigur, răspunse regele.

— Fiţi siguri că aşa va fi, spuse Chicot închindu-şi centura de la spadă.

Şi Henric trecu în galerie unde îl aştepta toată curtea.

CAPITOLUL XXXVIII
Care va ajuta şi mai mult la lămurirea capitolului precedent

În ajun, seara, cînd totul fusese hotărît între Guisi şi Angevini, domnul de Monsoreau se înapoiase acasă şi îl găsi acolo pe Bussy.

Atunci, gîndindu-se că acest viteaz gentilom pentru care purta mereu o mare prietenie putea, nefiind în curent cu nimic, să se compromită foarte mult a doua zi, îl luase de o parte.

— Scumpul meu conte, îi spuse el, ai voi să-mi îngădui să-ţi dau un sfat?

— Cum aşa! răspunse Bussy, te rog chiar.

— În locul dumitale, aş lipsi mîine din Paris.

— Eu! Şi pentru ce?

— Tot ceea ce îţi pot spune, este că lipsa dumitale te va scăpa, după toate probabilităţile, de o mare încurcătură.

— De o mare încurcătură? reluă Bussy privindu-l pe conte pînă în fundul ochilor; şi care?

— Nu ştii ce trebuie să se petreacă mîine?

— Deloc.

— Pe cinstea dumitale?

— Pe cuvîntul meu de gentilom.

— Domnul de Anjou nu ţi-a încredinţat nimic?

— Nimic. Domnul de Anjou nu-mi încredinţează decît lucruri pe care le poate spune cu voce tare şi voi adăuga, aproape pe care le poate spune toată lumea.

— Ei bine! eu care nu sînt ducele de Anjou, eu care îmi iubesc prietenii pentru ei iar nu pentru mine, îţi voi spune, dragul meu conte, că se pregătesc pentru mîine evenimente grave şi că partidul ducelui de Anjou şi al Guisilor se gîndesc la o lovitură al cărei rezultat ar putea

prea bine să fie căderea regelui.

Bussy îl privi pe domnul de Monsoreau cu o oarecare neîncredere, dar faţa lui exprima cea mai deplină sinceritate şi nu se putea înşela asupra acestei expresii.

— Conte, îi răspunse el, eu sînt al ducelui de Anjou, după cum ştii şi dumneata, adică viaţa şi spada mea îi aparţin. Regele, împotriva căruia nu am întreprins nimic făţiş, îmi poartă pică şi de cîte ori am avut prilejul mi-a spus, sau mi-a făcut ceva care mă rănea. Şi mîine chiar, — Bussy coborî glasul, — îţi spun aceasta, dar numai dumitale, înţelegi? mîine îmi voi risca viaţa pentru a-l umili pe Henric de Valois în persoana favoriţilor săi.

— Aşadar, întrebă Monsoreau, eşti hotărît să suferi toate urmările legăturii dumitale cu ducele de Anjou?

— Da.

— Ştii unde are să te tîrască acest lucru?

— Ştiu unde socotesc să mă opresc; orice motiv aş avea să mă plîng de rege, niciodată nu-mi voi ridica mîna asupra unsului Domnului; îi voi lăsa pe alţii s-o facă şi eu îi voi urma, fără să lovesc şi fîră să provoc pe nimeni, pe domnul duce de Anjou, pentru a-l apăra în caz de primejdie.

Domnul de Monsoreau se gîndi o clipă şi, punîndu-şi mîna pe umărul lui Bussy:

— Dragă conte, îi spuse el, ducele de Anjou este un viclean, un laş, un trădător, în stare, dintr-o gelozie sau teamă, să-şi sacrifice cel mai credincios prieten, prietenul cel mai devotat: dragă conte, părăseşte-l, urmează sfatul unui prieten, du-te să-ţi petreci ziua mîine în căsuţa dumitale de la Vincennes, du-te unde vei voi, dar nu te duce la procesiunea Zilei Domnului.

Bussy îl privi fix.

— Dar dumneata pentru ce îl urmezi atunci pe ducele de Anjou? răspunse el.

— Pentru că, pentru lucruri care interesează cinstea mea, răspunse cotele, mai am cîtva timp încă nevoie de

el.

— Ei bine! ca şi mine, spuse Bussy; pentru lucruri care de asemenea interesează cinstea mea, îl voi urma pe duce.

Contele de Monsoreau îi strînse mîna lui Bussy şi amîndoi se despărţiră.

Am spus, în capitolul precedent, ce s-a petrecut a doua zi, la deşteptarea regelui.

Monsoreau se înapoie acasă şi anunţă soţiei sale plecarea la Compiègne; în acest timp, el porunci să se facă toate pregătirile pentru această plecare.

Diana primi vestea cu bucurie.

Ea ştia de la soţul ei despre duelul dintre Bussy şi d'Epernon, însă d'Epernon era acela dintre favoriţii regelui care avea cel mai mic renume de curaj şi dibăcie, şi ea nu avea deci decît o teamă amestecată cu mîndrie, gîndindu-se la lupta de a doua zi.

Bussy se prezentase dis-de-dimineaţă la ducele de Anjou şi îl însoţise la Luvru, rămînînd însă în galerie.

Ducele îl luă, înapoindu-se de la fratele său, şi tot cortegiul regal se îndreptă spre Saint-Germain-l'Auxerrois.

Văzîndu-l pe Bussy atît de sincer, atît de credincios, atît de devotat, prinţul avusese oarecare remuşcări, dar două lucruri îi înlăturau bunele dispoziţii: stăpînirea pe care o pusese Bussy asupra lui, ca orice fire puternică asupra unei firi slabe, şi teama ca nu cumva, stînd aproape de tronul său, să nu fie Bussy adevaratul rege; apoi dragostea lui Bussy pentru doamna de Monsoreau, dragoste care trezea toate chinurile geloziei în inima prinţului.

Cu toate astea el îşi spusese, că şi Monsoreau îi insufla temeri aproape tot aşa de mari ca şi Bussy, totuşi îşi spusese:

— Sau Bussy mă va însoţi şi, ajutîndu-mi prin curajul lui, va face să triumfe cauza mea şi atunci, dacă am

triumfat, puţin îmi pasă de ce va zice şi ce va face Monsoreau; sau Bussy mă va părăsi şi atunci nu-i mai datorez nimic şi îl părăsesc şi eu la rîndu-mi.

Rezultatul acestei cugetări al cărei obiect era Bussy, făcea ca prinţul să nu-l părăsească o clipă din ochi pe tînăr.

El îl văzu cu faţa lui liniştită şi zîmbitoare intrînd în biserică, după ce îl lăsase să treacă pe domnul d'Epernon, adversarul său, şi îngenunchind puţin mai în urmă.

Prinţul îi făcu semn lui Bussy să se apropie de el. Din locul unde se găsea, el era silit să-şi întoarcă de tot capul înapoi, pe cînd dacă l-ar fi aşezat la stînga sa, nu ar fi avut nevoie decît să-şi întoarcă ochii.

Liturghia începuse de aproape un sfert de oră cînd Remy intră în biserică şi veni să îngenuncheze lîngă stăpînul lui. Ducele tresări la apariţia tînărului medic pe care-l ştia tăinuitorul gîndurilor ascunse ale lui Bussy.

În adevăr, după o clipă, în vreme ce schimbau în şoaptă cîteva cuvinte, Remy îi strecură un bilet contelui.

Prinţul simţi un fior trecîndu-i prin vine; o mică scriere fină şi încîntătoare semna acest bilet.

— E de la ea, spuse el; îl anunţă că soţul părăseşte Parisul.

Bussy dădu drumul biletului în fundul pălăriei, îl deschise şi citi.

Prinţul nu mai vedea biletul; însă vedea faţa lui Bussy care strălucea de o rază de bucurie şi de dragoste.

— Ah! vai de tine dacă nu mă vei însoţi! murmură el.

Bussy duse biletul la buze şi îl strecură la inimă.

Ducele privi în jurul lui. Dacă Monsoreau ar fi fost acolo, poate că ducele nu ar mai fi avut răbdarea să aştepte seara pentru a i-l numi pe Bussy.

După terminarea liturghiei, reluară drumul Luvrului, unde o gustare îl aştepta pe rege în apartamentele sale şi pe gentilomi în galerie.

Elveţienii erau înşiraţi pe două rînduri, începînd de la poarta Luvrului.

Crillon şi gărzile erau aşezaţi în curte.

Chicot nu îl pierdea din vedere, nici el pe rege, după cum ducele de Anjou nu-l pierdea pe Bussy.

Intrînd la Luvru, Bussy se apropie de duce.

— Iertaţi-mă, Monseniore, făcu el înclinîndu-se; aş dori să spun două cuvinte Alteţei Voastre.

— Grabnice? întrebă ducele.

— Foarte grabnice, Monseniore.

— Nu ai putea să mi le spui în timpul procesiunii? Vom merge alături unul de altul.

— Monseniorul mă va scuza, dar îl opream tocmai pentru a-i cere îngăduiala de a nu-l însoţi.

— Cum aşa? întrebă ducele cu o voce a cărei schimbare nu o putu ascunde cu totul.

— Monseniore, mîine este o zi mare, Alteţea Voastră ştie, pentru că trebuie să se răfuiască cearta între Anjou şi Franţa; aş dori deci să mă retrag în căsuţa mea de la Vincennes şi să stau acolo retras toată ziua.

— Aşadar, nu vii la procesiunea la care vine curtea, la care vine regele?

— Nu, Monseniore, bineînţeles dacă îmi îngăduie Alteţea Voastră.

— Nu mă vei întîlni nici chiar la Sfînta Genoveva?

— Monseniore, doresc să am toată ziua a mea.

— Dar totuşi, spuse ducele, dacă se va ivi vreun prilej în timpul zilei în care să am nevoie de prietenii mei!...

— Deoarece Monseniorul nu va avea nevoie, spuse el, decît pentru a trage spada împotriva regelui său, îi cer de două ori mai mult permisiunea să-mi dea drumul; spada mea este angajată împotriva domnului d'Epernon.

Monsoreau spusese în ajun prinţului că putea să se bizuie pe Bussy. Totul se schimbase aşadar din ajun, şi această schimbare venea de la biletul adus de le Haudouin la biserică.

— Aşadar, spuse ducele strîngînd din dinţi, îţi părăseşti seniorul şi stăpînul, Bussy?

— Monseniore, spuse Bussy, omul care-şi joacă viaţa a doua zi într-un duel înverşunat, sîngeros, pe moarte, cum va fi al nostru, vă asigur, acela nu mai are decît un singur stăpîn şi acest stăpîn va avea ultimele mele rugăciuni.

— Tu ştii că este vorba de un tron pentru mine şi mă părăseşti?

— Monseniore, am lucrat destul pentru dumneavoastră; voi lucra încă destul şi mîine; nu-mi cereţi mai mult decît viaţa.

— Bine! răspunse ducele cu o voce posomorîtă; eşti liber, du-te, domnule de Bussy.

Bussy, fără să-i pese de această răceală neaşteptată, îl salută pe prinţ, coborî scara Luvrului şi, odată ieşit din palat, se îndreptă repede spre casa lui.

Ducele îl chemă pe d'Aurilly.

Acesta apăru.

— Ei bine! Monseniore? întrebă cîntăreţul din lăută.

— Ei bine! s-a condamnat singur.

— Nu vă urmează?

— Nu.

— Se duce la întîlnirea din bilet?

— Da.

— Atunci rămîne pentru astă-seară?

— Pentru astă-seară.

— Domnul de Monsoreau este înştiinţat?

— De întîlnire, da; de omul pe care-l va găsi la întîlnire, nu încă.

— Aşadar sînteţi hotărît să-l sacrificaţi pe conte?

— Sînt hotărît să mă răzbun, spuse prinţul. Nu mă mai tem decît de un lucru acum.

— Care?

— Ca Monsoreau să nu se încreadă în forţa şi în dibăcia lui şi ca Bussy să-i scape.

— Monseniorul să fie liniştit.

— Cum?

— Domnul de Bussy este definitiv comdamnat?

— Da, la naiba! Un om care mă poartă de nas, care îmi ia voinţa, care face din ea voinţa lui; care îmi ia amanta şi care face din ea amanta lui; un fel de leu căruia îi sînt cu atît mai puţin stăpîn ca păzitor. Da, da, d'Aurilly, este condamnat fără milă.

— Ei bine! după cum vă spuneam, Monseniorul să fie liniştit; dacă va scăpa lui Monsoreau, nu va scăpa altuia.

— Şi care este acest altul?

— Monseniorul îmi porunceşte să-l numesc?

— Da, îţi poruncesc.

— Acest altul este domnul d'Epernon.

— D'Epernon, d'Epernon, care trebuie să se bată cu el mîine?

— Da, Monseniore.

— Povesteşte-mi şi mie.

D'Aurilly era să înceapă povestirea cerută, cînd ducele fu chemat. Regele se găsea la masă şi se mira că nu-l vede acolo pe ducele de Anjou, sau mai degrabă Chicot îl făcuse să bage de seamă această lipsă, şi regele îşi chema fratele.

— Îmi vei povesti totul în timpul procesiunii, spuse ducele.

Şi îl urmă pe uşierul care-l chema.

Acum cînd nu vom mai avea timpul, preocupaţi cum vom fi de un personaj mai mare, să-l urmăm pe duce şi pe d'Aurilly prin străzile Parisului, să spunem, cititorilor noştri ce se petrecuse între d'Epernon şi cîntăreţul din lăută.

Dimineaţa, spre revărsatul zorilor, d'Epernon se prezentase la palatul Anjou şi ceruse să vorbească cu d'Aurilly.

De mai multă vreme gentilomul îl cunoştea pe muzicant.

Acesta din urmă fusese chemat să-l înveţe lăuta, şi de mai multe ori elevul şi profesorul se întruniseră pentru a face exerciţii, cum era moda pe vremea aceea, nu numai în Spania, dar chiar şi în Franţa.

Rezulta de aci că o prietenie destul de strînsă, înfrînată de etică, îi unea pe cei doi muzicanţi.

De altfel, domnul d'Epernon, Gascon rafinat, practica metoda insinuării, care constă a ajunge la stăpîni prin slugi şi erau puţine taine la ducele de Anjou pe care să nu le ştie el de la prietenul său d'Aurilly.

Să mai adăugăm că, în urma dibăciei sale diplomatice, el menaja atît pe rege cît şi pe duce, trecînd de la unul la altul, temîndu-se să nu-l aibă ca duşman pe viitorul rege, şi păstrînd pe regele care domnea.

Această vizită la d'Aurilly avea drept scop să vorbească cu el despre apropiatul duel cu Bussy.

Duelul acesta îl îngrijora foarte mult.

În timpul lungii sale vieţi, partea mai importantă a caracterului lui d'Epernon nu a fost niciodată vitejia; ar fi trebuit să fii însă mai mult decît viteaz, ar fi trebuit să fii îndrăzneţ pentru a înfrunta cu sînge rece lupta cu Bussy: a se bate cu el însemna să se aştepte la o moarte sigură.

Mai încercaseră şi alţii care măsuraseră pămîntul în luptă şi care nu se mai ridicaseră de jos.

La primul cuvînt pe care-l spuse d'Epernon muzicantului despre subiectul care-l preocupa, acesta care cunoştea ura ascunsă pe care stăpînul său o nutrea împotriva lui Bussy, acesta, zic, începu să-şi plîngă elevul anunţîndu-l că de o săptămînă domnul de Bussy făcea exerciţii în fiecare dimineaţă cu un trîmbiţaş din gardă, cea mai vicleană spadă care s-a întîlnit vreodată la Paris, un fel de artist în lovituri de spadă, care, fiind călător şi filosof, împrumutase de la Italieni jocul prevăzător şi strîns, de la Spanioli fentele lor agere şi strălucite, de la Germani mlădierea încheieturii şi logica ripostelor, în sfîrşit, de la sălbaticii Polonezi, cărora li se ziceau pe

atunci Sarmaţi, voltele lor, salturile lor, slăbirea lor fără veste şi luptele corp la corp. D'Epernon, în timpul acestei lungi enumerări a şanselor potrivnice, îşi mîncă de groază tot carminul care-i lustruia unghiile.

— Aşadar, sînt un om mort atunci, spuse el jumătate rîzînd, jumătate îngălbenind.

— Cam aşa ceva! răspunse d'Aurilly.

— Dar e absurd, strigă d'Epernon, să mergi pe teren cu un om care trebuie în mod neîndoielnic să te omoare. Este ca şi cînd ai juca zaruri cu cineva care ar fi sigur că dă de fiecare dată şase-şase.

— Trebuia să te gîndeşti la acest lucru înainte de a te angaja, domnule duce.

— La naiba, spuse d'Epernon, îmi voi lua vorba înapoi. Nu sînt Gascon degeaba. Ar fi un nebun acela care ar părăsi viaţa de bună voie şi mai cu seamă la douăzeci şi cinci de ani. Dar mă gîndesc, la naiba! da, dar acest lucru e ceva logic. Ascultă!

— Spune.

— Domnul de Bussy e sigur că mă omoară, spuneai?

— Nu mă îndoiesc o singură clipă.

— Atunci nu mai e un duel, dacă e sigur; este un asasinat.

— Cam aşa!

— Şi dacă este un asasinat, ce dracu'!

— Ei bine?

— Îţi este îngăduit să previi un asasinat prin...

— Prin?

— Printr-un... omor.

— Cine mă opreşte, pentru că vrea să mă ucidă, să-l ucid eu mai înainte?

— O! Doamne! nimic şi mă gîndeam chiar eu...

— Raţionamentul meu nu este oare limpede?

— Limpede ca ziua.

— Numai că în loc să-l ucid cu cruzime cu mîinile mele, cum vrea să facă el cu mine, ei bine! eu care urăsc

sîngele voi lăsa această grijă altuia.

— Adică, vei plăti nişte zbiri?

— Pe legea mea, da! ca domnul de Guise şi domnul de Mayenne pentru Saint-Mégrin.

— Are să te coste scump.

— Am să dau trei mii de scuzi.

— Pentru trei mii de scuzi, cînd zbirii dumitale vor şti cu cine au de-a face, nu vei avea decît şase oameni.

— Nu e oare destul?

— Şase oameni? Domnul de Bussy va ucide patru din ei mai înainte de-a fi măcar zgîriat. Adu-ţi aminte de încăierarea din strada Sfîntului Anton, în care l-a rănit pe Schomberg la coapsă, pe dumneata la braţ şi l-a strivit aproape pe Quélus.

— Voi da şase mii de scuzi dacă trebuie, spuse d'Epernon. La naiba! dacă fac un lucru vreau să-l fac bine şi să nu mai scape.

— Ţi-ai găsit oamenii? spuse d'Aurilly.

— Drace! răspunse d'Epernon, am ici-colo cîţiva oameni fără ocupaţie, nişte soldaţi în retragere, nişte viteji, ce-i drept, care se pot compara cu aceia din Veneţia şi din Florenţa.

— Foarte bine! foarte bine!Dar bagă de seamă.

— La ce?

— Dacă vor da greş, te vor denunţa.

— Îl am pe rege de partea mea.

— E ceva, însă regele nu poate împiedica să fii ucis de către domnul de Bussy.

— Iată ceva foarte adevărat, spuse d'Epernon visător.

— Îţi voi arăta şi eu o cale.

— Vorbeşte, prietene, vorbeşte.

— Dar poate că nu vrei să faci cauză comună?

— Nu mă voi da înapoi de la nimic ce ar putea să-mi înmulţească şansele de a mă scăpa de acel cîine turbat.

— Ei bine! un duşman al duşmanului dumitale este gelos.

— Ah! ah!
— Astfel că la această oră chiar...
— Îi întinde o cursă.
— Apoi?
— Dar îi lipsesc banii; cu cei şase mii de scuzi îşi va face afacerea lui odată cu a dumitale. Dumneata nu vrei să-ţi revină cinstea loviturii, nu-i aşa?
— Doamne, nu! Nu cer altceva decît să rămîn în umbră.
— Trimite-ţi deci oamenii la întîlnire, fără să te faci cunoscut el îi va întrebuinţa.
— Însă ar mai trebui, dacă oamenii mei nu mă cunosc, să-l cunosc eu pe omul acela.
— Ţi-l voi arăta mîine dimineaţă.
— Unde?
— La Luvru.
— Aşadar e un gentilom?
— Da.
— D'Aurilly, numaidecît cei şase mii de scuzi vor fi la dispoziţia dumitale.
— Ne-am înţeles atunci?
— Negreşit.
— La Luvru, deci!
— La Luvru.
Am văzut în capitolul precedent cum îi spuse d'Aurilly lui d'Epernon:
— Fii liniştit, domnul de Bussy nu se va bate cu dumneata mîine!

CAPITOLUL XXXIX
Procesiunea

Îndată după terminarea gustării, regele intrase în camera sa cu Chicot pentru a-şi lua veşmintele de pocăinţă şi ieşise de acolo o clipă după aceea, cu

picioarele goale, cu mijlocul încins cu o frînghie şi cu gluga dată peste faţă.

În timpul acesta curtenii îşi făcuseră aceeaşi toaletă.

Timpul era minunat, drumul presărat cu flori; se vorbea, de altare unele mai măreţe decît altele, şi mai cu seamă de acela pe care călugării de la Sfînta Genoveva îl ridicaseră în cripta capelei.

O mulţime uriaşă mărginea drumul care ducea la cele patru opriri pe care trebuia să le facă regele, şi care erau la Iacobini, la Carmeliţi, la Capucini şi la Genovefani.

Clerul de la Saint-Germain-l'Auxerrois deschidea procesiunea. Arhiepiscopul de Paris ducea Sfînta Cuminecătură. Între cler şi arhiepiscop mergeau de-andăratelea nişte băieţi tineri care mişcau cădelniţele şi nişte fetiţe care desfrunzeau trandafiri.

Apoi venea regele, cu picioarele goale, după cum am spus, urmat de cei patru prieteni ai săi, cu picioarele goale ca şi el îmbrăcaţi la fel.

Urma după aceea ducele de Anjou, însă în costumul său obişnuit; toată curtea angevină îl însoţea, amestecată printre marii demnitari ai coroanei, care mergeau înapoia prinţului, fiecare păstrîndu-şi locul pe care i-l dădea eticheta.

Apoi, în sfîrşit, veneau burghezii şi poporul.

Era mai mult de ora unu după-amiază cînd părăsiră Luvrul.

Crillon şi gărzile franceze voiau să-l urmeze pe rege, însă acesta le făcu semn că era în zadar şi Crillon cu gărzile rămaseră să păzească palatul.

Era aproape ora şase seara cînd, după ce se oprise pe la diferite altare, capul cortegiului începu să zărească porticul dantelat al vechii mînăstiri şi pe genovevani, cu stareţul în frunte, aşezaţi pe cele trei trepte care formau pragul, pentru a primi pe Maiestatea Sa.

În timpul drumului care despărţea mînăstirea de ultima oprire, care era aceea ce se făcuse la mînăstirea

Capucinilor, ducele de Anjou, care stătuse în picioare toată ziua, se simţise rău din pricina oboselii: el ceruse atunci voie regelui să se retragă în palatul său, voie pe care regele i-o dăduse.

Gentilomii săi se desprinseseră atunci din cortegiu şi se retrăseseră odată cu el, ca pentru a arăta tuturor că pe ducele de Anjou îl urmau ei, iar nu pe rege.

Adevărul era însă că, deoarece trei dintre ei aveau să se bată a doua zi doreau să nu se obosească peste măsură.

La poarta mînăstirii, regele, sub motivul că Maugiron, Quélus, Schomberg şi d'Epergnon nu aveau mai puţină nevoie de odihnă ca Livarot, Ribeirac şi Antraguet, regele, zic, le dădu drumul şi lor.

Arhiepiscopul, care slujea încă de dimineaţă şi care nu gustase pînă atunci nimic, de altfel ca şi ceilalţi preoţi, cădea de oboseală; regelui îi fu milă de aceşti sfinţi martiri şi ajuns, după cum am spus, la poarta mînăstirii, le dădu drumul la toţi.

— Apoi, întorcîndu-se spre stareţul Joseph Foulon:

— Iată-mă, părinte, spuse el vorbind pe nas, vin, ca un păcătos ce sînt, să caut odihna în singurătatea mînăstirii dumitale.

Stareţul se înclină.

Apoi adresîndu-se celor care rezistaseră acestei zile aspre, şi care îl urmaseră pînă acolo:

— Vă mulţumesc, domnilor, duceţi-vă.

Chicot salută respectuos şi regalul păcătos urcă una cîte una, lovindu-şi pieptul, treptele mînăstirii.

Henric abia trecuse pragul mînăstirii, că uşile se închiseră în urma lui.

Regele era atît de cufundat în meditările sale, încît nu păru să bage de seamă această împrejurare, care de altfel, după ce le dăduse drumul celor din suita sa, nu mai avea nimic neobişnuit.

— Mai întîi, îi spuse stareţul regelui, o vom conduce pe

Maiestatea voastră în cripta pe care am împodobit-o cum putut mai bine în cinstea regelui cerului şi al pămîntului.

Regele se mulţumi să răspundă printr-un gest încuviinţare şi merse înapoia stareţului.

Dar de îndată ce trecu sub posomorîta arcadă unde stăteau nemişcaţi două rînduri de călugări, de îndată ce-l văzură cotind după colţul curţii care ducea la capelă, douăzeci de glugi săriră în aer şi se văzură strălucind în semi-obscuritate nişte ochi scînteietori de bucurie şi de mîndria triumfului.

Desigur, acestea nu erau nişte figuri de călugări leneşi şi fricoşi; mustaţa deasă, obrajii înnegriţi de soare arătau la ei puterea şi activitatea.

Un mare număr dintre ei dădeau la iveală nişte feţe brăzdate de cicatrice şi alături de cel mai mîndru dintre ei, de acela care purta cicatricea cea mai vestită, apărea triumfătoare şi entuziasmată figura unei femei îmbrăcată într-o rasă.

Această femeie începu să mişte o pereche de foarfeci de aur care atîrnau de un lanţ de aur ce îl avea la centură, şi strigă:

— Ah! fraţii mei, am pus mîna în sfîrşit pe Valois.

— Pe legea mea,surioară, cred şi eu, răspunse Crestatul.

— Nu încă, nu încă, murmură cardinalul.

— Cum aşa?

— Da, vom avea destule trupe burgheze, pentru a-l ţine în frîu pe Crillon şi gărzile sale?

— Avem ceva mai bun decît nişte trupe burgheze, răspunse ducele de Mayenne şi, te rog să mă crezi, nu se va schimba un singur foc de puşcă.

— Să vedem, spuse ducesa de Montpensier, cum înţelegi dumneata acest lucru? Cu toate astea eu aş fi voit puţină gălăgie.

— Ei bine! surioară, ţi-o spun cu părere de rău, nu vei avea această plăcere. Cînd regele are să fie prins, va

striga, dar nimeni nu-i va răspunde. Îl vom face atunci, prin convingere sau prin violenţă, însă fără să ne arătăm, să semneze o abdicare. Numaidecît abdicarea va face ocolul oraşului şi îi va dispune în favoarea noastră pe burghezi şi pe soldaţi.

— Planul e bun şi nu poate da greş acum, spuse ducesa.

— Este puţin cam brutal, spuse cardinalul de Guise clătinind din cap.

— Regele va refuza să semneze abdicare, adăugă Crestatul; este viteaz şi va prefera să moară.

— Să moară atunci! strigară Mayenne şi ducesa.

— Nu, răspunse cu tărie ducele de Guise, nu! Vreau să urmez unui prinţ care abdică şi care este dispreţuit, dar nu vreau să iau locul unui om asasinat care va fi plîns. De altfel, în planurile voastre, îl uitaţi pe domnul duce de Anjou care, dacă regele va fi ucis, va avea pretenţie la coroană.

— Să o ceară, la naiba! să o ceară! spuse Mayenne; fratele nostru cardinalul a prevăzut cazul; domnul duce de Anjou va fi şi el cuprins în actul de abdicare al fratelui său. Domnul duce de Anjou a avut legături cu hughenoţii, este nedemn să domnească.

— Cu hughenoţii, eşti sigur?

— Drace! pentru că a fugit cu ajutorul regelui Navarei.

— Bine.

— Apoi o altă clauză în favoarea casei noastre urmează clauza abdicării: această clauză te va face locotenent al regatului, frate, şi de la locotenenţa regatului pînă la regalitate nu va fi decît un pas.

— Da, da, spuse cardinalul, am prevăzut toate astea; dar s-ar putea ca gărzile franceze, pentru a se asigura că abdicarea este adevărată şi mai cu seamă de bună voie, să forţeze mînăstirea. Crillon nu ştie de glumă şi ar fi în stare să spună regelui: „Sire, viaţa ne este în primejdie, foarte bine; dar, înainte de toate, să ne salvăm onoarea.”

— Aceasta îl va privi pe general, spuse Mayenne, şi generalul şi-a luat toate măsurile. Avem aci ca să susţinem asaltul opzeci de gentilomi şi am pus să se împartă arme la o sută de călugări. Vom rezista o lună împotriva unei armate. Fără să mai socotim că în caz de inferioritate avem subterana pentru a fugi cu prada noastră.

— Şi ce face ducele de Anjou în momentul de faţă?

— La ceasul primejdiei a slăbit ca totdeauna. Ducele de Anjou s-a înapoiat acasă, unde aşteaptă fără îndoială veşti de la noi, între Bussy şi Monsoreau.

— Ei! Doamne! aci ar trebui să fie, iar nu acasă.

— Cred că te înşeli, frate, spuse cardinalul; poporul şi nobilimea ar fi văzut în această întrunire a celor doi fraţi o capcană împotriva familiei; după cum spuneam adineauri, trebuie, înainte de toate, să ne ferim de a juca rolul de uzurpatori. Moştenim, atîta tot. Lăsîndu-l pe ducele de Anjou liber, pe regina mamă neatîrnată, ne facem iubiţi de toţi şi admiraţi de partizanii noştri, şi nimeni nu va avea să ne spună nici cel mai mic cuvînt. Numai că, îl vom avea împotriva noastră pe Bussy şi alte o sută de spade foarte primejdioase.

— Ei aş! Bussy se bate mîine cu favoriţii.

— Ei drace! îi va ucide; mare lucru: şi apoi va fi de-ai noştri, spuse ducele de Guise. Cît despre mine, îl fac general al unei armate din Italia, unde va izbucni războiul fară nici o îndoială. Este un om superior pe care-l stimez foarte mult, acest senior de Bussy.

— Iar eu, ca dovadă că nu-l stimez mai puţin cît dumneata, frate, dacă voi ajunge văduvă, spuse ducesa de Montpensier, mă căsătoresc cu el.

— Să te căsătoreşti cu el! surioară, strigă Mayenne.

— I-auzi, spuse ducesa, sînt doamne mai mari decît care au făcut mai mult pentru el şi nu era general de armată pe vremea aceea.

— Haide, haide, spuse Mayenne, vom vedea asta mai

tîrziu; la lucru acum!

— Cine este lîngă rege? întrebă ducele de Guise.

— Stareţul şi fratele Gorenflot, după cîte cred, spuse cardinalul. Trebuie să nu vadă decît feţe cunoscute, altfel s-ar speria de la început.

— Da, spuse Mayenne, să mîncăm fructele conspiraţiei, să nu le culegem.

— O fi ajuns în chilie? spuse doamna de Montpensier, nerăbdătoare de a-i da regelui a treia coroană pe care i-o făgăduia de atîta vreme.

— O! nu; va vedea mai întîi marele altar din criptă şi va adora sfintele moaşte.

— Apoi?

— Apoi stareţul îi va adresa cîteva cuvinte răsunătoare despre deşertăciunea bunurilor acestei lumi; după care fratele Gorenflot, îl ştiţi, acela care a rostit acel măreţ discurs în timpul adunării Ligii?...

— Da; ei bine?

— Fratele Gorenflot va încerca să obţină prin convingerea ceea ce noi nu îndrăznim să-i zmulgem prin slăbiciune.

— În adevăr, ar fi cu mult mai bine aşa, spuse ducele visător.

— Ei aş! Henric este superstiţios şi slab, spuse Mayenne, răspund că va ceda de frica infernului.

— Iar eu sînt mai puţin convins decît voi, spuse ducele, dar vasele noastre sînt gata de plecare, nu mai putem da înapoi. Acum, după încercarea stareţului, după discursul lui Gorenflot, dacă şi unul şi altul dau greş, vom încerca ultimul mijloc, adică intimidarea.

— Şi atunci mi-l voi tunde pe Valois, strigă ducesa revenind mereu la gîndu-i favorit.

În clipa aceea un clopoţel răsună sunb boltele întunecate de primele neguri ale nopţii.

— Regele coboară în criptă, spuse ducele de Guise; haide, Mayenne, cheamă-ţi prietenii şi să ne facem iarăşi

călugări.

Îndată glugile acoperiră frunţi îndrăzneţe, ochi arzători şi cicatrice vorbitoare; apoi treizeci sau patruzeci de călugări, conduşi de cei trei fraţi, se îndreptară spre intrarea criptei.

CAPITOLUL XL
Chicot I

Regele era cufundat într-o reculegere care făgăduia un succes uşor planurilor domnilor de Guise.

El vizită cripta cu toată comunitatea, sărută racla şi termină toate aceste ceremonii lovindu-şi pieptul din ce în ce mai tare şi mormăind psalmii cei mai jalnici.

Stareţul îşi începu îndemnurile pe care regele le ascultă dînd aceleaşi semne de pocăinţă plină de rîvnă.

În sfîrşit, la un gest al ducelui de Guise, Joseph Foulon se înclină în faţa lui Hernic, şi îi spuse:

— Sire, aţi voi să veniţi acum să depuneţi coroana voastră pămîntească la picioare stăpînului veşnic?

— Haideţi..., răspunse simplu regele.

Şi numaidecît întreaga comunitate, care se înşira în drumul lui, se îndreptă spre chiliile al căror coridor principal se întrezărea la stînga.

Henric părea foarte înduioşat. Mîinile nu încetau să lovească pieptul, iar mătăniile pe care le răsucea mereu sunau pe capetele de mort ce le avea atîrnate de centură.

Ajunseră în sfîrşit la chilie: pe prag aştepta Gorenflot, cu faţa luminată, cu ochii strălucitori ca un rubin.

— Aici, făcu regele.

— Chiar aici, răspunse călugărul cel gras.

Regele putea să arate o oarecare şovăială, pentru că, la capătul acelui coridor, se vedea o uşă, sau mai degrabă un grilaj destul de misterios şi care nu oferea

ochiului decît un întuneric adînc.

Henric intră în chilie.

— *Hic portus salutis*? murmură el cu o voce mişcată.

— Da, răspunse Foulon, aici este portul.

— Lăsaţi-ne singuri, făcu Gorenflot cu un gest măreţ.

Şi numaidecît se închise uşa; paşii celor de faţă se depărtară. Regele, văzînd un scăunel de lemn în fundul chiliei, se aşeză pe el cu amîndouă mîinile pe genunchi.

— Ah! iată-te, Irod, iată-te, păgînule, iată-te Nabucodonosor, spuse Gorenflot fără nici o altă introducere şi spijinindu-şi mîinile-i groase în şolduri.

Regele păru surprins.

— Cu mine vorbeşti, frate? spuse el.

— Da, cu tine, vorbesc, cu cine altul? Se poate spune vreo insultă care să nu ţi se potrivească?

— Frate! murmură regele.

— Ei aşi! tu nu ai nici un frate aici. Iată, este destulă vreme de cînd mă gîndesc la un discurs... îl vei avea... Îl împart în trei părţi ca orice bun predicator. Mai întîi tu eşti un satir, în sfîrşit eşti un detronat; iată despre ce am să-ţi vorbesc.

— Detronat, frate..., spune cu o izbucnire regele pierdut în umbră.

— Nici mai mult, nici mai puţin. Aici nu mai e ca în Polonia şi nu vei mai fugi...

— O capcană!

— O! Valois, află că un rege nu este decît un om, atunci mai este încă om.

— Violenţe, frate!

— La naiba! crezi că te-am închis ca să te menajăm?

— Abuzezi de religie, frate.

— Există oare religie? strigă Gorenflot.

— O! făcu regele, un sfînt să spună asemenea lucruri?

— Cu atît mai rău, le-am spus acum.

— Te vei duce în iad.

— Oare există iad?...

— Vorbeşti ca un necredincios, frate.

— Haide, fără predici prefăcute, eşti gata, Valois?

— La ce?

— Să-ţi depui coroana; am fost însărcinat să te invit: deci te invit.

— Dar faci un păcat de moarte.

— O! o! făcu Gorenflot cu un zîmbet neruşinat, am dreptul să iert păcatele, şi mi-l iert dinainte; să vedem! renunţă, frate Valois.

— La ce?

— La tronul Franţei.

— Mai degrabă moartea.

— Ei! vei muri atunci... Ascultă, iată-l pe stareţ. Se înapoiază... hotărăşte-te.

— Am gărzile mele, prietenii mei; mă voi apăra.

— Se poate, dar vei fi ucis mai întîi.

— Lasă-mi cel puţin o clipă să mă gîndesc.

— Nici o clipă, nici o secundă.

— Zelul dumitale e prea mare, frate, spuse stareţul.

Şi el făcu din mînă un semn care voia să spună regelui:

— Sire, cererea vă este acordată.

Şi stareţul închise din nou uşa. Henric căzu într-o adîncă visare.

— Haide! spuse el, să primim sacrificiul.

Zece minute se scurseseră de cînd Henric se gîndea; cineva bătu la ferestruica celulei.

— S-a făcut, spuse Gorenflot; primeşte.

Regele auzi un fel de murmur de bucurie şi de surpriză în coridor.

— Citeşte-i actul, spuse o voce care-l făcu pe rege să tresară pînă într-acolo încît privi prin zăbrelele chiliei.

Şi un pergament în formă de sul trecu din mîna unui călugăr în aceea a lui Gorenflot.

Gorenflot citi cu mare greutate acest act regelui, a cărui durere era şi mai mare şi care îşi ascundea fruntea în mîini.

— Şi dacă refuz să semnez? strigă el cu lacrimi în ochi.

— Înseamnă să vă pierdeţi de două ori mai mult, reluă vocea ducelui de Guise, înăbuşită de glugă. Socotiţi-vă mort faţă de lume, şi nu vă siliţi supuşii să verse sîngele unui om care fost regele lor.

— Nu voi putea fi constrîns, spuse Henric.

— Prevăzusem eu, îi şopti ducele sorei sale, a cărei frunte se încreţi, ai cărei ochi reflectară un plan sinistru.

— Haide, frate, adăugă el adresîndu-se lui Mayenne, porunceşte să se înarmeze toată lumea şi să se pregătească.

— La ce? spuse regele pe un ton tînguitor.

— La toate, răspunse Joseph Foulon.

Disperarea regelui se mări.

— La naiba! strigă Gorenflot, te uram, Valois; dar acum te dispreţuiesc. Haide, semnează, sau nu vei pieri decît de mîna mea.

— Aveţi răbdare, aveţi răbdare, spuse regele, să obţin de la el resemnarea.

— Iarăşi vrea să se mai gîndească! strigă Gorenflot.

— Să fie lăsat pînă la miezul nopţii, spuse cardinalul.

— Îţi mulţumesc, creştinule milos, spuse regele în culmea disperării. Dumnezeu îţi va răsplăti!

— Cu adevărat că are un creier slăbit, spuse ducele de Guise. Noi servim Franţa, detronîndu-l.

— Ce are a face, făcu ducesa; aşa slăbit cum e, voi simţi o mare plăcere să-l tund.

— În timpul acestui dialog, Gorenflot, cu braţele încrucişate, îl copleşea pe Henric cu insultele cele mai grele şi îi povestea toate nelegiuirile.

Deodată un zgomot înăbuşit răsună în afara mînăstirii.

— Tăcere! strigă vocea ducelui de Guise.

Se făcu cea mai adîncă tăcere. Se deosebiră în curînd nişte lovituri date cu putere, şi la intervale egale, în poarta răsunătoare a mînăstirii.

Mayenne alergă atît de repede pe cît îi îngăduia

grăsimea.

— Fraţilor, spuse el, o trupă de oameni înarmaţi se află în faţa porţii.

— Vin să-l caute, spuse ducesa.

— Un motiv mai mult ca să semneze repede, spuse cardinalul.

— Semnează! Valois, semnează! strigă Gorenflot cu o voce de tunet.

— Mi-aţi dat răgaz pînă la miezul nopjii, spuse într-un chip jalnic regele.

— O! te răzgîndeşti , deoarece crezi că eşti ajutat...

— Negreşit, am o şansă.

— Pentru a muri dacă nu semnează numaidecît, strigă vocea aspră şi poruncitoare a ducesei.

Gorenflot apucă mîna regelui şi îi întinse o pană.

Zgomotul se înteţea afară.

— O nouă trupă! veni să spună un călugăr; înconjoară tinda şi o împresoară la stînga.

— Haide! strigară cu nerăbdare Mayenne şi ducesa.

Regele muie pana în cerneală.

— Elveţienii! alergă să comunice Foulon; pătrund în cimitir pe la dreapta; toată mînăstirea este împresurată în momentul de faţă.

— Ei bine! ne vom apăra, răspunse cu hotărîre Mayenne. Cu un ostatec ca acesta, o cetate nu este luată niciodată aşa uşor.

— A semnat! urlă Gorenflot smulgînd hîrtia din mîinile lui Henric.

Acesta abătut, îşi afundă capul în glugă şi gluga în cele două braţe.

— Atunci sîntem rege, îi spuse cardinalul ducelui. Ia repede această preţioasă hîrtie.

Regele, în durerea lui, răsturnă lampa care singură lumina această scenă: dar ducele de Guise şi pusese mîna pe pergament.

— Ce facem? ce facem? veni să întrebe un călugăr sub

rasa căruia se deosebea un gentilom înarmat pînă în dinţi. Crillon soseşte cu gărzile sale franceze şi ameninţă să spargă porţile. Ascultaţi!...

— În numele regelui! strigă vocea puternică a lui Crillon.

— Bun! nu mai există rege, răspunse Gorenflot pe o fereastră.

— Cine spune aceasta, caraghiosule? răspunse Crillon.

— Eu! eu! eu! făcu Gorenflot în întuneric, cu o mîndrie din cele mai provocatoare.

— Încercaţi să mi-l zăriţi pe caraghiosul acela şi să-i înfigeţi cîteva gloanţe în burtă, spuse Crillon.

Şi Gorenflot, văzîndu-i pe soldaţi că îşi pregătesc armele făcu numaidecît o săritură şi recăzu pe spate în mijlocul chiliei.

— Sparge uşa, dragă Crillon, spuse în mijlocul tăcerii generale o voce care făcu să li se zbîrlească părul tuturor călugărilor falşi sau adevăraţi care aşteptau în coridor.

Vocea aceasta era a unui bărbat care, ieşit din rînduri înaintase pînă la treptele mînăstirii.

— Iată, Sire, răspunse Crillon dînd în poarta principală o puternică lovitură de secure.

Zidurile se cutremură.

— Ce doriţi?... spuse stareţul, apărînd cu frică la fereastră

— A! dumneata eşti, părinte Foulon, spuse aceeaşi voce trufaşă şi liniştită. Înapoiază-mi, te rog, nebunul, care a venit să petreacă noaptea într-una din chiliile dumitale. Am nevoie de Chicot; mă plictisesc la Luvru.

— Iar eu mă distrez foarte plăcut, fiule, răspunse Chicot, scoţîndu-şi capul din glugă şi străbătînd mulţimea de călugări, care se depărtară cu un urlet de groază.

În momentul acesta ducele de Guise, care poruncise să-i aducă o lampă, citea dedesuptul actului semnătura, încă proaspătă, obţinută cu atîta greutate:

„CHICOT I”

— „Eu, Chicot I”, strigă el; mii de draci!

— Haide, spuse cardinalul, sîntem pierduţi; să fugim.

— Ei aşi! făcu Chicot împărţind lui Gorenflot, aproape leşinat, o mulţime de lovituri cu frînghia pe care o purta la centură; ei aşi!

CAPITOLUL XLI
Dobînda şi capitalul

Pe măsură ce regele vorbea, pe măsură ce conspiratorii îl recunoşteau, ei trecură de la uimire la groază.

Abdicarea semnată „Chicot I” schimbase groaza în furie.

Chicot îşi aruncă rasa de pe umeri, îşi încrucişă braţele şi, în vreme ce Gorenflot fugea cît îl ţineau picioarele, el susţinu nemişcat şi zîmbitor, prima lovitură.

Fu o clipă grozavă.

Gentilomii, furioşi, înaintară spre Gascon, hotărîţi să se răzbune de păcăleala căreia îi căzuseră victime.

Dar bărbatul acesta fără arme, cu pieptul acoperit numai de cele două braţe, cu faţa batjocoritoare care părea că desfide atîta putere, care ataca atîta slăbiciune, îi opri mai mult chiar decît mustrările cardinalului care le atrăgea atenţia că moartea lui Chicot nu le-ar servi la nimic, ci dimpotrivă ar fi răzbunată grozav de rege, care era complice cu bufonul său în această scenă.

Reieşi de aici că pumnalele şi spadele se aplecară în faţa lui Chicot care, fie din devotament, şi era în stare de el, fie că le ghicise gîndurile, continuă să le rîdă în nas. În timpul acesta ameninţările regelui se făceau mai stăruitoare şi loviturile de secure ale lui Crillon mai dese.

Se vede bine că poarta nu putea să reziste multă vreme unui asemenea atac, pe care nu încercau nici măcar să-l respingă.

Astfel că, după cîteva clipe de consultare, ducele de Guise dădu ordinul de retragere.

Acest ordin îl făcu pe Chicot să zîmbească.

În timpul nopţilor petrecute împreună cu Gorenflot, el examinase subterana: recunoscuse poarta de ieşire şi denunţase această poartă regelui care îl aşezase acolo pe Tocquenot, locotonentul gărzilor suedeze.

Era deci vădit că partizanii Ligii, unii după alţii, aveau să se arunce în gura lupului.

Cardinalul dispăru cel dintîi, urmat de vreo douăzeci de gentilomi.

Atunci Chicot îl văzu trecînd pe duce cu un număr de călugări aproape tot atît de mare; apoi Mayenne, care, cu pîntecele lui de uriaş şi cu gîtul lui cel gros, neputînd alerga, primise grija retragerii.

Cînd, cel din urmă, domnul de Mayenne trecu prin faţa chiliei lui Gorenflot şi cînd Chicot îl văzu tîrîndu-se îngreunat de atîta grăsime, Chicot nu mai zîmbea ci se ţinea de pîntece de rîs.

Zece minute se scurseră în timpul cărora Chicot trase cu urechea, crezînd mereu că aude zgomotul conspiratorilor împinşi înapoi în subterană; dar, spre marea lui mirare, zgomotul, în loc să vină spre el, continua să se depărteze.

Deodată Gasconul fu cuprins de o idee care îi schimbă hohotele de rîs în scrîşniri de dinţi.

Timpul trecea, conspiratorii nu se mai înapoiau; băgaseră oare de seamă că poarta este păzită şi descoperiseră o altă ieşire?

Chicot era să se repeadă afară din chilie, cînd deodată uşa acesteia fu astupată de o grămadă fără formă care se tîra la picioarele lui smulgîndu-şi părul din cap.

— Ah! ce mizerabil sînt, striga călugărul. O! bunul meu senior Chicot, iartă-mă! iartă-mă!

Cum se făcea că Gorenflot, care plecase cel dintîi, se înapoia singur, cînd ar fi trebuit să fie deja departe?

Iată întrebarea care luă naştere în mod natural în mintea lui Chicot.

— O! bunul meu domn Chicot, scumpul senior, ajută-mă! continua să urle Gorenflot; iartă-i netrebnicului dumitale priete care se pocăieşte şi se tîrăşte la picioarele dumitale.

— Dar, întrebă Chicot, cum nu ai fugit odată cu ceilalţi, caraghiosule?

— Pentru că nu am putut să trec pe unde trec ceilalţi, bunul meu senior; pentru că Dumnezeu, în mînia lui, m-a pedepsit cu grăsimea. O! nenorocită burtă! striga călugărul, lovindu-şi cu amîndoi pumnii partea pe care o dojenea. Ah! de ce nu sînt subţire ca dumneata, domnule Chicot! Ce frumos şi mai cu seamă ce fericit e cineva care e subţire!

Chicot nu înţelegea absolut nimic din tînguelile călugărului.

— Dar ceilalţi trec oare pe undeva? strigă Chicot cu o voce de tunet; ceilalţi fug deci?

— La naiba! spuse călugărul, ce vrei să facă? Să aştepte spînzurătoarea? O! nenorocită burtă!

— Taci odată! strigă Chicot, şi răspunde-mi.

Gorenflot se ridică pe amîndoi genunchii.

— Întreabă, domnule Chicot, răspunse el, ai cu siguranţă tot dreptul.

— Cum fug ceilalţi?

— Cît îi ţin picioarele.

— Înţeleg... dar pe unde?

— Pe ferestruică.

— La naiba! pe care ferestruică?

— Pe ferestruica ce dă în cavoul cimitirului.

— Acesta este drumul căruia tu îi zici subterană? Răspunde repede!

— Nu,dragă domnule Chicot. Uşa subteranei era păzită pe dinafară. Marele cardinal de Guise, în clipa cînd voia s-o deschidă, a auzit un Elveţian care spunea: „Mich

durstet”, ceea ce vrea să zică, după cît se pare: Mi-e sete.

— Pe toţi dracii! strigă Chicot, ştiu ce vrea să zică asta; astfel că fugarii au luat un alt drum?

— Da, dragă domnule Chicot, fug prin cavoul cimitirului.

— Care dă?

— Pe de o parte în criptă, pe de altă parte sub poarta Sfîntului Jacques.

— Minţi.

— Eu, dragă domnule?

— Dacă ar fi fugit prin cavoul care dă în criptă i-aş fi văzut trecînd din nou prin chilia ta.

— Iată ce s-a întîmplat, dragă domnule Chicot; ei s-au gîndit că nu ar mai avea vreme să facă acest mare ocol şi au trecut prin ferestruică.

— Care ferestruică?

— Prin ferestruica ce dă în grădină şi care serveşte să lumineze trecerea.

— Astfel că tu?...

— Astfel că eu, care sînt prea gras...

— Ei bine?

— Nu am putut trece deloc; şi au început să mă tragă de picioare, avînd în vedere că împiedicam drumul celorlalţi.

— Dar, strigă Chicot cu faţa luminată deodată de o ciudată veselie, dacă tu nu ai putut să treci...

— Nu, şi cu toate astea am făcut mari sforţări. Uită-te la umerii mei, uită-te la pieptul meu.

— Atunci el care este şi mai gras decît tine...

— Care, el?

— O! Doamne! spuse Chicot, dacă eşti de partea mea în întîmplarea aceasta, îţi făgăduiesc o luminare mîndră; astfel că nici el nu va putea trece?

— Domnule Chicot.

— Ridică-te, călugăre.

Călugarul se ridică pe cît putut mai repede.

— Bine! acum, condu-mă la ferestruică.

— Unde vei voi, dragul meu senior.

— Mergi înainte, nenorocitule, mergi.

Gorenflot începu să alerge cît putea mai repede ridicînd din cînd în cînd braţele spre cer şi menţinîndu-şi fuga pe care o începuse prin loviturile de frînghie cu care îl atingea Chicot.

Amîndoi străbătură coridorul şi coborîră în grădină.

— Pe aici, spuse Gorenflot, pe aici.

Gorenflot făcu o ultimă sforţare şi ajunse pînă la un grup de copaci de unde păreau că ies nişte gemete.

— Acolo, spuse el, acolo.

Şi, la capătul puterilor, căzu rostogolindu-se pe iarbă.

Chicot făcu trei paşi înainte şi zări ceva care se mişca deasupra pămîntului.

Lîngă acel ceva care semăna cu partea dinapoia animalului pe care Diogene îl numea un cocoş cu două picioare şi fără pene, se afla o spadă şi o rasă.

Se vedea bine că individul care se găsea prins într-un mod atît de nenorocit se scăpase pe rînd de toate lucrurile care puteau să-l îngroaşe; astfel că, deocamdată, dezarmat de spadă şi dezbrăcat de rasă, el se găsea redus la cea mai simplă expresie.

Şi în timpul acesta, ca şi Gorenflot, făcea sforţări zadarnice pentru a dispărea cu totul.

— La naiba! pe toţi dracii! striga vocea înăbuşită a fugarului. Aş prefera să trec prin mijlocul întregii gărzi. Ah! nu trageţi aşa de tare, prieteni, voi aluneca încet; simt că înaintez, nu repede, dar înaintez.

— Ei drăcie! domnul de Mayenne! murmură Chicot încîntat. Doamne, Dumnezeule, ai cîştigat lumînarea.

— Nu degeaba am fost eu poreclit Hercule, reluă vocea înăbuşită, voi ridica această piatră. Hei!

Şi făcu o sforţare atît de puternică încît în adevăr piatra se clinti.

— Aşteaptă, spuse încet Chicot, aşteaptă.

Şi el bătu din picioare ca şi cînd ar fi fost cineva care alerga cu mare zgomot.

— Sosesc, spuseră mai multe voci în subterană.

— A! făcu Chicot, ca şi cînd ar fi sosit în goană, A! tu eşti, mizerabile călugăr.

— Nu spuneţi nimic, Monseniore, murmură vocile, vă iau drept Gorenflot.

— A! tu eşti deci, grămada de carne, pondus imobile, a! tu eşti, indigesta moles, aşa-i?

Şi la fiecare mustrare, Chicot, ajunse în sfîrşit la ţinta atît de dorită a răzbunării sale, făcea să cadă cu toată puterea braţului pe părţile cărnoase care i se ofereau, frînghia cu care îl biciuise mai înainte pe Gorenflot.

— Tăcere, spuneau mereu vocile, va iau drept călugărul.

În adevăr, Mayenne nu scotea decît gemete înăbuşite îndoindu-şi în acelaşi timp sforţările pentru a ridica piatra.

— A! conspiratorule, reluă Chicot; ah! călugăr nedemn: na, iată pentru beţie; na, iată pentru lenevie; na, iată pentru mînie; na, iată pentru desfrîu; na, iată pentru lăcomie. Îmi pare rău că nu sînt decît şapte păcate mari; na, na, na, iată pentru viciile pe care le ai.

— Domnule Chicot, spunea Gorenflot plin de sudoare, domnule Chicot, fie-ţi milă de mine.

— A! trădătorule, urmă Chicot lovind mereu; na, iată pentru trădarea ta!

— Iertare! murmura Gorenflot crezînd că simte toate loviturile care cădeau asupra lui Meyenne, iertare! dragă domnule Chicot.

Dar Chicot, în loc să se oprească, se îmbăta de răzbunarea lui şi îşi înmulţea loviturile.

Oricîtă stăpînire de sine ar fi avut, Mayenne nu mai putea să-şi reţină gemetele.

— A! urmă Chicot, de ce nu vrea Dumnezeu să

înlocuiască corpul tău netrebnic, scheletul tău de rînd, cu marii şi puternicii omoplaţi ai ducelui de Mayenne, căruia îi datorez nişte lovituri de baston şi a căror dobîndă creşte mereu de şapte ani!... Na, na, na!

Gorenflot scoase un suspin şi căzu.

— Chicot! gemu ducele.

— Da, chiar eu, da, Chicot, nedemn servitor al regelui, Chicot, braţ plăpînd, care ar voi să aibă cele o sută de braţe ale lui Briareu pentru acest prilej.

Şi Chicot, înfuriat din ce în ce mai mult, îşi înmulţi loviturile atît de mult, încît ducele, adunîndu-şi toate puterile, ridică piatra în culmea durerii şi, cu coastele sfîşiate, cu şalele sîngerînde, căzu în braţele prietenilor săi.

Ultima lovitură a lui Chicot lovi în gol.

Chicot se întoarse atunci: adevăratul Gorenflot leşinase dacă nu de durere, cel puţin de spaimă.

CAPITOLUL LXII
Ce se petrecea lîngă Bastilia în vreme ce Chicot îşi plătea datoriile la mînăstirea Sfînta Genoveva

Erau orele unsprezece seara; ducele de Anjou aştepta cu nerăbdare în cabinetul din strada Sfîntul Jacques, unde se retrăsese în urma slăbiciunii de care fusese cuprins, ca un trimis al ducelui de Guise să vină să-i anunţe abdicarea regelui, fratele său.

El mergea şi revenea de la fereastră la uşa cabinetului şi de la uşa cabinetului la ferestrele anticamerei, privind marele ceasornic ale cărui secunde sunau jalnic în suportul lor de lemn aurit.

Deodată auzi în curte un tropăit de cal; crezu că acest cal poate fi al trimisului său şi alergă să privească din

balcon; dar acest cal ţinut de frîu de un rîndaş, îşi aştepta stăpînul.

Stăpînul ieşi dinăuntrul apartamentelor: era Bussy; Bussy care, în calitate de căpitan al gărzilor, venea, înainte de a se duce la întîlnirea sa, să dea parola pentru noapte.

Ducele, zărindu-l pe acest frumos şi viteaz tînăr, de care niciodată nu se putuse plînge, simţi o clipă de remuşcare; dar, pe măsură ce-l văzu că se apropie de torţa pe care o ţinea valetul, faţa îi fu luminată şi pe această faţă ducele citi atîta bucurie, speranţă şi nerăbdare, încît toată gelozia îi reveni.

În acest timp. Bussy, neştiind că ducele îl privea şi îi spiona diferitele emoţii ale feţii, Bussy, după ce dăduse parola, îşi aruncă mantaua pe umeri, se aruncă în şa şi, dînd pinteni calului, se avîntă cu zgomot mare sub bolta sonoră.

O clipă ducele, îngrijorat că nu vedea pe nimeni apărînd, avu de gînd să trimită după el, căci bănuia că Bussy va face un popas pe la locuinţa sa înainte de a se duce spre Bastilia; dar îi veni în minte tînărul rîzînd împreună cu Diana de dragostea sa dispreţuită, punîndu-l, pe el, prinţul, pe aceeaşi treaptă cu soţul înşelat şi, de astă dată, pornirea cea rea o învinse pe cea bună.

Bussy zîmbise de fericire la plecare; acest zîmbet era o insultă pentru prinţ; el, îl lăsă să plece; dacă ar fi avut privirea tristă şi fruntea încruntată, poate că l-ar fi oprit.

În acest timp, abia ieşit din palatul Anjou, Bussy îşi linişti mersul grăbit, ca şi cum l-ar fi înspăimîntat zgomotul propriului său mers şi, intrînd în locuinţa sa, după cum prevăzuse ducele, lăsă calul în mîinile unui rîndaş care asculta respectuos o lecţie de hipologie pe care i-o preda Remy.

— Ah! ah! spuse Bussy, recunoscînd pe tînărul doctor, tu eşti Remy?

— Da, Monseniore, chiar eu.

— Nu te-ai culcat încă?

— Peste zece minute, Monseniore. Voi intra la mine sau mai degrabă la dumneavoastră. Într-adevăr de cînd nu mai am rănitul, îmi pare că ziua are patruzeci şi opt de ore.

— Poate te plictiseşti? întrebă Bussy.

— Mă tem că da!

— Şi dragostea?

— Ah! v-am spus-o adesea; nu mă încred în dragoste şi nu fac asupra ei decît cercetări folositoare.

— Atunci, ai părăsit-o pe Gertruda?

— Cu totul.

— Aşadar te-ai plictisit?

— De a fi bătut. De altfel aşa se manifesta dragostea amazoanei mele.

— Şi inima ta nu-ţi spune nimic pentru ea în această seară?.

— Pentru ce în această seară, Monseniore?

— Pentru că te-aş fi luat cu mine.

— Înspre Bastilia?

— Da.

— Mergi acolo?

— Fără îndoială.

— Şi Monsoreau?

— Este la Compiègne, dragul meu, unde pregăteşte o vînătoare pentru Maiestatea Sa.

— Sînteţi sigur, Monseniore?

— Ordinul i-a fost dat oficial azi dimineaţă.

— Ah!

Remy rămase o clipă gînditor.

— Atunci? spuse el după o clipă.

— Atunci, mi-am petrecut ziua mulţumind lui Dumnezeu pentru fericirea pe care mi-o trimite în astă noapte. Şi vreau să-mi petrec noaptea bucurîndu-mă de această fericire.

— Bine. Jourdain, spada mea, făcu Remy.

Rîndaşul dispăru în casă.

— Ţi-am schimbat părerea? întrebă Bussy.

— În ce fel?

— Fiindcă îţi iei spada.

— Da, vă însoţesc pînă la poartă pentru două motive.

— Care?

— Primul, de teama de a nu vă întîlni pe stradă cu vreun răufăcător.

Bussy zîmbi.

— Ei! Doamne, da. Rîdeţi, Monseniore. Ştiu că nu vă temeţi de răufăcători şi este o slabă tovărăşie aceea a doctorului Remy; dar se atacă mai puţin uşor doi oameni decît unul singur. Al doilea, pentru că am o mulţime de sfaturi bune să vă dau.

— Haide, dragul meu Remy, haide. Vom vorbi despre ele şi, după plăcerea de a o vedea pe femeia pe care o iubeşti, nu cunosc alta decît aceea de a vorbi despre ea.

— Sînt oameni, răspunse Remy, care pun plăcerea de a vorbi chiar înaintea aceleia de a vedea.

— Dar, spuse Bussy, mi se pare că timpul este schimbător.

— Un motiv mai mult: cerul este cînd întunecat cînd senin. Mie îmi place variaţia. Mulţumesc, Jurdain, adăugă el, adresîndu-se rîndaşului care îi aducea spada.

Apoi, întorcîndu-se spre conte:

— Iată-mă la ordinele dumneavoastră, Monseniore; să mergem.

Bussy îl luă de braţ pe tînărul doctor şi amîndoi se îndreptară spre Bastilia.

Remy spusese contelui că are o mulţime de sfaturi bune să-i dea şi, într-adevăr, abia plecară, că doctorul şi începu să scoată din latină mii de citate importante pentru a-i dovedi lui Bussy că făcea rău de a se duce în vizită în seara aceea la Diana, în loc să stea liniştit în pat, căci este ştiut că un om se bate rău cînd a dormit rău; apoi de la sentinţele facultăţii, trecu la miturile fabulei şi

povesti cu eleganţă că de obicei Venus era aceea care îl dezarma pe Marte.

Bussy zîmbea; Remy stăruia.

— Vezi tu, spuse contele, cînd braţul meu ţine o spadă, o apucă în aşa fel încît fibrele cărnii iau puterea şi mlădierea arcului, în vreme ce de partea lui, arcul pare că se însufleţeşte şi se încălzeşte întocmai ca o carne. Din acel moment spada mea este un braţ şi braţul este o spadă. Deci atunci, înţelegi tu? Nu mai e vorba nici de forţă, nici de dispoziţie. O lamă nu se oboseşte.

— Nu, dar se toceşte.

— Nu-ţi fie teamă.

— Ah! scumpul meu senior, urmă Remy, vedeţi că mîine e vorba să daţi o luptă întocmai ca aceea a lui Hercule împotriva lui Anteu, ca aceea a lui Tezeu împotriva Minotaurului, ca aceea a lui Trente, ca aceea a lui Bayard; ceva omenesc, uriaş, cu neputinţă, trebuie să se spună în viitor de lupta lui Bussy ca fiind o luptă prin excelenţă, şi în această luptă nu vreau, vedeţi nu vreau nici să vă atingă pielea.

— Fii pe pace, dragul meu Remy; vei vedea minuni. Azi dimineaţă am dat patru spade în mîinile a patru spadasini care, timp de opt minute nu au putut toţi patru să mă atingă o singură dată, în vreme ce eu le-am zdreţuit tunicile. Săream ca un tigru.

— Nu zic ba, stăpîne; dar genunchii dumneavoastră nu vor mai fi cei de astăzi.

În felul acesta, Bussy şi chirurgul său începură un dialog latin, foarte des întrerupt de hohote de rîs.

Ajunseră astfel la capătul străzii Sfîntul Anton.

— Adio, spuse Bussy; am ajuns.

— Dacă v-aş aştepta? întrebă Remy.

— Pentru ce?

— Pentru a fi sigur că vă veţi reîntoarce înainte de ora două şi, veţi avea cel puţin cinci sau şase ore de dormit înainte de duel.

— Dacă îţi dau cuvîntul meu?

— Oh! atunci mi-ajunge. Cuvîntul lui Bussy, la naiba! s-ar putea să mă îndoiesc?

— Ei bine, îl ai. Peste două ore, Remy, voi fi la palat.

— Fie. Adio, Monseniore.

— Adio, Remy.

Cei doi tineri se despărţiră; dar Remy rămase pe loc.

Îl văzu pe conte îndreptîndu-se spre casă şi, cum lipsa lui Monsoreau îi dădea toată liniştea, acesta intră pe poarta pe i-o deschidea Gertruda, iar nu pe fereastră.

Apoi îşi reluă cu filosofie prin străzile pustii drumul la palatul lui Bussy.

În vreme ce ieşea din piaţa Beaudoyer, văzu venind spre el cinci oameni înfăşuraţi în mantale şi părînd, sub aceste mantale, bine înarmaţi.

Cinci oameni la acea oră, era un eveniment. El se ascunse după colţul unei case.

Ajunşi la zece paşi de el,cei cinci oameni se opriră şi, după un salut cordial, patru luară două drumuri diferite în vreme ce al cincilea rămase nemişcat şi gînditor pe locul său.

În clipa aceea luna ieşi dintr-un nor şi lumină cu una razele ei figura nocturnului călător.

— Domnul de Saint-Luc, strigă Remy.

Saint-Luc ridică capul, auzind rostindu-se numele său, şi, văzu un om care venea spre el.

— Remy! strigă la rîndul său.

— Remy în persoană, şi sînt fericit că vă întîlnesc. Sînt indiscret dacă vă întreb ce face Senioria Voastră la ora aceas la o depărtare atît de mare de Luvru?

— Pe legea mea, dragul meu, examinez din ordinul regelui înfăţişarea oraşului. Mi-a spus: „Saint-Luc, plimbă-te pe străzile Parisului şi, dacă auzi din întîmplare spunîndu-se că am abdicat, răspunde cu curaj că nu este adevărat”

— Aţi auzit vorbindu-se de asta?

— Nimeni nu a suflat un cuvînt. Or, cum trebuie să fie miezul nopţii, cum totul e liniştit şi cum nu l-am întîlnit decît pe domnul de Monsoreau, mi-am trimis prietenii acasă, şi era şi eu gata de plecare cînd ne-am întîlnit.

— Cum? domnul de Monsoreau!

— Da.

— L-aţi întîlnit pe domnul de Monsoreau?

— Cu o ceată de oameni înarmaţi, zece sau doisprezece cel puţin.

— Domnul de Monsoreau! cu neputinţă.

— Pentru ce cu neputinţă?

— Pentru că trebuia să fie la Compiègne.

— Trebuia să fie, dar nu este.

— Dar ordinul regelui?

— Ei aşi! cine ascultă de rege?

— L-aţi întîlnit pe domnul de Monsoreau cu zece sau doisprezece oameni?

— Desigur.

— V-a recunoscut?

— Te cred.

— Nu eraţi decît cinci?

— Cei patru prieteni şi cu mine, nu mai mulţi.

— Şi nu s-a aruncat asupra dumneavoastră?

— S-a ferit de mine, dimpotrivă, şi tocmai aceasta m-a mirat. Recunoscîndu-l, mă aşteptam la o grozavă bătălie.

— În ce parte se ducea.

— Înspre strada Tixeranderie.

— Ah, Dumnezeule! strigă Remy.

— Ce este? întrebă Saint-Luc, speriat de accentul tînărului.

— Domnule de Saint-Luc, se va întîmpla fără îndoială o mare nenorocire.

— O mare nenorocire! Cui?

— Domnului de Bussy!

— Lui Bussy! La naiba! vorbeşte, Remy. Eu sînt unul din prietenii săi, o ştii bine.

— Ce nenorocire! domnul de Bussy îl credea la Compiègne.

— Ei bine?

— Ei bine! A crezut că poate să profite de lipsa lui.

— Astfel că se află...?

— La doamna Diana.

— Ah! făcu Saint-Luc, se încurcă lucrurile.

— Da. Înţelegi, spuse Remy, trebuie să fi avut bănuieli sau i le-a vîrît cineva în cap, şi s-a prefăcut că pleacă pentru ca să revină pe neaşteptate.

— Stai! spuse Saint-Luc lovindu-şi fruntea.

— Aveţi vreo idee? răspunse Remy.

— Trebuie să fie amestecat ducele de Anjou aici.

— Dar ducele de Anjou este acela care a provocat plecarea domnului de Monsoreau!

— Cu atît mai mult. Ai plămînii buni, viteazul meu Remy?

— La naiba: ca nişte foale.

— În cazul acesta, să alergăm fără să pierdem o clipă. Cunoşti casa?

— Da.

— Mergi înainte atunci.

— Cei doi tineri o luară la fugă pe străzi, ceea ce ar fi făcut cinste unor căprioare urmărite.

— E cu mult înaintea noastră? întrebă Remy alergînd.

— Cine? Monsoreau?

— Da.

— Aproape cu un sfert de oră, spuse Saint-Luc sărind peste o grămadă de pietre, înaltă de vreo doi metri.

— Numai să ajungem la timp, spuse Remy scoţîndu-şi spada pentru a fi gata pentru orice întîmplare.

CAPITOLUL XLIII
Asasinul

Bussy, fără grijă şi fără şovăială, fusese primit cu încredere de către Diana, care se credea sigură de plecarea soţului ei.

Niciodată frumoasa femeie nu fusese atît de veselă, niciodată Bussy nu fusese atît de fericit; sînt unele momente în care sufletul, sau mai degrabă instinctul de conservare simţind toată gravitatea unei situaţii îşi uneşte facultăţile morale cu tot ceea ce simţurile îi pot procura ca resurse fizice; el se concentrează şi se înmulţeşte. Aspiră din toate puterile viaţa, pe care poate s-o piardă dintr-o clipă într-alta fără să ghicească prin ce catastrofă s-ar putea întîmpla.

Diana mişcată, cu atît mai mult cu cît căuta să-şi ascundă emoţia, Diana, mişcată de temerile acelei zile care venea atît de ameninţătoare, părea mai drăgostoasă, pentru că tristeţea, căzînd peste orice iubire dă acestei iubiri parfumul de poezie care îi lipsea; adevărata pasiune nu este nebunatică, şi ochii unei femei îndrăgostită în mod sincer sînt de cele mai multe ori umezi şi nu strălucitori.

Astfel că ea începu prin a-l opri pe tînărul îndrăgostit. Ceea ce avea să-i spună în seara aceea, este că viaţa lui era viaţa ei; ceea ce avea să discute cu el, erau cele mai sigure mijloace de a fugi.

Căci nu era totul să învingă, trebuia, după ce învinsese, să fugă de mînia regelui; căci probabil că niciodată Henric nu avea să ierte învingătorului înfrîngerea sau moartea favoriţilor săi.

— Şi apoi, spunea Diana, cu braţul trecut în jurul gîtului lui Bussy şi sorbind din ochi faţa iubitului său, nu eşti tu cel mai viteaz din Franţa? De ce ai mai face un punct de onoare din a-ţi mări gloria? Tu eşti chiar aşa atît de superior celorlalţi încît nu ar fi mărinimos din partea ta voind să te mai înalţi încă. Nu vrei să placi altor femei, căci mă iubeşti şi ţi-ar fi teamă să nu mă pierzi pentru totdeauna, nu-i aşa Ludovic? Ludovic, apără-ţi viaţa. Nu

îţi zic: gîndeşte-te la moarte, căci mi se pare că nu există în toată lumea un om atît de puternic pentru a-l ucide pe Ludovic al meu, altfel decît prin trădare; dar gîndeşte-te la răni: poţi fi rănit, tu ştii bine, pentru că unei răni primite luptînd, chiar împotriva acelor oameni, datoresc fericirea de a te cunoaşte.

— Fii liniştită, spuse Bussy zîmbind, îmi voi păstra faţa; nu vreau să fiu desfigurat.

— Oh! păstrează-ţi întreaga persoană. Să-ţi fie sfîntă, Bussy, ca şi cînd tu aş fi eu. Gîndeşte-te la durerea pe care ai simţit-o dacă m-ai vedea revenind rănită şi plină de sînge. Ei bine, aceeaşi durere aş simţit-o şi eu văzîndu-ţi sîngele. Fii prevăzător, leul meu prea curajos, iată tot ce-ţi recomand. Fă ca romanul acela, a cărui poveste mi-o citeai mai alaltăieri pentru a mă linişti. Oh! Imită-l pe el; lasă-i pe cei trei prieteni ai tăi să lupte şi vino în ajutorul celui mai ameninţat; dar dacă doi oameni, dacă trei oameni te vor ataca deodată, fugi; te vei înapoia ca Horaţiu şi îi vei ucide pe rînd şi de la distanţă.

— Da, scumpa mea Diana, spuse Bussy.

— O! tu îmi răspunzi fără să mă asculţi, Ludovic; mă priveşti dar nu mă auzi.

—- Da, însă te văd şi eşti foarte frumoasă!

— Nu de frumuseţea mea e vorba în clipa de faţă, Dumnezeule! E vorba de tine, de viaţa ta, de viaţa noastră; ascultă, e grozav ceea ce îţi voi spune, însă vreau s-o ştii, aceasta te va face nu mai puternic, dar mai prevăzător. Ei bine! Voi avea curajul să văd acest duel!

— Tu?

— Voi asista.

— Cum aşa? Cu neputinţă, Diana.

— Nu! Ascultă: tu ştii că se află, în camera alăturată de aceasta, o fereastră care dă într-o curticică, şi de la care se poate privi în îngrăditura de la Tournelles?

— Da, îmi aduc aminte, fereastra aceea ridicată la aproape zece metri şi care se află deasupra unor zăbrele de fier, din vîrful cărora, mai alaltăieri, lăsam să cadă pîine pe care pasările veneau să o ia.

— De acolo, înţelegi? Bussy, te voi vedea. Mai cu seamă aşează-te în aşa fel ca să te văd; tu vei şti că sînt acolo, vei putea chiar să mă vezi. Dar nu, nechizbuită ce sînt, nu mă privi, că duşmanul tău poate să se folosească de neatenţia ta.

— Şi să mă ucidă! Nu-i aşa? în vreme ce eu voi avea ochii aţintiţi asupra ta. Dacă aş fi condamnat şi dacă mi s-ar lăsa alegerea morţii, Diana, moartea aceasta aş alege-o.

— Da, însă nu eşti condamnat, nu este vorba să mori, este vorba dimpotrivă să trăieşti.

— Şi voi trăi, fii pe pace; de altfel sînt bine secundat, crede-mă! tu nu-i cunoşti pe prietenii mei; dar eu îi cunosc: Antraguet mînuie spada ca şi mine; Ribeirac este rece pe teren şi pare să nu aibă vii decît ochii cu care îşi sfîşie adversarul şi braţul cu care îl loveşte; Livarot străluceşte printr-o mlădiere de tigru. Partida e frumoasă, crede-mă, Diana prea frumoasă. Aş voi să fiu ameninţat de o primejdie mai mare pentru a avea mai mult merit.

— Ei bine! Te cred, scump prieten, şi zîmbesc, că nădăjduiesc, dar ascultă-mă şi făgăduieşte-mi că mă asculţi.

— Da, numai să nu-mi porunceşti să te părăsesc.

— Ei bine! întocmai, fac apel la judecata ta.

— Atunci nu trebuia să mă înnebuneşti.

— Trebuie să mă asculţi, frumosul meu gentilom, că numai prin ascultare se dovedeşte dragostea.

— Porunceşte atunci.

— Scump prieten, ochii tăi sînt obosiţi; trebuie să te odihneşti; părăseşte-mă.

— O! de pe acum!

— Eu îmi voi face rugăciunea, iar tu mă vei îmbrăţişa.

— Ţie ar trebui să se roage lumea aşa cum se roagă îngerilor.

— Şi tu crezi că îngerii nu se roagă lui Dumnezeu? zise Diana îngenunchind.

Şi, din fundul inimii, cu nişte priviri care păreau să-l caute pe Dumnezeu sub bolţile azurii ale cerului:

— Doamne, spuse ea, dacă vrei ca serva ta să trăiască fericită şi să nu moară deznădăjduită, ai grijă de acela pe care l-ai trimis în calea mea, pentru ca să-l iubesc şi să nu-l iubesc decît pe el.

Ea termina aceste cuvinte, Bussy se pleca pentru a o înconjura cu braţul său şi a-i aduce faţa la înălţimea buzelor, cînd deodată un geam de la fereastră zbură în ţăndări, apoi chiar fereastra şi trei oameni înarmaţi apărură în balcon, în vreme ce al patrulea încăleca balustrada. Acesta avea faţa acoperită cu o mască şi ţinea în mîna stîngă un pistol, iar în cealaltă o spadă.

Bussy rămase o clipă nemişcat şi îngheţat de ţipătul înspăimîntător al Dianei care se agăţă de gîtul său.

Omul cu mască făcu un semn şi cei trei tovarăşi ai săi făcură un pas înainte; unul din aceştia era înarmat cu o archebuză.

Bussy, dintr-o singură mişcare o depărtă pe Diana cu mîna stîngă, în vreme ce cu dreapta îşi scotea spada.

Apoi, retrăgîndu-se puţin, o aplecă încet fără să-şi piardă din vedere adversarii.

— Haideţi, haideţi, vitejii mei, spuse o voce ca din mormînt ce ieşea de sub masca de catifea; e pe jumătate mort, frica l-a ucis.

— Te înşeli, spuse Bussy, nu mi-e frică niciodată.

Diana făcu o mişcare pentru a se apropia de el.

— Dă-te la o parte, Diana, spuse el cu hotărîre.

Dar Diana, în loc să asculte, se aruncă a doua oară de gîtul lui.

— Ai să faci să mă omoare, doamnă, spuse el.

Diana se depărtă, descoperindu-l în întregime.

Ea înţelegea că nu putea veni în ajutorul iubitului ei decît într-un singur fel: ascultîndu-l orbeşte.

— Ah! ah! spuse vocea aspră, este chiar domnul de Bussy,nu voiam să cred, neghiob ce sînt. Într-adevăr, ce prieten, ce bun şi excelent prieten!

Bussy tăcea, tot muşcîndu-şi buzele şi cercetînd în juru-i, care ar putea fi mijloacele de apărare cînd ar trebui să lupte.

— Află, urmă vocea cu o intonare batjocoritoare, care făcea şi mai grozavă vibraţia ei adîncă şi aspră, află că şeful vînătorii lipseşte, că şi-a lăsat soţia singură, că această femeie se poate teme şi vine să-i ţină de urît; şi cînd? în ajunul unui duel. O repet, ce bun şi excelent prieten este acest domn de Bussy!

— Ah! dumneata eşti, domnule de Monsoreau, spuse Bussy. Bine, scoate-ţi masca de catifea neagră.

Diana scoase un ţipăt slab.

Paloarea contelui era aceea a unui cadavru, în vreme ce zîmbetul era acela al unui diavol.

— Aşa, să terminăm, domnule, spuse Bussy, nu-mi plac fasoanele, ele mergeau pentru eroii lui Homer, care erau nişte semi-zei, să-şi vorbească înainte de a se bate; eu sînt un om; numai că sînt un om fără frică, atacă-mă sau lasă-mă să trec.

Monsoreau răspunse printr-un hohot de rîs înfundat şi strident care o făcu pe Diana să se înfioare, dar care îi provocă lui Bussy cea mai clocotitoare mînie.

— Fă-mi loc! repetă tînărul al cărui sînge, care o clipă i se adunase la inimă, i se urca acum la tîmple.

— Oh! oh! făcu Monsoreau, loc; cum poţi spune asta, domnule de Bussy?

— Atunci, încrucişează-ţi spada şi să terminăm, spuse tînărul; trebuie să mă înapoiez acasă şi locuiesc departe.

— Veniseşi să te culci aici, domnule, spuse şeful vînătorii, şi te vei culca.

În timpul acesta, capetele altor doi oameni apăreau printre zăbrelele balconului şi aceşti doi oameni sărind peste balustradă, veniră să se aşeze lîngă camarazii lor.

— Patru şi cu doi fac şase, spuse Bussy; unde sînt ceilalţi?

— Sînt la poartă şi aşteaptă, spuse şeful vînătorii.

Diana căzu în genunchi şi, cu toate sforţările pe care le făcu, Bussy îi auzi suspinele.

El aruncă o privire repede asupra ei; apoi îndreptîndu-şi din nou privirea asupra contelui:

— Dragul meu domn, spuse el după ce se gîndise o clipă, ştii că sînt un om de onoare?

— Da, spuse Monsoreau, dumneata eşti un om de onoare, după cum doamna este o femeie cinstită.

— Bine, domnule, răspunse Bussy, făcînd o uşoară mişcare din cap; e un cuvînt greu, însă meritat, şi toate se vor plăti împreună. Numai că, deoarece mîine am o partidă angajată cu patru gentilomi pe care îi cunoşti şi care au întîietate asupra dumitale, îţi cer cuvîntul că mă vei găsi unde şi cînd vei voi.

Monsoreau ridică din umeri.

— Ascultă, spuse Bussy; îţi jur pe Dumnezeu, domnule, că atunci cînd îi voi fi mulţumit pe domnii de Schomberg, d'Epernon, de Quélus şi de Maugiron, voi fi al dumitale şi numai al dumitale. Dacă mă vor ucide, ei bine! vei fi plătit prin mîinile lor: atîta tot; dacă se va întîmpla dimpotrivă, mă simt în stare să te plătesc chiar eu...

Monsoreau se întoarse spre oamenii lui.

— Haideţi, le spuse el, pe el! vitejii mei.

— Ah! spuse Bussy, mă înşelam; nu mai e un duel, e un asasinat.

— La naiba! făcu Monsoreau.

— Da, văd; ne înşelasem amîndoi în ceea ce ne privea; dar gîndeşte-te, domnul ducele de Anjou are să se supere.

— El mă trimite, spuse Monsoreau.

Bussy se înfioră. Diana ridică mîinile la cer cu un geamăt.

— În cazul acesta, spuse tînărul, mă bizui numai pe Bussy. Ţineţi-vă bine, vitejii mei!

Şi cu o învîrtire a mîinii el răsturnă scaunul de rugăciune, trase lîngă el o masă şi, peste toate, aruncă un scaun; astfel încît într-o clipă improvizase un fel de meterez între el şi duşmanii lui.

Această mişcare fusese atît de rapidă încît glonţul pornit din archebuză nu lovi decît scaunul de rugăciune, în scîndura căruia intră şi se turti. În timpul acesta, Bussy dobora o mescioară de pe vremea lui Francisc I şi o adăuga la meterezul său.

Diana se găsi ascunsă după această din urmă mobilă; ea înţelegea că nu-i putea ajuta lui Bussy decît prin rugăciuni şi se ruga. Bussy aruncă o privire către ea, apoi spre asaltatori, apoi spre meterezul improvizat.

— Haideţi acum, spuse el; dar băgaţi de seamă că spada înţeapă.

Vitejii împinşi de Monsoreau făcură o mişcare spre mistreţul care îi aştepta cu ochi arzători retras înapoia meterezului. Unul din ei întinse chiar mîna spre scaunul de rugăciuni pentru a-l trage spre el; dar, mai înainte ca mîna lui să fi atins mobila ocrotitoare, spada lui Bussy, trecînd printr-o deschizătură a meterezului, îi luase braţul în toată lungimea şi îl străpunsese de la locul împuns pînă la umăr.

Omul scoase un ţipăt şi se dădu înapoi pînă la fereastră.

Bussy auzi atunci nişte paşi repezi pe sală şi se crezu prins între două focuri. El alergă spre uşă pentru a pune zăvorul; înainte de a-l atinge, ea se deschise.

Tînărul făcu un pas înapoi ca să se apere în acelaşi timp împotriva vechilor şi noilor săi duşmani.

Doi oameni se repeziră pe această uşă.

— Ah! scumpul meu stăpîn, strigă o voce foarte

cunoscută, am ajuns la timp?

— Remy! spuse contele.

— Şi cu mine! strigă o a doua voce. Mi se pare că aici asasinează.

Bussy recunoscu această voce şi scoase un ţipăt de bucurie.

— Saint-Luc! spuse el.

— Chiar eu.

— Ah! ah! spuse Bussy, cred acum, dragă domnule Monsoreau, că ai face mai bine să ne laşi să trecem, căci acum, dacă nu te vei da la o parte, vom trece peste dumneata.

— Trei oameni la mine! strigă Monsoreau.

Şi încă trei asaltatori apărură deasupra balustradei.

— Ei asta-i! dar sînt o armată? spuse Saint-Luc.

— Dumnezeule, ocroteşte-l, se ruga Diana.

— Ticăloaso! strigă Monsoreau.

Şi înaintă să lovească pe Diana.

Bussy văzu mişcarea. Sprinten ca un tigru, sări dintr-o dată pe deasupra meterezului; spada lui întîlni pe a lui Monsoreau, apoi se aplecă şi îl atinse la gît; dar distanţa era prea mare: alese numai cu o zgîrietură.

Cinci sau şase oameni tăbărîră dintr-odată asupra lui Bussy.

Unul din aceştia căzu sub spada lui Saint-Luc.

— Înainte! strigă Remy.

— Nu înainte, spuse Bussy; dimpotrivă, Remy, ia-o şi du-o pe Diana.

Monsoreau scoase un muget şi smulse o spadă din mîinile unui nou sosit.

Remy şovăia.

— Dar dumneavoastră? spuse el.

— Ia-o! ia-o! strigă Bussy. Ţi-o încredinţez.

— Dumnezeule! murmură Diana, Dumnezeule! ajută-l.

— Veniţi, doamnă, spuse Remy.

— Niciodată; nu, niciodată nu-l voi părăsi.

Remy o luă în braţe.

— Bussy! strigă Diana; Bussy, ajutor! ajutor!

Biata femeie era nebună, nu mai deosebea prietenii de duşmani; tot ce o îndepărta de Bussy i se părea că îi este potrivnic.

— Du-te, du-te, spuse Bussy, te ajung.

— Da, urlă Monsoreau; da, o vei ajunge, nădăjduiesc.

Bussy îl văzu pe le Haudouin împleticindu-se, apoi prăbuşindu-se şi aproape numaidecît căzu, trăgînd-o după el pe Diana.

Bussy scoase un ţipăt.

— Nu e nimic, stăpîne, spuse Remy; eu sînt acela care am primit glonţul; ea e salvată.

Trei oameni se aruncară asupra lui Bussy; în clipa cînd se întorcea, Saint-Luc, trecu între Bussy şi cei trei oameni; unul din ei căzu.

Ceilalţi doi se dădură înapoi.

— Saint-Luc, spuse Bussy, Saint-Luc, pentru aceea pe care o iubeşti, salveaz-o pe Diana.

— Dar tu?

— Eu, sînt un bărbat.

Saint-Luc se repezi spre Diana, care se şi ridicase în genunchi, o luă în braţe şi dispăru cu ea pe uşă.

— La mine! strigă Monsoreau; la mine cei de pe scară!

— Ah! criminalule! strigă Bussy. Ah! laşule!

Monsoreau se retrase înapoia oamenilor săi.

Bussy repezi odată tăişul şi apoi vîrful spadei; din prima despică un cap; din a doua găuri un piept.

— Am mai măturat drumul, spuse el.

Apoi se înapoie în meterezul său.

— Fugiţi! stăpîne, fugiţi! murmură Remy.

— Eu! să fug... să fug din faţa asasinilor!

Apoi aplecîndu-se asupra tînărului:

— Trebuie să scape Diana, îi spuse el; dar tu, ce ai?

— Băgaţi de seamă! spuse Remy, băgaţi de seamă!

Într-adevăr, patru oameni tocmai se repeziseră pe uşa

dinspre scară.

Bussy se găsea prins între două trupe.

Dar nu avu decît un singur gînd.

— Şi Diana! strigă el, Diana!

Atunci, fără să piardă o clipă, se repezi asupra celor patru oameni; luaţi fără veste, doi din ei căzură, unul rănit, altul mort.

Apoi, cum Monsoreau înainta, el făcu un pas înapoi şi se găsi din nou înapoia meterezului.

— Trageţi zăvorul, strigă Monsoreau, întoarceţi cheia: îl ţinem, îl ţinem.

În timpul acesta, printr-o ultimă sforţare, Remy se tîrîse pînă în faţa lui Bussy; el venea să-şi adauge corpul la grosimea meterezului.

Urmă o pauză de o clipă.

Bussy, cu picioarele îndoite, cu corpul lipit de perete, braţul adus, cu vîrful spadei pregătit pentru atac, aruncă o privire repede în jurul lui.

Şapte oameni erau culcaţi la pămînt, nouă rămîneau picioare. Bussy îi numără din ochi.

Dar văzînd cum lucesc nouă spade, auzindu-l pe Monsoreau cum îşi încurajează oamenii, simţindu-şi picioarele plescăind în sînge, acest viteaz, care nu cunoscuse niciodată frica, i se păru că vede imaginea morţii ridicîndu-se în fundul camerei chemîndu-l cu zîmbetu-i posomorît.

— Din nouă, spuse el voi mai ucide încă cinci, dar ceilalţi patru mă vor ucide ei pe mine. Mai am puteri pentru zece minute de luptă; ei bine! să fac în aceste zece minute ceea ce nimeni nu a făcut vreodată, şi nici nu va face.

Atunci, scoţîndu-şi mantaua cu care îşi înfăşură braţul stîng ca într-un scut, făcu un salt pînă în mijlocul camerei, ca şi cînd ar fi fost nedemn pentru renumele lui de a lupta un timp mai îndelungat adăpostit.

Acolo, el întîlni o harababură în care spada sa alunecă

întocmai ca o viperă în clocitoarea ei. De trei ori el văzu lumină şi întinse braţul în această lumină; de trei ori auzi scîrţîind pielea eşarfelor sau jachetelor şi de trei ori o şuviţă de sînge cald ţîşni pînă pe mîna lui dreaptă prin jgheabul de la lamă.

În timpul acesta parase douăzeci de lovituri cu braţul stîng.

Mantaua îi era ciopîrţită.

Tactica asasinilor se schimbă văzînd că doi oameni cad şi că al treilea se retrage; renunţară de a mai întrebuinţa spada unii săriră asupra lui lovind cu patul flintei, alţii traseră asupra lui cu pistoalele de care nu se serviseră încă şi de ale căror gloanţe el avu dibăcia să se ferească, fie dîndu-se într-o parte, fie aplecîndu-se. În această oră supremă, întreaga lui fiinţă se înmulţea; căci, nu numai că vedea, auzea şi acţiona, dar ghicea aproape cel mai neaşteptat şi mai ascuns gînd al duşmanilor săi; Bussy era în sfîrşit într-unul din acele momente cînd creatura atinge apogeul perfecţiunii: era mai puţin decît un zeu, pentru că era muritor, dar cu siguranţă că era mai mult decît un om.

Atunci se gîndi că omorîndu-l pe Monsoreau ar însemna să pună capăt luptei; îl căută deci cu privirea printre asasini. Dar acesta, pe atît de liniştit pe cît era Bussy de însufleţit, încărca pistoalele oamenilor săi, sau, luîndu-le încărcate din mîinile lor, trăgea stînd în acelaşi timp ascuns după spadasinii săi.

Dar era un lucru uşor pentru Bussy să-şi croiască o trecere; se aruncă în mijlocul zbirilor, care se dădură la o parte şi se găsi faţă în faţă cu Monsoreau.

În clipa aceea, Monsoreau, care ţinea un pistol înarmat, îl ochi pe Bussy şi trase.

Glonţul întîlni lama spadei şi o sfărîmă la cîteva şchioape deasupra mînerului.

— Dezarmat! strigă Monsoreau; dezarmat!

Bussy făcu un pas înapoi şi, aplecîndu-se, îşi luă de jos

lama sfărîmată.

Într-o clipă, el o legă de mînă cu batista.

Şi lupta începu din nou, înfăţişînd acel spectacol minunat al unui om aproape fără arme, dar şi aproape fără răni, îngrozind şase oameni bine înarmaţi şi făcîndu-şi un meterez din zece cadavre.

Lupta reîncepu şi deveni mai grozavă ca oricînd; în vreme ce oamenii lui Monsoreau se năpusteau asupra lui Bussy, Monsoreau, care ghicise că tînărul căuta pe jos o armă, trăgea spre el pe toate acelea care îi puteau fi la îndemînă.

Bussy era înconjurat. Crîmpeiul de lamă, ştirbit, strîmbat, tocit, îi tremura în mînă; oboseala începea să-i cuprindă braţul; privea în jurul lui, cînd unul din cadavre, însufleţindu-se se ridică în genunchi şi îi puse în mîini o lungă şi puternică spadă.

Acest cadavru era Remy, a cărui ultimă sforţare era un devotament.

Bussy scoase un strigăt de bucurie şi făcu un salt înapoi, pentru a-şi desprinde mîna din batistă şi a se scăpa de crîmpeiul de spadă ajuns nefolositor.

În timpul acesta, Monsoreau se apropie de Remy şi îi descarcă pistolul în cap.

Remy căzu cu fruntea zdrobită, şi de astă dată pentru a nu se mai ridica. Bussy scoase un ţipăt, sau mai degrabă un muget.

Puterile îi reveniseră odată cu mijloacele de apărare; el făcu să-i şuiere spada, doborî o mînă la dreapta şi despică un obraz la stînga.

Uşa se găsea liberă prin această îndoită lovitură.

Sprinten şi nervos, el se repezi la ea şi încercă să o spargă cu o zguduitură care făcu să se cutremure peretele. Dar zăvoarele îi rezistară.

Istovit de sforţare, Bussy lăsă să-i cadă braţul drept, în vreme ce cu cel stîng încerca să tragă zăvoarele îndărătul lui, făcînd în acelaşi timp faţă spre duşmanii

săi.

În timpul acestei clipe, el primi un glonţ care îi străpunse coapsa şi două lovituri de spadă care îi atinseră coastele.

Dar trăsese zăvoarele şi întoarse cheia.

Urlînd şi măreţ de furie, el îl doborî cu latul spadei pe cel mai înverşunat dintre bandiţi şi, fandîndu-se asupra lui Monsoreau, îl atinse la piept.

Şeful vînătorii mormăi o înjurătură.

— Ah! spuse Bussy trăgînd uşa, încep să cred că voi scăpa.

Cei patru oameni îşi aruncară armele şi se agăţară de Bussy; ei nu-l puteau atinge cu fierul, atît de invulnerabil îl făcea minunata lui dibăcie. Încercară să-l înăbuşe.

Dar lovind cu mînerul, cu latul, Bussy îi snopea, îi tăia fără încetare. Monsoreau se apropie de două ori de tînăr şi fu atins încă de două ori.

Însă trei oameni se agăţară de mînerul spadei şi i-o smulseră din mîini.

Bussy apucă un scăunel de lemn sculptat, dădu trei lovituri doborî trei oameni; dar scăunelul se sfărîmă de umărul celui din urmă, care rămase în picioare.

Acesta îi împlîntă pumnalul în piept.

Bussy îl apucă de mînă, îi smulse pumnalul şi, întorcîndu-se spre duşmanul său, îl sili să se înjunghie singur.

Ultimul sări pe fereastră.

Bussy făcu doi paşi pentru a se lua după el, dar Monsoreau întins printre cadavre, se ridică la rîndu-i şi îi tăie încheietura piciorului cu o lovitură de cuţit.

Tînărul scoase un ţipăt, căută din ochi o spadă, o luă pe care o găsi mai la îndemînă şi i-o împlîntă cu atîta putere în piept încît îl ţintui de pardosea.

— Ah! strigă Bussy, nu ştiu dacă voi muri; dar cel puţin pe tine te voi vedea murind.

Monsoreau voi să răspundă; dar numai ultima suflare îi

ieşi din gura întredeschisă.

Bussy atunci se tîrî spre coridor; îşi pierdea tot sîngele prin rana de la coapsă şi mai cu seamă prin aceea de la încheietura piciorului.

Aruncă o ultimă privire în urma lui.

Luna tocmai ieşise strălucitoare dintr-un nor; lumina ei intra în această cameră inundată de sînge; ea veni să se oglindească în geamuri şi să lumineze pereţii ciopîrţiţi de lovituri de spadă, găuriţi de gloanţe, atingînd în treacăt palidele feţe ale morţilor care, cea mai mare parte, păstraseră murind, privirea fioroasă şi ameninţătoare a asasinului.

Bussy, la vederea acestui cîmp de bătălie populat de el, aşa rănit şi muribund cum era, se simţi cuprins de o mîndrie sublimă.

După cum spusese, el făcuse ceea ce nici un om nu ar fi putut face.

Îi mai rămînea acum să fugă, să scape; dar putea să fugă, căci fugea din faţa morţilor.

Dar nu se sfîrşise încă totul pentru nefericitul tînăr.

Ajungînd pe scară, el văzu lucind nişte arme în curte; o bubuitură răsună; glonţul îi străpunse umărul.

Curtea era păzită.

Atunci el se gîndi la acea mică fereastră prin care Diana îi făgăduise că va privi lupta de a doua zi şi se tîrî cît putu de repede spre partea aceea.

Ea era deschisă, încadrînd un cer frumos presărat cu stele.

Bussy închise şi zăvorî uşa în urma lui; apoi urcă cu mare greutate pe fereastră, încălecă balustrada şi măsură din ochi grilajul de fier, pentru a sări de partea cealaltă.

— Oh! murmură el, nu voi avea niciodată puterea.

Dar în clipa aceea auzi paşi pe scară; era a doua trupă care urca.

Bussy nu se mai putea apăra; el îşi adună toate

puterile. Ajutîndu-se cu singura mînă şi cu singurul picior de care se mai putea sluji încă, el se aruncă. Dar aruncîndu-se, talpa cizmei îi alunecă pe piatră.

Avea atîta sînge pe picioare!

Căzu pe vîrfurile de fier: unele îi pătrunseră în corp, altele i se agăţară de haine şi rămase atîrnat.

În clipa aceea el se gîndi la singurul prieten care îi mai rămînea pe lume.

— Saint-Luc! strigă el, ajutor! Saint-Luc! ajutor!

— A! dumneata eşti, domnule de Bussy, spuse deodată o voce care ieşea dintr-un grup de copaci.

Bussy tresări. Această voce nu era aceea a lui Saint-Luc.

— Saint-Luc! strigă el din nou, ajutor! ajutor! nu te mai teme pentru Diana. L-am ucis pe Monsoreau!

El nădăjduia că Saint-Luc era ascuns prin împrejurimi şi avea să vină la această voce.

— Ah! Monsoreau a murit? spuse o altă voce.

— Da.

— Bine.

Şi Bussy văzu ieşind doi oameni dintre copaci; erau mascaţi amîndoi.

— Domnilor, spuse Bussy, domnilor, în numele lui Dumnezeu ajutaţi pe un sărman gentilom care poate să mai scape încă, dacă îl veţi ajuta!

— Ce spuneţi, Monseniore? întrebă în şoaptă unul dintre cei doi necunoscuţi.

— Neprevăzătorule! spuse celălalt.

— Monseniore! strigă Bussy care auzise, atît de mult îi ascuţise simţurile disperarea situaţiei; Monseniore! scăpaţi-mă şi vă voi ierta că m-aţi trădat.

— Auzi? spuse omul mascat.

— Ce porunciţi?

— Ei bine! să-l scapi...

Apoi adăugă cu un rînjet pe care i-l ascunse masca:

— De suferinţe.

Bussy întoarse capul în partea de unde venea vocea care îndrăznea să vorbească cu un accent batjocoritor într-un asemena moment.

— Oh! sînt pierdut, murmură el.

Într-adevăr, în aceeaşi clipă, ţeava unei archebuze i se aşeză pe piept şi lovitura porni. Capul lui Bussy îi căzu pe umeri, mîinile i se înţepeniră.

— Asasinule! spuse el, fii blestemat!

Şi îşi dădu sufletul rostind numele Dianei.

Picăturile de sînge căzură de pe grilaj pe acela care fusese numit Monsenior.

— A murit? strigară mai mulţi oameni care, după ce spărseseră uşa, apăreau la fereastră.

— Da, strigă d'Aurilly; dar fugiţi; gîndiţi-vă că Monseniorul duce de Anjou era ocrotitorul şi prietenul domnului de Bussy.

Oamenii nu aşteptară mai mult; dispărură.

Ducele auzi zgomotul paşilor lor depărtîndu-se, descrescînd şi pierzîndu-se.

— Acum, d'Aurilly, spuse celălalt bărbat mascat, urcă în camera aceea şi aruncă-mi pe fereastră corpul lui Monsoreau.

D'Aurilly urcă, recunoscu printre numărul nemaivăzut de cadavre corpul şefului vînătorii, îl luă pe umeri şi, după cum îi poruncise tovarăşul său, îl aruncă pe fereastră. Corpul, căzînd, veni la rîndu-i să stropească cu sîngele lui hainele ducelui de Anjou.

François scotoci prin buzunarele şefului vînătorii şi scoase de acolo actul de alianţă semnat de mîna lui regală.

— Iată ce căutam, spuse el; nu mai avem ce căuta aici.

— Şi Diana? întrebă d'Aurilly de la fereastră.

— Pe legea mea! nu mai sînt îndrăgostit, şi cum nu ne-a recunoscut, dezleag-o, dezleagă-l şi pe Saint-Luc şi amîndoi să se ducă unde vor voi.

D'Aurilly dispăru.

— Nu voi fi rege al Franţei de astă dată, spuse ducele rupînd actul în bucăţi. Dar nici nu voi fi decapitat pentru crimă de înaltă trădare.

CAPITOLUL XLIV
Cum se găsi fratele Gorenflot mai mult ca oricînd, între spînzurătoare şi stăreţie.

Aventura conspiraţiei fu pînă la capăt o comedie; Elveţienii, aşezaţi la revărsarea acestui fluviu de intrigă, ca şi gărzile franceze care pîndeau la confluenţa lui şi care îşi întinseseră plasele pentru a-i prinde pe marii conspiratori, nu putură să înhaţe nici măcar un peştişor.

Toată lumea se strecurase prin trecerea subterană.

Ei nu văzură deci pe nimeni ieşind din mănăstire; ceea ce făcu ca, imediat după spargerea porţii, Crillon să se aşeze în fruntea a vreo treizeci de oameni şi să năvălească în mănăstirea Sfînta Genoveva împreună cu regele.

O tăcere de moarte domnea în vastele şi întunecatele clădiri.

Crillon, om cu experienţa războiului, ar fi preferat multă gălăgie; se temea de vreo cursă.

Dar în zadar îşi trimise înainte cercetaşi, în zadar deschise uşile şi ferestrele; în zadar scotoci prin criptă; totul era pustiu.

Regele mergea printre cei dintîi, cu spada în mînă, strigînd cît îl ţinea gura:

— Chicot! Chicot!

Nimeni nu răspundea.

— Să-l fi omorît? spunea regele. La naiba! îmi vor plăti nebunul cu preţul unui gentilom.

— Aveţi dreptate, Sire, răspunse Crillon, căci şi el este

unul, şi încă dintre cei mai buni.

Chicot nu răspundea, fiindcă era ocupat să-l biciuiască pe domnul de Mayenne, care ocupaţie îi făcea aşa de mare plăcere, încît nu mai vedea şi nu mai auzea nimic din cele ce se petreceau în jurul său.

Totuşi, cînd ducele dispăruse, cînd Gorenflot leşinase, cum nimic nu-l mai preocupa pe Chicot, el auzi şi recunoscu vocea regească.

— Pe aici, fiule, pe aici, strigă el din toate puterile, încercînd să ridice de jos pe Gorenflot.

Reuşi şi îl rezemă de un copac.

Puterea pe care fu nevoit s-o întrebuinţeze pentru această faptă miloasă, lua vocii o parte din sonoritate; astfel că Henric crezu pentru un moment că vocea ajungea la el pe un ton jalnic.

Cu toate astea nu era nimic Chicot, dimpotrivă, era în culmea triumfului; numai că, văzînd starea de plîns a călugărului, se întreba dacă trebuie să străpungă acest pîntece trădător, sau să fie milostiv cu acest voluminos butoi.

Privea deci la Gorenflot după cum August, timp de o clipă îl privise pe Cinna.

Gorenflot, îşi revenea puţin cîte puţin şi, aşa de zăpăcit cum era, nu era în stare să-şi dea seama de cele ce îl aşteptau; de altfel semăna foarte bine cu acele animale ameninţate necontenit de oameni, care simt instinctiv că niciodată nu le atinge o mînă decît ca să le bată, că niciodată o gură nu le atinge decît pentru a le mînca.

În această dispoziţie sufletească se afla el cînd deschise ochii.

— Domnule Chicot! strigă el.

— Ah! ah! făcu Gasconul, nu ai murit?

— Bunul meu domn Chicot, urmă călugărul, făcînd o sforţare pentru a-şi împreuna mîinile pe burta uriaşă, este cu putinţă să mă dai pe mîinile urmăritorilor, pe mine, Gorenflot?

— Canalie, spuse Chicot cu un ton de drăgălăşenie rău ascunsă.

Gorenflot începu să urle.

După ce reuşise să-şi împreune mîinile, încerca să şi le frîngă.

— Eu care am luat atîtea mese bune cu dumneata, striga el sufocîndu-se; eu care beam atît de graţios după părerea dumitale, care mă numeai regele bureţilor; mie căruia îmi plăceau atît de mult puii comandaţi de dumneata la Cornul Abundenţei şi din care nu lăsam niciodată decît oasele!

Aceste din urmă cuvinte îi plăcură atît de mult lui Chicot încît se hotărî pentru iertare.

— Iată-i! Dumnezeule! strigă Gorenflot încercînd să se ridice, dar fără a reuşi; iată-i! vin, sînt un om mort. Oh! bunul meu Chicot, scapă-mă!

Şi călugărul, neputîndu-se scula, se aruncă, ceea ce era mai uşor, cu faţa la pămînt.

— Ridică-te, spuse Chicot.

— Mă vei ierta?

— Vom vedea.

— M-ai bătut atît încît ai putea să faci atîta lucru.

Chicot începu să rîdă. Bietul călugăr avea mintea atît de tulbure încît credea că a primit şi loviturile date lui Mayenne.

— Rîzi, bunul meu domn Chicot? spuse el.

— Ei! fără îndoială, rîd, animalule.

— Voi trăi aşadar?

— Poate.

— Într-adevăr, nu ai rîde dacă Gorenflot al dumitale ar trebui să moară.

— Aceasta nu atîrnă de mine, atîrnă de rege. Numai regele are dreptul de viaţă şi de moarte.

Gorenflot făcu o sforţare, şi reuşi să se înţepenească pe genunchi.

În clipa aceea, întunericul fu împrăştiat de o lumină

mare; o mulţime de haine brodate şi spade luminate de lumina torţelor, îi înconjurară pe cei doi prieteni.

— Ah! Chicot! dragul meu Chicot! strigă regele, ce bine îmi pare că te văd!

— Auzi, burţul meu domn Chicot, spuse foarte încet călugărul, acest mare prinţ e fericit că te vede.

— Ei bine?

— Ei bine! în fericirea sa, nu-ţi va refuza ceea ce îi vei cere; cere-i iertarea mea.

— Urîciosului Irod?

— Oh! oh! taci, dragă domnule Chicot.

— Ei bine! Sire, întrebă Chicot întorcîndu-se spre rege, cîţi aţi prins?

— *Confiteor*! spuse Gorenflot.

— Nici unul, repetă Crillon. Trădători! trebuie că au găsit vreo deschizătură necunoscută de noi.

— Se poate, spuse Chicot.

— Dar i-ai văzut? întrebă regele.

— Sigur că i-am văziţi.

— Pe toţi?

— De la cel dintîi pînă la cel din urmă.

— *Confiteor*! repetă Gorenflot, care nu putea spune mai mult.

— I-ai recunoscut, fără îndoială?

— Nu, Sire.

— Cum, nu i-ai recunoscut?

— Vreau să spun că nu l-am recunoscut decît pe unul singur şi încă...

— Şi încă?

— Nu de pe faţă, Sire.

— Şi pe care l-ai recunoscut?

— Pe domnul de Mayenne.

— Pe domnul de Mayenne? Acela căruia îi datorai...

— Ei bine! neam achitat, Sire.

— Ah! povesteşte-mi şi mie, Chicot!

— Mai tîrziu, fiule, mai tîrziu; acum să ne ocupăm de

prezent.

— *Confiteor*! repetă Gorenflot.

— Ah! ai un prizonier, spuse numaidecît Crillon, lăsînd să-i cadă mîna mare asupra lui Gorenflot, care, cu toată rezistenţa ce părea s-o aibă corpul său, se îndoi sub lovitură.

Călugărului îi pieri glasul.

Chicot întîrzie să răspundă, lăsînd ca pentru o clipă, toată frica ce ia naştere din cea mai grozavă teroare să ocupe inima nenorocitului călugăr.

Gorenflot leşină pentru a doua oară văzînd în jurul lui atîtea mînii nesăturate.

În sfîrşit, după o clipă de tăcere, în care timp i se păru că aude la ureche trîmbiţa Judecăţii din urmă:

— Sire, spuse Chicot, priveşte-l bine pe acest călugăr.

Unul din asistenţi apropie o torţă de figura lui Gorenflot; acesta închise ochii pentru a avea mai puţin de făcut trecînd din lumea aceasta în cealaltă...

— Predicatorul Gorenflot! strigă Henric.

— *Confiteor, confiteor, confiteor*, repeta des călugărul.

— Chiar el, spuse Chicot.

— Acela care...

— Exact, spuse Gasconul.

— Ah! ah! făcu regele cu un aer mulţumit.

S-ar fi putut strînge sudoarea de pe obrajii lui Gorenflot cu o lingură.

Avea şi pentu ce, căci se auzeau sunînd spadele ca şi cînd fierul ar fi fost însufleţit şi cuprins de nerăbdare.

Cîţiva se apropiară ameninţători.

Gorenflot îi simţi mai mult decît îi văzu şi, scoase un ţipăt slab.

— Aşteaptă, spuse Chicot, trebuie ca regele să afle totul.

Şi luîndu-l pe Henric de o parte:

— Fiule, îi spuse el încet, mulţumeşte lui Dumnezeu, că a lăsat să se nască acest om sfînt, acum treizeci şi

cinci de ani; căci datorită lui am salvat totul.

— Cum aşa?

— Da, el este acela care mi-a povestit complotul de la început pînă la sfîrşit.

— Cînd?

— Acum vreo săptămînă: astfel că dacă duşmanii Maiestăţii Voastre l-ar găsi vreodată, ar fi un om mort.

Gorenflot nu auzi decît ultimele cuvinte: „Un om mort!”

Şi căzu în mîini.

— Vrednicule om, spuse regele aruncînd o privire binevoitoare asupra acestei mase de carne care în ochii oricărui om cu bun simţ, nu reprezenta decît un fel de materie în stare să absoarbă şi să stingă jeraticul inteligenţei, vrednicule om, te voi lua sub ocrotirea mea.

Gorenflot prinse din zbor această privire miloasă şi rămase întocmai ca masca parazitului antic, pe de o parte rîzînd pînă la dinţi şi pe de altă parte plîngînd pînă la urechi.

— Şi vei face bine, regele meu, răspunse Chicot, căci e unul dintre cei mai minunaţi servitori.

— Ce crezi că se poate face din el? întrebă regele.

— Cred că atîta timp cît va fi în Paris, va risca mult.

— Dacă îi dau o gardă?

Gorenflot auzi această propunere a regelui.

— Bun, gîndi el, mi se pare că e egal cu închisoarea. Îmi place mai mult asta decît tortura. Şi mai cu seamă să mă hrănească bine.

— Nu, spuse Chicot, ar fi zadarnic: este deajuns să-mi dai voie să-l iau la mine.

— Unde?

— La mine acasă.

— Ei bine! ia-l şi înapoiază-te la Luvru, unde îmi voi găsi prietenii pentru a-i pregăti pentru ziua de mîine.

— Scoală-te, părinte, îi spuse Chicot călugărului.

— Îşi bate joc, murmură călugărul, suflet rău.

— Dar scoală-te, brută! reluă încet Gasconul dîndu-i o lovitură cu genunchiul în spate.

— Ah! asta am meritat-o! strigă Gorenflot.

— Ce spune oare? întrebă regele.

— Sire, reluă Chicot, îşi aminteşte de toate oboselile, îşi numără toate chinurile, şi cum eu i-am făgăduit ocrotirea Maiestăţii Voastre, spune, ştiind bine ceea ce valorează: „Asta am meritat-o!”

— Sărmanul! spuse regele; ai cel puţin grijă de el, prietene.

— Ah! fiţi pe pace, Sire; cînd este cu mine nu-i lipseşte nimic.

— Ah! domnul Chicot! strigă Gorenflot, dragă domnule Chicot, unde mă duci?

— O vei afla numaidecît. Pînă atunci, mulţumeşte-i Maiestăţii Sale, monstrule nelegiuit, mulţumeşte-i.

— Pentru ce?

— Mulţumeşte-i, îţi spun.

— Sire, bîlbîi Gorenflot, deoarece Graţioasa Voastră Maiestate...

— Da, spuse Henric, ştiu tot ceea ce ai făcut în călătoria de la Lyon, în seara Ligii şi în sfîrşit astăzi. Fii liniştit, vei fi răsplătit după merit.

Gorenflot scoase un suspin.

— Unde este Panurge? întrebă Chicot.

— În grajd; bietul animal!

— Ei bine! du-te şi caută-l, încalecă-l şi vino să mă găseşti aici.

— Da, domnule Chicot.

Şi călugărul se depărtă cum putu mai repede, mirat că nu este urmat de gardă.

— Acum, fiule, spuse Chicot, păstrează-ţi douăzeci de oameni pentru escorta ta şi dă zece din ceilalţi domnului de Crillon.

— Unde trebuie să-l trimit?

— La palatul Anjou, ca să-ţi aducă fratele.

— Pentru ce?
— Spre a nu-ţi scăpa pentru a doua oară.
— Cum adică, fratele meu?...
— Ţi-a fost rău cînd mi-ai urmat sfaturile astăzi?
— Nu, la naiba!
— Ei bine! fă ce-ţi spun.

Henric dădu ordin colonelului gărzilor franceze să aducă pe ducele de Anjou la Luvru.

Crillon, care nu ţinea prea mult la prinţ, plecă numaidecît.

— Şi tu? spuse Henric.
— Eu, îl aştept pe sfîntul meu.
— Şi mă vei reîntîlni la Luvru?
— Peste o oră.
— Atunci te las.
— Du-te, fiule.

Henric plecă cu restul trupei.

Cît despre Chicot, el se îndreptă spre grajduri şi, cum intră în curte, văzu apărînd pe Gorenflot călare pe Panurge.

Bietul om nici nu se gîndise să fugă de soarta care îl aştepta.

— Haide, haide, spuse Chicot luîndu-l pe Panurge de frîu, grăbeşte-te, ne aşteaptă.

Gorenflot nu opuse nici o urmă de rezistenţă, numai că vărsă atîtea lacrimi încît slăbea văzînd cu ochii.

— Cînd spuneam eu, murmura el, cînd spuneam eu!

Chicot îl trăgea pe Panurge spre el, ridicînd din umeri.

CAPITOLUL XLV
Unde Chicot ghiceşte pentru ce d'Epernon avea sînge pe picioare şi nu pe obraji.

Regele, înapoindu-se la Luvru, îi găsi pe prietenii săi

culcaţi şi dormind un somn liniştit. Evenimentele istorice au o înrîurire ciudată, aceea de a-şi oglindi măreţia în împrejurările care le-au precedat.

Cei care vor considera deci evenimentele care aveau să aibă loc chiar în dimineaţa aceea, căci regele se înapoia pe la ora două la Luvru, cei care vor primi evenimentele cu prestigiul pe care-l dă cunoaşterea viitorului, vor găsi poate un oarecare interes văzîndu-l pe rege, care era cît pe-aci să piardă coroana, refugiindu-se lîngă cei trei prieteni ai săi, care, peste cîteva ore, aveau să înfrunte pentru el o primejdie în care aveau să-şi pună viaţa în joc.

Poetul, acea fire privilegiată, care nu prevede, dar care ghiceşte, va găsi, sîntem siguri, triste şi încîntătoare acele feţe tinere pe care somnul le frăgezeşte, pe care încrederea le face să zîmbească şi care, asemănători fraţilor culcaţi în dormitorul părintesc, se odihnesc pe paturile lor, aşezaţi unii lîngă alţii.

Henric înaintă încet în mijlocul lor, urmat de Chicot, care, după ce îşi dusese prietenul la loc sigur, venise să-l întîlnească pe rege.

Un pat era gol, acela al lui d'Epernon.

— Nu s-a înapoiat încă, neprevăzătorul! murmură regele; ah! nenorocitul! ah! nebunul! se bate împotriva lui Bussy, bărbatul cel mai viteaz din Franţa, cel mai primejdios din lume şi nici nu se gîndeşte la acest lucru!

—Da, într-adevăr, spus Chicot.

— Să-l caute! Să-l aducă! strigă rgele. Apoi să mi-l aducă pe Miron; vreau să-l adoarmă pe acest zăpăcit, chiar fără voia lui. Vreau ca somnul să-l facă puternic şi mlădios şi în stare să se apere.

— Sire, spuse uşierul, iată-l pe domnul d'Epernon care intră chiar în clipa de faţă.

D'Epernon venea într-adevăr. Aflînd de înapoierea regelui şi bănuind vizita pe care avea s-o facă la dormitor, se strecură spre camera comună, nădăjduind

să ajungă nezărit.

Dar era pîndit şi, după cum am văzut, i s-a anunţat întoarcerea sa regelui.

Văzînd că nu era chip să scape de mustrare, apăru în prag foarte încurcat.

— Ah! iată-te în sfîrşit, spuse Henric; vino încoace, nenorocitule şi vezi-ţi prietenii.

D'Epernon aruncă o privire în jurul camerei şi făcu semn că într-adevăr văzuse.

— Vezi-ţi prietenii, urmă Henric, sînt cuminţi, ei au înţeles cîtă importanţă are ziua de mîine; şi tu, nenorocitule, în loc să te rogi cum au făcut ei şi să dormi cum fac acum, te duci să joci jocuri de noroc cu desfrînaţii. Drace! ce palid eşti! ce înfăţişare frumoasă vei avea mîine, dacă chiar din astă seară nu mai poţi!

D'Epernon era palid într-adevăr, atît de palid încît observaţia regelui îl făcu să roşească.

— Haide, urmă Henric, culcă-te, vreau eu, şi dormi. Numai că, vei putea oare dormi?

— Eu? răspunse d'Epernon ca şi cum o astfel de întrebare l-ar fi rănit pînă în fundul inimii.

— Te întreb dacă vei avea timpul să dormi. Ştii că vă bateţi la ziuă; că în acest nenorocit anotimp se face ziuă la ora patru? E două; îţi mai rămîn abia două ore.

— Două ore bine întrebuinţate, spuse d'Epernon, servesc la multe lucruri.

— Vei dormi?

— Foarte bine, Sire.

— Eu nu cred.

— Pentru ce?

— Pentru că eşti agitat, te gîndeşti la ziua de mîine. Vai! ai dreptate, căci mîine este chiar azi. Dar, fără să vreau, am dorinţa tainică de a spune că nu am ajuns încă la ziua fatală.

— Sire, voi dormi, v-o făgăduiesc. Dar, pentru aceasta trebuie ca Maiestatea Voastră să mă lase să dorm.

— Este adevărat, spuse Chicot.

Într-adevăr, d'Epernon se dezbrăcă, cu o linişte şi chiar cu o mulţumire care îi părură un semn bun prinţului şi lui Chicot.

— Este viteaz ca un Cezar, spuse regele.

— Aşa de viteaz, făcu Chicot, scărpinîndu-şi urechea, încît pe cuvîntul meu, nu mai înţeleg nimic.

— Nu vezi, a şi adormit.

Chicot se apropie de pat, căci se îndoia ca liniştea d'Epernon să meargă pînă acolo.

— Oh! oh! spuse el deodată.

— Ce este? întrebă regele.

— Priveşte.

Şi cu degetul Chicot arătă regelui cizmele lui d'Epernon.

— Sînge! murmură regele.

— A mers prin sînge, fiule. Ce viteaz!

— O fi rănit? întrebă regele cu nelinişte.

— Ei aşi! Ar fi spus-o. Şi apoi, numai dacă nu ar fi fost rănit întocmai ca Ahile la călcîi.

— Iată, tunica de asemenea îi este pătată; iată-i mîneca. Ce i s-o fi întîmplat oare?

— Poate că a omorît pe cineva, spuse Chicot.

— Pentru ce?

— Pentru a-şi încerca mîna.

— E ciudat, făcu regele.

Chicot îşi înmulţi scărpinăturile.

— Hm! hm! făcu regele.

— Nu-mi răpunzi?

— Ba da: fac hm! asta înseamnă multe lucruri, mi se pare.

— Dumnezeule! spuse Henric, ce se petrece oare în jurul meu şi care este viitorul care mă aşteaptă? Din fericire mîine...

— Astăzi, fiule; confunzi mereu.

— Da, este adevărat.

— Ei bine! astăzi ce?
— Astăzi voi fi liniştit.
— Pentru ce!
— Pentru că mi-i vor omorî pe Angevinii blestemaţi.
— O, visezi, Henric?
— Sînt sigur, ei sînt viteji.
— Nu am auzit spunîndu-se că Angevienii ar fi laşi.
— Nu, fără îndoială; dar vezi ce puternici sînt, vezi ce muşchi frumoşi are braţul lui Schomberg.
— Ah! dacă i-ai văzut pe aceia ai lui Antraguet.
— Nu vezi buza poruncitoare a lui Quélus şi fruntea lui Maugiron, semeaţă pînă şi în somn. Cu asemenea feţe nu vom pierde izbînda. Ah! cînd ochii aceştia aruncă priviri, duşmanul e pe jumătate învins.
— Dragă prietene, spuse Chicot clătinînd cu tristeţe din cap, sînt frunţi tot aşa de semeţe ca acestea şi ochi care aruncă priviri nu mai puţin grozave ca acelea pe care te bizui tu. Aceasta e tot ceea ce te linişteşte?
— Nu. Vino, îţi voi arăta ceva.
— Unde?
— În cabinetul meu.
— Şi acel ceva îţi va da încrederea în izbîndă?
— Da.
— Haide atunci.
— Aşteaptă.
Şi Henric făcu un pas pentru a se apropia de tineri.
— Ce? întrebă Chicot.
— Ascultă, nu vreau ca mîine, sau mai degrabă astăzi, să-i întristez şi nici să-i înduioşez. Vreau să-mi iau rămas bun de la ei chiar acum.
Chicot clătină din cap.
— Ia-ţi, fiule, spuse el.
Tonul vocii cu care rosti aceste cuvinte era aşa de trist încît regele simţi un fior care îi străbătu prin vine şi care îi aduse o lacrimă în ochi.
— Adio, prieteni, murmură regele, adio, bunii mei

prieteni.

Chicot se întoarse, inima lui nu era nici ea de marmură după cum nu era a regelui.

Şi numaidecît, fără să vrea, ochii i se întoarseră spre tineri.

Henric se aplecă asupra lor şi îi sărută pe frunte unul după altul.

O slabă lumînare roşiatică lumina această scenă şi trimitea culoarea ei tristă draperiilor camerei şi figurilor actorilor.

Chicot nu era superstiţios; dar cînd îl văzu pe Henric atingînd cu buzele fruntea lui Maugiron, a lui Quélus şi a lui Schomberg, închipuirea lui îi înfăţişa un om desnădăjduit care venea să-şi ia rămas bun de la morţii culcaţi în mormintele lor.

— E curios, spuse Chicot, nu am simţit niciodată acest lucru; bieţii copii!

Abia terminase regele să-şi sărute prietenii, că d'Epernon şi deschise ochii să vadă dacă au plecat.

Regele părăsea camera sprijinit de braţul lui Chicot.

D'Epernon sări din pat şi începu să-şi şteargă cum putu mai bine petele de sînge rămase pe cizme şi pe haine.

Această ocupaţie îi aduse aminte de scena din piaţa Bastiliei.

— Nu aş fi avut niciodată atîta sînge, murmură el, de la omul acesta care şi l-a vărsat într-o atît de mare cantitate asta seară.

Şi se culcă din nou.

Cît despre Henric, îl duse pe Chicot în cabinetul său şi deschizînd un cufărel lung de abanos dublat cu mătase albă:

— Iată, spuse el, priveşte.

— Spade! făcu Chicot. Văd. Apoi?

— Da, spade, dar spade binecuvîntate, dragă prietene.

— De cine?

— De chiar sfîntul nostru părinte Papa, el mi-a acordat

această favoare. Aşa cum îl vezi, cufărul acesta pentru a se duce la Roma şi a se înapoia, mă costă douăzeci de cai şi patru oameni; dar am spadele.

— Înţeapă bine? întrebă Chicot.

— Fără îndoială; dar ceea ce le face meritul mai mare, Chicot, este că sînt binecuvîntate.

— Da, o ştiu; dar îmi place totuşi să ştiu dacă înţeapă.

— Păgînule!

— Să vedem, fiule, acum, să vorbim de altceva.

— Fie; dar grăbeşte-te.

— Vrei să dormi?

— Nu, vreau să mă rog.

— În cazul acesta, să vorbim de afaceri. L-ai chemat pe domnul de Anjou?

— Da, aşteaptă jos.

— Ce ai de gînd să faci cu el?

— Mă gîndesc să-l văd la Bastilia.

— Foarte cuminte. Caută numai o temniţă adîncă, sigură şi bine închisă; aceea de pildă, în care a stat conetabilul de Saint-Pol sau Jaques d'Armagnac.

— O! fii pe pace.

— Ştiu eu unde se vinde catifea neagră frumoasă, fiule.

— Chicot! este fratele meu.

— E adevărat şi la curte, doliul familiei se poartă în violet. Îi vei vorbi?

— Da, desigur, ca să-i iau cel puţin orice speranţă, dovedindu-i că intrigile sale au fost descoperite.

— Hm! făcu Chicot.

— Vezi vreun neajuns că vreau să-i vorbesc?

— Nu, dar în locul tău aş desfiinţa discursul şi aş dubla închisoarea.

— Să mi se aducă ducele de Anjou, spuse Henric.

— E tot una, spuse Chicot clătinînd din cap, rămîn la prima mea idee.

O clipă după aceea, ducele intră; era foarte palid şi

dezarmat. Crillon îl urma ţinîndu-i spada în mînă.

— Unde l-ai găsit? îl întrebă regele pe Crillon, cu un aşa ton ca şi cînd ducele nu ar fi fost acolo.

— Sire, Alteaţa Sa nu era acasă; dar la o clipă după ce am pus stăpînire pe palatul său, însă în numele Maiestăţii Voastre, Alteţa Sa a venit şi l-am arestat fără să opună rezistenţă.

— Ce fericire, spuse regele cu dispreţ.

Apoi se întoarse spre prinţ;

— Unde erai, domnule! întrebă el.

— Acolo unde am fost, Sire, fiţi convins, răspunse ducele, că m-am ocupat de Maiestatea Voastră.

— Mă îndoiesc, spuse Henric, şi prezenţa dumitale îmi dovedeşte că am făcut bine ocupîndu-mă şi eu de dumneata.

François se înclină liniştit şi respectuos.

— Să vedem, unde erai? spuse regele mergînd spre fratele său. Ce făceai în vreme ce erau arestaţi complicii dumitale?

— Complicii mei? făcu François.

— Da, complicii dumitale, repetă regele.

— Sire, cu siguranţă că Maiestatea Voastră este rău informată asupra mea.

— Oh! de data aceasta, domnule, nu-mi vei mai scăpa, şi lanţul dumitale de crime s-a terminat. Nici de data aceasta nu mă vei moşteni, frate...

— Sire, Sire, pentru Dumnezeu, liniştiţi-vă! Desigur că e cineva care vă aţîţă împotriva mea.

— Mizerabile! strigă Henric în culmea mîniei, vei muri de foame într-o celulă din Bastilia.

— Aştept poruncile voastre, Sire, şi le binecuvîntez, chiar dacă vor trebui să mă condamne la moarte.

— Dar în sfîrşit, unde erai, prefăcutule?

— Sire, o salvam pe Maiestatea Voastră şi lucram la gloria şi liniştea domniei Maiestăţii Voastre.

— O! făcu regele înmărmurit; pe cinstea mea,

îndrăzneala e mare.

— Ei aşi! făcu Chicot răsturnîndu-se pe scaun, povesteşte-ne şi nouă, prinţe, trebuie să fie curios.

— Sire, aş fi spus acest lucru numaidecît Maiestăţii Voastre, dacă m-aţi fi tratat ca pe un frate; dar cum mă trataţi ca pe un vinovat, voi aştepta ca întîmplările să vorbească pentru mine.

Zicînd aceste cuvinte, el salută din nou şi chiar cu mai multă plecăciune de cît prima dată pe regele, fratele său şi, întorcîndu-se spre Crillon şi ceilalţi ofiţeri care se aflau acolo:

— Aşa, spuse el, care dintre dumneavoastră, domnilor, îl va conduce pe primul prinţ de sînge la Bastilia?

Chicot se gîndea: o lumină îi trecu prin minte.

— Ah! ah! murmură el, mi se pare că înţeleg acum pentru ce domnul d'Epernon avea atîta sînge pe picioare şi atît de puţin în obraji.

CAPITOLUL XLVI
Dimineaţa luptei

O zi frumoasă se ivea deasupra Parisului; nici un burghez nu cunoştea ştirea; dar gentilomii regalişti şi cei din partidul lui Guise, aceştia din urmă mai ales în încremenire, se aşteptau la evenimente şi luau măsuri de prevedere pentru a-l felicita la timp pe învingător.

După cum s-a văzut în capitolul precedent, regele nu dormi deloc toată noaptea: se rugă şi plînse; şi cum la urma urmelor era un bărbat viteaz şi cu experienţă, mai cu seamă în materie de duel, el ieşi către ora trei dimineaţa împreună cu Chicot, pentru a merge să aducă prietenilor săi singurul serviciu care stătea în puterea sa să le aducă.

Se duse să viziteze terenul unde trebuia să aibă loc lupta.

Regele, îmbrăcat în haine de culoare posomorîtă, înfăşurat într-o manta largă, cu spada la şold, cu părul şi ochii ascunşi de borurile pălăriei, o luă pe strada Sfîntul Anton pînă ajunse la trei sute de paşi în faţa Bastiliei; dar, ajuns acolo, văzînd o mare îngrămădire de oameni puţin mai sus de strada Sfîntul Pavel, el nu voi să se aventureze în această mulţime, o luă pe strada Sfînta Ecaterina şi ajunse la îngrăditură prin partea din dos.

Mulţimea aceea, se ştie ce făcea acolo: număra morţii din timpul nopţii.

Regele se feri de ea şi prin urmare nu află nimic de cele petrecute.

Chicot, care luase parte la cearta, sau mai degrabă la înţelegerea care avusese loc cu o săptămînă mai înainte, explica regelui, chiar pe locul unde avea să se dea lupta, locul pe care aveau să-l ocupe luptătorii şi condiţiile luptei.

Abia pus la punct, Henric se apucă să măsoare spaţiul, se uită printre copaci, calculă reflecţia soarelui şi spuse.

— Quélus se va găsi bine expus; va avea soarele la dreapta, chiar în ochiul care îi mai rămîne[1], în vreme de Maugiron va avea toată umbra. Quélus i-ar fi putut lua locul lui Maugiron, iar Maugiron, care are ochi foarte buni, pe acela al lui Quélus. Iată pînă acum un lucru foarte prost aranjat. Cît despre Schomberg, care are încheietura genunchiului slabă, are un copac pentru a-i sluji de retragere la caz de nevoie. Aceasta mă linişteşte în privinţa lui; dar Quélus, sărmanul meu Quélus!

Şi el clătină cu tristeţe din cap.

— Mă înfricoşezi, regele meu, spuse Chicot. Nu te frămînta astfel, ce naiba! vom vedea ce va fi.

Regele îşi ridică ochii spre cer şi suspină.

— Vezi, Dumnezeul meu! cum defăimează, murmură el, dar ştii că el e nebun.

[1] Quélus avusese, într-un duel precedent, ochiul crăpat de o lovitură de spadă.

Chicot ridică din umeri.

— Şi d'Epernon, reluă regele; am fost nedrept, negîndindu-mă deloc la el; d'Epernon care va avea de-a face cu Bussy, cît va fi de expus!... Priveşte aranjamentul terenului, viteazul meu Chicot: la stînga, o barieră; la dreapta, un copac; înapoi, un şanţ; d'Epernon care va avea nevoie să înceteze lupta adesea, căci Bussy este un tigru, un leu, un şarpe; Bussy este o spadă vie, care sare, se desfăşoară, se dă înapoi.

— Ei aşi! spuse Chicot, nu sînt neliniştit din pricina lui d'Epernon.

— Nu ai dreptate, va fi ucis.

— Ei! Nu-i aşa de prost; şi-o fi luat el toate măsurile!

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că nu se va bate, la naiba!

— Ţi-ai găsit! nu l-ai auzit adineauri?

— Ba da.

— Ei bine?

— Ei bine! tocmai de aceea îţi repet că nu se va bate.

— Om neîncrezător şi plin de dispreţ.

— Îmi cunosc Gasconul, Henric; dar dacă vrei să mă crezi, să mergem, scumpul meu rege; iată că a sosit ziua cea mare, să ne înapoiem la Luvru.

— Crezi oare că voi sta la Luvru în timpul luptei?

— Mii de draci! vei sta, căci dacă te vor vedea aici, oricine ar spune, în cazul cînd prietenii tăi vor fi învingători, că le-ai adus izbînda prin farmece, şi, în cazul cînd vor fi învinşi, că le-ai adus nenorocire.

— Şi ce-mi pasă mie de ce zice lumea? Îi voi iubi pînă la capăt.

— Vreau să fii tare, Henric; te felicit chiar că-ţi iubeşti astfel prietenii, este o virtute rară la prinţi; dar nu vreau să-l laşi singur pe domnul de Anjou la Luvru.

— Dar Crillon nu este acolo?

— Ei! Crillon nu este decît un bivol, un rinocer, un mistreţ şi tot ce vrei ca viteaz şi neîmblînzit; în vreme ce

fratele tău este vipera, este şarpele cu clopoţei, este orice animal a cărui putere stă în venin.

— Ai dreptate, voi pune să-l vîre în Bastilia.

— Ţi-am spus că faci rău că-l vezi.

— Da, am fost învins de asigurările sale, de îndrăzneala sa, de serviciile pe care pretinde că mi le-a adus.

— Un motiv mai mult ca să te fereşti. Să ne înapoiem, fiule, ascultă-mă.

Henric ascultă de sfaturile lui Chicot şi se îndreptă împreună cu el spre Luvru după ce îşi mai aruncase o ultimă privire pe viitorul cîmp de luptă.

Toţi erau în picioare la Luvru cînd intrară regele şi Chicot.

Tinerii se sculaseră devreme şi se lăsau îmbrăcaţi de lacheii lor.

Regele îi întrebă cu ce se ocupau.

Schomberg îşi mlădia genunchii, Quélus îşi spăla ochii cu zeamă de struguri, Maugiron bea un pahar de vin de Spania, d'Epernon îşi ascuţea spada pe o piatră.

De altfel putea chiar fi văzut, căci făcuse să i se aducă, pentru această operaţie, o grezie la uşa camerei comune.

— Şi zici că omul acesta nu este un Bayard? făcu Henric privindu-l cu dragoste.

— Nu, spun că este un tocilar, atîta tot.

D'Epernon îl văzu şi strigă:

— Regele!

Atunci, cu toată hotărîrea pe care o luase şi pe care chiar fără această împrejurare nu ar fi putut avea puterea să şi-o menţină, Henric intră în camera lor.

După cum am mai spus-o, era un rege plin de măreţie şi care avea o mare putere asupra sa. Faţa lui, liniştită şi aproape zîmbitoare, nu trăda deci nici un sentiment al inimii.

— Bună ziua, domnilor, spuse el; vă găsesc în foarte

bune dispoziţii, mi se pare.

— Mulţumită lui Dumnezeu! da, Sire, răspunse Quélus.

— Ai o înfăţişare posomorîtă, Maugiron.

— Sire, sînt foarte superstiţios, după cum ştie Maiestatea Voastră, şi, cum am avut nişte vise urîte, îmi întăresc inima cu un păhăruţ de vin de Spania.

— Prietene, spuse regele, trebuie să-ţi aminteşti, şi spun acest lucru după Miron, care este un mare doctor; trebuie să-ţi aminteşti, zic, că visele depind de impresiile din ajun, dar nu au nici o înrîurire asupra acţiunilor de a doua zi, afară numai de voinţa lui Dumnezeu.

— Astfel că, Sire, spuse d'Epernon, pe mine mă vedeţi oţelit. Şi eu am visat urît astă noapte; dar, cu tot visul, braţul este bun şi privirea străpungătoare.

Şi se fanda spre perete, în care făcu o crestătură cu spada lui proaspăt ascuţită.

— Da, spuse Chicot, ai visat că aveai sînge pe cizme; visul acesta nu e rău: înseamnă că vei fi într-o zi un învingător în genul lui Alexandru şi al lui Caezar.

— Vitejii mei, spuse Henric, ştiţi că este în joc onoarea prinţului vostru, deoarece cauza lui o apăraţi într-o oarecare măsură; dar onoarea numai, înţelegeţi bine; nu vă preocupaţi deci de siguranţa persoanei mele. Astă noapte mi-am întărit tronul în aşa fel încît, de acum şi încă multă vreme de aici înainte, nici o zdruncinare nu-l poate zgudui. Bateţi-vă, aşadar, pentru onoare.

— Sire, fiţi liniştit; vom pierde poate viaţa, spuse Quélus, dar în tot cazul onoarea va fi salvată.

— Domnilor, spuse regele, vă iubesc foarte mult şi vă stimez de asemenea. Lăsaţi-mă deci să vă dau un sfat: nu falsă vitejie; nu murind îmi veţi da dreptate, ci omorîndu-vă duşmanii.

— Oh! cît despre mine, spuse d'Epernon, nu voi avea nici o milă.

— Eu, spuse Quélus, nu răspund de nimic; voi face ce voi putea, atîta tot.

— Iar eu, spuse Maugiron, răspund Maiestăţii Voastre că dacă voi muri, îl voi ucide şi pe omul meu, lovitură pentru lovitură.

— Vă veţi bate numai cu spadele?

— Cu spada şi cu pumnalul, spuse Schomberg.

Regele îşi ţinea mîna pe piept. Poate că această mînă şi această inimă care se atingeau, îşi vorbeau una alteia de temerile lor prin frămîntările şi mişcările lor; dar, în afară, mîndru, cu privirea limpede, cu buza semeaţă, el era rege, adică trimitea soldaţii la luptă şi nu prietenii la moarte.

— Într-adevăr, regele meu, îi spuse Chicot, eşti frumos în această clipă.

Gentilomii erau gata; nu le mai rămînea decît să-şi salute stăpînul.

— Vă duceţi călare? întrebă regele.

— Nu, Sire, puse Quélus, vom merge pe jos; va fi un exerciţiu foarte folositor, ne va limpezi capul şi Maiestatea Voastră a spus-o de mii de ori că spada este condusă mai mult de cap decît de braţ.

— Aveţi dreptate, copiii mei, daţi-mi mîna.

Quélus se aplecă şi sărută mîna regelui: ceilalţi făcură la fel.

D'Epernon îngenunchie spunînd:

— Sire, binecuvîntaţi-mi spada.

— Nu, d'Epernon, făcu regele; dă spada valetului tău. V-am pregătit spade mai bune decît ale voastre. Adu spadele, Chicot.

— Nu, spuse Gasconul; dă-i această poruncă lui, Crillon, fiule; eu nu sînt decît un nebun, chiar un păgîn; şi binecuvîntarea cerului, poate că se va schimba într-un farmec fatal dacă diavolul, prietene, ar vedea mîinile mele şi ar zări ce port în ele.

— Ce spade sînt acelea, Sire? întrebă Schomberg, aruncînd o privire asupra casetei pe care o aducea un ofiţer.

— Spade din Italia, fiule, spade făurite la Milano, sînt bune, după cum vedeţi; şi cum, în afară de Schomberg, toţi aveţi mîini delicate, prima lovitură de bici v-ar dezarma, dacă mîinile nu v-ar fi bine încleştate.

— Mulţumim, mulţumim, Maiestate, spuseră cu un singur glas cei patru bărbaţi.

— Este timpul să plecaţi, spuse regele care nu-şi putea stăpîni mai mult emoţia.

— Sire, întrebă Quélus, nu vom putea fi încurajaţi în timpul luptei de privirea Maiestăţii Voastre?

— Nu, nu s-ar cădea; vă bateţi fără ştirea şi încuviinţarea mea, să nu dăm luptei un caracter oficial; să se creadă mai cu seamă că e rezultatul unei certe particulare.

Şi îi concedie cu un gest cu adevărat maiestuos.

După ce se depărtară, cînd ultimul valet trecuse pragul Luvrului, cînd nu se mai auzi nici un zgomot, nici de pinteni, nici de cuirasele pe care le purtau luptătorii înarmaţi ca de război:

— Ah! mor, spuse regele căzînd pe un fotoliu.

— Şi eu, spuse Chicot, vreau să văd acest duel; sînt de părere, nu ştiu pentru ce, dar sînt de părere că se vor petrece lucruri curioase din partea lui d'Epernon.

— Da, spuse Chicot, căci dacă vreunul dintre ei îşi va face rău datoria, voi fi acolo pentru a-l înlocui şi a susţine onoarea regelui meu.

— Du-te deci, spuse Henric.

Abia i se dădu drumul, că Gasconul plecă repede ca un fulger.

Regele intră în camera sa, închise jaluzelele, îi opri pe cei ce se aflau în Luvru de a scoate un strigăt sau de a striga o vorbă, şi îi spuse numai lui Crillon, care ştia ce trebuia să se petreacă:

— Dacă vom învinge, Crillon, mi-o vei spune: dacă, dimpotrivă, vom fi învinşi, vei bate de trei ori în uşa mea.

— Da, Sire, răspunse Crillon clătinînd din cap.

CAPITOLUL XLVII
Prietenii lui Bussy

Dacă prietenii regelui îşi petrecuseră noaptea ca să dormă liniştiţi, aceia ai ducelui de Anjou luaseră aceeaşi măsură.

În urma unei cine bune la care se adunaseră din îndemnul lor, fără sfatul şi nici prezenţa patronului lor, care nu avea aceeaşi grijă de favoriţii săi cum avea regele, ei se culcară în nişte paturi bune, în locuinţa lui Antraguet, pe care o aleseseră ca loc de întîlnire, pentru că se găsea mai aproape de cîmpul de luptă.

Un scutier, acela al lui Ribeirac, mare vînător şi dibaci armurier, îşi petrecuse toată ziua curăţînd, lustruind şi ascuţindu-le armele.

Afară de aceasta, el mai fu însărcinat să-i trezească pe tineri în revărsatul zorilor; era obiceiul lui în toate dimineţile de sărbătoare, de vînătoare sau de duel.

Antraguet, înainte de a cina, se dusese să vadă, în strada Saint-Denis pe o mică vînzătoare pe care o iubea foarte mult şi căreia nu i se zicea prin partea locului decît frumoasa vînzătoare de icoane. Ribeirac scrisese mamei sale, Livarot îşi făcuse testamentul.

La orele trei, adică atunci cînd prietenii regelui abia se trezeau, ei erau deja în picioare, strălucitori, dispuşi şi înarmaţi pînă în dinţi.

Ei îşi luaseră pantaloni şi ciorapi roşii pentru ca duşmanii lor să nu le vadă sîngele şi ca acest sînge să nu-i sperie chiar pe ei: aveau tunici de mătase cenuşie, pentru ca, dacă s-ar fi bătut îmbrăcaţi, nici o cută să nu

le împiedice mişcările; în sfîrşit, erau încălţaţi cu pantofi fără tocuri, iar pajii le duceau spadele, pentru ca braţele şi umerii să nu sufere nici o oboseală.

Era un timp admirabil pentru dragoste, pentru luptă, sau pentru plimbare: soarele aurea creasta acoperişurilor pe care se topea strălucitoare rouă nopţii.

Un miros acru şi plăcut în acelaşi timp se ridica din grădini şi se răspîndea pe străzi.

Pavajul era uscat şi aerul tare.

Înainte de a ieşi din casă, tinerii puseseră să-l întrebe pe ducele de Anjou dacă ştia ceva de Bussy.

Li se răspunsese că acesta ieşise în ajun la orele zece seara şi că nu se mai înapoiase de atunci.

Trimisul se informă dacă ieşise singur şi înarmat.

I se spuse că ieşise însoţit de Remy şi că amîndoi îşi aveau spadele.

De altfel, nu erau neliniştiţi în privinţa contelui, căci deseori ieşea el în felul acesta noaptea; apoi îl ştiau atît de puternic, atît de viteaz şi atît de dibaci încît absenţele lui, chiar prelungite, pricinuiau puţine îngrijorări.

Cei trei prieteni puseră să li se repete toate aceste amănunte.

— Bun, spuse Antraguet, nu aţi auzit dumneavoastră spunîndu-se, domnilor, că regele poruncise o mare vînătoare de cerbi în pădurea de la Compiègne şi că domnul de Monsoreau trebuia să plece în acest scop ieri?

— Da, răspunse tinerii.

— Atunci ştiu unde este: în vreme ce şeful vînătorii încolţeşte cerbul, el vînează căprioara şefului vînătorii. Fiţi fără grijă, domnilor, el este mai aproape de teren decît noi şi va fi acolo înaintea noastră.

— Da, spuse Livarot, însă obosit, hărşuit, nedormit.

Antraguet ridică din umeri.

— Oare Bussy oboseşte? răspunse el. Haideţi! la drum, domnilor, îl vom lua cu noi în trecere.

Toţi porniră la drum.

Era tocmai în clipa cînd Henric împărţea spadele prietenilor săi; aveau deci zece minute aproape înaintea lor.

Deoarece Antraguet locuia înspre Sfîntul Eustaţiu, ei o luară pe strada Lombarzilor, strada Sticlăriei şi în sfîrşit pe strada sfîntul Anton.

Toate aceste străzi erau pustii. Ţăranii care veneau de la Montreuil, de la Vincennes sau de la Saint-Maur-les-Fossés cu laptele şi legumele lor, şi care dormeau pe căruţe sau pe catîri, erau singurii care puteau să vadă această ceată mîndră de trei tineri viteji urmaţi de pajii şi de scutierii lor.

Nici înfruntări, nici strigăte, nici ameninţări: cînd te baţi pentru a ucide, sau pentru a fi ucis, cînd ştii că duelul de o parte şi de alta are să fie înverşunat, mortal, fără milă, stai şi te gîndeşti; cei mai nechibzuiţi dintre cei trei erau, în dimineaţa aceea, cei mai visători.

Ajungînd în dreptul străzii Sfînta Ecaterina, toţi trei îşi îndreptară, cu zîmbet care arăta că se gîndeau la acelaşi lucru, privirile spre căsuţa lui Monsoreau.

— Se va vedea bine de acolo, spuuse Antraguet, şi sînt sigur că sărmana Diana va veni de mai multe ori la fereastră.

— Ia te uită! spuse Ribeirac, a şi venit, mi se pare.

— Pentru ce?

— Fereastra e deschisă.

— Aşa e. Dar ce o fi cu scara aceea de frînghie aşezată în dreptul ferestrei, cînd locuinţele au porţi?

— În adevăr, e ciudat, spuse Antraguet.

Toţi trei se apropiară de poartă, cu o presimţire lăuntrică ce îi făcea să creadă că au să descopere ceva grav.

— Şi nu sîntem singurii care ne mirăm, spuse Livarot; iată-i pe ţăranii aceia care trec şi care se ridică în căruţe să privească.

Tinerii ajunseră sub balcon.

Un zarzavagiu se şi afla acolo şi părea că cercetează pămîntul.

— Ei! domnule de Monsoareau, strigă Antraguet, vii să ne vezi? În cazul acesta grăbeşte-te, căci ţinem să ajungem cei dintîi.

Ei aşteptară, însă în zadar.

— Nimeni nu răspunde, spuse Ribeirac; dar pentru ce, drace, scara aceea?

— Ei! ţărane, îi spuse Livarot zarzavagiului, ce faci acolo? Tu ai agăţat scara aceea?

— Să mă ferească Dumnezeu, domnilor, răspunse el.

— Şi pentru ce? întrebă Antraguet.

— Uiţaţi-vă în sus.

Toţi trei ridicară capul.

— Sînge! strigă Ribeirac.

— Pe legea mea, da, sînge, spuse ţăranul, şi care este chiar destul de negru.

— Uşa a fost forţată, spuse în acelaşi timp pajul lui Antraguet.

Antraguet aruncă o privire de la uşă la fereastră şi, apucînd scara de frînghie, fu pe balcon într-o clipă.

Se uită în cameră.

— Ce e oare acolo? întrebară ceilalţi, care îl văzură clătinîndu-se şi îngălbenind.

Un ţipăt grozav fu singurul răspuns.

Livarot se urcase în urma lui.

— Cadavre! moarte, moarte pretutindeni! strigă tînărul.

Şi amîndoi intrară în cameră.

Ribeirac rămase jos, de teama unei surprinderi.

În timpul acesta, zarzavagiul oprea prin exclamările lui pe toţi trecătorii.

Camera purta pretutindeni urmele grozavei lupte din timpul nopţii. Pete, sau mai degrabă un rîu de sînge se răspîndise pe podea. Pereţii erau ciopîrţiţi de lovituri de spadă şi de gloanţe de pistol. Mobilele zăceau zdrobite şi

roşii, printre rămăşiţe de carne şi de veşminte.

— O! Remy, sărmanul Remy! spuse deodată Antraguet.

— Mort? întrebă Livarot.

— S-a şi răcit.

— Dar cred, strigă Livarot, că un regiment de soldaţi a trecut prin această cameră.

În clipa aceea Livarot văzu uşa de la coridor deschisă; urme de sînge arătau că şi în această parte avusese loc o luptă; el se luă după îngrozitoarele urme şi veni pînă la scară.

Curtea era goală şi singuratică.

În timpul acesta, Antraguet, în loc să-l urmeze, lua drumul spre camera vecină; era sînge pretutindeni; sîngele conducea la fereastră.

El se aplecă peste pervaz şi îşi îndreptă privirea îngrozită spre grădiniţă.

Grilajul de fier încă mai ţinea cadavrul învineţit şi ţeapăn al nefericitului Bussy.

La vederea aceasta, nu un ţipăt, ci un răcnet ieşi din pieptul lui Antraguet.

Livarot alergă.

— Priveşte, spuse Antraguet, Bussy e mort!

— Bussy asasinat, azvîrlit pe fereastră! Intră, Ribeirac, intră.

În timpul acesta, Livarot se repezi în curte şi îl întîlni la marginea scării pe Ribeirac pe care îl luă cu el.

O portiţă care dădea din curte în grădiniţă îi lăsă să treacă.

— E chiar el, strigă Livarot.

— Are mîna tăiată, răspunse Ribeirac.

— Are două gloanţe în piept.

— Este ciuruit de lovituri de pumnal.

— Ah! sărmanul Bussy, urla Antraguet; răzbunare!

Întorcîndu-se, Livarot zări al doilea cadavru.

— Monsoreau! strigă el.

— Da, Monsoreau găurit ca o sită şi căruia i s-a spart capul de o piatră.

— Ei asta-i! dar ne-au asasinat toţi prietenii în noaptea aceasta!

— Şi soţia lui, soţia lui, ţipă Antraguet; Diana, doamnă Diana!

Nimeni nu răspunse, afară de lumea care începu să mişune în jurul casei.

În clipa aceea, regele şi Chicot apăruseră în capătul străzii Sfînta Ecaterina şi se întoarseră pentru a se feri de mulţime.

— Bussy, bietul Bussy, striga disperat Ribeirac.

— Da, spuse Antraguet: au voit să se scape de cel mai temut dintre noi toţi.

— E o laşitate! e o infamie! ţipară ceilalţi doi.

— Haideţi să ne plîngem ducelui, spuse unul din ei.

— Nu, răspunse Antraguet, nu lăsăm nimănui grija răzbunării noastre! ne vom răzbuna bine, prieteni: aşteptaţi-mă.

Într-o clipă coborî şi îi întîlni pe Livarot şi pe Ribeirac.

— Prieteni, spuse el, priviţi această figură nobilă a celui mai viteaz om, priviţi picăturile încă rumene ale sîngelui său; aceasta ne dă o pildă: aceea de a nu lăsa nimănui grija de a ne răzbuna... Bussy! Bussy! vom face ca şi tine, şi fii liniştit, te vom răzbuna.

Spunînd aceste cuvinte, îşi descoperi capul, atinse cu buzele lui buzele lui Bussy şi, scoţîndu-şi spada o muia în sîngele lui.

— Bussy, spuseră şi ceilalţi, jurăm să omorîm sau să murim.

— Domnilor, spuse Antraguet vîrîndu-şi spada în teacă, nici milă, nici îndurare, nu-i aşa?

Cei doi tineri întinseră mîna deasupra cadavrului:

— Nici milă, nici îndurare, repetară ei.

— Dar, spuse Livarot, nu vom mai fi decît trei contra patru.

— Da, însă noi nu am asasinat pe nimeni, spuse Antraguet, şi Dumnezeu îi va întări pe cei nevinovaţi. Adio, Bussy!

— Adio, Bussy! repetară ceilalţi doi tovarăşi.

Şi ieşiră, cu frica în suflet şi cu fruntea palidă, din această casă blestemată.

Găsiseră în imaginea morţii, acea adîncă deznădejde care însuteşte puterile; adunaseră acea indignare mărinimoasă care îl face pe om superior firii lui muritoare.

Străbătură cu greutate mulţimea, atît de multă lume se îngrămădise într-un sfert de oră.

Ajungînd pe teren îi găsiră pe duşmanii lor care îi aşteptau, unii stînd pe nişte pietre, alţii aşezaţi în mod pitoresc pe barierele de lemn.

Ei făcură ultimii paşi alergînd, ruşinaţi de a ajunge cei din urmă.

Cei patru favoriţi aveau cu ei patru scutieri.

Cele patru spade ale lor, aşezate pe pămînt, părea că aşteaptă şi se odihnesc ca şi ei.

— Domnilor, spuse Quélus ridicîndu-se şi salutînd cu un fel de trufie măreaţă, am avut cinstea să vă aşteptăm.

— Scuzaţi-ne, domnilor, spuse Antraguet; însă am fi sosit înaintea dumneavoastră fără întîrzierea unuia din tovarăşii noştri.

— Domnul de Bussy? făcu d'Epernon: într-adevăr, nu-l văd. Se pare că trebuie tras de urechi astăzi de dimineaţă.

— Am aşteptat pînă acum, spuse Schomberg; vom mai aştepta încă.

— Domnul de Bussy nu va veni, răspunse Antraguet.

O adîncă uimire se zugrăvi pe toate feţele, numai aceea a lui d'Epernon exprimă un alt sentiment.

— Nu va veni? spuse el; ah! ah! viteazul vitejilor se teme oare?

— Nu poate să fie aceasta, reluă Quélus.

— Ai dreptate, domnule, spuse Livarot.

— Şi pentru ce nu va veni? întrebă Maugiron.

— Pentru că a murit, răspunse Antraguet.

— A murit! strigară favoriţii.

D'Epernon nu spuse nimic, ci se îngălbeni uşor.

— Şi a murit asasinat! reluă Antraguet. Dumneavoastră nu ştiţi, domnilor?

— Nu, spuse Quélus, şi pentru ce am şti-o?

— De altfel, e sigur oare? întrebă d'Epernon.

Antraguet îşi scoase spada.

— Atît de sigur, spuse el, încît iată sînge de-al său pe spada mea.

— Asasinat! strigară cei trei prieteni ai regelui. Domnul de Bussy asasinat!

D'Epernon continua să clatine din cap cu un aer de îndoială.

— Sîngele acesta cere răzbunare; nu-l auziţi, domnilor?

— Ei asta-i! reluă Schomberg, s-ar zice că durerea dumneavoastră are un sens.

— Drace! făcu Antraguet.

— Ce aveţi de zis? strigă Quélus.

— Caută cui îi foloseşte crima! zice legistul, murmură Livarot.

— Ei, domnilor, aveţi să vă explicaţi odată? spuse Maugiron cu o voce mirată.

— Tocmai pentru aceasta venim, domnilor, spuse Ribeirac, şi acum avem un motiv mai mult să ne măcelărim de o sută de ori.

— Haideţi, repede, spada în mînă, spuse d'Epernon scoţîndu-şi spada din teacă, şi s-o terminăm repede.

— O! o! eşti prea grăbit, domnule Gascon, spuse Livarot; nu cîntai aşa de tare cînd eram patru contra patru.

— E vina noastră, dacă nu sînteţi decît trei? răspunse d'Epernon.

— Da, e vina dumneavoastră, strigă Antraguet; el a murit pentru că v-a plăcut mai mult să-l vedeţi culcat în mormînt decît în picioare pe teren; a murit cu mîna tăiată ca să nu-şi mai poată ţine spada; a murit pentru că trebuia cu orice preţ să se stingă acei ochi a căror strălucire v-ar fi zăpăcit pe toţi patru. Înţelegeţi? Sînt destul de clar.

Schomberg, Maugiron şi d'Epernon urlau de mînie.

— Destul, destul, domnilor, spuse Quélus. Retrage-te, domnule d'Epernon; ne vom bate trei contra trei; domnii aceşti vor vedea atunci dacă, cu tot dreptul nostru, sîntem nişte oameni care să profităm de o nenorocire pe care o plîngem ca şi ei.Veniţi, domnilor, veniţi, adăugă tînărul aruncîndu-şi pălăria în urmă şi ridicînd mîna stîngă, în timp ce cu dreapta făcea să-i şuiere spada; veniţi şi, văzîndu-ne luptînd sub cerul liber şi sub privirile lui Dumnezeu, veţi putea judeca dacă sîntem nişte asasini sau nu. Haideţi, luaţi-vă distanţa!

— Ah! Vă uram, spuse Schomberg, acum mi-e scîrbă.

— Şi eu, spuse Antraguet, acum o oră v-aş fi omorît, acum vă voi măcelări. În gardă, domnilor, în gardă!

— Cu tunici sau fără? întrebă Schomberg.

— Fără tunici şi fără cămaşă, spuse Antraguet; cu pieptul gol, descoperiţi în dreptul inimii.

Tinerii îşi aruncară tunicile şi îşi scoaseră cămăşile.

— Ia te uită, spuse Quélus dezbrăcîndu-se, mi-am pierdut pumnalul. Nu-mi intra bine în teacă şi mi-o fi căzut pe drum.

— Sau îl vei fi lăsat la domnul de Monsoreau, în piaţa Bastiliei, spuse Antraguet, în vreo teacă din care nu ai îndrăznit să-l mai scoţi.

Quélus urlă de mînie şi se aşeză în gardă.

— Dar nu are pumnal, domnule Antraguet, nu are pumnal, strigă Chicot care sosea în clipa aceea pe cîmpul de luptă.

— Cu atît mai rău pentru el, spuse Antraguet, nu e

vina mea.

Şi luîndu-şi pumnalul în mîna stîngă, el căzu în gardă la rîndu-i.

CAPITOLUL XLVIII
Lupta

Terenul pe care trebuia să aibă loc acea grozavă întîlnire, era umbrit de copaci după cum am văzut, şi aşezat într-un loc ferit. Nu era frecventat de obicei decît de copii care veneau să se joace acolo ziua, şi de beţivi şi hoţi care veneau să doarmă aci, noaptea.

Barierele puse de vînzătorii de cai, ţineau la o parte mulţimea care, asemănătoare cu valurile unui fluviu, urmează mereu un curent şi nu se opreşte sau nu revine decît atrasă de vreo viitoare.

Trecătorii se înşirau pe acest spaţiu şi nu se mai opreau.

De altfel, era prea devreme şi îngrămădeala toată se făcea la casa însîngerată a lui Monsoreau.

Chicot, cu inima mereu bătîndu-i, deşi nu era prea gingaş de felul lui, se aşeză în faţa lacheilor şi pajilor pe o balustradă de lemn.

Nu-i plăceau Angevinii, îi ura pe favoriţi; dar şi unii şi alţii erau tineri viteji, în vinele lor curgea un sînge mărinimos care în curînd avea să fie văzut ţîşnind.

D'Epernon voi să mai rişte o ultimă dată înfruntarea.

— Ce? vă e frică de mine? strigă el.

— Taci din gură, flecarule, îi spuse Antraguet.

— Am dreptul meu, răspunse d'Epernon, partida fusese în opt.

— Haide, la o parte! spuse Ribeirac nerăbdător şi împiedicîndu-i trecerea.

El se înapoie dîndu-şi aere şi potrivindu-şi spada.

— Vino, spuse Chicot, vino, floarea vitejilor, dacă nu

vei pierde iarăşi încă o pereche de pantofi ca ieri.

— Ce spune acest nebun?

— Spun că îndată are să fie sînge pe jos şi vei merge prin el cum ai făcut astă-noapte.

D'Epernon învineţi. Toată îngîmfarea îi pieri sub acest grozav reproş.

Se aşeză la zece paşi de Chicot la care se uita cu teamă.

Ribeirac şi Schomberg se apropiară după salutul obişnuit.

Quèlus şi Antraguet, care erau deja în gardă, îşi atinseră spadele făcînd un pas înainte.

Maugiron şi Livarot, rezemaţi fiecare de o barieră, se pîndeau făcînd fente pe loc ca să-şi atingă spadele în poziţia lor favorită.

Lupta începu cînd bătu ora cinci la Sfîntul Pavel.

Furia era întipărită pe feţele luptătorilor; dar buzele lor strînse, paloarea ameninţătoare, tremuratul fără voie al încheieturilor, arătau că furia le menţinea prevederea şi că, la fel cu un cal aprig, nu o să scape fără mari ravagii.

Vreme de cîteva minute, ceea ce este un spaţiu de timp enorm, fu un frecuş de spade care nu era încă un zăngănit.

Nici o lovitură nu fu dată.

Ribeirac, obosit sau mai degrabă mulţumit de a-şi fi încercat adversarul, cobori mîna şi aşteptă un moment. Schomberg făcu doi paşi se repezi şi îi dădu o lovitură care fu prima lucire ieşită din nori.

Ribeirac fu lovit.

Pielea-i deveni galbenă şi un şiroi de sînge îi ţîşni din umăr; el se întrerupse pentru a-şi da seama de rană.

Schomberg voi să reînnoiască lovitura; dar Ribeirac ridică spada printr-o paradă de primă şi îi dădu o lovitură care îl atinse la coastă.

Fiecare îşi avea rana lui.

— Acum, să ne odihnim cîteva clipe, dacă vrei, spuse

Ribeirac.

În acest timp, Quélus şi Antraguet se încălzeau la rîndul lor; dar Quélus, neavînd pumnal, avea un mare dezavantaj: era silit să pareze cu braţul stîng şi cum braţul îi era gol, fiecare paradă îl costa o rană.

Fără să fie atent, după cîteva secunde avea toată mîna însîngerată.

Antraguet dimpotrivă, cunoscîndu-şi avantajul şi tot aşa de îndemînatic ca şi Quélus, para numai cînd era cazul.

Plecară trei lovituri de ripostă şi fără să fie atins prea greu, sîngele curse din pieptul lui Quélus prin trei răni.

Dar la fiecare lovitură, Quélus repeta:

— Nu e nimic.

Livarot şi Maugiron erau încă prevăzători.

Cît despre Ribeirac, înfuriat de durere şi simţind că începea să-şi piardă puterile odată cu sîngele, tăbărî pe Schomberg.

Schomberg nu se dădu înapoi cu un pas şi se mulţumi să întindă spada.

Cei doi tineri se loviră reciproc.

Ribeirac fu spintecat pe piept şi Schomberg rănit la gît.

Ribeirac lovit mortal, îşi duse mîna stîngă la rană descoperindu-şi pieptul. Schomberg se folosi de acest lucru şi îi mai dădu încă o lovitură care îi străbătu carnea.

Dar Ribeirac cu mîna dreaptă, apucă mîna adversarului său şi cu stînga îi înfipse pumnalul în piept pînă în plăsele.

Lama ascuţită îi străpunse inima.

Schomberg scoase un strigăt înăbuşit şi căzu pe spate trăgîndu-l şi pe Ribeirac după el, care avea spada în piept.

Livarot, văzînd cum cade prietenul lui, se retrase cu un pas repede, alergă la el, urmărit de Maugiron.

Cîştigă mai mulţi paşi în drum şi ajutîndu-i lui Ribeirac în sforţările pe care încerca să le facă pentru a scăpa de

spada lui Schomberg, îi scoase spada din piept.

Dar atunci, ajuns de Maugiron, fu silit să se apere pe un teren dezavantajos care aluneca, într-o poziţie rea şi cu soarele în ochi.

După o secundă, o lovitură cu vîrful spadei îi deschise capul lui Livarot care lăsă să-i cadă spada şi se prăbuşi în genunchi.

Quélus era tare strîns de Antraguet. Maugiron se grăbi să-l străpungă pe Livarot cu o altă lovitură de spadă. Livarot căzu de tot.

D'Epernon scoase un strigăt.

Quélus şi Maugiron rămaseră împotriva lui Antraguet singur. Quélus era plin de sînge, însă avea răni uşoare.

Maugiron era aproape sănătos.

Antraguet înţelese primejdia; nu primise nici cea mai mică zgîrietură, dar începea să se simtă obosit; cu toate astea însă, nu era clipa să ceară încetarea luptei de la un om rănit şi de la altul dornic de măcel; dintr-o lovitură de bici îndepărtă spada lui Quélus şi profitînd de îndepărtarea fierului, sări cu uşurinţă peste o barieră.

Quélus reveni cu o lovitură dată cu tăişul, dar care nu atinse decît lemnul.

În acest moment, Maugiron îl atacă pe Antraguet din flanc. Antraguet se întoarse.

Quélus profită de această mişcare şi trecu pe sub barieră.

— E pierdut, spuse Chicot.

— Trăiască regele! strigă d'Epernon; fiţi îndrăzneţi! leii mei, fiţi îndrăzneţi.

— Domnule, linişte, te rog, spuse Antraguet; nu-l insulta pe un om care se va bate pînă la ultima suflare.

— Şi care nu a murit încă, strigă Livarot.

Şi în clipa cînd nimeni nu se mai gîndea la el, îngrozitor de văzut în mocirla însîngerată care îi acoperea corpul, el se ridică în genunchi şi îşi împlîntă pumnalul între umerii lui Maugiron, care căzu grămadă scoţînd un suspin.

— Isuse, Dumnezeule! sînt mort.

Livarot recăzu leşinat, mişcarea şi mînia îi istoviseră restul puterilor.

— Domnule de Quélus, spuse Antraguet aplecîndu-şi spada, eşti un om viteaz, predă-te, îţi ofer viaţa.

— Şi pentru ce să mă predau? spuse Quélus, sînt la pămînt?

— Nu; dar eşti ciuruit de lovituri, iar eu sînt teafăr.

— Trăiască regele! strigă Quélus, mai am încă spada, domnule.

Şi se fandă înspre Antraguet care pară lovitura, oricît de repede fusese dată.

— Nu, domnule, nu o mai ai, spuse Antraguet apucînd cu toată mîna lama aproape de gardă.

Şi îi răsuci braţul lui Quélus care scăpă spada din mînă.

Antraguet îşi tăie uşor un deget de la mîna stîngă.

— O! urlă Quélus, o spadă! o spadă!

Şi repezindu-se asupra lui Antraguet cu un salt de tigru, îl cuprinse în braţe.

Antraguet se lăsă cuprins şi, trecîndu-şi spada în mîna stîngă şi pumnalul în mîna dreaptă, începu să-l lovească pe Quélus fără încetare şi pretutindeni, stropindu-se la fiecare lovitură cu sîngele duşmanului său pe care nimic nu-l putea face să-i dea drumul şi care striga la fiecare lovitură:

— Trăiască regele!

El reuşi chiar să oprească mîna care îl lovea şi să-şi încolăcească, aşa cum ar fi făcut un şarpe, duşmanul neatins între picioare şi braţe.

Antraguet simţi că i se oprea respiraţia.

În adevăr el se clătină şi căzu.

Dar căzînd, ca şi cînd totul avea să-l favorizeze în ziua ceea, îl înăbuşi ca să zicem aşa pe nenorocitul Quélus.

— Trăiască regele! murmură acesta din urmă în agonie.

Antraguet reuşi să-şi desfacă pieptul din îmbrăţişare,

se sprijini pe un braţ şi îi dădu o ultimă lovitură care îi străbătu pieptul.

— Ţine, îi spuse el, eşti mulţumit?

— Trăiască r..., articula Quélus, cu ochii pe jumătate închişi.

Atîta tot; liniştea şi groaza morţii domneau pe cîmpul de luptă.

Antraguet se ridică plin de sînge, însă de sîngele duşmanului său; el nu avea, după cum am văzut, decît o zgîrietură la mînă.

D'Epernon speriat, făcu semnul crucii şi fugi ca şi cum ar fost urmărit de o stafie.

Antraguet aruncă asupra tovarăşilor şi duşmanilor săi, morţi şi muribunzi, aceeaşi privire pe care Horaţiu o aruncase asupra cîmpului de luptă care hotăra soarta Romei.

Chicot alergă şi îl ridică pe Quélus căruia îi curgea sînge prin nouăsprezece răni.

Mişcarea îl însufleţi.

Deschise ochii.

— Antraguet, pe cinstea mea, spuse el, sînt nevinovat de moartea lui Bussy.

— O! te cred, domnule, te cred, făcu Antraguet.

— Fugi, murmură Quélus, fugi, regele nu te va ierta.

— Şi eu, domnule, nu te voi părăsi astfel, spuse Antraguet, chiar dacă ar trebui s-o sfîrşesc pe eşafod.

— Salvează-te, tinere, spuse Chicot, şi nu pune la încercare răbdarea lui Dumnezeu; ai scăpat printr-o minune, nu cere două minuni în aceeaşi zi.

Antraguet se apropie de Ribeirac care mai respira încă.

— Ei bine? întrebă acesta.

— Sîntem victorioşi, răspunse Antraguet cu voce înceată pentru a nu-l jigni pe Quélus.

— Mulţumesc, spuse Ribeirac, du-te.

Şi recăzu leşinat.

Antraguet îşi luă spada de jos pe care o lăsase să cadă

în timpul luptei, apoi pe acelea ale lui Quélus, Schomberg şi Maugiron.

— Ia-mi viaţa, domnule, sau lasă-mi spada, spuse Quélus.

— Iat-o, domnule conte, spuse Antraguet, oferindu-i-o cu un salut respectuos.

O lacrimă străluci în ochii rănitului.

— Am fi putut fi prieteni, murmură el.

Antraguet îi întinse mîna.

— Bine! făcu Chicot, este cît se poate de cavaleresc. Dar salvează-te, Antraguet, meriţi să trăieşti.

— Şi prietenii mei? întrebă tînărul.

— Voi avea grijă de ei ca şi de aceia ai regelui.

Antraguet se înfăşură în mantaua pe care i-o întindea scutierul, pentru ca să nu se vadă sîngele de care era mînjit şi, lăsînd morţii şi răniţii în mijlocul pajilor şi lacheilor, el dispăru prin poarta Sfîntul Anton.

CAPITOLUL XLIX
Concluzie

Regele palid de nelinişte şi tresărind la cel mai mic zgomot, umbla încoace şi încolo prin sala de arme, socotind, cu experienţa unui om încercat, tot timpul pe care prietenii săi trebuiau să-l întrebuinţeze pentru a se întîlni şi a se lupta cu adversarii lor, precum şi toate şansele bune sau rele pe care le dădeau forţa şi dibacia caracterelor lor.

— La ora aceasta, spusese el mai întîi, străbat strada Sfîntul Anton. Intră în locul îngrădit. Scot spadele. La ora aceasta sînt în luptă.

Şi, la aceste cuvinte, sărmanul rege, tremurînd tot, începuse să se roage.

Dar adîncul inimii era absorbit de alte sentimente şi această cucernicie a buzelor nu făcea decît să alunece la

suprafaţă.

După cîteva clipe, regele se ridică.

— Numai dacă Quélus, spuse el, şi-o aminti de acea lovitură de ripostă pe care i-am arătat-o, parînd cu spada şi lovind cu pumnalul.

Cît despre Schomberg, omul cu sînge rece, el trebuie să-l ucidă pe acel Ribeirac. Maugiron, dacă nu o avea ghinion, are să se scape repede de Livarot. Dar d'Epernon! o! acesta a murit. Din fericire pe el îl iubesc cel mai puţin dintre toţi patru. Însă, din păcate, nu este totul că el a murit, este că după moartea lui, Bussy, grozavul Bussy, să nu cadă asupra celorlalţi înmulţindu-se. Ah! sărmanul meu Schomberg! sărmanul meu Maugiron!

— Sire! spuse la uşă vocea lui Crillon.

— Cum! s-a şi terminat! strigă regele.

— Nu, Sire, nu aduc nici o veste, numai că domnul duce de Anjou doreşte să vorbească Maiestăţii Voastre.

— Şi pentru ce? întrebă regele.

— Spune că a sosit clipa de a spune Maiestăţii Voastre ce fel de serviciu i-a adus, şi că ceea ce are să spună regelui va linişti o parte din temerile care îl copleşesc în clipa de faţă.

— Ei bine! Du-te atunci, spuse regele.

În clipa aceea, şi cum Crillon se întorcea ca să asculte de porunca dată, un pas grăbit răsună pe trepte şi se auzi o voce care spunea lui Crillon:

— Vreau să vorbesc regelui, numaidecît.

Regele recunoscu vocea şi deschise chiar el uşa.

— Vino, Saint-Luc, vino, spuse el. Ce s-a mai întîmplat oare? Dar ce ai, Dumnezeule! şi ce s-a întîmplat? Au murit?

Într-adevăr, Saint-Luc, palid, fără pălărie, fără spadă, pătat de urme de sînge, se repezea în camera regelui.

— Sire! strigă Saint-Luc, aruncîndu-se la picioarele regelui, răzbunare! Vin să vă cer răzbunare.

— Sărmanul meu Saint-Luc, spuse regele, ce s-a întîmplat oare? Vorbeşte, şi ce-ţi poate pricinui o asemenea disperare?

— Sire, unul din supuşii voştri, cel mai nobil, unul din soldaţii voştri, cel mai viteaz...

Cuvintele îi lipsiră.

— Ei! făcu înaintînd Crillon care credea că are drepturi la acest din urmă titlu mai ales.

— A fost măcelărit astă-noapte, măcelărit în mod laş, asasinat, termină Saint-Luc.

Regele, preocupat de o singură idee, se linişti; nu era niciunul din cei patru prieteni ai săi, deoarece îi văzuse de dimineaţă.

— Măcelărit, asasinat astă-noapte, spuse regele; de cine vorbeşti oare, Saint-Luc?

— Sire, nu îl iubiţi, ştiu bine, urmă Saint-Luc; dar era credincios şi la ocazie, v-o jur, şi-ar fi dat tot sîngele pentru Maiestatea Voastră; altfel nici nu ar fi fost prietenul meu.

— A! făcu regele care începea să înţeleagă.

Şi ceva asemănător cu un fulger, dacă nu de bucurie, cel puţin de speranţă, îi lumină faţa.

— Răzbunare, Sire, pentru domnul de Bussy, strigă Saint-Luc; răzbunare!

— Pentru domnul de Bussy? repetă regele, apăsînd pe fiecare cuvînt.

— Da, pentru domnul de Bussy, pe care douăzeci de asasini l-au înjunghiat astă-noapte. Şi le-a prins bine că au fost douăzeci, căci a ucis patrusprezece din ei.

— Domnul de Bussy a murit...

— Da, Sire.

— Atunci, nu se bate dimineaţa asta? spuse deodată regele, tîrît de o pornire căreia nu-i putu rezista.

Saint-Luc aruncă o privire regelui pe care acesta nu o putu susţine; întorcîndu-se, îl văzu pe Crillon care mereu în picioare lîngă uşă, aştepta alte porunci.

Îi făcu semn să-l aducă pe ducele de Anjou.

— Nu, Sire, adăugă Saint-Luc cu o voce serioasă; domnul de Bussy nu s-a bătut în adevăr şi iată pentru ce vin să vă cer, nu răzbunare, cum am greşit să spun Maiestăţii Voastre, ci dreptate; căci îmi iubesc regele, şi mai cu seamă onoarea regelui meu mai presus de toate, şi găsesc că, fiind asasinat domnul de Bussy, s-a adus un foarte rău serviciu Maiestăţii Voastre.

Ducele de Anjou tocmai intrase pe uşă; el stătea în picioare şi nemişcat ca o statuie de bronz.

Vorbele lui Saint-Luc îl lămuriseră pe rege; ele îi aminteau serviciul pe care fratele său pretindea că i l-ar fi adus.

Privirea sa se încrucişa cu aceea a ducelui şi nu mai avu nici o îndoială; căci, în timp ce-i răspundea din privire, ducele făcea de sus în jos un semn aproape neobservat din cap.

— Ştiţi ce are să se spună acum? strigă Saint-Luc. Are să se spună, dacă prietenii voştri vor fi învingători, că nu au fost decît pentru că aţi pus să fie ucis Bussy.

— Şi cine spune asta, domnule? întrebă regele.

— La naiba! toată lumea, spuse Crillon, amestecîndu-se ca de obicei, neîntrebat în vorbă.

— Nu, domnule, spuse regele, neliniştit şi subjugat de această părere a aceluia care era cel mai viteaz din regatul său, de cînd murise Bussy! Nu, domnule, nu are să se spună, căci mi-l vei numi pe asasin.

Saint-Luc văzu proiectîndu-se o umbră.

Era ducele de Anjou care făcuse doi paşi în cameră.

El se întoarse şi îl recunoscu.

— Da, Sire, îl voi numi! spuse el ridicîndu-se, căci voiesc cu orice preţ s-o dezvinovăţesc pe Maiestatea Voastră de o faptă aşa de mîrşavă.

— Ei bine! spune.

Ducele se opri şi aşteptă liniştit.

Crillon stătea înapoia lui, privindu-l cu coada ochiului şi

clătinînd din cap.

— Sire, reluă Saint-Luc, astă-noapte lui Bussy i s-a întins o capcană: în vreme ce făcea vizită unei doamne de care era iubit, soţul, înştiinţat de un trădător, a intrat la el cu nişte asasini; erau pretutindeni: în stradă, în curte şi chiar în grădină.

Dacă totul nu ar fi fost închis, după cum am spus, în camera regelui, s-ar fi putut vedea, cu toată stăpînirea de sine, cum ducele de Anjou, îngălbenise la aceste din urmă cuvinte.

— Bussy s-a apărat ca un leu, Sire, însă numărul a fost prea mare şi...

— Şi a murit, întrerupse regele, a murit pe bună dreptate, căci cu siguranţă că nu voi răzbuna un adulter.

— Sire, nu mi-am terminat povestirea, reluă Sain-Luc. Nenorocitul, după ce se apărase aproape o jumătate de oră în cameră, după ce îşi învinsese duşmanii, nenorocitul scăpa rănit, plin de sînge, schingiuit; nu mai era vorba decît să i se întindă o mînă de ajutor, pe care eu i-aş fi întins-o, dacă nu aş fi fost arestat, împreună cu femeia pe care mi-o încredinţase, de către asasinii săi; dacă nu aş fi fost legat şi cu un căluş în gură. Din păcate, uitaseră să-mi ia şi vederea după cum îmi luaseră gura şi am văzut, Sire, am văzut doi oameni apropiindu-se de nenorocitul Bussy, atîrnat cu coapsele în vîrful unor zăbrele de fier, l-am auzit pe rănit cerîndu-le ajutor căci, în aceşti doi oameni el avea tot dreptul să vadă doi prieteni. Ei bine! unul, Sire, este grozav să spun! dar, credeţi-mă, mi-a fost grozav să văd şi să aud, unul a poruncit să tragă foc şi celălalt l-a ascultat.

Crillon îşi strîngea pumnii şi încrunta din sprîncene.

— Şi îl cunoşti pe asasin? întrebă regele mişcat fără să vrea.

— Da, spuse Saint-Luc.

Şi întorcîndu-se spre prinţ îşi încărcă vorbele şi gesturile de toată ura, aşa de îndelung reţinută:

— Este Monseniorul, spuse el; asasinul este prinţul! asasinul este prietenul!

Regele se aştepta la această lovitură, pe care ducele o suportă fără să clipească.

— Da, spuse el liniştit, domnul de Saint-Luc a văzut şi a auzit bine; eu sînt acela care am făcut să fie omorît domnul de Bussy, şi Maiestatea Voastră va aprecia această faptă, căci domnul de Bussy era servitorul meu, într-adevăr; dar azi dimineaţă, orice aş fi încercat să-i spun, domnul de Bussy trebuia să ia armele împotriva Maiestăţii Voastre.

— Minţi! asasinule! minţi! strigă Saint-Luc! Bussy străpuns de lovituri, Bussy cu mîna sfîşiată de lovituri de spadă, cu umărul despicat de secure, Bussy prins între gratiile de fier, Bussy nu putea să mai inspire decît milă celor mai crunţi duşmani ai săi şi cei mai crunţi duşmani l-ar fi ajutat. Dar tu, tu, asasinul lui La Mole şi Coconnas, tu l-ai omorît pe Bussy, cum i-ai omorît, unul după altul, pe toţi prietenii tăi; tu l-ai omorît pe Bussy, nu pentru că era duşmanul fratelui tău, ci pentru că era tăinuitorul secretelor tale. Ah! Monsoreau ştia el bine pentru ce făceai tu aceasta crimă.

— Dumnezeule! murmură Crillon, de ce nu sînt eu regele!

— Mă insultă în faţa voastră, frate, spuse ducele, cuprins de groază, căci între mîinile dornice de a strînge ale lui Crillon şi privirea sîngeroasă a lui Saint-Luc, el nu se simţea deloc în siguranţă.

— Pleacă, Crillon, spuse regele.

Crillon plecă.

— Dreptate! Sire, dreptate! urma să strige Saint-Luc.

— Sire, spuse ducele, pedepsiţi-mă dacă găsiţi de cuviinţă: că i-am salvat în dimineaţa aceasta pe prietenii Maiestăţii Voastre şi pentru că am făcut o strălucită dreptate cauzei voastre care este şi a mea.

— Şi eu, reluă Saint-Luc nemaiputîndu-se stăpîni, spun

că interesul avut de tine este un interes blestemat, şi că tu abaţi asupră-ţi mînia lui Dumnezeu! Sire, Sire! fratele vostru i-a ocrotit pe prietenii noştri, nenorocire lor!

Regele simţi trecînd prin el un fior de groază.

În acest moment se auzi afară o gălăgie nelămurită, apoi paşi grăbiţi, apoi întrebări, nelinişte.

Se făcu o mare şi adîncă tăcere.

În mijlocul acestei tăceri, şi ca şi cum un glas ceresc venea să-i dea dreptate lui Saint-Luc, trei lovituri date cu încetineală şi solemnitate, zguduiră uşa sub pumnul viguros al lui Crillon.

O sudoare rece scăldă tîmplele lui Henric şi schimbă trăsăturile feţei sale.

— Învinşi! strigă el, sărmanii mei prieteni, învinşi!

— Ce vă spuneam eu, Sire? strigă Saint-Luc.

Ducele ridică braţele cu deznădejde.

— Vezi, laşule! strigă tînărul cu o sforţare superbă, iată cum asasinii salvează onoarea prinţilor! Vino să mă strîngi de gît şi pe mine, căci nu am spadă.

Şi îşi aruncă mănuşa de mătase în faţa ducelui.

François scoase un răcnet de mînie şi îngălbeni.

Dar regele nu văzu şi nu auzi nimic; el îşi lăsase fruntea să se sprijine în mîini.

— O! sărmanii mei prieteni, murmură el, sînt învinşi, răniţi? O! cine e în stare să-mi dea vreo veste sigură despre ei?

— Eu, Sire, spuse Chicot.

Regele recunoscu această voce prietenoasă şi întinse braţele spre el.

— Ei bine? spuse el.

— Doi sînt deja morţi, al treilea îşi dă ultima suflare.

— Cine este acest al treilea care nu este încă mort?

— Quélus, Sire.

— Şi unde se află?

— La palatul Boissy, unde l-am transportat.

Regele nu mai ascultă, însă părăsi camera în fugă,

scoţînd strigăte jalnice.

Saint-Luc o conduse pe Diana la prietena sa Jeana de Brissac; de acolo întîrzierea lui de a se înfăţişa la Luvru.

Jeana petrecu trei zile şi trei nopţi să vegheze pe sărmana femeie, pradă celui mai îngrozitor delir.

În a patra zi, Jeana doborîtă de oboseală, venise să se odihnească; dar cînd se înapoie, după două ore, în camera prietenei sale, nu o mai găsi acolo[1].

Ştim că Quélus, singurul dintre cei trei apărători ai cauzei regelui care a supravieţuit la nouăsprezece răni, muri în acelaşi palat Boissy, unde Chicot pusese să fie transportat, după o agonie de treizeci de zile, în braţele regelui.

Henric rămase nemîngîiat. El puse să se face celor trei prieteni ai săi morminte măreţe, unde fură cioplîţi în marmură din mărime naturală.

Dădu liturghii pentru sufletul lor, porunci preoţilor să le facă slujbe şi adăugă la rugăciunile sale obişnuite, două versuri pe care le repetă toată viaţa, înaintea rugăciunilor de dimineaţă şi de seară:

Dumnezeu să-i primească în împărăţia
sa, pe Ouélus, Schomberg şi Maugiron.

Vreme de trei luni, Crillon îl supraveghie pe ducele de Anjou pentru care regele căpătase o ură adîncă şi căruia nu-i iertă niciodată trădarea.

Sosi astfel luna septembrie, timp în care Chicot, care nu părăsise nici o clipă pe stăpînul său şi-l mîngîiase atît cît putea fi mîngîiat, primi următoarea scrisoare, trimisă de stareţul din Baume.

---

[1] Poate că autorul ne va povesti ce s-a mai făcut cu ea, în romanul viitor, intitulat “Cei patruzeci şi cinci”, unde vom regăsi o parte din personaje care au contribuit la intriga din romanul “Doamna de Monsoreau”.

Ea era scrisă de mîna unui preot.

“*Dragă, domnule Chicot,*

Aerul este plăcut prin părţile noastre şi viile făgăduiesc să fie frumoase în Burgundia, anul acesta. Se spune că regele, stăpînul nostru, căruia i-am scăpat viaţa, după cît se pare, are mereu multe necazuri; adu-l la mînăstire, dragă domnule Chicot, îl vom face să bea un vin de la 1550 pe care l-am descoperit în pivniţa mea şi care este în stare să te facă să uiţi cele mai mari dureri; aceasta îl va înveseli, nici nu mă îndoiesc, căci am găsit în cărţile sfinte această frază admirabilă:

“Vinul bun veseleşte inima omului!” Este foarte frumos în latineşte, voi pune să ţi-o citească. Vino deci, dragă domnule Chicot, vino împreună cu regele, vino cu domnul d'Epernon, vino cu domnul de Saint-Luc; şi vei vedea că ne vom îngrăşa cu toţii.

“Prea cucernicul stareţ DOM GORENFLOT,
care îşi spune cel mai umil servitor şi prieten al dumitale.

“P.S. — Îi vei spune regelui că nu am avut încă timpul să mă rog pentru sufletul prietenilor săi, după cum îmi recomandase, din pricina încurcăturilor ce le-am avut cu instalarea mea aci; însă, imediat după culesul viilor, mă voi ocupa cu siguranţă de ei”.

— Amin, spuse Chicot; iată-i pe sărmanii prieteni bine recomandaţi lui Dumnezeu!

SFÎRŞIT

CUPRINS